

Kanton Sarajevo
Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

Izvještaj o razvoju Kantona Sarajevo za 2021. godinu

Direktor:
Faruk Muharemović, Mr.dipl.ing.arh.

Sarajevo, oktobar 2022. godine

ZAVOD ZA PLANIRANJE RAZVOJA KANTONA SARAJEVO
www.zpr.ks.gov.ba

DIREKTOR

Faruk Muharemović, Mr.dipl.ing.arh.

KOORDINACIJA I OBRADA

Sektor za planiranje društveno-ekonomskog razvoja

RADNI TIM

Ermina Ćatić, dipl.ecc.

Emina Kašmo, dipl.ecc.

Ajla Husić, MA ecc.

Ilda Tanjo, MA biologije-ekologije

Nihada Smajić, ekonomski tehničar

Vedran Krehić, B.Sc

Mirna Lujnović MA biologije-ekologije

Edin Trgo, elektrotehničar elektronike

Članovi KOR-a

Ermina Ćatić, Zavod za planiranje razvoja KS

Emina Kašmo, Zavod za planiranje razvoja KS

Ilda Tanjo, Zavod za planiranje razvoja KS

Ajla Husić, Zavod za planiranje razvoja KS

Nihada Smajić, Zavod za planiranje razvoja KS

Selma Kraubalt, Ministarstvo pravde i uprave

Edina Jakubović i Smaragda Lučkin, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku raseljena lica i izbjeglice

Ezudin Kurtović, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo

Azemina Njuhović, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade

Emir Hota, Ministarstvo saobraćaja

Elzira Arifhodžić i Ajla Smajić-Atović, Ministarstvo za boračka pitanja

Arina Bejdić-Kršo i Amela Ferhatović, Ministarstvo zdravstva

Fahira Kalajdžisalihović, Ministarstvo kulture i sporta

Nihad Kozlić i Amila Jamaković, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša

Jusuf Brkić, Ministarstvo privrede

Amina Močević, Ministarstvo finansija

Amira Silajdžić, Ministarstvo unutrašnjih poslova

Emir Bubalo, Zavod za informatiku i statistiku KS

Muamer Mahmutović, Privredna komora KS

Harun Rizvanbegović, SERDA

Sadržaj

Uvodne napomene	5
Izvršni sažetak.....	6
I Makroekonomski pokazatelji	14
1. Kanton Sarajevo u Federaciji BiH.....	14
2. Nivo razvijenosti KS u FBiH i općina u KS	16
3. Demografske karakteristike	18
3.1 Stanovništvo i gustina naseljenosti	18
3.2 Starosna struktura stanovništva	21
3.3 Vitalne karakteristike stanovništva	23
4. Ekonomski razvoj.....	24
4.1 Makroekonomske karakteristike.....	24
4.1.1 Bruto društveni proizvod.....	24
4.1.2 Tržište rada	26
4.1.3 Vanjskotrgovinska razmjena.....	33
4.1.4 Investicije.....	35
4.2 Registrovani poslovni subjekti.....	37
4.3 Rezultati poslovanja poslovnih subjekata (preduzeća)	38
4.3.1 Analiza po djelatnostima	44
4.4 Komunalna privreda	50
4.4.1 Poslovanje kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća.....	50
5. Društveni razvoj.....	53
5.1 Obrazovanje.....	53
5.2 Socijalna zaštita	58
5.2.1 Boračka zaštita.....	63
5.2.2 Socijalno uključivanje	63
5.3 Zdravstvo	66
5.4 Kultura	70
5.5 Sport	71
5.6 Civilna zaštita.....	72
5.7 Sigurnost građana.....	73
6. Javna infrastruktura	74
6.1 Vodosnabdijevanje	76
6.3 Energetska infrastruktura	77
7. Zaštita okoliša.....	80
8. Analiza budžeta i javne administracije.....	88
8.1 Analiza javnih prihoda i rashoda	88
8.2 Program javnih investicija.....	89
II Implementacija Strategije	91
9. Struktura strategije.....	91
10. Kratki sažetak Akcionog plana Strategije razvoja Kantona za 2021-2023. godinu.....	93
11. Ukupan pregled provedbe strategije za 2021. godinu	97
12. Pregled provedbe po ciljevima i prioritetima za 2021. godinu	99
13. Pregled finansijskih ulaganja za 2021. godinu	110

ANEKS	112
Pregled tabela.....	176
Pregled grafova.....	178
Web stranice korištene u izradi Izvještaja	178

Klasifikacija djelatnosti (KD 2010)

- A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov
- B Vađenje ruda i kamena
- C Prerađivačka industrija
- D Prizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
- E Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnost sanacije okoliša
- F Građevinarstvo
- G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala
- H Prevoz i skladištenje
- I Djelatnost pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)
- J Informacije i komunikacije
- K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
- L Poslovanje nekretninama
- M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
- N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
- O Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
- P Obrazovanje
- Q Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
- R Umjetnost, zabava i rekreacija
- S Ostale uslužne djelatnosti
- T Djelatnost domaćinstava kao poslodavaca; djelatnost domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe
- U Djelatnost vanteritorijalnih organizacija i tijela

Uvodne napomene

Izveštaj o razvoju Kantona Sarajevo pripremljen je prema Programu rada Zavoda za planiranje razvoja KS za 2021. godinu i u skladu je sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH.

Osnovni cilj je da prezentira cjelovit pregled situacije i napretka KS u 2021. godini. Izveštaj treba da posluži Vladi KS kao putokaz u procesima u narednom periodu.

Izveštaj je sveobuhvatan, analizira ekonomski, društveni, infrastrukturni i okolišni aspekt razvoja, u periodu od 2017. do 2021. godine. To je svojevrsna situaciona analiza koja se naslanja na Strategiju razvoja KS i time obezbjeđuje kontinuitet u analizi i izvještavanju sveukupnog razvoja. Urađen je prema preporučenoj metodologiji „ Godišnji izvještaj o razvoju s izvještajem o provedbi strategije, prijedlog minimalnog sadržaja izvještaja“, ILDP, 2017.

Izveštaj se sastoji od dva dijela. Prvi prikazuje nivo razvijenosti Kantona Sarajevo u FBiH, analizira makroekonomske karakteristike, poslovne subjekte i komunalnu privredu, osnovne karakteristike obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstva, kulture, sporta, civilne zaštite i sigurnosti građana, kao i javnu infrastrukturu i zaštitu okoliša.

Drugi dio predstavlja implementaciju projekata i aktivnosti iz Strategije u 2021. godini, trend mjerljivih indikatora postavljenih na nivou strateških ciljeva i prioriteta za 2019., 2020. i 2021. godinu i implementaciju po strateškim ciljevima i prioritetima.

Na kraju u Aneksu je dat tabelarni pregled planiranih i realizovanih aktivnosti po strateškim ciljevima, prioritetima, mjerama, projektima, kao i nosiocima implementacije, strukturi i izvoru finansiranja i vrijednosti planiranih i realizovanih sredstava u 2021. godini.

Postupku izrade Izveštaja predhodile su faze prikupljanja podataka o provedenim aktivnostima, njihovoj finansijskoj strukturi, izvoru sredstava, odnosno implementaciji Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. za 2021. godinu.

Izveštaj se zasniva na relevantnim statističkim podacima publikovanim od strane Federalnog zavoda za statistiku, Zavoda za informatiku i statistiku KS, JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, kao i Izveštajima o radu ministarstava Kantona Sarajevo, Zavoda za javno zdravstvo KS, Zavoda zdravstvenog osiguranja KS, Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH, Federalnog zavoda za programiranje, Finansijsko-informatičke agencije i Porezna uprava Federacije BiH).

Poseban doprinos pripremi Izveštaja o razvoju dali su članovi Kantonalnog odbora razvoj za implementaciju Strategije razvoja KS 2021-2027.

Izvršni sažetak

I Makroekonomski pokazatelji

Ekonomski razvoj

- Kanton Sarajevo na području Federacije BiH se pokazuje kao značajno područje koncentracije ekonomskih potencijala (stanovništvo, zaposlenost, nezaposlenost), kao i efekata razvijenosti (stepen zaposlenosti, obim vanjsko-trgovinske razmjene). To je najveći obrazovni, zdravstveni i turistički centar u Federaciji BiH. Prema indeksu razvijenosti od 2,04 Kanton Sarajevo je iznad prosjeka razvijenosti Federacije BiH i rangiran je na prvo mjesto u Federaciji BiH. Prema BDP/pc u iznosu od 17.779 KM Kanton Sarajevo je 1,7 puta razvijeniji od prosječnog BDP/pc Federacije BiH.
- U odnosu na zemlje EU¹, BDP/pc u KS je niži od prosječnog BDP/pc u EU za 7,6%. Posmatrajući druge zemlje iz regiji, zaključuje se da su Slovenija (BDP/pc 22.980 eura) i Hrvatska (BDP/pc 13.330 eura) imale veći BDP/pc, odnosno manju razliku u nivou BDP/pc u odnosu na prosjek EU, a Crna Gora, Srbija, Sjeverna Makedonija i Albanija imale su manji BDP/pc.
- Sredinom 2021. godine na području Kantona Sarajevo živi 419.762 stanovnika, od kojih je 282.053 radno sposobno. U strukturi radne snage učešće zaposlenih u 2021. godini je 72,5%, ili 1,4% više nego prethodne godine, dok je učešće nezaposlenih bilo 27,5% ili 8,7% više nego u 2020. godini.
- Stepenn zaposlenosti ukupnog stanovništva u Kantonu Sarajevo u 2021. godini je 36,3% i u odnosu na prethodnu godinu bilježi povećanje za 1,8%. Stopa nezaposlenosti aktivnog stanovništva u Kantonu Sarajevo, u 2021. godini je iznosila 27,5%, i u odnosu na 2020. godinu smanjena je za 7,2%. Prosječna neto plaća isplaćena u Kantonu Sarajevo krajem 2021. godine iznosila je 1.251 KM i veća je 6,1% u odnosu na prethodnu godinu.
- U 2021. godini djelatnosti sa lokacijskim kvocijentom iznad 2, koji pokazuje veći stepen specijalizacije i razvoja sektora (zaposlenosti), su djelatnost informacije i komunikacije (J) i poslovanje nekretninama (L).
- U toku 2021. godine ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona Sarajevo ostvaren je u vrijednosti preko 1,6 milijardi, što je za 26,8% više u odnosu na 2020. godinu. U istom periodu ostvaren je uvoz u vrijednosti od oko 5,1 milijarde KM, što je za 25,8% više u odnosu na 2020. godinu.
- Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u 2020. godini na području Kantona Sarajevo iznose 1 milijardu i 29 miliona KM, što je povećanje za 0,6% u odnosu na 2019. godinu.
- Na području Kantona Sarajevo djeluje 41.118 registrovanih poslovnih subjekata (pravna i fizička lica) što je više za 3,9% u odnosu na 2020. godinu kad je broj registrovanih poslovnih subjekata bio 39.577.
- Bilansne obrasce o poslovanju u 2020. godini u Kantonu Sarajevo predalo je 7.720 poslovnih subjekata koji knjigovodstvo vode u skladu sa kontnim okvirom za privredna društva (preduzeća), što je za 0,8% više manje u 2019. godini.
- U 2020. godini poslovni subjekti su ostvarili gubitak u iznosu od 323 miliona KM što je 10,6% više nego prethodne godine kada je gubitak iznosio 292 miliona KM.
- Najveći broj poslovnih subjekata u 2020. godini registriran je u tercijarnom sektoru uslužnih djelatnosti (4.190), i u odnosu na prošlu godinu bilježi smanjenje za 1,6%. Najmanji broj poslovnih subjekata bilježi primarni sektor i u odnosu na prethodnu godinu broj poslovnih subjekata se povećao za 9,1%.
- Ostvaren je prihod u fiskalnoj 2020. godini u iznosu od preko 17 milijardi KM i u odnosu na prethodnu godinu bilježi smanjenje za 13%.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat>

- Rashod je ostvaren u iznosu od oko 18,3 milijardi KM i smanjen je za 12,8% u odnosu na 2019. godinu. Dobit je ostvarena u iznosu od preko 970 miliona KM i smanjena je za 14,8% u odnosu na prethodnu godinu. Gubitak bilježi povećanje u odnosu na 2019. godinu za 10,6%.
- U okviru glavnih industrijskih grupacija u Kantonu Sarajevo u 2021. godini, u odnosu na 2020. godinu, povećanje proizvodnje zabilježeno je u svim grupacijama; intermedijarnim proizvodima (7,7%), proizvodnji kapitalnih proizvoda (4,6%), trajni proizvodi za široku potrošnju (14,6%) i netrajni proizvodi za široku potrošnju (2,5%), dok je energetska industrija zabilježila smanjenje za 8,4%.
- Prema podacima FIA-e, u 2018. godini u sektoru građevinarstva registrovano je 496 preduzeća, što je za 4 preduzeća, odnosno 0,8% manje u odnosu na 2017. godinu.
- Prema datim podacima poslovni subjekti iz oblasti trgovine imaju najveće učešće od 31,4% u ukupnom broju poslovnih subjekata na području Kantona Sarajevo.
- U 2021. godini Kanton Sarajevo je posjetilo 339.370, odnosno za oko dva puta više turista u odnosu na 2020. godinu, pri čemu je povećanje broja stranih turista iznosilo za oko tri puta više nego u 2020. godini, a domaćih turista 72,6%. U Kantonu Sarajevo u 2021. godini iskorištenost kapaciteta iznosila je 18,0% i znatno je veća od iskorištenosti u 2020. godini, kada je iznosila 6,9%.
- Broj pravnih lica u Kantonu Sarajevo u oblasti informacija i komunikacija u 2018. godini iznosio je 505 i bilježi povećanje u odnosu na prethodnu godinu za 5,2%. U 2018. godini u ovom sektoru je zaposleno 10.625 lica, što je za 5,1% veći broj zaposlenih nego u 2017. godini.
- Komunalna preduzeća u KS u 2021. godini ostvarila su ukupan prihod od 324.127.561 KM koji je veći za 3% u odnosu na 2020. godinu. U istom periodu, ostvareni ukupni rashodi iznose 341.121.553 KM i manji su za 0,9% u odnosu na 2020. godinu. Gubitak na dan 31.12.2021. godine ostvarila su dva KJKP-a (Vodovod i kanalizacija i Gras) u iznosu 24.715.827 KM i manji je za 34,3% u odnosu na 2020. godinu. U ukupnom gubitku KJKP-a u 2021. godini, ostvareni gubitak KJKP Gras ima udio od 46,2% (11.425.890 KM).

Društveni razvoj

- U Kantonu Sarajevo u 2021. godini, bilo je 72 predškolskih ustanova, dok je predškolskim obrazovanjem obuhvaćeno 6.183 djece Kantona Sarajevo. U odnosu na 2020. godinu u Kantonu Sarajevo 2021. može se uočiti povećanje broja predškolskih ustanova za 5,9% kao i povećanje broja djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem za 13,4%.
- Na početku 2021/2022. školske godine, na području Kantona Sarajevo djeluje 92 škola redovnog devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja sa 1.724 odjeljenja, koje pohađa 37.7746 učenika i u kojima nastavu obavlja 2.874 nastavnika.
U osnovnom obrazovanju Kantona Sarajevo u školskoj 2021/2022. godini u odnosu na 2020/2021., smanjen je broj odjeljenja za 0,7%, kao i broj učenika za 0,5% i broj nastavnika bilježi smanjenje za 0,6%, dok je broj škola ostao nepromijenjen.
- Na početku 2021/2022. školske godine, u Kantonu Sarajevo radi 41 škola srednjeg obrazovanja, 37 za redovno, 3 za specijalno srednje obrazovanje i 1 vjerska škola. Škole pohađa 14.679 učenika, 14.086 redovno, 128 specijalno srednje obrazovanje i 465 učenik vjerske škole. Nastavu obavlja 1.610 nastavnika, 1.526 u školama redovnog srednjeg obrazovanja, 53 u školama specijalnog srednjeg obrazovanja i 31 nastavnika u vjerskim školama. U toku školske 2021/2022. godine broj škola srednjeg obrazovanja u Kantonu Sarajevo u odnosu na 2020/2021. godinu se povećao za jednu školu, dok se broj odjeljenja smanjio za 1,2%, dok se broj nastavnika povećao za 0,3%. Broj učenika bilježi smanjenje za 1% u odnosu na školsku godinu prije.
- U Sarajevu u 2021/2022. školskoj godini djeluje 31 visokoškolske ustanove, od toga je na Univerzitetu u Sarajevu 23 visokoškolskih ustanova, 5 su privatne visokoškolske ustanove i 3 vjerske visokoškolske

ustanove. U Sarajevu je u 2021/2022. upisano 27.068 studenata, od toga je na Univerzitetu u Sarajevu 23.402 studenata ili 86,5% (od čega je 18.950 redovnih ili 81,1%), dok je na privatnim visokoškolskim ustanovama upisano 3.666 studenta ili 13,5% (od čega je 3.464 redovnih ili 94,4%). Na vjerskim visokoškolskim ustanovama je upisano 751 učenika ili 3,2%. U školskoj 2021/2022. godini u Sarajevu broj studenata na visokoškolskim ustanovama se blago povećao u odnosu na 2020/2021. godinu.

- U toku 2021. godine registrirano je ukupno 24.419 korisnika prava za koje se izdvajaju finansijska sredstva po osnovu zakona, što predstavlja 5,8% stanovnika Kantona Sarajevo. U odnosu na 2020. godinu, smanjen je broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona za 3,7%.
- Ukupno izdvojena sredstva po osnovu zakona u 2021. su iznosila 60.945.276 KM, a prosječna mjesečna naknada po korisniku 208,0 KM.
- Prema evidenciji Javne Ustanove Kantonalni centar za socijalni rad, u KS je u 2020. godini bilo 32.051 korisnika socijalne zaštite po kategorijama evidentiranim u nadležnim općinskim službama socijalne zaštite, što je više za 7,0% u odnosu na 2020. godinu.
- Visina prosječno mjesečnih realizovanih sredstava za korisnike socijalne zaštite u 2021. godini je 1.475.115 KM i u odnosu mjesečni prosjek u 2020., manja je za 4,8% u odnosu, ili ukupno u 2021. na godišnjem nivou je isplaćeno 17.701.380KM.
- Na području Kantona Sarajevo u 2021. godini evidentirano je prosječno mjesečno 4.152 korisnika u kategoriji civilnih žrtava rata koji su ostvarili prava na materijalne pomoći. U odnosu na 2020. godinu broj ovih korisnika je smanjen za 4%. Najviše korisnika svoja prava ostvaruju u okviru porodične (1.410) i lične invalidnine (1.463). Na ime materijalnih prava korisnicima je isplaćeno 1.101.992KM. Prosječno realizirana sredstva po korisniku su 265,4KM.
- Evidentirano je 11.136 korisnika u kategoriji zaštite porodica sa djecom koji ostvaruju prava na materijalnu pomoć, te je na ime materijalnih prava korisnicima je isplaćeno 2.456.886 KM, što po korisniku iznosi 220,6 KM. U odnosu na 2020. godinu broj ovih korisnika je smanjen za 3,11%, a iznos sredstava po korisniku je povećan za 4,3%.
- Na temelju primjene Federalnih propisa i propisa Kantona Sarajevo ukupno je bilo 17.634 korisnika boračko invalidske zaštite, lične i porodične invalidnine. U odnosu na 202. godinu, broj korisnika je smanjen za 3,9%.
- U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu je u 2021. godini koristilo 2.357 nezaposlenih lica, odnosno 4,1% od ukupno nezaposlenih lica u KS. Pravo na zdravstveno osiguranje koristilo je 45.801 lica (8,1% manje u odnosu na prethodnu godinu).
- U 2021. godini evidentno je smanjenje broja korisnika zdravstvenog osiguranja, kao i smanjenje broja korisnika novčane naknade po osnovu nezaposlenosti u KS u odnosu na 2020. godinu.
- U 2021. godini je bilo 12.312 nezaposlenih mladih (životna dob od 15-30 godina starosti) sa učešćem od 21,2% u ukupnom broju nezaposlenih osoba. Ukupan broj nezaposlenih mladih u 2021. godini se smanjio za 16,5% kao i broj ukupno nezaposlenih za 8,7%. U ukupnom broju zaposlenih lica u Kantonu Sarajevo, žene predstavljaju udio od 46%. Broj zaposlenih žena se povećao za 2,1%. S druge strane, smanjio se broj nezaposlenih žena za 8,9% u 2021. godini u odnosu na 2020. u Kantonu Sarajevo. Posmatrano prema spolu, u KS više je nezaposlenih muškaraca nego žena. Stopa nezaposlenosti muške radne snage iznosi 39,1% i veća je od stope nezaposlenosti žena koja iznosi 33,4%.
- U 2021. godini stopa nataliteta je bila 9,5 promila i manja je za 0,4% u odnosu na prethodnu godinu, dok je stopa mortaliteta iznosila 14,8 promila i veća je za 18,4%, što rezultira prirodnim priraštajem od negativnih 5,3 promila, koji je preko 2 puta veći u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost stope dojenačke smrtnosti je 4,2 promila u 2021. godini što je kategorija vrlo niskog dojenačkog mortaliteta.
- Ukupan broj oboljenja u Kantonu Sarajevo u 2020. godini je iznosio 518.062 što ukazuje na povećanje broja oboljelih za 22.191 u odnosu na 2019. godinu.

- Opšta/porodična/obiteljska medicina je osnovna disciplina u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i kamen temeljac mnogih zdravstvenih sistema u Evropi. Porodičnu medicinu u 2021. godini je pružalo ukupno 217 radnih timova, te na jedan radni tim u prosjeku dolazi 1.934 stanovnika KS, što je smanjenje u odnosu na situaciju u 2020. godini (192 tima porodične medicine, na jedan tim u prosjeku dolazilo 2.194 stanovnika KS).
- Ukupni posteljni kapaciteti zdravstvenih ustanova koje su pružale bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Kantona Sarajevo i stanovništvu Federacije BiH koje je gravitalo Univerzitetom kliničkom centru Sarajevo u 2021. godini iznosio je 1.959 postelja, dok je broj bolničkih postelja na 100.000 stanovnika u 2021. godini za Kanton Sarajevo iznosio je 466,7.
- U Kantonu Sarajevo u 2021. godini u javnom sektoru zdravstvene djelatnosti bilo je ukupno 7.830 zaposlenih što je povećanje za 0,8% u odnosu na prethodnu godinu.
- Broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u odnosu na prethodnu godinu manji je za 3,0%, dok je broj stomatologa povećan za 24,2%. Broj pacijenata koji se dodjeljuju jednom doktoru porodične medicine je povećan za 2,8% u odnosu na 2020. godinu. U 2021. godini evidentirano je 693 (19,7%) stanovnika manje na jednog stomatologa nego što je to bio slučaj u 2020. godini.
- Prema evidenciji Zavoda zdravstvenog osiguranja KS na dan 31.12.2021. godine na obavezno zdravstveno osiguranje bilo je prijavljeno 424.646 osiguranih lica, što je za 0,2% više osiguranika u odnosu na stanje iskazano na isti dan prethodne godine.
- U strukturi osiguranih lica 313.494 su osiguranici (nosioci osiguranja) ili 73,8%, a članova porodica osiguranika je 111.152 ili 26,2%.
- Kapaciteti kulture nisu ravnomjerno raspoređeni na području Kantona Sarajevo. Najveća koncentracija objekata kulture se nalazi na području užeg centra Grada, tako da stanovništvo općina ima različite mogućnosti pristupima kulturnih sadržaja.
- Kantonalna Uprava za civilnu zaštitu se kao osnovni nosilac stručnih poslova u oblasti zaštite i spašavanja u Kantonu uspješno realizovala poslove i zadatke. U toku 2021. godine Profesionalna vatrogasna brigada (PVB) Sarajevo je imala ukupno 1.906 intervencije, od čega najveći broj požara 1.480, jedna eksplozija, 425 ostalih intervencija (raznih tehničkih intervencija, obezbjeđenja društvenih, političkih, kulturnih i sportskih manifestacija, koje su se održavale na području Kantona).
Vezano za stanicu Aerodrom koja djeluje u okviru Drugog operativnog sektora, važno je istaći, da je osim na požarnim i tehničkim intervencijama bila angažovana i na intervencijama obezbjeđenja prilikom zračnih operacija koje podrazumijevaju polijetanje i slijetanje aviona na Međunarodni aerodrom Sarajevo.²
- U toku 2021. godine evidentirana su 62 događaja sa obilježjem krivičnog djela, u kojima je učestvovalo 60 maloljetnih lica. U odnosu na 2020. godinu povećan je broj maloljetnih lica za 12 ili 25%, dok je broj događaja sa obilježjem krivičnog djela smanjen za četiri ili 6,1%.

² Izvještaj o radu Kantonalne uprave civilne zaštite KS

Javna infrastruktura

- Željeznice FBiH su u 2020. godini, u odnosu na godinu prije, ostvarile lošije rezultate u sektoru prijevoza putnika i u sektoru prijevoza robe.
- U toku 2020. godine, u Kantonu Sarajevo prevezeno je ukupno 142 hiljada tona robe, što je u odnosu na količinu prevezene robe iz 2019. godine više za 46,4%.
- U avio saobraćaju Federacije BiH, u toku 2020. godine, došlo je do smanjenja međunarodnog prometa aviona za 59,7% u odnosu na 2019. godinu. Ukupno je prevezeno 464.123 putnika, što je za 73,1% manje u odnosu na godinu ranije. Međutim, kod međunarodnog prijevoza tereta nastavljen je negativan trend iz prošle godine, te je zabilježen pad obima prevezenog tereta za 5,3% odnosno ukupno je prevezeno 1.601 tona tereta.
- Prema zvaničnim statističkim pokazateljima u odnosu na broj stanovnika, u KS je priključeno oko 98% stanovnika na vodovodne sisteme. Snabdijevanje pitkom vodom na području općina Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Vogošća i općine Trnovo (olimpijskih planina Bjelašnice i Igmana) obezbjeđuje se, najvećim dijelom (87%) eksploatacijom podzemnih voda iz aluvijalnih naslaga u Sarajevskom polju. Vrijednosti sadašnje specifične potrošnje vode domaćinstava iznose oko 120 l/st. dan, a privrede oko 64 l/st. dan.
- U Kantonu Sarajevo u 2020. godini je isporučena energija u iznosu od 4.795,49 GWh, od čega je: električna energija u iznosu od 1.436,16 GWh ili 29,94%, prirodni gas 1.215,73 GWh ili 25,35%, čvrsta goriva 524,88 GWh ili 10,94% i naftni derivati 1.618,72 GWh ili 33,75%. Ukupna potrošnja energije u Kantonu Sarajevo u 2020.godini, u odnosu na 2019. godinu, je bila manja za 277,17 GWh ili 5,42%.

Zaštita okoliša

- U oblasti zaštite okoliša u 2021. godini donešena je Odluka o izmjenama i dopunama Kantonalnog ekološkog akcionog plana (KEAP), Odluka o usvajanju Zelenog akcionog plana (GCAP/ZAP) i Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo. Također, Vlada KS usvojila je „Studiju stanja energijske efikasnosti objekata u Kantonu Sarajevo koja koriste lica u stanju socijalne potrebe“, te Prostorne osnove sa osnovnom koncepcijom razvoja za: Urbanistički plan urbanog područja Sarajevo, Urbanistički plan za urbano područje Trnovo, Urbanistički plan za urbano područje Hadžići i Urbanistički plan za urbano područje Ilijaš.
- Posredstvom Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo koji upravlja stanicama za automatski monitoring kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo, izvršena je kalibracija opreme za mjerenje kvaliteta zraka, potpisan je ugovor o nabavci neophodnih rezervnih dijelova za automatske stanice, izvršena je nabavka automatske stanice koja je instalirana u Vogošći, te su počela kontrolna mjerenja na području općine Hadžići.
- Osigurana su sredstva za subvencioniranje gasnih priključaka na postojeću infrastrukturu JP „Sarajevogasa“ sa ciljem stimulanja upotrebe prirodnog gasa kao ekološki podobnog energenta, te u skladu s tim su objavljeni javni pozivi za subvencioniranje troškova izgradnje novih priključaka na gasnu instalaciju, kao i konačne rang liste kandidata za subvencioniranje troškova izgradnje novih priključaka stambenih objekata na distributivnu mrežu.
- U izvještajnoj godini u okviru „Strategije ograničenja korištenja uglja i ostalih čvrstih goriva u Kantonu Sarajevo u periodu 2021.-2031.“ - pilot projekta „Subvencioniranja zamjene peći na ugalj i ostala čvrsta goriva sa certificiranim pećima i toplotnim pumpama u domaćinstvima u Kantonu Sarajevo“ pripremljen je i objavljen javni poziv za vlasnike individualnih stambenih objekata sa područja Kantona Sarajevo za subvencioniranje zamjene peći/kotlova na ugalj i ostala čvrsta goriva sa certificiranim pećima/kotlovima i toplotnim, te je izvršen odabir aplikanata koji zadovoljavaju uslove javnog poziva.

- Krajem februara 2021. godine formiran je Centar za upravljanje kvalitetom zraka, kao osnovna organizaciona jedinica (sektor) u Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo sa ciljem uspostave kvalitetne organizacione strukture sa stručnim kadrom, dobivanja relevantnih i pravilno vrednovanih podataka o kvalitetu zraka koji bi se saopštavali javnosti i koji bi se koristili za predlaganje sanacionih i razvojnih mjera.
- U okviru projekta „Sanacija vodovodnog sistema“ rekonstruisana je vodovodna mreža u iznosu od 9662,8 m. U cilju poboljšanja vodosnabdijevanja potrošača iz javnog centralnog sistema u 2021. godini pripremljena su projektna rješenja, revizije projekata, obrada tender dokumentacije u sklopu investicionih radova, poslovi nadzora na izvođenju cjevovoda i dr. Od strane KJKP „VIK“ u 2021. godini ukupno je popravljeno 2546 kvarova na vodovodnoj mreži. Također, radilo se na implementaciji „Projekta detekcije curenja i smanjenja neprihodovane vode (NRW Projekat)“.
- Količina prečišćenog efluenta na postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda u Butilama (PPOV) ispuštenog u rijeku Bosnu iznosila je 31.918.134, što je 2.659.844,5 mjesečno. Za razliku od 2020. godine, produkcija biogasa u 2021. godini je bila smanjena zbog kvara motora CHP jedinice, tako da se višak biogasa spaljivao bakljom, te je linija gasa radila u smanjenom režimu.
- Aktivnosti pretvaranja deponije „Smiljevići“ u RCUO u 2021. godini su nastavljene putem Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo koje je zajedno sa KJKP „Rad“ d.o.o. Sarajevo u 2021. godini zaključilo sporazume vezane za aktivnosti na izgradnji dvije jame grobnice, nabavku i ugradnju biofiltera na postojeće jame grobnice, aktivnosti na izgradnji sistema za odvodnju otpadnih voda sa kafilerije, izgradnji plohe za odlaganje komunalnog otpada na površini od 5.000 m², održavanju hidrološke stanice „Smiljevići“ i meterološke stanice „Buća Potok“, geodetskom snimanju zemljišta, provođenju monitoringa u skladu sa definisanim parametrima iz Okolinske dozvole za deponiju Smiljevići, nabavku hemikalija za priručnu laboratoriju, te aktivnosti na sanaciji klizišta kod platoa za inertni otpad. Također, za predmetni obuhvat pripremljena je Prostorna osnova Prostornog plana područja posebnih obilježja „Regionalni centar za upravljanje otpadom (RCUO)-Smiljevići“, kao i Prijedlog Izvještaja o strategijskoj procjeni uticaja na okoliš za predmetni plan, te su oba dokumenta od strane Zavoda za planiranje razvoja KS dostavljena spomenutom Ministarstvu na dalje postupanje.
- U 2021. godini je, na nivou Federacije BiH, doneseno osam podzakonskih propisa za posebne kategorije otpada, od čega dvije uredbe i šest pravilnika, te je pušten u rad Informacioni sistem upravljanja otpadom Federacije BiH.
- Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo zajedno sa Kantonalnim Zavodom za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo i Prirodno-matematičkim fakultetom u Sarajevu su u 2021. godini nastavili sa aktivnostima na realizaciji projekta izrade „Elaborata/Stručnog obrazloženja za proglašenje zaštite prioriternih pojedinačnih spomenika prirodne baštine iz oblasti hidro-geološkog i geomorfološkog spomeničkog naslijeđa Kantona Sarajevo“.
- U izvještajnom periodu, u oblasti zaštite prirode, su nastavljene aktivnosti na izradi Prostornog plana područja posebnog obilježja Zaštićeni pejzaž „Trebević“, otpočele su aktivnosti na raspisivanju tendera za izradu novog Plana upravljanja Spomenikom prirode „Skakavac“, te je između Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS i Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja potpisan Sporazum o realizaciji aktivnosti iz važećih planova upravljanja zaštićenim prirodnim područjima Kantona Sarajevo. U toku 2021. godine nastavljene aktivnosti na izradi „Stručnog obrazloženja za proglašenje zaštite Čemerske planine sa kanjom rijeke Misoče“, te se u narednoj godini očekuje finalizacija nacрта Stručnog obrazloženja i priprema prednacrtu Zakona o proglašenju zaštite Čemerske planine sa kanjom rijeke Misoče.

- U okviru realizacije Projekta „Energijska efikasnost u javnim objektima Kantona Sarajevo“ koji se realizuje u saradnji sa EBRD-om tokom 2021. godine izrađeni su detaljni energetske auditi i projektna dokumentacija za 40 javnih objekata, dok je u okviru realizacije Projekta „Zeleni ekonomski razvoj“ u izvještajnom periodu nastavljeno provođenje mjera energijske efikasnosti na sedam od ukupno osam javnih objekata iz 2020. godine, kao i aktivnosti na priključenju na sistem daljinskog grijanja preostala dva javna objekta koji su u 2019. godini obuhvaćeni amandmanima osnovnog Sporazuma sa UNDP-ijem.
- U periodu 01.01.-31.12.2021. godine na nivou KS riješeno je 45 zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole, te shodno kriterijumima utvrđenim članom 5. Uredbe o strategijskoj procjeni uticaja planova i programa na okoliš (Sl. novine KS, broj 32/11) ni za jedan plan nije utvrđena obaveza vršenja strateške procjene uticaja na okoliš. U toku su četiri postupka vršenja strategijske procjene uticaja na okoliš za planove prostornog uređenja: IDRP „Sportsko rekreaciono područje Bjelašnica“, UP „Igman Veliko polje“, PPPPO RCUO „Smiljevići“ i RP „Gornje Telalovo polje I“.

Javne finansije

- U periodu 01.01. do 31.12.2021. godine ostvareni su prihodi i primici u iznosu 972.493.730 KM, a izvršeni rashodi i izdaci u iznosu 958.399.515 KM. Na osnovu ostvarenih prihoda i primitaka i izvršenih rashoda i izdataka ostvaren je suficit u tekućoj godini u iznosu od 14.094.216 KM. U 2017., 2018., 2019. i 2020. godini najveći udio ostvarenih prihoda se ostvarivao preko poreznih prihoda, od 84,1,8% u 2017. godini do 82,4% u 2021. godini, a ostvareni prihodi od poreza su veći za 12,4% u odnosu na ostvarenje 2020. godine.
- U periodu od 01.01.do 31.12.2021. godine rashodi i izdaci, koji su izvršeni iz ostvarenih prihoda i primitaka, iznose 958.399.514 KM, odnosno 83,68% od rashoda planiranih Budžetom Kantona Sarajevo za 2021. godinu.
- Ukupan broj projekata javnih investicija (tekućih i kandidovanih) u 2021. godini je 205 i veći je za 3,5% u odnosu na ukupan broj projekata u 2020. godini. Ukupna planirana vrijednost projekata javnih investicija (tekućih i kandidovanih) u 2021. iznosi preko 1.361 miliona KM što je smanjenje za 0,5% u odnosu na 2020. godinu.

II Implementacija Strategije

- Izvještaj o implementaciji Strategije razvoja KS 2021-2027 godine prati efekte njene implementacije predstavljanjem postignutih rezultata (aktivnosti), odnosno uočenih problema u realizaciji, te pruža uvid u realizaciju četiri definisanih razvojnih strateških ciljeva. Izvještaj o implementaciji Strategije pruža uvid u realizaciju četiri definisana razvojna strateška cilja, uz praćenje efekata implementacije Strategije na stepen razvoja kantona.
- Programski okvir je osnova za praćenje implementacije Strategije razvoja KS 2021-2027.. koji razrađuje realizaciju 20 prioriteta kroz 67 mjera i 165 projekata i predviđa potrebna sredstva. Treba istaći da projekat uključuje niz različitih aktivnosti, koje su praktično podprojekti.
- Opća ocjena je da je kod strateškog cilja 1 u postizanju sedam prioriternih ciljeva u 2021. godini zabilježeno smanjenje većine pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Poseban značaj i razvoj u odnosu na prethodne godine je u povećanju broja zaposlenih, plaća, pokrivenosti uvoza izvozom i smanjenju broja nezaposlenih.
- Kod strateškog cilja 2 u postizanju četiri prioriteta u 2021. godini zabilježeno smanjenje određenih pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Bitno za naglasiti je da raste broj učenika upisanih u predškolsko i osnovne škole, kao i studenata i stopa smrtnosti dojenčadi se značajno smanjila.

- Strateški cilj 3 u posmatranom periodu od 2019. do 2021. godine prema indikatorima ne bilježi značajne pozitivne pomake. Zaštita okoliša, prostora, prirodnih i infrastrukturnih resursa u poslijeratnom periodu nije bila prioritetno pitanje za tranzicijsku zemlju kakva je Bosna i Hercegovina, dok u posljednjih par godina svijest o zaštiti i poboljšanju okoliša iz godine u godinu se mijenja na bolje.
- Strateški cilj 4 u posmatranom periodu prema indikatorima bilježi pozitivne pomake. U prvom prioritetu strateškog cilja 4 cilj je smanjiti korupciju i kriminalitet, povećati sigurnost građana, te osnažiti funkcioniranje pravne države. U 2021. godini učesće krivičnih djela prema nepoznatom izvršiocu u ukupnom broju počinjenih smanjen je za 2,8%. Broj saobraćajnih nezgoda bilježi smanjenje u odnosu na prethodni period za 23,5%. Broj intervencija Kantonalne uprave civilne zaštite smanjen je sa 2.149 u 2019. godini na 1.906 u 2021. godini, odnosno za 11,3%. Pokrivenost uvoza izvozom bilježi povećanje u 2021. godini za 10,6%.
- Ukupna planirana vrijednost Strategije razvoja KS 2021–2027. je 2.031.781.102 KM. Od toga za realizaciju projekata Strateškog cilja 1. potrebno je 14,0% (285.056.000 KM), Strateškog cilja 2. potrebno je 21,2% (429.955.268 KM), Strateškog cilja 3. potrebno je 60,2% (1.224.109.834 KM) i Strateškog cilja 4. potrebno je 4,6% (92.660.000 KM).
- AP 2021-2023. planirana je implementacija projekata za koje su potrebna sredstva u iznosu od 1.483.292.131KM što čini 73,0% ukupnog indikativnog finansijskog okvira Strategije (2.031.721.102KM).
- Planiranim sredstvima u iznosu od 1.483.292.131 KM, za period 2021-2023. godina, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 3 (52,8%), zatim Strateškog cilja 2 (25,3%), te Strateškog cilja 1 (15,8%). Na projekte Strateškog cilja 4 predviđeno je 6,0% ukupnih sredstava za period Akcionog plana.
- Okvirna potrebna sredstva za realizaciju Strategije u 2021. procijenjena su na 343.076.130 KM. Vrijednost realizovanih projekata/aktivnosti iznosi 199.489.910 KM, odnosno 58,1%. Od ukupno realizovanih sredstava u iznosu od 199.489.910 KM, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 3 (39,0%), zatim Strateškog cilja 2 (35,1%), Strateškog cilja 1 (24,4%), te na projekte Strateškog cilja 4 (1,5%).
- Sredstvima u 2021. godini, u odnosu na planirano, realizovalo se:
 - 51,9% sredstava planiranih za Strateški cilj 1,
 - 89,3% sredstava planiranih za Strateški cilj 2,
 - 46,8% sredstava planiranih za Strateški cilj 3,
 - 61,8% sredstava planiranih za Strateški cilj 4.
- U 2021. godinu implementacije Strategije utrošeno je oko 199,5 milion KM, odnosno **9,8%** od ukupno planiranih sredstava za cijeli period implementacije Strategije 2021-2027.
- Posmatrajući strukturu po strateškim ciljevima, od 285,1 miliona KM sredstava planiranih za Strateški cilj 1, u nevedenom periodu je realizovano oko 48,6 miliona KM, odnosno 17,0%. Za Strateški cilj 2. do sada je utrošeno oko 70,1 miliona KM, što je 16,3% od ukupno planiranih sredstava (430 miliona KM). Za projekte/aktivnosti Strateškog cilja 3. utrošeno je oko 77,9 miliona KM, odnosno 6,4% od ukupno planiranih sredstava (1.224,1 milijarde KM), dok je od 92,7 miliona KM ukupno planiranih sredstava za Strateški cilj 4. do sada utrošeno oko 3 miliona KM, odnosno 3,2%.
- Od ukupno 343,0 miliona KM planiranih sredstava (Akциони plan 2021-2023.), u 2021. je realizovano oko 199,5 miliona KM, odnosno 58,1%.
- Posmatrajući prema strukturi finansiranja u 2021. od ukupno realiziranih sredstava 199.489.910 KM, iz Budžeta KS je 128.939.814 KM, odnosno 64,6%, iz sredstava Općina u iznosu od 19,454,964 KM ili 9,8%, te 19,454,964 KM iz Drugih izvora finansiranja (budžeti viših nivoa vlasti, fondovi, grantovi, donacije....) što je 25,6% od ukupno realizovanih sredstava.

I Makroekonomski pokazatelji

1. Kanton Sarajevo u Federaciji BiH

Ekonomsku i društvenu poziciju Kantona Sarajevo velikim dijelom određuje činjenica da je Sarajevo glavni grad Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine. Glavni gradovi predstavljaju administrativno-političke centre, finansijske centre, obrazovno-naučno-istraživačke centre i centre kulturnog života države. Sarajevo je za BiH centar po svim prethodno nabrojanim osnovama. Budući da su u Sarajevu locirane ambasade, konzulati, poslovna predstavništva inostranih kompanija i uredi međunarodnih organizacija (Svjetska banka, MMF, različite organizacije Ujedinjenih nacija) efektivna tražnja na području Kantona Sarajevo je znatno veća u poređenju sa ostalim kantonima i regijama u BiH.

Tabelarni pregled ilustruje osnovne potencijale Kantona i Federacije BiH, te daje komparaciju Kantona u odnosu na FBiH.

Tabela 1. Osnovni pokazatelji Kantona Sarajevo i FBiH 2021.

Pokazatelji	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Odnos Kantona Sarajevo i Federacije BiH
Površina	1.277,30	26.110,10	4,9
Broj stanovnika	419.762	2.163.158	19,4
Gustina naseljenosti	328,6	82,8	396,9
Stanovništvo ispod 15 godina	66.551	306.542	21,7
Radni kontingent (15-65 godina)	282.053	1.505.814	18,7
Stanovništvo iznad 65 godina	71.158	350.802	20,3
Stopa nataliteta (na 1.000 stanovnika)	9,6	7,6	
Stopa mortaliteta (na 1.000 stanovnika)	14,5	13	
Stopa prirodnog priraštaja (na 1.000 stanovnika)	-4,9	-5,4	
Broj zaposlenih	152.576	525.397	29
Broj nezaposlenih	57.965	299.717	19,3
Radna snaga	210.541	825.114	25,5
Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva (%)	36,3	24,3	
Stepen zaposlenosti radnog kontingenta (%)	54,1	34,8	
Stopa nezaposlenosti (%)	27,5	36,3	
Društveni bruto proizvod (u 000 KM) ³	7.466.637	22.999.471	32,5
Društveni bruto proizvod po stanovniku ⁴ - BDP/pc u KM ⁵	17.757	10.502	1,7
Registrirani poslovni subjekti	41.118	148.168	27,8
Prosječna neto plaća u KM	1.251	996	125,6
Ostvarene investicije (u 000 KM)	1.029.644	3.418.520	30,12
Broj turista	339.370	655.687	51,8
Vrijednost uvoza (u 000 KM)	5.120.378	15.131.784	33,8
Vrijednost izvoza (u 000 KM)	1.659.651	9.571.099	17,3
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom (%)	32,4	63,3	51,2
Broj učenika osnovnih škola (školska 2020/2021.)	37.746	173.213	21,8
Broj učenika srednjih škola (školska 2020/2021.)	14.679	70.094	20,9
Broj studenata (školska 2020/2021.)	27.068	53.105	51

Izvor: Analitičko dokumentaciona osnova Zavod za planiranje razvoja KS. Podaci se odnose na 2021. godinu, ako nije drugačije naznačeno.

³ Podaci od 2019. godine („Izveštaj o razvoju KS u 2019. godini“)

⁴ BDP u odnosu na stalno stanovništvo

⁵ Podaci od 2019. godine („Izveštaj o razvoju KS u 2019. godini“)

Kanton Sarajevo, površinom od 1.277,3 km² jedan je od prostorno manjih kantona na području Federacije BiH, zauzima svega 4,9% teritorije Federacije BiH. Sredinom 2021. godine na području Kantona živi 419.762 stanovnika, što je 19,4% populacije Federacije BiH.

Sarajevski kanton, sa prosječnom gustom naseljenosti od 328,6 st/km², oko 3,9 puta je iznad prosječne gustine naseljenosti Federacije BiH i njen je najgušće naseljen kanton.

Stopa nataliteta KS veća je u odnosu na FBiH za 2 promila, dok je stopa mortaliteta veća za 1,5 promila. Stopa prirodnog priraštaja u Kantonu Sarajevo je negativna i iznosi -4,9 promila, dok u FBiH iznosi -5,4 promila.

Krajem 2021. godine u Kantonu je bilo 152.576 zaposlena lica, što je najveća koncentracija (29%) radnih mjesta u FBiH. Stepenn zaposlenosti ukupnog stanovništva Kantona je 36,3% što je za oko 12% veće od ostvarenog stepena u FBiH.

U istom periodu, na području Kantona bilo je 57.965 nezaposlenih, što je 19,3% nezaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine. Stopa registrovane nezaposlenosti u Kantonu iznosi 27,6% i manja je od registrovane u FBiH za oko 8,8%.

Na području Kantona Sarajevo u 2019. godini ostvarena je vrijednost BDP u iznosu od oko 7 milijardi KM, što je 32,5% društvenog bruto proizvoda ostvarenog u FBiH. Prosječno ostvareni društveni bruto proizvod po stanovniku je 17.757 KM, i prema ovom pokazatelju razvijenosti, Kanton je 1,7 puta razvijeniji od prosjeka FBiH.

Na području Kantona Sarajevo ostvareno je 30,12% ukupnih investicija u FBiH.

Ukupno registrirani poslovni subjekti na području Kantona, njih 41.118, predstavljaju 27,8% poslovnih subjekata Federacije.

U 2021. godini u Kantonu Sarajevo boravilo je 339.370 turista, što predstavlja 51,8% ukupnog broja turista koji su posjetili Federaciju BiH (655.687 turista).

U toku 2021. godine u Kantonu Sarajevo ostvaren je uvoz u vrijednosti od oko 5,1 milijardi KM, što je 33,8% ukupnog uvoza Federacije BiH, koji iznosi 15,1 milijardi KM. U istom periodu ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona Sarajevo ostvaren je u vrijednosti od 1,6 milijarde KM, odnosno 17,3% ukupno ostvarenog izvoza Federacije BiH koji je iznosio 9,5 milijardi KM. Stepenn pokrivenosti uvoza izvozom u Kantonu Sarajevo je 32,4%, i manji je od ostvarenog stepena u Federaciji BiH koji iznosi 63,3%.

Na početku 2021/2022. školske godine, na području Kantona Sarajevo je 37.746 učenika osnovnog obrazovanja, što je 21,8% od ukupnog broja učenika osnovnog obrazovanja Federacije BiH (173.213). Škole srednjeg obrazovanja pohađa 14.679 učenika, što je učešće od 21,8% u Federaciji BiH. Na području Kantona Sarajevo upisano je 27.068 studenata, što je 51,0% od ukupnog broja studenata Federacije BiH.

2. Nivo razvijenosti KS u FBiH i općina u KS

Prema svim raspoloživim pokazateljima, Kanton Sarajevo u okviru Federacije Bosne i Hercegovine, a i države BiH, predstavlja značajno područje koncentracije osnovnih ekonomskih potencijala (stanovništvo, zaposlenost, nezaposlenost), kao i efekata razvijenosti (stepen zaposlenosti, obim vanjsko-trgovinske razmjene). Najveći bruto domaći proizvod po stanovniku u Federaciji BiH se ostvaruje u Kantonu Sarajevo. To je najveći obrazovni, zdravstveni i turistički centar u Federaciji BiH.

Sumarni prikaz relativnih nivoa razvijenosti kantona u odnosu na prosječnu razvijenost Federacije BiH da će se preko indeksa razvijenosti. U tabeli su dati indeksi razvijenosti za kantone i Federacije BiH, na osnovu koji su kantoni i rangirani u odnosu na Federaciju BiH.

Metodologija proračuna indeksa razvijenosti u Federaciji utvrđena je prema „Uredbi o izradi indeksa razvijenosti u Federaciji Bosne i Hercegovini“ (Službene novine FBiH broj 17/19).

Prema indeksu razvijenosti u Federaciji, kategorizacija jedinica lokalne samouprave (JLS) radi se u pet skupina, a kantona u tri skupine, pri čemu viši broj skupine znači nižu razinu razvijenosti.

Tabela 2. Kategorizacija kantona i JLS

Skupina	Vrijednost JLS indeksa	Skupina	Vrijednost indeksa na nivou kantona
I	>1,25	I	>1,25
II	<1,00, 1,25>	II	<0,60, 1,25>
III	<0,75, 1,00>	III	<0,60
IV	<0,60, 0,75>		
V	<0,60		

Tabela 3. Nivo razvijenosti Federacije BiH po kantonima u FBiH 2021 (FBiH=1,00)

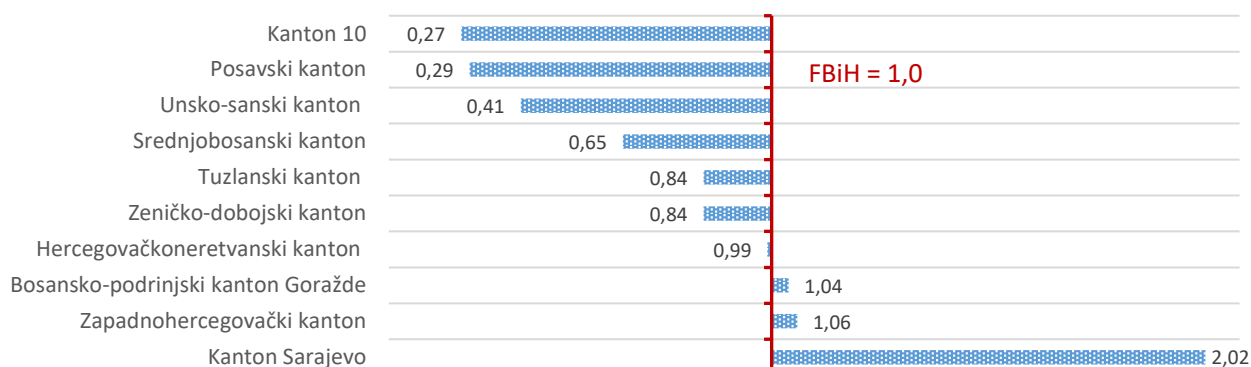
Naziv	Prihod od poreza na dohodak pc 2020	Stepen zaposlenosti 2021	Kretanje stanovništva 2013-2021	Učešće starog stanovništva 2013-2021	Stepen obrazovanja radne snage 2021	Indeks 2021	Rang	Grupa
Kanton Sarajevo	2,98	2,33	1,81	0,84	1,62	2,02	1	I
Zapadnohercegovački kanton	0,82	0,83	0,99	0,85	1,84	1,06	2	II
Bosansko-podrinjski kanton Goražde	1,42	1,85	0,27	0,28	1,09	1,04	3	II
Hercegovačkoneretvanski kanton	1,07	1,11	0,77	0,57	1,31	0,99	4	II
Zeničko-dobojski kanton	0,58	0,92	0,89	1,25	0,71	0,84	5	II
Tuzlanski kanton	0,64	0,90	0,98	1,0	0,75	0,84	6	II
Srednjobosanski kanton	0,21	0,59	0,85	1,27	0,58	0,65	7	II
Unsko-sanski kanton	0,14	0,0	0,78	1,46	0,0	0,41	8	III
Posavski kanton	0,13	0,11	0,0	0,69	0,68	0,29	9	III
Kanton 10	0,0	0,05	0,09	0,0	1,24	0,27	10	III

Izvori: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH u 2021. godini

Po rangu razvijenosti Kanton Sarajevo je i dalje na prvom mjestu, dok je na posljednjem, 10. mjestu, Kanton 10. Prema indeksu razvijenosti Kanton Sarajevo je dva puta veći od prosjeka razvijenosti Federacije Bosne i Hercegovine. Također, Zapadnohercegovački i Bosansko-podrinjski kanton Goražde bilježe veći indeks u odnosu na Federaciju.

Vrijednost indeksa na nivou kantona iznad 1,25 (grupa I) jedino je zabilježen u Kantonu Sarajevo, dok u III grupu (najmanje razvijeni kantoni) spadaju: Unsko-sanski kanton, Posavski kanton i Kanton 10.

Indeks razvijenosti kantona u FBiH u 2021.

Graf 1.

Tabela 4. Nivo razvijenosti Federacije BiH po JLS u FBiH 2021.

Naziv	Prihod od poreza na dohodak pc 2021	Stepen zaposlenosti 2021	Kretanje stanovništva 2013-2021	Učešće starog stanovništva 2013-2021	Stepen obrazovanja radne snage 2021	Indeks 202	Rang	Grupa
Centar	3,94	4,02	0,86	0,80	1,28	2,34	1	I
Novo Sarajevo	2,99	1,98	1,00	0,88	1,27	1,73	2	I
Iliđža	1,59	1,46	1,58	1,07	1,14	1,39	3	I
Trnovo	2,51	0,97	1,79	0,44	0,69	1,38	4	I
Stari Grad	2,27	1,32	0,71	0,78	1,24	1,34	5	I
Novi Grad	1,77	1,09	1,38	0,98	1,15	1,31	6	I
Vogošća	1,39	0,86	1,88	1,14	1,05	1,28	7	I
Hadžići	1,07	1,08	0,88	1,35	1,11	1,07	14	II
Ilijaš	0,85	0,81	1,55	1,13	0,78	1,01	17	II

Izvori: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH u 2021. godini

Analiza općina prema indeksu razvijenosti pozicionira općinu Centar na prvo mjesto sa vrijednošću indeksa 2,34, koji je veći od prosjeka razvijenosti Kantona Sarajevo. Ostale općine imaju indeks razvijenosti ispod prosjeka kantona, a najmanji indeks razvijenosti u 2021. godini zabilježen je u općini Ilijaš i pozicionirana je na sedamnaestom mjestu u Federaciji BiH.

Indeks razvijenosti općina u FBiH u 2021.

Graf 2.

3. Demografske karakteristike⁶

3.1 Stanovništvo i gustina naseljenosti

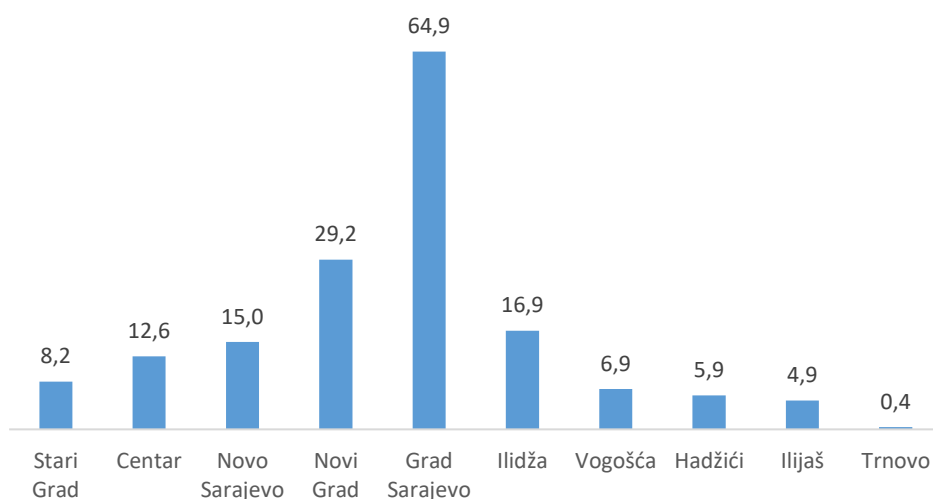
U Kantonu Sarajevo u 2021. godini živi 419.762 stanovnika, što čini 19,4% stanovnika FBiH (2.163.158), što u odnosu na 2020. godinu bilježi povećanje za 0,1%.

Na području Grada Sarajeva u 2021. godini živi 272.602 stanovnika. Najveća koncentracija stanovnika je na području općine Novi Grad sa 29,2% učešća u ukupnom stanovništvu Kantona. Najmanje stanovnika živi u općini Trnovo, 1.673 ili 0,4% od ukupnog stanovništva Kantona Sarajevo.

Tabela 5. Broj stanovnika

Područje	Broj stanovnika					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stari Grad	36.090	35.771	35.385	34.758	34.357	98,8
Centar	54.091	53.652	53.368	54.350	52.702	97
Novo Sarajevo	64.548	64.169	64.077	63.133	63.064	99,9
Novi Grad	120.314	121.297	122.049	120.943	122.479	101,3
Grad Sarajevo	275.043	274.889	274.879	273.184	272.602	99,8
Ilidža	69.533	70.108	70.536	69.258	71.098	102,7
Vogošća	27.836	28.138	28.524	28.987	29.093	100,4
Hadžići	24.414	24.493	24.638	26.444	24.573	92,9
Ilijaš	20.398	20.489	20.603	21.657	20.723	95,7
Trnovo	1.318	1.297	1.316	1.642	1.673	101,9
Kanton Sarajevo	418.542	419.414	420.496	421.172	419.762	99,7

Stanovništvo Kantona Sarajevo po općinama 2021. (%)

Graf 3.

Na području Kantona Sarajevo, općina sa najvećom površinom je Trnovo (338,4 km²), a sa najmanjom Novo Sarajevo (9,9 km²).

⁶ Detaljnije informacije o stanovništvu vidjeti na web stranici Zavoda za planiranje razvoja KS, „Demografska analiza KS po općinama u periodu 2013-2021.“

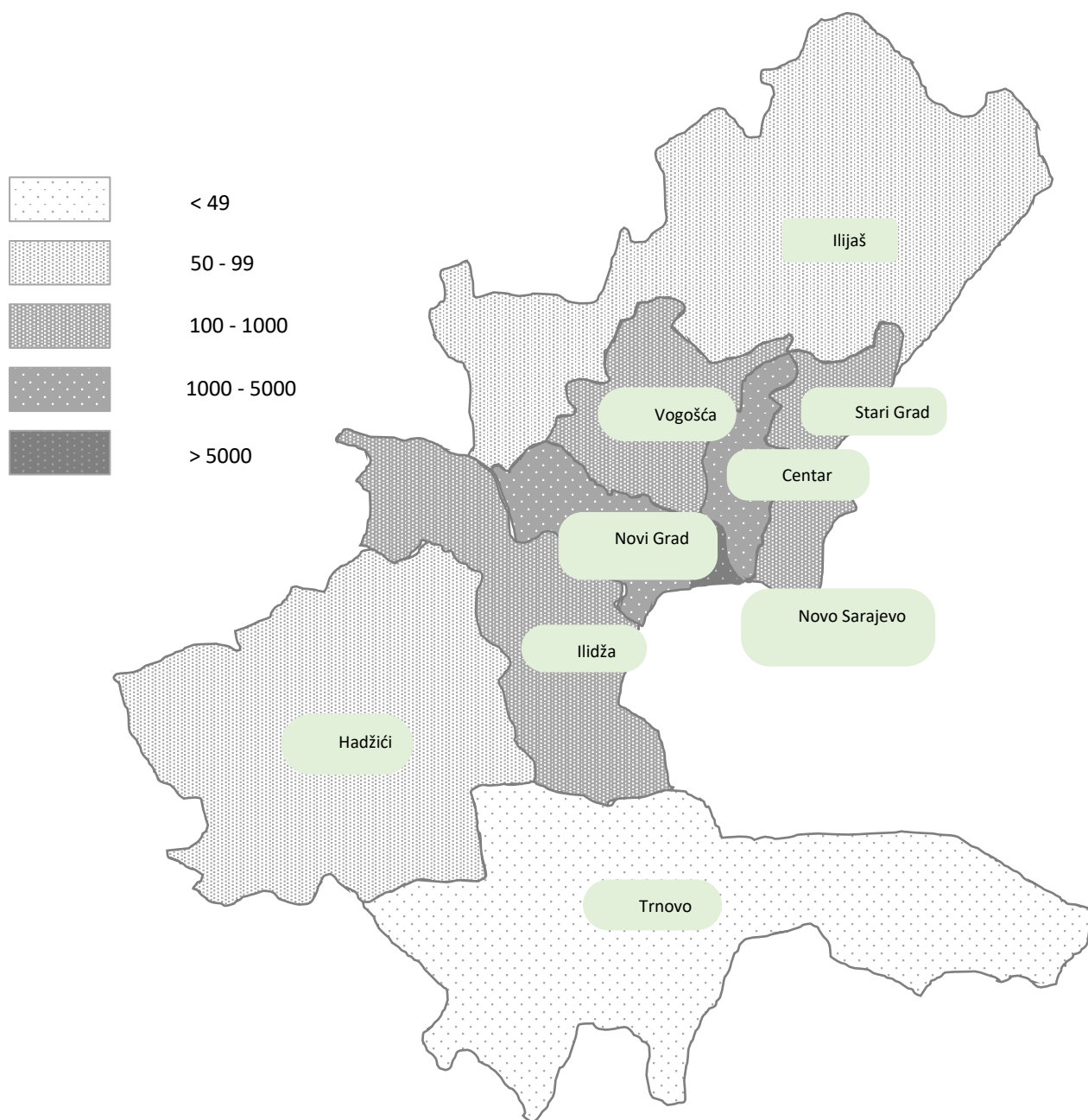
Tabela 6. Površina i gustina naseljenosti po općinama

Područje	Površina km ²	Gustina naseljenosti				
		(stan/km ²)				
		2017	2018	2019	2020	2021
Stari Grad	51,4	702,1	695,9	688,4	676,2	668,4
Centar	33	1.639,10	1.625,80	1.617,20	1.647,00	1.597,00
Novo Sarajevo	9,9	6.520,00	6.481,70	6.472,40	6.377,10	6.370,10
Novi Grad	47,2	2.549,00	2.569,80	2.585,80	2.562,40	2.594,90
Grad Sarajevo	141,5	1.943,80	1.942,60	1.942,60	1.930,60	1.926,50
Ilidža	143,4	484,9	488,8	491,9	483	495,8
Vogošća	72	386,6	390,8	396,2	402,6	404,1
Hadžići	273	89,4	89,7	90,2	96,9	90
Ilijaš	309	66	66,3	66,7	70,1	67,1
Trnovo	338,4	3,9	3,8	3,9	4,9	4,9
Kanton Sarajevo	1.277,30	327,7	328,4	329,2	329,7	328,6

Najgušće naseljena općina u Sarajevskom kantonu je Novo Sarajevo sa gustinom naseljenosti 6.370,1 st/km², što je 19,4 puta više od prosječne gustine naseljenosti Kantona (329,7 st/km²). Gustina naseljenosti najmanja je u općini Trnovo i iznosi 4,9 st/km².

Veću gustinu naseljenosti u odnosu na prosječnu gustinu naseljenosti Kantona Sarajevo imaju općine: Novo Sarajevo, Novi Grad, Centar, Stari Grad, Ilidža i Vogošća

Gustina naseljenosti (st/km²) po općinama Kantona Sarajevo, 2021.

Slika 1.

3.2 Starosna struktura stanovništva

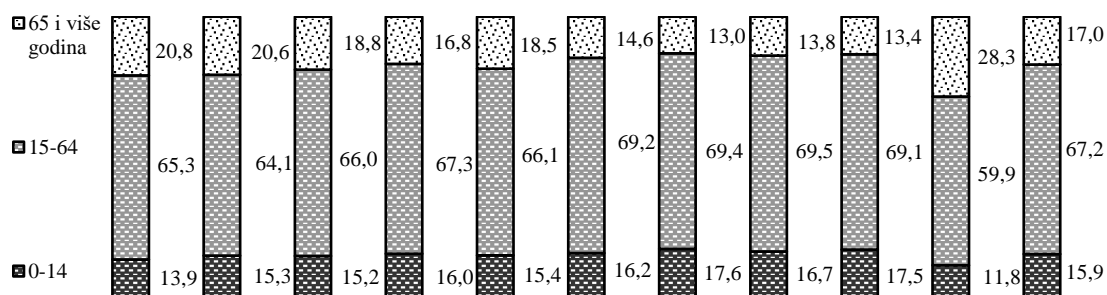
U 2021. godini, na području Kantona Sarajevo, živi 15,9% stanovništvo starosti do 14 godina, 17,0% stanovništvo iznad 65 godina, a radni kontigent stanovništva, grupacija od 15 do 64 godine starosti čini 67,2% ukupnog stanovništva.

U 2021. godini najveće učešće stanovništva do 14 godina je u općinama Ilijaš i Vogošća sa 17,5 % i 17,6%, a najmanje u općini Trnovo 11,8%. Učešće stanovništva iznad 65 godina je najveće u općini Trnovo 28,3%, dok je u općini Vogošća najmanje sa 13,0%.

Tabela 7. Starosna struktura stanovništva u Kantonu Sarajevo

Starosne grupe	Broj stanovnika										Indeks 2021/2020
	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	
Ukupno	418.542	100	419.414	100	420.496	100	421.172	100	419.762	100	99,7
0-14	64.882	15,5	65.493	15,6	65.942	15,7	66.681	15,8	66.551	15,9	99,8
15-64	288.056	68,8	286.115	68,2	284.514	67,7	283.965	67,4	282.053	67,2	99,3
64 +	65.604	15,7	67.806	16,2	70.040	16,7	70.526	16,7	71.158	17	100,9

Starosna struktura stanovništva 2021. (%)

Graf 4.

U 2021. godini najmlađa grupa stanovnika do 14 godina starosti na području Kantona Sarajevo bilježi pad za 0,2% u odnosu na 2020. godinu. Učešće najmlađe populacije u Kantonu Sarajevo u 2021. godini u većini općina bilježi povećanje.

Broj radno sposobnog stanovništva, starosne dobi između 15 i 64 godine, u istom periodu na nivou Kantona Sarajevo se smanjio za 0,7%. Radno sposobno stanovništvo se povećalo u općini Trnovo (1,3%), Ilidža (1,3%) i Novi Grad (1,3%), a u ostalim općinama došlo je do smanjenja radno sposobnog stanovništva.

Na području Kantona Sarajevo, u istom periodu, broj stanovnika iznad 65 godina starosti je povećan za 0,9% u odnosu na 2020. godinu. Do povećanja ove populacije je došlo u skoro svim općinama u 2020. godini, osim u općinama Centar, Hadžići i Trnovo, gdje je zabilježeno smanjenje ove populacije.

Različita dinamika mladog i starog stanovništva prouzrokuje promjene učešća tih dobnih grupa u ukupnom stanovništvu u Kantonu Sarajevo.

Važan instrument za planiranje ukupne potrošnje i općenito za planiranje razvoja su specifični oblici dobnih struktura, koeficijenti dobnih ovisnosti. Na temelju kontingenata stanovništva, moguće je izračunati osnovne koeficijente dobnih ovisnosti u posmatranom periodu, koji u stvari pokazuju biološku strukturu stanovništva

Biološka struktura Kantona Sarajevo analizirat će se pomoću koeficijenata starosnih struktura.

Tabela 8. Koeficijenti starosnih struktura u Kantonu Sarajevo

Koeficijenti dobnih ovisnosti	2017	2018	2019	2020	2021
Ukupne dobnih ovisnosti	45,3	46,5	47,8	48,3	48,8
Dobnih ovisnosti mladih	22,5	22,9	23,2	23,5	23,6
Dobnih ovisnosti starog kontingenta	22,8	23,7	24,6	24,8	25,2
Zamjene generacije	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
Indeks starenja	101,1	103,5	106,2	105,8	106,9

Koeficijent ukupne dobnih ovisnosti, koji pokazuje stepen opterećenosti stanovništva u radnoj dobi kontingentom mladih i staračkim kontingentom, pokazuje blagu tendenciju povećanja od 2017. do 2021. godine kada iznosi 48,8.

Koeficijent dobnih ovisnosti mladih je 23,6 u 2021. godini što ukazuje na potrebu ulaganja u ljudski kapital – predškolske ustanove, škole, zdravstvo, nova radna mjesta itd. Visok koeficijent ukazuje na visok ekonomski teret koji snosi radno-sposobno stanovništvo.

Koeficijent dobnih ovisnosti starih, koji pokazuje opterećenost stanovništva u radnoj dobi kontingentom starog stanovništva, pokazuje blagu tendenciju povećanja od 2017. godine kad je iznosio 22,8 do 2021. godine kad iznosi 25,2.

Koeficijent zamjene generacija (odnos stanovništva mlade i starije dobi) smanjen je sa 1,0 u 2017. godini, na 0,9 u 2021. godini. To znači da na svakog stanovnika koji napušta radnu dob i prelazi u dob starih, u radnu dob iz mladih ulazi 0,9 stanovnik. Ovaj koeficijent indicira na pritisak na zapošljavanje.

Indeks starenja stanovništva je povećan sa 101,1 u 2017. godini na 106,9 u 2021. godini i ukazuje povećanje udjela starog stanovništva. U slučaju jednakih učešća mladih i starijeg stanovništva ovaj indeks iznosi 100. Smatra se da indeks starenja čija je vrijednost veća od 100 (ili 40%) ukazuje na populaciju koja je zašla u proces starenja. Obzirom da je indeks starenja stanovništva Kantona Sarajevo veći od ove granične vrijednosti, možemo reći da se radi o relativno staroj populaciji.

3.3 Vitalne karakteristike stanovništva

U Kantonu Sarajevo u 2021. godini rođeno je 4.012 stanovnika, a stopa nataliteta je iznosila 9,6 promila, što bilježi smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 9. Stopa nataliteta

Područje	Stopa (‰)										
	nataliteta					mortaliteta					
	2017	2018	2019	2020	2021	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Stari Grad	11,8	9,9	8,8	9,1	8,7	11,9	12,7	12,7	12,5	16,3	17,2
Centar	11,8	10,2	11,1	9,8	9,8	13,5	12,8	13,2	13,1	14	17,9
Novo Sarajevo	11,4	10,8	9,2	9,7	9,2	11,8	11,3	11	11,3	13,2	15,8
Novi Grad	10,2	11	9,7	10	8,8	9	9,4	8,9	9,3	10,9	13,1
Grad Sarajevo	11	10,6	9,7	9,8	9,1	10,9	11	10,8	10,9	12,7	15,2
Ilidža	11,9	10,9	11,2	9,7	9,8	7,9	8,4	9,6	7,9	10,4	12,5
Vogošća	14,4	12	11,1	11,7	10,9	8,7	9,1	8,5	8,2	9,7	12,8
Hadžići	12,6	10,3	10	9,9	10,9	8,9	10,1	8,1	9,2	11,3	14,1
Ilijaš	13	14,4	13,3	11	11,6	10	9,5	10,5	7,8	10	13,3
Trnovo	10	8	12,9	9,7	10,8	23,3	23,3	21,3	22	20,1	22,1
Kanton Sarajevo	11,6	10,9	10,3	10	9,6	10,2	10,4	10,3	10	11,9	14,5

Tabela 10. Vitalni indeks

Područje	Stopa (‰)				
	Vitalni indeks				
	2017	2018	2019	2020	2021
Stari Grad	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5
Centar	0,9	0,8	0,9	0,7	0,6
Novo Sarajevo	1	1	0,8	0,7	0,6
Novi Grad	1,1	1,2	1	0,9	0,7
Grad Sarajevo	1	1	0,9	0,8	0,6
Ilidža	1,4	1,1	1,4	0,9	0,8
Vogošća	1,6	1,4	1,4	1,2	0,9
Hadžići	1,3	1,3	1,1	0,9	0,8
Ilijaš	1,4	1,4	1,7	1,1	0,9
Trnovo	0,4	0,4	0,6	0,5	0,5
Kanton Sarajevo	1,1	1,1	1	0,8	0,7

Najveća stopa nataliteta u 2021. godini je u općini Ilijaš 11,6 promila, a najmanja u općini Stari Grad 8,7 promila.

U odnosu na 2020. godinu smanjenje stope nataliteta zabilježeno je skoro u svim općinama, osim u općini Hadžići, Ilijaš i Trnovo.

U Kantonu Sarajevo 2021. godine ukupno je umrlo 6.070 lica tako da je stopa mortaliteta 14,5 promila i u odnosu na prethodnu godinu bilježi povećanje.

Najveća stopa mortaliteta ostvarena je u općinama Trnovo 22,1, Centar 17,9 i Star Grad 17,2 promila, a najmanja u općini Ilidža, 12,5 promila.

Povećanje stope mortaliteta u odnosu na prethodnu godinu bilježe sve općine. Stopa prirodnog priraštaja na području Kantona Sarajevo u 2021. godini je -4,9 promila.

Negativne stope prirodnog priraštaja u 2021. godini zabilježene su u svim općinama u Kantonu Sarajevo.

4. Ekonomski razvoj

4.1 Makroekonomske karakteristike

4.1.1 Bruto društveni proizvod⁷

Ukupno ostvareno vrijednost bruto domaćeg proizvoda (BDP) na području KS u 2019. godini iznosi 7.466 miliona KM⁸, što je povećanje za 5,5% u odnosu na ostvareni u predhodnoj godini. Istovremeno i BDP/pc koji iznosi 17.779 KM u 2019. godini bilježi povećanje (5,2%). Ostvareni BDP u KS generira oko 32,3% vrijednosti BDP Federacije.

U odnosu na zemlje EU⁹, BDP/pc u KS je niži od prosječnog BDP/pc u EU za 7,6%. Posmatrajući druge zemlje iz regiji, zaključuje se da su Slovenija (BDP/pc 22.980 eura) i Hrvatska (BDP/pc 13.330 eura) imale veći BDP/pc, odnosno manju razliku u nivou BDP/pc u odnosu na prosjek EU, a Crna Gora, Srbija, Sjeverna Makedonija i Albanija imale su manji BDP/pc.

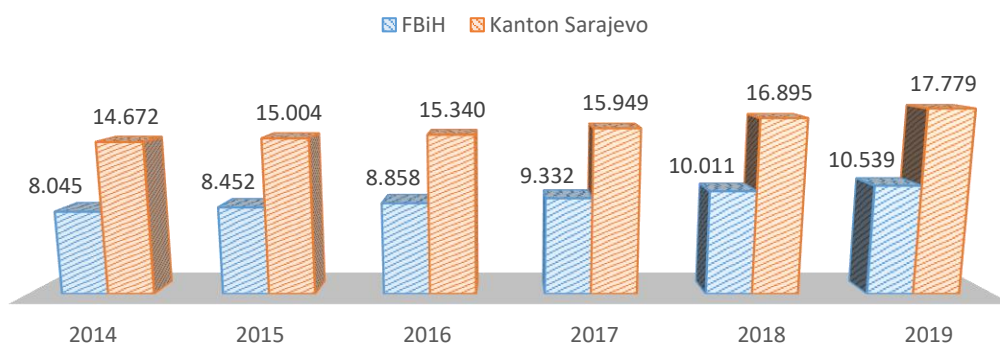
BDP/pc u Federaciji BiH veći je za 5,3% od ostvarenog u BDP/pc u 2018. godini koji je iznosio 10.011 KM.

Tabela 11. Bruto domaći proizvod za Kanton Sarajevo, ukupno i per capita

	2017	2018	2019	Index 2019/2018
BDP u mil. KM ¹⁾				
FBiH	20.540	21.984	23.081	105,0
Kanton Sarajevo	6.675	7.079	7.466	105,5
Stanovništvo-hilj. (procj. sred. god.)				
FBiH	2.201	2.196	2.190	99,7
Kanton Sarajevo	419	419	419	100,0
BDP po stanovniku u KM				
FBiH	9.332	10.011	10.539	105,3
Kanton Sarajevo	15.949	16.895	17.779	105,2

Izvori: Procjena, Zavoda za planiranje razvoja KS

BDP/pc KS i FBiH (u KM)

Graf 5.

⁷ Podaci se odnose na 2019. godinu; nisu dostupni podaci za 2020. i 2021. godinu

⁸ Procjena Zavoda za planiranje razvoja KS

⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat>

U strukturi formiranja BDP KS 15,2% ukupne vrijednosti generiše djelatnost trgovina na veliko i malo, informacije i komunikacije 10,4% i 8,6% generišu finansijske/financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja.

Tabela 12. BDP i bruto dodana vrijednost po proizvodnom principu za KS prema KD BiH 2010.

Područje djelatnosti	Bruto dodana vrijednost u tekućim cijenama (u 000 KM)			Indeks 2019/2018	Učešće u %
	2017	2018	2019		
A	65.588	68.663	70.933	103,3	0,95
B	5.354	5.663	6.720	118,7	0,09
C	488.565	517.454	545.065	105,3	7,3
D	541.437	574.083	607.038	105,7	8,13
E	84.997	89.192	95.573	107,2	1,28
F	212.158	225.103	238.186	105,8	3,19
G	1.017.287	1.077.380	1.136.422	105,5	15,22
H	355.381	375.172	397.225	105,9	5,32
I	105.744	112.552	119.466	106,1	1,6
J	696.038	736.894	775.784	105,3	10,39
K	577.578	611.601	645.864	105,6	8,65
L	65.588	67.956	70.186	103,3	0,94
M	285.108	302.261	317.332	105	4,25
N	76.966	80.697	83.626	103,6	1,12
O	481.873	511.083	539.091	105,5	7,22
P	307.863	326.329	343.465	105,3	4,6
Q	309.871	327.036	344.212	105,3	4,61
R	24.763	26.191	26.133	99,8	0,35
S	41.495	43.180	44.780	103,7	0,6
Ukupno sve djelatnosti	5.743.655	6.078.489	6.407.101	105,4	85,81
UFPIM (-)	196.765	210.238	222.506	105,8	2,98
Bruto dodana vrijednost, bazne/ cijene	5.546.890	5.868.251	6.184.595	105,4	82,83
Porezi na proizvode i usluge i uvoz minus subvencije na proizvode (+)	1.145.786	1.210.459	1.282.042	105,9	17,17
Bruto domaći proizvod (BDP) u tržišnim cijenama	6.692.676	7.078.710	7.466.637	105,5	100

Izvor: Procjena Zavoda za planiranje razvoja KS

U odnosu na predhodnu godinu sve djelatnosti ostvarile su rast BDP-a u 2019. godini. Najveće povećanje bilježe djelatnosti sekundarnog sektora (C,D,E,F) 5,7%.

Najveće učešće ostvaruju djelatnosti tercijarnog sektora (G,H,I,J,K,L) i to 42,1% od ukupnog BDP-a u tržišnim cijenama, dok najmanje učešće ima primarni sektor (A,B) 1%.

U periodu 2015-2019. godine, BDP je rastao u svim općinama Kantona Sarajevo. U 2019. godini najveći BDP ostvaruju općine Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad. U 2019. godini, u ove tri općine ostvareno je 75,5% ukupnog BDP-a KS. U općini Centar ostvaren je BDP u vrijednosti od oko 2,7 milijarde KM, dok je najmanji BDP ostvaren u općini Trnovo u vrijednosti od 12,6 mil KM.

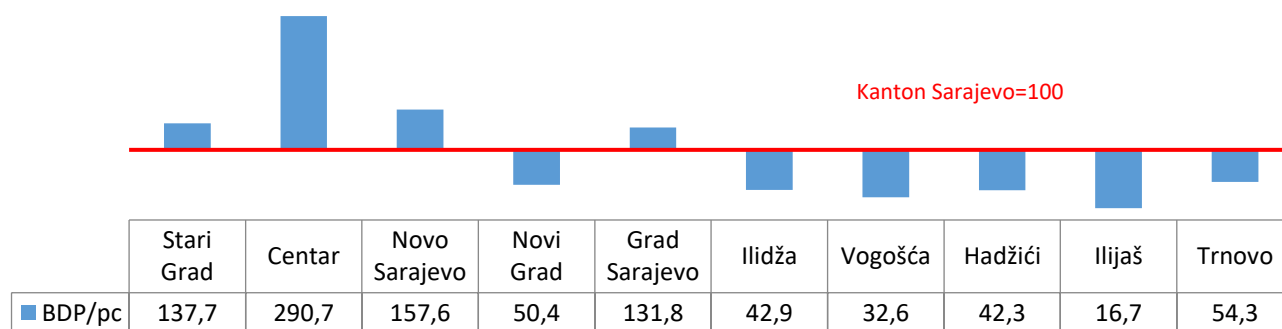
Tabela 13. BDP i BDP/pc u općinama KS u periodu 2017 - 2019.

Općina	2017		2018		2019	
	BDP u hilj. KM	BDP/pc u KM	BDP u hilj. KM	BDP/pc u KM	BDP u hilj. KM	BDP/pc u KM
Stari Grad	774.347	21.456	821.130	22.955	865.383	9.646
Centar	2.461.222	45.502	2.609.924	48.645	2.754.442	51.612
Novo Sarajevo	1.602.765	24.831	1.699.596	26.486	1.793.486	27.990
Novi Grad	976.612	8.117	1.035.615	8.538	1.091.622	8.944
Grad Sarajevo	5.814.946	21.142	6.166.265	22.432	6.504.933	23.403
Ilidža	479.962	6.903	508.959	7.260	537.598	7.622
Vogošća	147.526	5.300	156.439	5.560	165.013	5.785
Hadžići	166.218	6.808	176.260	7.196	185.173	7.516
Ilijaš	55.406	2.716	58.753	2.868	61.226	2.972
Trnovo	11.348	8.610	12.034	9.278	12.694	9.646
Kanton Sarajevo	6.675.406	15.949	7.078.710	16.878	7.466.637	17.757

U posmatranom periodu 2017-2019. godine konstantno najveće učešće bilježe općine Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad, a najmanje Trnovo, Ilijaš i Vogošća.

U 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu sve općine na području KS bilježe povećanje BDP-a za oko 5%.

Relativni nivo razvijenosti općina Kantonu Sarajevo prema BDP/pc (KS = 100,0)

Graf 6.

U 2019. godini u općini Centar ostvaren je najveći BDP/pc u Kantonu Sarajevo od 51.612 KM, koji je za 2,9 puta veći od prosječne vrijednosti BDP/pc za Kanton Sarajevo. Najmanji BDP/pc ostvaren je u općini Ilijaš od 2.972 KM. U svim općinama BDP/pc u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu bilježi rast.

4.1.2 Tržište rada

4.1.2.1 Radna snaga

Krajem 2021. godine registrovano je 282.053 radno sposobnog stanovništva, odnosno osoba starosti od 15 do 64 godine. Međutim, od toga je 210.541 ekonomski aktivno stanovništvo, što predstavlja radnu snagu koju čine zaposlene osobe i nezaposlene koje aktivno traže zaposlenje. Tako je stopa ekonomski aktivnog stanovništva 67,2.

Tabela 14. Radna snaga u Kantonu Sarajevo

Elementi	2017		2018		2019		2020		2021		Indeks 2021/2020
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%			
Radna snaga	197.497	100	210.409	100	211.140	100	213.947	100	210.541	100	98,4
Zaposlenost	131.172	66,4	147.848	70,3	152.394	72,2	150.451	70,3	152.576	72,5	101,4
Nezaposlenost	66.325	33,6	62.561	29,7	58.746	27,8	63.496	29,7	57.965	27,5	91,3

Izvor: Zavod za planiranje razvoja KS na osnovu biltena JU služba za zapošljavanje KS

U strukturi radne snage učešće zaposlenih u 2021. godini je 72,5%, ili 3,1% više nego prethodne godine, dok je učešće nezaposlenih bilo 27,5% ili 7,23% manje nego u 2020. godini.

Tabela 15. Radna snaga po općinama Kantona Sarajevo

Područje	Radna snaga										Indeks 2021/2020
	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	
Stari Grad	15.575	7,9	16.776	8	16.479	7,8	16.197	7,6	15.361	7,3	94,8
Centar	49.398	25	51.839	24,6	52.314	24,8	52.284	24,4	51.174	24,3	97,9
Novo Sarajevo	30.879	15,6	33.274	15,8	33.518	15,9	34.297	16	34.513	16,4	100,6
Novi Grad	43.792	22,2	45.252	21,5	45.289	21,4	47.124	22	46.129	21,9	97,9
Grad Sarajevo	139.644	70,7	147.141	69,9	147.600	69,9	149.902	70,1	147.177	69,9	98,2
Ilidža	28.350	14,4	33.463	15,9	33.936	16,1	34.136	16	33.834	16,1	99,1
Vogošća	10.211	5,2	10.235	4,9	10.457	5	10.719	5	10.484	5	97,8
Hadžići	9.617	4,9	9.723	4,6	9.519	4,5	9.824	4,6	9.771	4,6	99,5
Ilijaš	8.925	4,5	9.081	4,3	8.867	4,2	8.531	4	8.420	4	98,7
Trnovo	750	0,4	766	0,4	761	0,4	835	0,4	855	0,4	102,4
Kanton Sarajevo	197.497	100	210.409	100	211.140	100	213.947	100	210.541	100	98,4

Izvor: Zavod za planiranje razvoja KS na osnovu biltena JU služba za zapošljavanje KS

Radna snaga po općinama ukazuje na značajne razlike u koncentraciji radne snage unutar Kantona Sarajevo. Tako je najveća koncentracija radne snage u općinama Centar i Novi Grad.

U 2021. godini radna snaga se smanjila u skoro svim općinama, osim u općini Novo Sarajevo i Trnovo, gdje zabilježen blagi porast radne snage.

4.1.2.2 Zaposlenost

Na kraju 2021. godine na području Kantona bilo je 152.576 zaposlenih lica, što je povećanje za 1,4% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 16. Broj zaposlenih

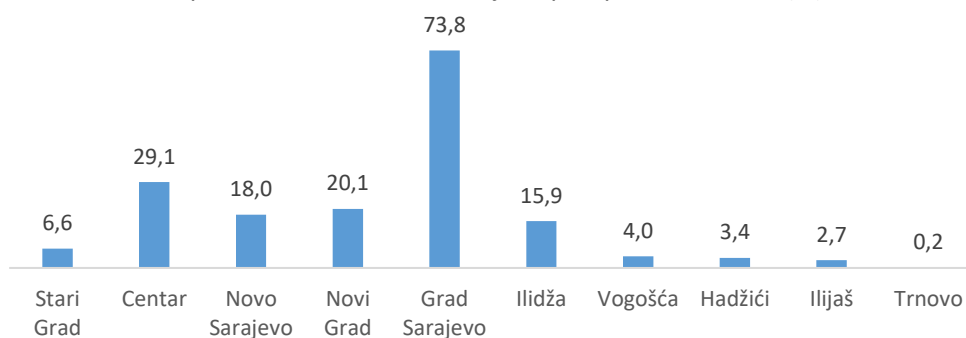
Područje	Zaposlenost										Indeks 2021/2020
	XII 2017	%	XII 2018	%	XII 2019	%	XII 2020	%	XII 2021	%	
Stari Grad	9.679	7,4	11.209	7,6	11.247	7,4	10.353	6,9	10.047	6,6	97
Centar	41.940	32	44.668	30,2	45.591	29,9	44.847	29,8	44.443	29,1	99,1
Novo Sarajevo	22.835	17,4	25.759	17,4	26.513	17,4	26.597	17,7	27.536	18	103,5
Novi Grad	25.589	19,5	28.379	19,2	29.501	19,4	29.853	19,8	30.616	20,1	102,6
Grad Sarajevo	100.043	76,3	110.015	74,4	112.852	74,1	111.650	74,2	112.642	73,8	100,9
Ilidža	17.398	13,3	22.943	15,5	24.095	15,8	23.602	15,7	24.216	15,9	102,6
Vogošća	5.145	3,9	5.485	3,7	5.944	3,9	5.966	4	6.075	4	101,8
Hadžići	4.268	3,3	4.777	3,2	4.913	3,2	5.026	3,3	5.246	3,4	104,4
Ilijaš	4.053	3,1	4.335	2,9	4.300	2,8	3.905	2,6	4.072	2,7	104,3
Trnovo	265	0,2	293	0,2	290	0,2	302	0,2	325	0,2	107,6
Kanton Sarajevo	131.172	100	147.848	100	152.394	100	150.451	100	152.576	100	101,4

Tabela 17. Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva

Područje	Stepen zaposlenosti					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stari Grad	26,8	31,3	31,8	29,8	29,2	98,2
Centar	77,5	83,3	85,4	82,5	84,3	102,2
Novo Sarajevo	35,4	40,1	41,4	42,1	43,7	103,6
Novi Grad	21,3	23,4	24,2	24,7	25	101,3
Grad Sarajevo	36,4	40	41,1	40,9	41,3	101,1
Ilidža	25	32,7	34,2	34,1	34,1	99,9
Vogošća	18,5	19,5	20,8	20,6	20,9	101,5
Hadžići	17,5	19,5	19,9	19	21,3	112,3
Ilijaš	19,9	21,2	20,9	18	19,6	109
Trnovo	20,1	22,6	22	18,4	19,4	105,6
Kanton Sarajevo	31,3	35,3	36,2	35,7	36,3	101,8

Stepen registrovane zaposlenosti ukupnog stanovništva u KS u 2021. godini je 36,3% i u odnosu na 2020. bilježi porast za 1,8%.

Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2021. (%)

Graf 7.

Prostorna distribucija zaposlenih po općinama u 2021. godini, pokazuje je da je najveći broj zaposlenih evidentiran u općinama Centar (44.443), Novi Grad (30.616) i Novo Sarajevo (27.536), dok je najmanji broj zaposlenih imala općina Trnovo (325). Najveći rast broja zaposlenih u odnosu na 2020. godinu je zabilježen u općinama Trnovo (7,6%) i Hadžići (4,4%).

Najveći stepen zaposlenosti ostvaren je u općini Centar u kojoj je stepen zaposlenosti na kraju 2021. godine iznosio 84,3%, dok je najniži stepen zaposlenosti registriran u općini Trnovo 19,4%.

Najveće povećanje stepena zaposlenosti u 2021. u odnosu na prethodnu godinu imala je općina Hadžići 12,3%.

Struktura zaposlenosti prema djelatnostima

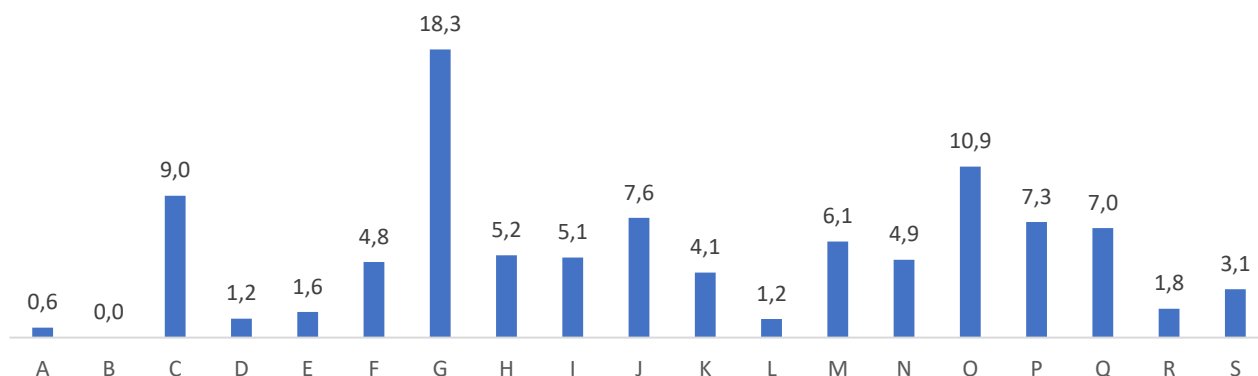
Analiza zaposlenosti po djelatnostima/područjima Klasifikacije djelatnosti (KD 2010), u 2021. godini, pokazuje da je najveći broj zaposlenih u oblasti trgovine (18,3%) i oblasti javne uprave i socijalnog osiguranja (10,9%).

U odnosu na prethodnu godinu, najviše je porastao broj zaposlenih u oblasti Informacije i komunikacije (10,7%) i administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (8,8%), a najveće smanjenje u odnosu na prošlu godinu bilježi djelatnost Poslovanje nekretninama (7,4%).

Tabela 18. Broj zaposlenih po djelatnostima (KD 2010)

KD 2010	Broj zaposlenih										Indeks 2021/2020
	XII 2017	%	XII 2018	%	XII 2019	%	XII 2020	%	XII 2021	%	
Ukupno	131.172	100	147.848	100	152.394	100	150.451	100	152.576	100	98,7
A	1.012	0,8	1.098	0,7	1.003	0,7	1.004	0,7	962	0,6	100,1
B	68	0,1	58	0	53	0	38	0	37	0	71,7
C	13.337	10,2	13.809	9,3	14.144	9,3	13.638	9,1	13.754	9	96,4
D	1.830	1,4	1.942	1,3	1.926	1,3	1.874	1,2	1.836	1,2	97,3
E	2.413	1,8	2.670	1,8	2.633	1,7	2.570	1,7	2.483	1,6	97,6
F	5.915	4,5	7.100	4,8	7.289	4,8	7.388	4,9	7.341	4,8	101,4
G	23.776	18,1	28.275	19,1	28.803	18,9	28.064	18,7	27.962	18,3	97,4
H	7.643	5,8	7.886	5,3	8.052	5,3	8.003	5,3	7.973	5,2	99,4
I	7.394	5,6	8.807	6	9.336	6,1	7.937	5,3	7.764	5,1	85
J	7.862	6	9.313	6,3	10.089	6,6	10.480	7	11.606	7,6	103,9
K	6.139	4,7	6.423	4,3	6.490	4,3	6.391	4,2	6.302	4,1	98,5
L	1.121	0,9	1.895	1,3	2.101	1,4	1.934	1,3	1.790	1,2	92,1
M	6.752	5,1	8.573	5,8	8.692	5,7	8.763	5,8	9.331	6,1	100,8
N	5.774	4,4	6.074	4,1	6.671	4,4	6.934	4,6	7.541	4,9	103,9
O	15.308	11,7	15.912	10,8	16.282	10,7	16.406	10,9	16.573	10,9	100,8
P	10.165	7,7	10.580	7,2	11.116	7,3	11.161	7,4	11.206	7,3	100,4
Q	9.535	7,3	10.032	6,8	10.109	6,6	10.400	6,9	10.630	7	102,9
R	1.950	1,5	2.933	2	3.018	2	2.855	1,9	2.797	1,8	94,6
S	3.178	2,4	4.468	3	4.678	3,1	4.611	3,1	4.688	3,1	98,6

Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po djelatnostima KD 2010, 2021. (%)

Graf 8.

Lokacijski kvocijent djelatnosti

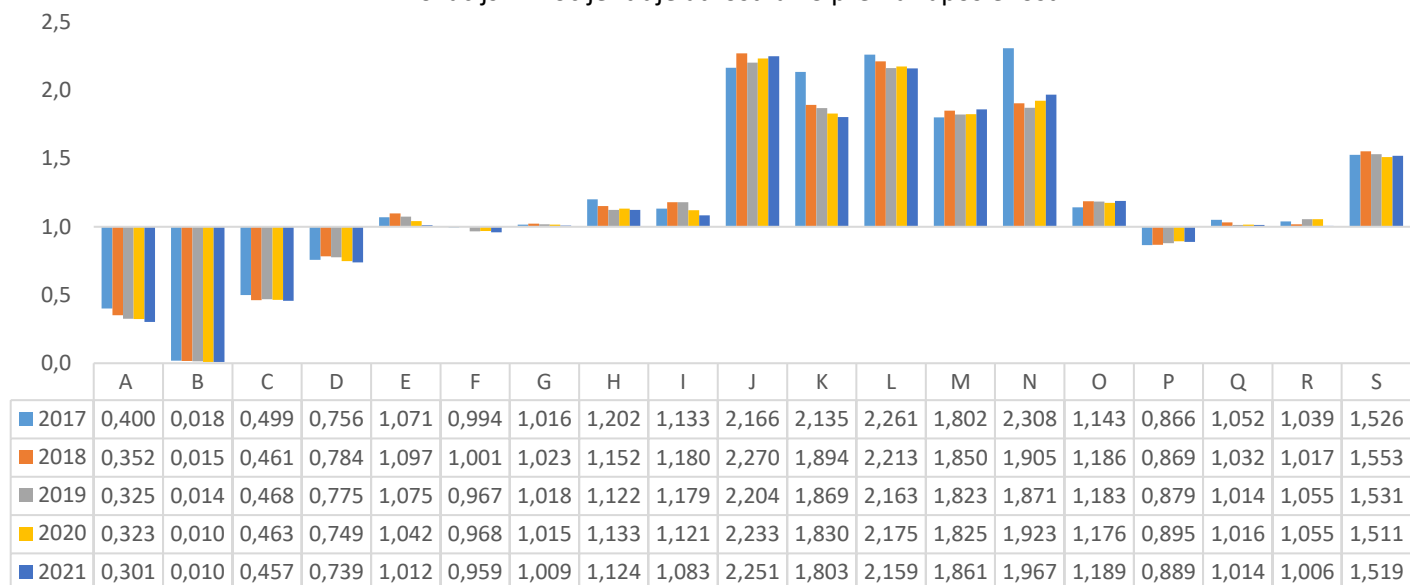
Lokacijski kvocijenti (LQ) predstavljaju odnos udjela pojedinih djelatnosti u kreiranju radnih mjesta u KS u odnosu na FBiH. Djelatnosti koje imaju lokacijski kvocijent iznad 1 čine bazične djelatnosti KS, a one ispod čine nebazične djelatnosti. Djelatnosti koje imaju lokacijski kvocijent iznad 2 su pokazuju veći nivo specijalizacije, viši stepen razvoja (zaposlenosti) sektora.

Na grafu u prikazu lokacijskog kvocijenta vidljivo je da su u 2021. godini djelatnosti sa LQ iznad 2: informacije i komunikacije (J) i poslovanje nekretninama (L).

Bazične djelatnosti KS sa lokacijskim kvocijentom iznad 1 sljedeće djelatnosti: snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom i djelatnost sanacije okoliša (E), trgovina na veliko i malo (G), prevoz i skladištenje (H), djelatnost pružanja smještaja (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) (I), finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (K), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (N),

javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osifuranje (O), finansijske djelatnosti i osiguranja (K), stručne, naučne, tehničke djelatnosti (M), djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (Q,) umjetnost, zabava i rekreacija (R) i ostale uslužne djelatnosti (S).

Lokacijski kvocijent djelatnosti u KS prema zaposlenosti

Graf 9.

Djelatnosti poljoprivreda i šumarstvo (A), vađenja ruda i kamena (B), prerađivačka industrija (C), proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom (D), građevinarstvo (F) i obrazovanje (P) koja pada sa vrijednošću LQ ispod 1 u 2021. godini. Ovi nalazi ukazuju na značajno odstupanje poljoprivrede i prerađivačke industrije kao osnovnog generatora izvoznih proizvoda.

4.1.2.3 Nezaposlenost

Krajem 2021. godine u Kantonu Sarajevo ukupno je registrirano 57.965 nezaposlenih lica što je za 8,7% manje nego prethodne godine.

Tabela 19. Broj nezaposlenih

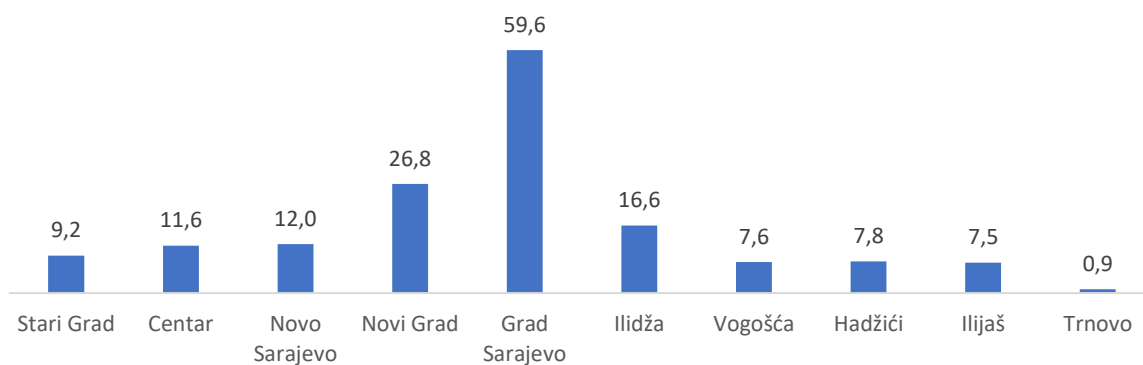
Područje	Nezaposlenost										Indeks 2021/2020
	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	
Stari Grad	5.896	8,9	5.567	8,9	5.232	8,9	5.844	9,2	5.314	9,2	90,9
Centar	7.458	11,2	7.171	11,5	6.723	11,4	7.437	11,7	6.731	11,6	90,5
Novo Sarajevo	8.044	12,1	7.515	12	7.005	11,9	7.700	12,1	6.977	12	90,6
Novi Grad	18.203	27,4	16.873	27	15.788	26,9	17.271	27,2	15.513	26,8	89,8
Grad Sarajevo	39.601	59,7	37.126	59,3	34.748	59,1	38.252	60,2	34.535	59,6	90,3
Iliđža	10.952	16,5	10.520	16,8	9.841	16,8	10.534	16,6	9.618	16,6	91,3
Vogošća	5.066	7,6	4.750	7,6	4.513	7,7	4.753	7,5	4.409	7,6	92,8
Hadžići	5.349	8,1	4.946	7,9	4.606	7,8	4.798	7,6	4.525	7,8	94,3
Ilijaš	4.872	7,3	4.746	7,6	4.567	7,8	4.626	7,3	4.348	7,5	94
Trnovo	485	0,7	473	0,8	471	0,8	533	0,8	530	0,9	99,4
Kanton Sarajevo	66.325	100	62.561	100	58.746	100	63.496	100	57.965	100	91,3

Tabela 20. Stopa nezaposlenosti

Područje	Stopa nezaposlenosti					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stari Grad	37,9	33,2	31,7	36,1	34,6	95,9
Centar	15,1	13,8	12,9	14,2	13,2	92,5
Novo Sarajevo	26,1	22,6	20,9	22,5	20,2	90
Novi Grad	41,6	37,3	34,9	36,7	33,6	91,8
Grad Sarajevo	28,4	25,2	23,5	25,5	23,5	92
Ilidža	38,6	31,4	29	30,9	28,4	92,1
Vogošća	49,6	46,4	43,2	44,3	42,1	94,8
Hadžići	55,6	50,9	48,4	48,8	46,3	94,8
Ilijaš	54,6	52,3	51,5	54,2	51,6	95,2
Trnovo	64,7	61,7	61,9	63,8	62	97,1
Kanton Sarajevo	33,6	29,7	27,8	29,7	27,5	92,8

Najveći broj evidentiranih nezaposlenih osoba je na području općine Novi Grad (15.513), dok je najmanji broj nezaposlenih na općini Trnovo (530). U 2021. godini, u svim općinama je zabilježeno smanjenje nezaposlenosti, a najveće smanjenje bilježi općina Novi Grad 10,2%.

Nezaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2021. (%)

Graf 10.

Stopa nezaposlenosti aktivnog stanovništva u Kantonu Sarajevo, u 2021. godini je iznosila 27,5%, i u odnosu na 2020. godinu smanjena je za 7,2%.

Analiza stope nezaposlenosti po općinama Kantona Sarajevo u 2021. godini u odnosu na aktivno stanovništvo pokazala je da je najmanju stopu nezaposlenosti imala općina Centar, od 13,2%, dok je najveća stopa nezaposlenosti registrirana u općini Trnovo od 62%.

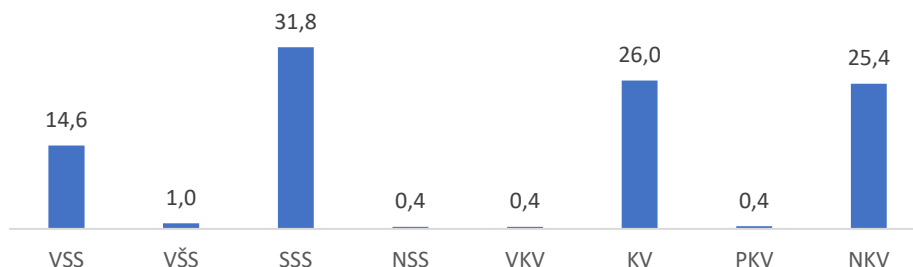
U 2021. godini u odnosu na 2020. godinu stopa nezaposlenosti je u svim općinama zabilježila smanjenje.

Analiza kvalifikacione strukture nezaposlenih osoba u 2021. godini pokazala je da je najveći broj nezaposlenih lica sa srednjom stručnom spremom (18.443 ili 31,8%), zatim kvalifikovanih radnika (15.060 ili 26%), te nekvalifikovanih radnika (14.740 ili 25,4%). Najmanje nezaposlenih osoba je sa nižom stručnom spremom, visoko-kvalifikovanih i polukvalifikovanih radnika.

Tabela 21. Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi u Kantonu Sarajevo

Kvalifikaciona struktura	Broj nezaposlenih										Indeks 2021/2020
	XII 2017	%	XII 2018	%	XII 2019	%	XII 2020	%	XII 2021	%	
VSS	8.764	13,2	8.318	13,3	7.887	13,4	9.521	15	8.480	14,6	89,1
VŠS	667	1	626	1	579	1	603	0,9	560	1	92,9
SSS	20.833	31,4	19.844	31,7	18.564	31,6	20.241	31,9	18.447	31,8	91,1
NSS	321	0,5	290	0,5	271	0,5	250	0,4	214	0,4	85,6
VKV	316	0,5	304	0,5	261	0,4	249	0,4	204	0,4	81,9
KV	17.246	26	16.004	25,6	15.009	25,5	16.304	25,7	15.060	26	92,4
PKV	348	0,5	332	0,5	276	0,5	281	0,4	260	0,4	92,5
NKV	17.830	26,9	16.843	26,9	15.899	27,1	16.047	25,3	14.740	25,4	91,9
Ukupno	66.325	100	62.561	100	58.746	100	63.496	100	57.965	100	91,3

Nezaposlenost prema kvalifikacionoj strukturi u Kantonu Sarajevo 2021. (%)

Graf 11.

U odnosu na dužinu čekanja na zaposlenje u Kantona Sarajevo u 2021. godini, broj nezaposlenih osoba koje su čekale na zaposlenje od 7 do 9 mjeseci je 2.725, što je za 42,2% manje nego prethodne godine i predstavljaju 4,7% ukupno nezaposlenih. Također broj nezaposlenih osoba koje čekaju na zaposlenje preko 9 godina je 19.305 što predstavlja smanjenje za 4,0% u odnosu na prethodnu godinu i predstavljaju 33,3% ukupno nezaposlenih osoba u Kantonu Sarajevo. Ukupan broj nezaposlenih osoba koje su čekale na zaposlenje bilježi smanjenje za 8,7% u 2021. godini u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 22. Nezaposlenost prema dužini čekanja na posao 31.03.

Godine	Dužina čekanja na posao										
	mjeseci					Godine					
	do 6	od 7 do 9	od 10 do 12	od 13 do 18	od 19 do 24	od 2 do 3	od 4 do 5	od 6 do 7	od 8 do 9	preko 9	Kanton Sarajevo
2017	10.151	2.595	2.182	4.818	2.881	5.129	7.311	5.171	4.486	21.601	66.325
2018	9.402	2.658	2.234	4.357	2.614	4.854	6.634	4.656	3.919	21.233	62.561
2019	9.936	2.689	1.940	3.749	2.376	4.227	5.856	4.274	3.423	20.276	58.746
2020	9.902	4.715	2.980	4.964	2.975	4.619	5.834	4.158	3.247	20.102	63.496
2021	8.284	2.725	2.201	3.907	3.725	5.017	5.751	3.941	3.109	19.305	57.965
Indeks 2021/2020	83,7	57,8	73,9	78,7	125,2	108,6	98,6	94,8	95,7	96	91,3

4.1.2.4 Plaće

Prosječna neto-plaća isplaćena u Kantonu Sarajevo krajem 2021. godine iznosila je 1.251 KM i veća je 6,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveća prosječna plaća u 2021. godini registrirana je u općini Centar iznosila je 1.456 KM, što je za oko 16,4% više od prosječne plaće na nivou Kantona. S druge strane, najmanja prosječna plaća je registrirana u općini Ilijaš i iznosila je 760 KM, što je za 39,2% manje od prosječne plaće na nivou Kantona.

Tabela 23. Plaće

Područje	Plaće					Indeks 2021/2020
	XII 2017	XII 2018	XII 2019	XII 2020	XII 2021	
Stari Grad	1.035	1.095	1.143	1.215	1.088	89,5
Centar	1.287	1.327	1.365	1.381	1.456	105,4
Novo Sarajevo	1.224	1.259	1.290	1.324	1.397	105,5
Novi Grad	970	999	996	1.012	1.069	105,6
Ilidža	902	939	960	962	1.036	107,7
Vogošća	837	863	822	880	959	109
Hadžići	869	888	908	952	1.031	108,3
Ilijaš	670	700	703	730	760	104,1
Trnovo	952	1.383	1.010	1.018	1.088	106,9
Kanton Sarajevo	1.102	1.134	1.153	1.179	1.251	106,1

Posmatrano prema Klasifikaciji djelatnosti (KD 2010) u 2021. godini, najveće neto-plaće isplaćene su u sljedećim djelatnostima: finansijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.785 KM), proizvodnji i snabdijevanju električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (1.757 KM), te javnoj upravi i odbrani (1.519 KM) i djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (1.517 KM). S druge strane, najniže prosječne neto-plaće zabilježene su kod djelatnosti administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti (699 KM) i hotelijerstva i ugostiteljstva (620 KM).

4.1.3 Vanjskotrgovinska razmjena

U toku 2021. godine ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona Sarajevo ostvaren je u vrijednosti preko 1,6 milijardi, što je za 26,8% više u odnosu na 2020. godinu.

U istom periodu ostvaren je uvoz u vrijednosti od oko 5,1 milijarda KM, što je za 25,8% više u odnosu na 2020. godinu.

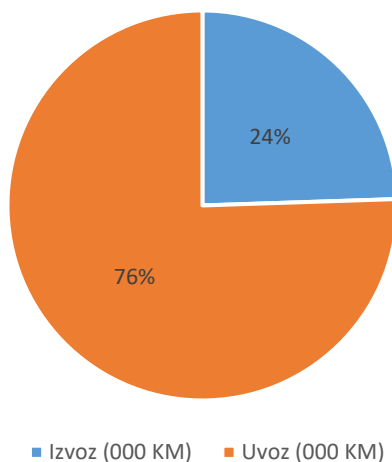
Obim vanjskotrgovinske razmjene u 2021. godini je ostvaren u iznosu od preko 6,7 milijardi KM i veći je za 26,1% nego prethodne godine.

Tabela 24. Vanjskotrgovinska razmjena, u 000 KM

Elementi vanjskotrgovinske razmjene	godine										Indeks 2021/2020
	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	
Vanjskotrgovinska razmjena (000 KM)	5.921.065	100	6.218.465	100	6.299.709	100	5.377.940	100	6.780.029	100	126,1
Izvoz (000 KM)	1.518.519	25,6	1.540.432	24,8	1.427.496	22,7	1.308.666	24,3	1.659.651	24,5	126,8
Uvoz (000 KM)	4.402.546	74,4	4.678.033	75,2	4.872.213	77,3	4.069.274	75,7	5.120.378	75,5	125,8
Saldo (000 KM)	-2.884.027		-3.137.601		-3.444.717		-2.760.608		-3.460.727		125,4
Pokrivenost uvoza izvozom (%)	34,5		32,9		29,3		32,2		32,4		100,8

Pokrivenost uvoza izvozom je 32,4% i veća je za 0,8% u odnosu na 2020. godinu.

Obim vanjsko-trgovinske razmjene Kantona Sarajevo, 2021.

Graf 12.

Tabela 25. Izvoz po područjima KD - proizvodni princip

Područja KD	Izvoz										Indeks 2021/2020
	2017		2018		2019		2020		2021		
	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	
Ukupno	1.518.519	100	1.540.432	100	1.427.496	100	1.308.666	100	1.659.651	100	126,8
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	15.241	1	16.083	1	12.543	0,9	13.081	1,0	14.153	0,9	108,2
Vađenje ruda i kamena	746	0	2.316	0,2	1.801	0,1	1.486	0,1	1.524	0,1	102,6
Prerađivačka industrija	1.204.168	79,3	1.153.918	74,9	1.060.801	74,3	1.030.874	78,8	1.118.100	67,4	108,5
Proiz. snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	201.092	13,2	264.173	17,1	265.726	18,6	180.069	13,8	367.305	22,1	204,0
Ostalo	97.272	6,4	103.942	6,7	86.625	6,1	82.965	6,3	158.569	9,6	191,1
Nerazvrstano po kategorijama	0	0	0	0	0	0,0	191	0,0	0	0,0	0,0

Podaci o uvozu i izvozu u 2021. godini po područjima KD ukazuju da se oko 67,4% izvoza, a 93,6% uvoza odnosi na prerađivačku industriju, u kojoj je izvoz u 2021. godini povećan za 8,5%, dok je uvoz povećan za 26,1% u odnosu na 2020. godinu.

Tabela 26. Uvoz po područjima KD - proizvodni princip

Područja KD	Uvoz										Indeks 2021/2020
	2017		2018		2019		2020		2021		
	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	
Ukupno	4.402.546	100	4.678.033	100	4.872.213	100	4.069.274	100	5.120.379	100	125,8
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	91.020	2,1	96.048	2,1	104.945	2,2	107.793	2,6	107.031	2,1	99,3
Vađenje ruda i kamena	74.543	1,7	83.881	1,8	105.990	2,2	91.675	2,3	95.671	1,9	104,4
Prerađivačka industrija	3.980.234	90,4	4.381.009	93,7	4.541.329	93,2	3.800.934	93,4	4.791.987	93,6	126,1
Proiz. snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	235.179	5,3	95.090	2	100.778	2,1	45.334	1,1	109.627	2,1	241,8
Ostalo	21.475	0,5	22.005	0,5	19.171	0,4	17.957	0,1	15.846	0,3	88,2
Nerazvrstano po kategorijama	96	0	0	0	0	0	5.581	0,1	217	0,0	3,9

Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija ima pozitivan vanjskotrgovinski bilans i učestvovala je sa 22,1% u ukupnom izvozu, a sa 2,1% u ukupnom uvozu Kantona Sarajevo. Ukupni izvoz se povećao za 2 puta kao i uvoz, u odnosu na prethodnu godinu.

Vodeći partneri u vanjskotrgovinskoj razmjeni Kantona Sarajevo su Njemačka, Hrvatska, Srbija, Turska itd. U ukupnom izvozu Kantona u 2021. godini izvoz u Njemačku je učestvovao sa 18,3%, u Srbiju sa 13,5%, u Hrvatsku 13,6% itd.

Najveći porast izvoza u odnosu na prethodnu godinu je ostvaren u Hrvatsku i to 83%.

U 2021. godini najveći uvoz je ostvaren iz Hrvatske 17,3%, zatim iz Kine 10,8%, te iz Srbije 12,2%. Najveći porast uvoza u 2021. godini ostvaren je iz Srbije, za 60,5% više u odnosu na 2020. godinu.

4.1.4 Investicije

Ostvarene investicije po tehničkoj strukturi

Podaci o ostvarenim investicijama iskazuju se kao ukupno ostvarene investicije i ostvarene investicije u nova stalna sredstva.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u 2020. godini na području Kantona Sarajevo iznose 1 milijardu i 29 miliona KM, što je povećanje za 0,6% u odnosu na 2019. godinu.

Tehnička struktura ostvarenih investicija ukazuje da je do smanjenja došlo u svim kategorijama osim u kategorijama: građevinski radovi sa povećanjem za 18,3% i troškovi prijenosa vlasništva zemljišta, koje je povećano skoro tri puta u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 27. Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi Kantona Sarajevo u 000 KM

Godina	Ukupno	Građevinski radovi	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostala materijalna sredstva	Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta
2017	862.447	375.536	421.721	4.320	58.263	2.608
2018	1.029.346	499.784	457.115	3.615	63.757	5.075
2019	1.023.661	443.471	483.951	3.293	91.136	1.810
2020	1.029.644	524.438	417.825	3.260	78.737	5.384
Index 2020/2019	100,6	118,3	86,3	98,9	86,4	297,4

Indeksi ostvarenih investicija u Kantonu Sarajevo 2020/2019. po tehničkoj strukturi

Graf 13.

U 2019. godini ostvarene investicije u građevinske radove učestvuju sa 50,9% u ukupno ostvarenim investicijama na području Kantona Sarajevo. Učešće ostvarenih investicija u opremu je 40,6% u ukupnim investicijama.

Tabela 28. Struktura ostvarenih investicija po tehničkoj strukturi (%)

Ostvarene investicije	2017	2018	2019	2020
Ukupno	100	100	100	100
Građevinski radovi	43,5	48,6	43,3	50,9
Strojevi, oprema i transportna sredstva	48,9	44,4	47,3	40,6
Ostala materijalna sredstva	0,5	0,4	0,3	0,3
Nematerijalna stalna sredstva	6,8	6,2	8,9	7,6
Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta	0,3	0,5	0,2	0,5

Ostvarene investicije prema Klasifikaciji djelatnosti BiH 2010.

Sa stanovišta namjene ulaganja, na području Kantona Sarajevo, u 2020. godini 51,8% ukupno ostvarenih investicija uloženo je u slijedeća područja djelatnosti: proizvodnja i snabdijevanje energijom (16,4%), građevinarstvo (9,2%), trgovina na veliko i malo (12,9%) i javna uprava i odbrana (13,3%).

Tabela 29. Ostvarene investicije u 000KM Kantona Sarajevo po djelatnostima

Područje djelatnosti	Područje djelatnosti u 000KM			
	2017	2018	2019	2020
Pravna lica/osobe (Ukupno)	856.154	1.023.036	1.017.443	1.017.443
A	3.017	2.928	1.133	1.691
B	493	281	1334	3
C	111.728	143.942	101.645	66.849
D	19.998	28.970	79.138	169.317
E	11.694	17.824	10.460	13.609
F	80.736	71.002	94.609	94.700
G	140.152	116.581	189.585	133.080
H	41.542	47.899	55.309	55.493
I	35.112	73.483	41.209	30.147
J	87.773	105.384	146.053	91.377
K	46.613	46.416	61.606	60.399
L	66.839	64.126	34.795	50.438
M	20.916	9.463	28.164	14.160
N	23.789	31.292	25.583	27.876
O	92.306	114.217	71.954	136.721
P	16.975	29.354	23.041	22.420
Q	19.454	51.119	27.593	28.528
R	32.189	12.635	10.762	11.355
S	4.828	6.119	13.470	15.348
Poljoprivredna gazdinstva (Ukupno)	6.293	6.310	6.218	6.133
Ukupno	862.447	1.029.346	1.023.661	1.029.644

Tabela 30. Struktura ostvarenih investicija

Područje djelatnosti	Struktura ostvarenih investicija				Indeks 2020/2019
	2017	2018	2019	2020	
Pravna lica/osobe (Ukupno)	99,3	99,4	99,4	99,4	119,5
A	0,3	0,3	0,1	0,2	97,1
B	0,1	0	0,1	0	57
C	13	14	9,9	6,5	128,8
D	2,3	2,8	7,7	16,4	144,9
E	1,4	1,7	1	1,3	152,4
F	9,4	6,9	9,2	9,2	87,9
G	16,3	11,3	18,5	12,9	83,2
H	4,8	4,7	5,4	5,4	115,3
I	4,1	7,1	4	2,9	209,3
J	10,2	10,2	14,3	8,9	120,1
K	5,4	4,5	6	5,9	99,6
L	7,7	6,2	3,4	4,9	95,9
M	2,4	0,9	2,8	1,4	45,2
N	2,8	3	2,5	2,7	131,5
O	10,7	11,1	7	13,3	123,7
P	2	2,9	2,3	2,2	172,9
Q	2,3	5	2,7	2,8	262,8
R	3,7	1,2	1,1	1,1	39,3
S	0,6	0,6	1,3	1,5	126,7
Poljoprivredna gazdinstva (Ukupno)	0,7	0,6	0,6	0,6	100,3
Ukupno	100	100	100	100	119,4

4.2 Registrovani poslovni subjekti

Na području Kantona Sarajevo djeluje 39.577 registrovanih poslovnih subjekata (pravna i fizička lica) što je više za 2,4% u odnosu na 2019. godinu kad je broj registrovanih poslovnih subjekata bio 38.668. Na području Federacije BiH broj poslovnih subjekata u 2020. godini također bilježi povećanje sa 112.955 u 2019. godini na 114.867 poslovnih subjekata u 2020. godini.

Tabela 31. Registrovani poslovni subjekti

Područje	Poslovni subjekti					Poslovni subjekti (%)					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021	
KS	35.414	37.087	38.668	39.577	41.118	33,4	33,6	34,2	34,5	27,8	103,9
F BiH	105.961	110.536	112.955	114.867	148.168	100	100	100	100	100	129

Tabela 32. Registrovani poslovni subjekti na 1.000 stanovnika

Područje	Broj poslovnih subjekata na 1.000 stanovnika				
	2017	2018	2019	2020	2021
KS	84,8	89,1	92	97,9	97,6
F BiH	48,1	50,3	51,6	68,3	68,5

4.3 Rezultati poslovanja poslovnih subjekata (preduzeća)¹⁰

Bilansne obrasce o poslovanju u 2020. godini u Kantonu Sarajevo predalo je 7.720 poslovnih subjekata koji knjigovodstvo vode u skladu sa kontnim okvirom za privredna društva (preduzeća), što je za 0,8% više manje u 2019. godini. ¹¹

U 2020. godini najviše poslovnih subjekata ima u oblasti trgovina na veliko i na malo (2.262 ili 29,3%), zatim u oblasti stručne, naučne i djelatnosti osiguranja (1.306 ili 16,9%).

Najveće povećanje u odnosu na prethodnu godinu bilježe djelatnosti O (Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje), A (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov) i J (informacije i komunikacije).

Tabela 33. Broj poslovnih subjekata u KS od 2017. do 2020. godine

KD 2010	Broj poslovnih subjekata				Indeks 2020/2019
	2017	2018	2019	2020	
A	72	72	67	75	111,9
B	13	11	10	9	90
C	676	652	664	655	98,6
D	48	48	44	45	102,3
E	33	33	34	33	97,1
F	500	496	520	505	97,1
G	2.441	2.415	2.336	2.262	96,8
H	290	286	291	288	99
I	336	338	377	381	101,1
J	480	505	523	542	103,6
K	67	68	72	63	87,5
L	608	626	658	654	99,4
M	1.214	1.248	1.275	1.306	102,4
N	480	502	523	509	97,3
O	2	2	1	3	300
P	110	119	125	127	101,6
Q	85	90	88	90	102,3
R	63	69	64	57	89,1
Ukupno	7.623	7.683	7.786	7.720	99,2

Izvor: FIA.ba; Obrada Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

¹⁰ Podaci za 2021. godinu nisu objavljeni (FIA.ba)

¹¹ Podaci FIA.ba

Tabela 34. Broj zaposlenih po djelatnostima u KS od 2017. do 2020. godine

KD 2010	Broj zaposlenih				Indeks 2020/2019
	2017	2018	2019	2020	
A	719	758	777	791	101,8
B	77	79	87	83	95,4
C	13.648	13.972	15.401	13.947	90,6
D	5.336	5.269	5.244	5.114	97,5
E	2.600	2.695	2.646	2.603	98,4
F	6.362	6.117	6.063	5.643	93,1
G	28.368	29.702	30.048	26.807	89,2
H	10.893	10.827	10.733	10.353	96,5
I	3.797	3.848	4.273	3.115	72,9
J	10.106	10.625	11.554	11.634	100,7
K	431	476	569	444	78
L	1.545	1.702	1.728	1.649	95,4
M	6.697	7.333	7.226	7.065	97,8
N	6.027	6.500	6.961	7.401	106,3
O	61	62	52	60	115,4
P	1.331	1.387	1.391	1.425	102,4
Q	7.917	8.066	8.048	8.294	103,1
R	851	894	935	826	88,3
Ukupno	107.389	111.001	114.418	107.896	94,3

Najviše zaposlenih u 2020. godini je u oblasti trgovina na veliko i malo (26.807 lica), zatim u prerađivačkoj industriji (13.947 lica), u oblasti informacije i komunikacije (11.634 lica) oblasti prijevoz i skladištenje (10.353 lica). Najveće povećanje broja zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu bilježi djelatnost O (Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje) za 15,4%, djelatnost N (administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti) za 6,3% i djelatnost Q (djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite) za 3,1%. Smanjenje broja zaposlenih u odnosu na 2019. godinu bilježe djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane za 27,1%, finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja za 22,0% i umjetnost, zabava i rekreacija za 11,7%.

Tabela 35. Broj poslovnih subjekata od 2017. do 2020. godine

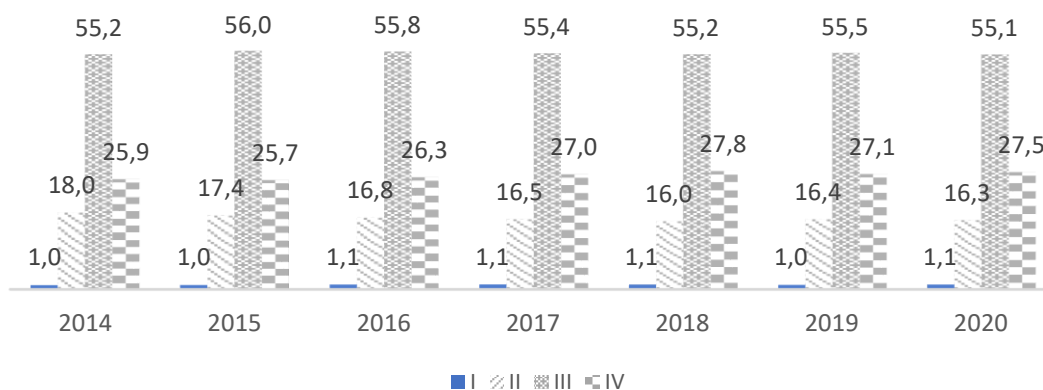
Sektor	Broj poslovnih subjekata po sektorima				Indeks 2020/2019
	2017	2018	2019	2020	
I	85	83	77	84	109,1
II	1.257	1.229	1.262	1.238	98,1
III	4.222	4.238	4.257	4.190	98,4
IV	2.059	2.133	2.076	2.092	100,8
Ukupno	7.623	7.683	7.672	7.604	99,1

Izvor: FIA.ba; Obrada Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

Tabela 36. Broj zaposlenih po sektorima od 2017. do 2020. godine

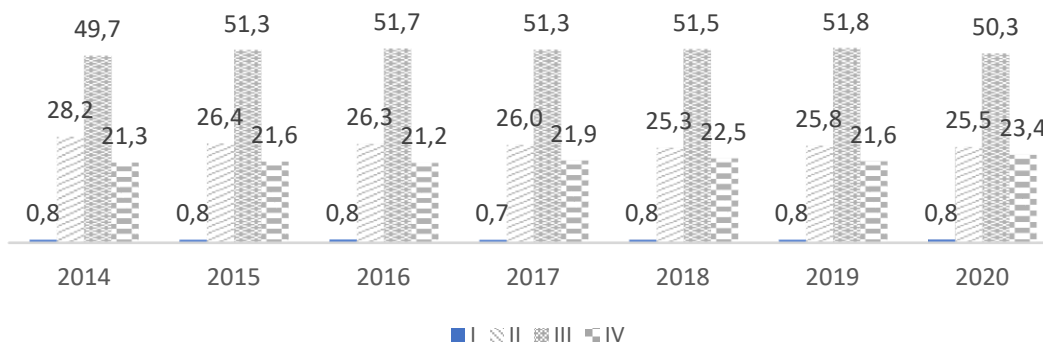
Sektor	Broj zaposlenih po sektorima				Indeks 2020/2019
	2017	2018	2019	2020	
I	796	837	864	874	101,2
II	27.946	28.053	29.354	27.307	93
III	55.140	57.180	58.905	54.002	91,7
IV	23.507	24.931	24.613	25.071	101,9
Ukupno	107.389	111.001	113.736	107.254	94,3

Struktura poslovnih subjekata po sektorima, u %

Graf 14.

Struktura zaposlenih po sektorima, u %

Graf 15.

U 2020. godini najveći broj poslovnih subjekata registriran je u tercijarnom sektoru uslužnih djelatnosti (4.190), i u odnosu na prošlu godinu bilježi smanjenje za 1,6%. Najmanji broj poslovnih subjekata bilježi primarni sektor i u odnosu na prethodnu godinu broj poslovnih subjekata se povećao za 9,1%.

Ostvaren je prihod u fiskalnoj 2020. godini u iznosu od preko 17 milijardi KM i u odnosu na prethodnu godinu bilježi smanjenje za 13%.

Rashod je ostvaren u iznosu od oko 18,3 milijardi KM i smanjen je za 12,8% u odnosu na 2019. godinu.

Dobit je ostvarena u iznosu od preko 970 miliona KM i smanjena je za 14,8% u odnosu na prethodnu godinu. Gubitak bilježi povećanje u odnosu na 2019. godinu za 10,6%.

Prosječan broj zaposlenih na osnovu sati rada se smanjio sa 113.736 na 107.254 lića, odnosno za 5,7%.

Pregled finansijskih pokazatelja poslovanja poslovnih subjekata, sredstava i izvora sredstava KS i privrede daje se u narednim tabelama kao i pokazatelji poslovanja u KS za 2020. godinu.

Tabela 37. Osnovni finansijski pokazatelji poslovanja poslovnih subjekata i sredstva i izvori sredstava KS i privrede

Elementi	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/2019
Broj poslovnih subjekata	7.623	7.683	7.672	7.604	99,1
Ukupan prihod (mil. KM)	18.371	18.708	19.557	17.012	87,0
Ukupno rashodi (mil. KM)	17.609	17.918	20.992	18.309	87,2
Neto dobit za period (mil. KM)	1.040	1.039	1.143	974	85,2
Gubitak za period (mil. KM)	357	436	292	323	110,6
Prosječan br. zaposlenih na osnovu sati rada	107.389	111.001	113.736	107.254	94,3
Aktiva (mil. KM)	29.734	29.985	30.815	27.725	90,0
Poslovna sredstva (mil. KM)	28.419	28.727			
Gubitak iznad visine kapitala (mil. KM)	1.304	1.245			
Pasiva (mil. KM)	29.734	29.985	30.815	27.725	90,0
Kapital (mil. KM)	16.257	16.397			

Izvor: FIA.ba; Obrada Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

Ukupna sredstva (aktiva) poslovnih subjekata Kantona Sarajevo na dan 31.12.2020. godine iznosila su oko 28 milijardi KM. Ostatak aktive čine sredstva ostvarenog gubitka na supstanci (gubitak iznad visine kapitala).

Ukupni izvori sredstava (pasiva) poslovnih subjekata Kantona Sarajevo iznosili su oko 28 milijardi KM. Učešće kapitala u pasivi iznosi 54,7%.¹²

Tabela 38. Pokazatelji poslovanja u KS od 2017. do 2020.

Pokazatelji	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/2019
Prihod po zaposlenom (000 KM)	171	168,5	172,0	158,6	92,2
Rashod po zaposlenom (000 KM)	164	161,4	184,6	170,7	92,5
Neto dobit po zaposlenom (000 KM)	9,68	9,36	10,0	9,1	90,4
Gubitak po zaposlenom (000 KM)	12,1	11,2	2,6	3,0	117,3
Efikasnost (prihod/rashod)	1,04	1	0,9	0,9	99,7
Marža profita (dobit/prihod)	0,06	0,06	0,1	0,1	98,0
Rentabilnost kapitala (dobit/kapital)	0,064	0,063			
Rentabilnost poslovanja (dobit/tekuća sredstva)	0,116	0,111			
Koeficijent obrta sredstava (prihod/tekuća sredstva)	2,06	2			
Koeficijent tekuće likvidnosti (tekuća sredstva/kratkoročne obaveze)	1,15	1,22			

Izvor: FIA.ba; Obrada Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

U 2020. godini uočava se da su prihod po zaposlenom i rashod po zaposlenom manji za 7,8%, odnosno 7,5% u odnosu na prethodnu godinu. Skoro svi pokazatelji u 2020. bilježe smanjenje u odnosu na 2019. godinu, osim gubitka po zaposlenom koji bilježi povećanje za 17,3% u odnosu na prethodnu godinu.

Efikasnost poslovanja

Ekonomičnost ukupnog poslovanja privrede Kantona Sarajevo u 2020. godini ostvarena je sa koeficijentom 0,9292, što je u odnosu na prethodnu 2019. godinu manje za 0,3%.

¹² Podatak za 2019. godinu.

Sveukupna rentabilnost privrede Kantona Sarajevo u 2019. godini u odnosu na godinu ranije povećana je za 1.9%. Angažovanost stalnih sredstava za potrebe poslovanja u 2019. godini bilježi smanjenje za 1,7% u odnosu na 2018. godinu.

Tabela 39. Pokazatelji poslovanja privrede KS

Elementi	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/2019
Pokazatelji ekonomičnosti					
Koef. ekonomičnosti ukupnog poslovanja (prihodi/rashodi)	1,0433	1,0441	0,9316	0,9292	99,7
Pokazatelji rentabilnosti					
Odnos neto dobiti i stalnih sredstava	5,3	5,4			
Pokazatelji finansijske stabilnosti i likvidnosti					
Učešće stalnih sredstava u poslovnim sredstvima	68,6	67,4			

Struktura prihoda, rashoda, neto dobiti i gubitka poslovnih subjekata prema KD 2010, daje se u narednim tabelama.

U ukupno ostvarenom prihodu u 2020. godini, najveće učešće ima trgovina, 48,4% čije se učešće smanjilo u odnosu na 2019. godinu za 14%, zatim prerađivačka industrija 10,9% proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija 9,8%, a njihovo učešće u ukupnom prihodu bilježi smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 40. Prihodi poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM

KD 2010	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	Indeks 2020/2019
A	41,0	0,2	41,0	0,2	41,3	0,2	42,7	0,3	103,4
B	7,0	0,0	8,0	0,0	7,1	0,0	8,5	0,0	118,7
C	2.096,0	11,4	2.020,0	10,8	1.993,1	10,2	1.845,9	10,9	92,6
D	2.088,0	11,4	1.782,0	9,5	1.784,8	9,1	1.662,5	9,8	93,1
E	234,0	1,3	250,0	1,3	231,3	1,2	218,3	1,3	94,4
F	740,0	4,0	768,0	4,1	828,0	4,2	797,0	4,7	96,3
G	8.644,0	47,1	9.300,0	49,7	9.576,3	49,0	8.239,6	48,4	86,0
H	789,0	4,3	832,0	4,4	818,9	4,2	694,9	4,1	84,9
I	180,0	1,0	194,0	1,0	218,7	1,1	114,4	0,7	52,3
J	1.179,0	6,4	1.227,0	6,6	1.322,7	6,8	1.285,7	7,6	97,2
K	72,0	0,4	67,0	0,4	533,4	2,7	74,8	0,4	14,0
L	259,0	1,4	191,0	1,0	208,1	1,1	178,9	1,1	86,0
M	1.254,0	6,8	1.171,0	6,3	1.080,5	5,5	961,5	5,7	89,0
N	237,0	1,3	267,0	1,4	283,0	1,4	260,3	1,5	92,0
O	4,0	0,0	5,0	0,0	3,3	0,0	3,0	0,0	92,3
P	52,0	0,3	51,0	0,3	52,2	0,3	52,9	0,3	101,3
Q	390,0	2,1	424,0	2,3	471,7	2,4	490,2	2,9	103,9
R	56,0	0,3	61,0	0,3	63,8	0,3	49,1	0,3	77,0
S	41,0	0,2	40,0	0,2	38,9	0,2	31,7	0,2	81,6
Ukupno	18.363,0	100,0	18.709,0	99,9	19.557,0	100,0	17.012,0	100,0	87,0

Izvor: FIA.ba; Obrada Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

Najveće učešće u rashodima poslovnih subjekata, kao i kod prihoda, ostvarila je trgovina 46,9% u 2020. godini, što je za 14,1% manje nego u prethodnoj godini, zatim prerađivačka industrija 11,2% i proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija 9,2%.

Tabela 41. Rashodi poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM

KD 2010	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	Indeks 2020/2019
A	0,3	42,0	0,2	41,0	0,2	43,9	0,2	51,0	0,3	116,1
B	0,0	7,0	0,0	9,0	0,1	9,3	0,0	11,3	0,1	121,3
C	10,0	1.941,0	11,0	1.940,0	10,8	2.217,7	10,6	2.058,9	11,2	92,8
D	10,0	2.092,0	11,9	1.707,0	9,5	1.815,5	8,6	1.680,6	9,2	92,6
E	1,3	246,0	1,4	258,0	1,4	246,2	1,2	237,8	1,3	96,6
F	4,3	696,0	4,0	715,0	4,0	913,7	4,4	862,9	4,7	94,4
G	49,7	8.466,0	48,1	9.049,0	50,5	10.004,1	47,7	8.593,0	46,9	85,9
H	4,6	756,0	4,3	823,0	4,6	901,1	4,3	792,5	4,3	87,9
I	0,9	175,0	1,0	177,0	1,0	262,4	1,2	144,5	0,8	55,1
J	6,5	1.078,0	6,1	1.152,0	6,4	1.485,4	7,1	1.440,7	7,9	97,0
K	0,5	57,0	0,3	55,0	0,3	562,0	2,7	93,0	0,5	16,5
L	1,3	201,0	1,1	182,0	1,0	279,7	1,3	244,7	1,3	87,5
M	6,4	1.126,0	6,4	1.047,0	5,8	1.253,8	6,0	1.121,7	6,1	89,5
N	1,2	222,0	1,3	242,0	1,4	315,2	1,5	303,2	1,7	96,2
O	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	3,4	0,0	3,6	0,0	107,2
P	0,3	51,0	0,3	49,0	0,3	60,6	0,3	63,1	0,3	104,2
Q	2,2	358,0	2,0	408,0	2,3	500,2	2,4	520,1	2,8	104,0
R	0,3	52,0	0,3	55,0	0,3	69,4	0,3	50,8	0,3	73,2
S	0,2	39,0	0,2	37,0	0,2	48,3	0,2	35,4	0,2	73,1
Ukupno	100,0	17.609,0	100,0	17.917,0	100,0	20.992,0	100,0	18.308,6	100,0	87,2

Izvor: FIA.ba; Obrada Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

U 2020. godini poslovni subjekti su ostvarili neto dobit u iznosu od 974 miliona KM što je za 14,8% manje nego prethodne godine kada je ostvarena neto dobit iznosila 1.143 miliona KM.

U ukupno ostvarenoj neto dobiti u 2020. godini, najveće učešće ima trgovina 29,7%, zatim prerađivačka industrija 18,2%, te stručne, naučne i tehničke djelatnosti 14,3%.

Tabela 42. Ukupna neto dobit poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM

KD 2010	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	Indeks 2020/2019
A	0,3	1,4	0,1	1,4	0,1	1,5	0,1	2,1	0,2	136,5
B	0,1	0,5	0	1,1	0,1	0,3	0	1,7	0,2	500,9
C	11,5	179,7	17,3	166,8	16,1	174,1	15,2	177,2	18,2	101,8
D	1,7	7,5	0,7	60,3	5,8	29,1	2,5	16,6	1,7	57,2
E	0,3	5,8	0,6	7,3	0,7	3,3	0,3	5	0,5	150,7
F	8,3	52,8	5,1	60,6	5,8	75	6,6	51,6	5,3	68,8
G	29,3	285,2	27,4	299,5	28,8	373,1	32,6	289,1	29,7	77,5
H	5,1	60	5,8	44,8	4,3	46,6	4,1	34,5	3,5	74,1
I	1,7	16,2	1,6	21	2	24,8	2,2	3,9	0,4	15,8
J	14,7	114,9	11	117	11,3	136,3	11,9	138,7	14,2	101,7
K	1,2	16,7	1,6	14,3	1,4	22,3	2	16,7	1,7	74,5
L	6,4	81,8	7,9	39,6	3,8	41,8	3,7	31	3,2	74,2
M	14,6	149,8	14,4	145,2	14	147,6	12,9	139,6	14,3	94,6
N	1,8	22,7	2,2	28,9	2,8	26,6	2,3	27,6	2,8	103,8
O	0	0,5	0	0,2	0	0	0	0	0	0
P	0,4	3,8	0,4	4,5	0,4	4,4	0,4	6,9	0,7	157,2
Q	1,7	32,3	3,1	16,9	1,6	27	2,4	28,4	2,9	105,4
R	0,5	4,4	0,4	5,6	0,5	4,5	0,4	0,7	0,1	15,3
S	0,3	3	0,3	3,3	0,3	5	0,4	2,3	0,2	45,2
Ukupno	100	1.040	100	1.039	100	1.143	100	974	100	85,2

Izvor: FIA.ba; Obrada Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

U 2020. godini poslovni subjekti su ostvarili gubitak u iznosu od 323 miliona KM što je 10,6% više nego prethodne godine kada je gubitak iznosio 292 miliona KM.

U stvaranju ukupnog gubitka u 2020. godini najveće učešće ima trgovina, 19,9%, zatim prevoz i skladištenje 19,5%, te prerađivačka industrija 11,1%.

Tabela 43. Gubitak poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM

KD 2010	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	Indeks 2020/2019
A	2,1	0,2	1,7	0,1	1,1	0,4	6,2	1,9	546,5
B	7,8	0,6	6,6	0,5	1,9	0,6	1,1	0,4	61
C	106	8,1	130,2	10,5	50,5	17,3	35,8	11,1	70,9
D	103,4	7,9	101,2	8,1	1,7	0,6	1,4	0,4	82,9
E	0,1	0	0,1	0	11,7	4	14,5	4,5	124,3
F	59,3	4,5	100,4	8,1	10,7	3,7	13,7	4,2	128,3
G	400,4	30,7	302,8	24,3	54,7	18,7	64,4	19,9	117,7
H	245,6	18,8	257,7	20,7	35,6	12,2	63,1	19,5	177,2
I	45,8	3,5	41,2	3,3	18,9	6,5	26,3	8,1	139,3
J	24,3	1,9	56,2	4,5	26,4	9	16,3	5	61,7
K	1	0,1	1,4	0,1	6,2	2,1	1,5	0,5	24,8
L	129,7	9,9	64,5	5,2	29,8	10,2	34,7	10,8	116,6
M	128,1	9,8	135,2	10,9	25,7	8,8	20,6	6,4	80,1
N	36,3	2,8	30,6	2,5	5,6	1,9	15,4	4,8	272,7
O	0	0	0	0	0,1	0	0,6	0,2	830,9
P	3,6	0,3	3,4	0,3	4	1,4	3,3	1	83,8
Q	3,6	0,3	4,3	0,3	1,5	0,5	1,5	0,5	98,4
R	5,1	0,4	5,7	0,5	1,1	0,4	1	0,3	88,9
S	2	0,2	1,7	0,1	4,5	1,5	1,4	0,4	30,9
Ukupno	1.304	100	1.245	100	292	100	323	100	110,6

4.3.1 Analiza po djelatnostima

4.3.1.1 Industrija

Prema podacima Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo i Federalnog zavoda za statistiku, u protekloj 2021. godini industrija Kantona Sarajevo ostvarila je veći obim proizvodnje u odnosu na godinu ranije za 2,4%.

U okviru glavnih industrijskih grupacija u Kantonu Sarajevo u 2021. godini, u odnosu na 2020. godinu, povećanje proizvodnje zabilježeno je u skoro svim grupacijama; intermedijarnim proizvodima (7,7%), proizvodnji kapitalnih proizvoda (4,6%), trajni proizvodi za široku potrošnju (14,6%) i netrajni proizvodi za široku potrošnju (2,5%), dok je energetska industrija zabilježila smanjenje za 8,4%.

Tabela 44. Indeksi glavnih industrijskih grupacija u KS i FBiH, 2021/2020.

Industrijske grupacije	Kanton Sarajevo	Federacija BiH
Intermedijarni proizvodi	107,7	106,6
Energija	104,6	99,0
Kapitalni proizvodi	91,6	135,7
Trajni proizvodi za široku potrošnju	114,6	117,7
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	102,5	100,8

Posmatrajući indekse industrijske proizvodnje prema područjima i oblastima klasifikacione djelatnosti (KD) u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu, u Kantonu Sarajevo došlo je do pada na području vađenja

ruda i kamena za 69,5%, dok je kod prerađivačke industrije zabilježen rast za 1,9% i proizvodnje i snabdijevanje električnom energijom i plinom za 4,5%. Na nivou Federacije BiH došlo je do porasta u svim grupacijama u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 45. Indeksi industrijske proizvodnje prema područjima i odjeljcima KD-a u KS i FBiH, 2021/2020.

Područja KD 2010	Kanton Sarajevo	Federacija BiH
Vađenje ruda i kamena	30,5	100,3
Prerađivačka industrija	101,9	109,8
Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom	104,5	101,4

U FBiH najveće povećanje je zabilježeno u prerađivačkoj industriji (9,8%).

4.3.1.2 Prerađivačka industrija (C)

U periodu 2017-2021. godine, u prerađivačkoj industriji indeksi su se kretali u rasponu od 96,4% do 101,9%. Najveće povećanje proizvodnje prerađivačke industrije zabilježeno je u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu (9,2%). U 2021. godini zabilježeno je povećanje za 1,9% u odnosu na prethodnu godinu. Indeksi industrijske proizvodnje u prerađivačkoj industriji u 2021. u odnosu na 2020. godinu najveći su u oblastima, proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda 43,5%, proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda 42,9% i proizvodnja duhanskih proizvoda 23,8%.

Tabela 46. Indeksi prerađivačke industrije u Kantonu Sarajevo

Oblasti prerađivačke industrije		Indeksi				
		2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2021/2020
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA		109,2	106	104,1	84,8	101,9
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	104,3	102	103,5	105,6	99,6
11	Proizvodnja pića	118,4	104,9	100	80,8	95,5
12	Proizvodnja duhanskih proizvoda	79,7	62,2	85,2	50,8	123,8
14	Proizvodnja odjeće	82,2	93,7	86,7	44,8	60,8
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	120,4	91,7	74,3	82,9	65
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	123,5	82,9	86,5	76,4	102,1
18	Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	102	81,3	81,1	76,7	104
19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	106,4	73,9	69,6	71,7	143,5
20	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	91	114,3	98,1	104,3	122
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmace. Preparata	120,9	110,9	96,3	92,8	112,3
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	106,9	117,5	125,5	64,2	106,3
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	92,3	112,8	107,6	79,7	142,9
24	Proizvodnja baznih metala	152,8	192,3	120,4	85,3	108,9
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	117	108,5	112,7	95,8	102,1
26	Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	-	97,4	116,7	100,8	95,9
27	Proizvodnja električne opreme	60,4	139,7	78,1	148,6	63,3
28	Proizvodnja mašina i uređaja, d.n.	15	166,8	102,6	113,4	122,9
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	109,8	109,1	104	52,8	84,8
31	Proizvodnja namještaja	103,5	96,7	129,8	64,1	114,6
32	Ostala prerađivačka industrija	101,3	75,1	84,4	77,4	123,2
33	Popravak i instaliranje mašina i opreme	53,2	118,5	85	93,5	103,9

U prethodnom periodu zabilježen je pad proizvodnje duhana, dok u 2021. godini proizvodnja se povećala u odnosu na prethodnu za čak 23,8%. Najveće smanjenje zabilježeno u 2021. godini je u području proizvodnje odjeće (39,2%). Djelatnost proizvodnja kože i srodnih proizvoda bilježi znatno smanjenje svoje proizvodnje u 2021. godini, za čak 35% u odnosu na godinu ranije.

Djelatnost proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda u 2021. godini bilježi rast za 22,0%. U 2021. godini ostvareni obim proizvodnje namještaja bilježi povećanje od 23,2% u odnosu na proizvodnju iz 2020. godine. Proizvodnja električne opreme u odnosu na prethodnu godinu bilježi znatno smanjenje i to od 36,7%.

U proizvodnji računara te elektroničkih i optičkih proizvoda u 2021. godini zabilježeno je smanjenje obima proizvodnje za 4,1%, dok je zabilježeno povećanje od 2,1% u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme. Ostala prerađivačka industrija ostvarila je za 22,1% veći obim proizvodnje u odnosu na 2020. godinu.

Štampanje i umnožavanje u odnosu na prethodni period u 2021. godini bilježi povećanje za 4,0%. Djelatnost proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda u 2021. godini ostvarila je znatno povećanje od 42,9% u odnosu na prethodnu godinu. Proizvodnja pića je u decembru 2021. godine u odnosu na prosjek 2020. godine smanjena za 4,5%.

U okviru drvne industrije ostvareni pozitivni rezultati. Prerada drveta i proizvoda od drveta bilježi povećanje u proizvodnji od 2,1%. Proizvodnja prehrambenih proizvoda svake godine bilježi povećanje obima proizvodnje dok u 2021. godini bilježi smanjenje, kada je proizvedeno 0,4% manje proizvoda u odnosu na 2020. godinu.

4.3.1.3 Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (D)¹³

U 2018. godini, prema podacima FIA-e, u području proizvodnje, snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacije, godišnje finansijske izvještaje predalo je 48 preduzeća. U izvještajnoj godini bilo je zaposleno 5.269 osoba, što je manje za 1,3% u odnosu na 2017. godinu.

U 2018. godini realizovano je 1.782 miliona KM prihoda što je za 14,7% manje nego predhodne godine, dok su ukupni poslovni rashodi iznosili 2.707 miliona KM i smanjeni su za 18,4% u odnosu na 2017. godinu.

Poslovni subjekti iz područja proizvodnje, snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacije učestvuju sa 0,6% u ukupnom broju poslovnih subjekata na području Kantona Sarajevo i sa 4,7% učešća u ukupnom broju zaposlenih. Također, značajno je učešće od 9,5% u ukupnom prihodu i 18,6% u kapitalu koja su ostavili poslovni subjekti na području Kantona Sarajevo. Ostvarena neto dobit u ovoj djelatnosti za 2018. godinu iznosi 5,8 miliona KM i u odnosu na predhodnu godinu bilježi znatan porast i to za 8 puta.

4.3.1.4 Građevinarstvo (F)¹⁴

Na području KS su sjedišta najvećih građevinskih kompanija u Federaciji BiH, a ukupno je u 2019. godini u ovoj djelatnosti bilo registrovano 904 pravnih lica, 64 jedinica u sastavu i 513 obrta. Zvanična statistika vrijednosti građevinskih radova za djelatnost građevinarstva vodi se samo na nivou Federacije BiH, zbog čega nedostaju detaljni statistički pokazatelji za građevinarstvo na nivou Kantona.

¹³ Finansijsko-informatička agencija (FIA)-podaci se odnose na 2018. godinu.

¹⁴ Finansijsko-informatička agencija (FIA)-podaci se odnose na 2018.godinu.

Oblast građevinarstva se statistički prati samo za državni nivo i nivo entiteta, tako da se ne može vršiti analiza u kantonalnim okvirima, iako je na Kantonu Sarajevo sjedište najjačih građevinskih kompanija u Federaciji BiH, pa i u državi.

Prema podacima FIA-e, u 2018. godini u sektoru građevinarstva u KS registrovano je 496 preduzeća, što je za 70 preduzeća, odnosno 16,4% više u odnosu na 2014. godinu. U 2018. godini u građevinarstvu je bilo zaposleno 6.117 osoba, što je za 15,3% manje nego 2014. godine.

Ostvareni prihodi za 2018. godinu su iznosili 768 miliona KM i u odnosu na 2014. godinu smanjeni su za 18,9% što ukazuje na smanjenu poslovnu aktivnost ovog područja. Poslovni rashodi su iznosili su 715 miliona i odnosu na 2014. godinu su smanjeni za 22,3%.

Poslovni subjekti iz oblasti građevinarstva učestvuju sa 6,5% u ukupnom broju poslovnih subjekata na području Kantona Sarajevo. Neto dobit ove djelatnosti u 2018. godini iznosila je 60,6 miliona KM i u odnosu na 2014. godinu bilježi povećanje i to za 18,1%. Učešće neto dobiti u ukupnoj neto dobiti na području Kantona Sarajeva iznosila je 5,8%, učešće prihoda 4,0% i rashodi 4,0%. U 2018. godini ostvaren je gubitak od 100,4 miliona KM što bilježi povećanje u odnosu na 2014. godinu čak 5,9 puta kad je gubitak iznosio 17,9 miliona KM. Broj zaposlenih u ovoj oblasti učestvuje sa 5,5% u ukupnom broju zaposlenih na području Kantona Sarajevo.

4.3.1.5 Trgovina (G)¹⁵

U trgovini na malo, na području Kantona Sarajevo u 2019. godini, ostvareno je 3,4 milijarde KM prometa (bez PDV-a), što je za 2,5% više u odnosu na promet ostvaren u 2018. godini. Ova stopa je prije svega rezultat povećanja prometa od prodaje alkohola i drugih pića (19,9%), zatim hljeba i peciva (6,6%), motornih goriva i maziva (4,4%), ostalih živežnih namirnica (3,9%), te duhanskih proizvoda (1,5%). Od trgovačkih struka, u kojima je zabilježen pad prometa u maloprodaji u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu, izdvaja se pad prometa od 11,7% kod prodaje kozmetičkih proizvoda, zatim smanjenje prometa u nespecijalizovanim prodavnicama za 16,3%, smanjenje prometa od prodaje knjiga i časopisa za 19,7%, te pad prometa od 5,9% u apotekama i trgovinama sa medicinskim i ortopedskim proizvodima.

Trgovina je po broju zaposlenih, poslovnom prihodu i neto dobiti prva djelatnost u Kantonu Sarajevo, sa najvećim izdavanjima za javne potrebe na ime poreza i doprinosa. U trgovini na veliko i na malo u Kantonu Sarajevo u decembru 2019. godine, ukupno je bilo zaposleno 28.803 radnika, čija je prosječna neto plaća u istom mjesecu iznosila 897 KM, a u bruto iznosu sa doprinosima i porezom na plaću 1.384 KM. Nažalost, trgovina je jedna od privrednih grana sa najnižom prosječnom plaćom, koja je za 256 KM manja od prosječne isplaćene plaće u Kantonu Sarajevo u 2019. godini. U odnosu na godinu ranije, broj radnika u trgovinama u 2019. godini se povećao za 528 radnih mjesta (1,9%), dok je prosječna neto plaća viša za 56 KM.

U 2018. godini, u oblasti trgovine na veliko i malo, FIA-i je svoje završne finansijske izvještaje predalo 2.415 privredna subjekta, što je za 11,2% više u odnosu na 2014. godinu. U ovom sektoru je zaposleno 29.702 lica, što bilježi rast u odnosu na 2014. godinu za 19,0%.

U 2018. godini evidentirani su ukupni prihodi u iznosu od 9,3 milijarde KM, što je više za 9,4% u odnosu na 2014. godinu. Poslovni rashodi su iznosili su oko 9,1 milijarda KM i veći su za 8,1% u odnosu na 2014. godinu.

Prema ovim podacima poslovni subjekti iz oblasti trgovine imaju najveće učešće od 31,4% u ukupnom broju poslovnih subjekata na području Kantona Sarajevo. Učešće ukupnog prihoda ostvarenog na području Kantona Sarajevo iz oblasti trgovine je 49,7% i čini najveći dio ukupno ostvarenih prihoda, značajno učešće ove oblasti od 28,8% je i u ukupnoj neto dobiti ostvarenoj u Kantonu Sarajevo u 2018.

¹⁵ Finansijsko-informatička agencija (FIA)- podaci se odnose na 2018. i 2019.godinu.

godini. Ostvareni gubitak u 2018. godini iznosio je 302,8 miliona KM i u odnosu na 2014. godinu je veći čak 2,7 puta. Od ukupnog broja zaposlenih na području Kantona Sarajevo najviše je zaposleno u oblasti trgovine 29.702 ili 26,7% učešća.

4.3.1.6 Prijevoz i skladištenje (H)¹⁶

U 2018. godini, prema podacima FIA-e, u ovom sektoru je registrovano 286 preduzeća, što je manje za 1,4% u odnosu na prethodnu godinu. Broj zaposlenih iznosio je 10.827 i u odnosu na prethodnu godinu bilježi smanjenje za 0,6%..

U 2018. godini područje prijevoza i skladištenja je ostvarilo prihode u iznosu od 832,5 miliona KM, što je više za 5,5% u odnosu na 2017. u godinu. Poslovni rashodi su iznosili su 823 miliona i povećani su za 8,9% u odnosu na prošlu godinu.

Prema ovim podacima poslovni subjekti iz oblasti prijevoza i skladištenja imaju učešće od 3,7% u ukupnom broju poslovnih subjekata na području Kantona Sarajevo. Također, značajno je učešće od 4,4% u ukupnom prihodu i 4,3% neto dobiti ostvarenoj na području Kantona Sarajevo. Broj zaposlenih u ovoj oblasti učestvuje sa 9,7% u ukupnom broju zaposlenih na području Kantona Sarajevo.

4.3.1.7 Turizam i ugostiteljstvo (I)¹⁷

Prema podacima Finansijsko-informatičke agencije¹⁸ registrovano je 338 preduzeća koja se bave djelatnošću pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) i u 2018. godini ostvarila su prihod od 194 miliona KM i rashod od 177 miliona KM. Ostvarena neto dobit u 2018. godini je veća u odnosu na 2017. godinu za 29,6%. Gubitak u 2018. godini je iznosio 41,3 miliona KM, što u odnosu na prethodnu godinu bilježi smanjenje za 10,0%. Broj zaposlenih u hotelijerstvu i ugostiteljstvu u 2018. je 3.848 i povećao se u odnosu na 2017. godinu za 1,3%.

Turizam je veoma značajan faktor razvoja ukupne svjetske ekonomije. Ova djelatnost učestvuje sa 3,8% u svjetskom BDP, turizam je sektor koji zapošljava najveći broj ljudi na svijetu (8,3% zaposlenih u svijetu), učestvuje sa 12% u svjetskom izvozu robe i usluga i apsorbuje 9,4% ukupnih investicija u svijetu.

Kanton Sarajevo ima značajne resurse i aspiracije u turizmu, koji sve više postaje respektabilna privredna grana. Sarajevski kanton predstavlja veoma zanimljivu turističku top destinaciju, kao rezultat geografskog položaja, izuzetnih prirodnih ljepota, kulturnih, historijskih i multietničkih vrijednosti i prirodnih klimatskih uvjeta.

Prema podacima Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, u decembru 2021. godine, registrovano je ukupno 118 poslovne jedinice (hoteli, moteli, domaćinstva, pansioni i ostala prenoćišta) sa smještajnim kapacitetima, što je veće za 25,5% u odnosu na prethodnu godinu. Općina Novo Sarajevo jedina bilježi smanjenje smještajnog kapaciteta u 2021. godini u odnosu na prethodnu.

¹⁶ Finansijsko-informatička agencija (FIA)-podaci se odnose na 2018.godinu.

¹⁷ Detaljni Izvještaj o turizmu, vidjeti na stranici Zavoda za planiranje razvoja KS, Turizam na području KS u periodu od 2013-2021.godine.

¹⁸ Podaci nisu dostupni za 2019. i 2020. godinu

Tabela 47.Osnovni podaci o turizmu u KS

Godina	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/2020
Broj smještajnih kapaciteta	163	166	171	94	118	125,5
Broj soba	5.418	5.688	6.053	4.810	5.268	109,5
Broj ležaja	11.831	12.531	13.529	10.873	12.192	112,1
Broj turista	482.494	570.795	667.756	136.304	339.370	249,0
Broj noćenja	967.372	1.113.419	1.309.113	274.973	800.846	291,2
Iskorištenost kapaciteta	22,4	24,3	26,5	6,9	18	260,9
Prosječna dužina boravka	2	2	2	2	2,6	130

Izvor: Izvještaj o turizmu na području KS; Zavod za planiranje razvoja KS; Federalni zavod za statistiku

Smještajni kapaciteti raspolažu sa 5.268 soba, što je za 9,5% veće nego prethodne godine. Povećanje u 2021. godini u odnosu na prethodnu godinu imaju sve općine, osim općine Novo Sarajevo koja je zabilježila smanjenje za 11,4%.

U smještajnim kapacitetima ima 12.192 ležaja, odnosno za 12,1% više nego prethodne godine. Povećanje u odnosu na prethodnu godinu bilježe sve općine, osim općine Novo Sarajevo.

Kanton Sarajevo u 2021. godini posjetilo je ukupno 339.370 turista, bilježi rast za oko dva puta više posjeta nego u prethodnoj godini, pri čemu je povećanje broja stranih turista iznosilo za oko tri puta više nego u 2020. godini, a domaćih turista 72,6%. Povećanje ukupnog broja turista u 2021. godini u odnosu na prethodnu godinu bilježe sve općine Kantona Sarajevo, osim općine Trnovo.

Turisti u 2021. godini su ostvarili ukupno 800.846 noćenja u Kantonu Sarajevo, što bilježi rast za oko tri puta više nego u 2020. godini, pri čemu je povećanje noćenja stranih turista iznosilo 16,8%, a domaćih turista 2,2%. Posmatrano po općinama, ukupan broj noćenja turista je povećan u svim općinama Kantona Sarajevo u 2021. godini u odnosu na 2020.

U Kantonu Sarajevo u 2021. godini iskorištenost kapaciteta iznosila je 18% i značajno je veća od iskorištenosti u 2020. godini. kada je iznosila 6,9%. Povećanje iskorištenosti kapaciteta u odnosu na prethodnu godinu bilježe sve općine Kantona Sarajevo, osim općine Trnovo.

U 2021. godini prosječna dužina boravaka turista u Kantonu Sarajevo je 2,6 i povećana je u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po općinama, u svim općinama je došlo do povećanja prosječne dužine boravka turista, osim u općini Novi Grad.

Najveći broj posjeta stranih turista u Kantonu Sarajevo ostvarili su turisti iz Hrvatske, Srbije, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Turske i Kine itd.

Turizam je jedna od strateških grana privrede Kantona Sarajevo i posebno je pogođen efektima pandemije u 2020. godini. Smanjen obim poslovanja u 2020. godini, kao i broj zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu uzrok je pandemije „COVID-19“. Drastičan rast broja turista u odnosu na 2020. godinu rezultirao je poboljšanjem epidemiološke situacije u 2021.godini i popuštanje mjera koje su uspostavljene zbog suzbijanja korona virusa(Covid-21).

4.3.1.8 IKT sektor – Informacije i komunikacije (J)¹⁹

Prema podacima FIA-e, broj pravnih lica u Kantonu Sarajevo u oblasti informacija i komunikacija u 2018. godini iznosio je 505 i bilježi povećanje u odnosu na prethodnu godinu za 5,2%. U 2018. godini u ovom sektoru je zaposleno 10.625 lica, što je za 5,1% veći broj zaposlenih nego u 2017. godini.

U 2018. godini ostvareni su prihodi u visini od 1.227 miliona KM, što je veće za 4,1% u odnosu na prethodnu godinu. Poslovni rashodi su iznosili su 1.152 miliona i veći su za 6,9% u odnosu na prošlu godinu.

Prema ovim podacima poslovni subjekti iz oblasti informacija i komunikacija imaju učešće od 6,6% u ukupnom broju poslovnih subjekata na području Kantona Sarajevo. Također, značajno je učešće od 11,3% u neto dobiti i 6,6% u ukupnom prihodu ostvarenom na području Kantona Sarajevo. Broj zaposlenih u ovoj oblasti učestvuje sa 9,5% u ukupnom broju zaposlenih na području Kantona Sarajevo.

4.3.1.9 Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (K)²⁰

U 2018. godini, prema podacima FIA-e, u ovom sektoru je registrovano 68 preduzeća, što bilježi smanjenje u odnosu na prethodnu godinu za 1,5%. Broj zaposlenih iznosio je 476 i u odnosu na prethodnu godinu broj zaposlenih se povećao za 45 ili 10,4%.

U 2018. godini područje finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja je ostvarilo prihode u iznosu od 67 miliona KM, i zabilježen je pad prihoda za razliku od 2017. godine i to za 6,9%. Poslovni rashodi su iznosili 55 miliona KM i bilježe smanjenje za 3,5% .

Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja prema rangu poslovne izvrsnosti bex indexa u cijelom posmatranom periodu posluju na granici dobrog i lošeg (0,00-1,00).

4.4 Komunalna privreda

4.4.1 Poslovanje kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća²¹

Zbog značaja i nagomilanih problema komunalne privrede u Kantonu, posebno su dati osnovni elementi poslovanja kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća (KJKP i JKP) u 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godini. Kantonalna javna komunalna preduzeća u KS su: Vodovod i kanalizacija, Sarajevogas, Toplane, Rad, Park, Pokop, Tržnice i pijace i Gras, a javna komunalna preduzeća su: Vodostan Ilijaš, Komunalac Hadžići i JKP Trnovo, Trnovo.

Kantonalna javna komunalna preduzeća i komunalna javna preduzeća (KJKP i JKP) kontinuirano posluju u otežanim (teškim) uslovima poslovanja i taj trend se nastavlja iz godine u godinu. U svim izvještajima o poslovanju, preduzeća ističu neekonomske cijene usluga, visoke cijene ulaznih osnovnih materijala, otežanu naplatu, velika potraživanja, općenito slabu likvidnost i druge probleme koji se ponavljaju, a što utiče i na rezultat poslovanja. Pored svih ovih uzroka i dugogodišnjih neriješenih problema sva KJKP-a i JKP-a svoju osnovnu funkciju realizuju.

¹⁹ Finansijsko-informatička agencija (FIA)- podaci se odnose na 2018.godinu.

²⁰ Finansijsko-informatička agencija (FIA)

²¹ Detaljnije podatke o poslovanju komunalne privrede vidjeti na web. stranici Zavoda za planiranje razvoja KS: „Informacija o poslovanju kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća za 2020“²¹

U narednoj tabeli dati su ukupni osnovni pokazatelji poslovanja KJKP i JKP od 2014. godine do 2021. godine.

Tabela 48. Osnovni pokazatelji poslovanja JKP-a u Kantonu Sarajevo

Elementi	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/2020
Ukupni prihodi (u 000 KM)	310.612	313.697	331.191	314.826	324.127	103,0
Ukupni rashodi (u 000 KM)	345.248	341.878	356.453	344.384	341.121	99,1
Dobit u poslovanju (u 000 KM)	6.757	9.361	6.707	8.082	7.721	95,5
Neto-dobit (u 000 KM)	3.188	8.252	5.768	7.791	6.877	88,3
Gubitak (u 000 KM)	41.393	37.541	31.969	37.640	24.715	65,7
Poslovna sredstva (u 000 KM)	1.640.896	1.627.266	1.615.047	1.619.536	1.577.527	97,4
Kapital (u 000 KM)	894.301	885.572	879.119	866.462	855.682	98,8
Prosječan broj zaposlenih na temelju sati rada	4.860	4.818	4.778	4.737	4.527	95,6
Sredstva iz budžeta KS (u 000 KM)	56.941	47.918	54.116	65.816	84.629	128,6

Komunalna preduzeća u KS u 2021. godini ostvarila su ukupan prihod od 324.127.561 KM koji je veći za 3% u odnosu na 2020. godinu. U istom periodu, ostvareni ukupni rashodi iznose 341.121.553 KM i manji su za 0,9% u odnosu na 2020. godinu.

Dobit u poslovanju na dan 31.12.2021. godine iznosi 7.721.835 KM koju su ostvarila skoro sva kantonalna javna komunalna preduzeća, osim Vodovoda i kanalizacije i Gras-a, a neto dobit ostvarena je u ukupnom iznosu od 6.877.739 KM. I dobit i neto dobit bilježe smanjenje u 2021. godini u odnosu na prošlu.

Gubitak na dan 31.12.2021. godine ostvarila su dva KJKP-a (Vodovod i kanalizacija i Gras) u iznosu 24.715.827 KM i manji je za 34,3% u odnosu na 2020. godinu. U ukupnom gubitku KJKP-a u 2021. godini, ostvareni gubitak KJKP Gras ima udio od 46,2% (11.425.890 KM).

Cijene komunalnih usluga bile su predmet brojnih analiza i u svim izvještajima preduzeća ističu da posluju po cijenama koje nisu dovoljne da pokriju troškove poslovanja i da se ne primjenjuje član 23. Zakona o komunalnim djelatnostima KS.

U toku 2021. godine u svim komunalnim preduzećima bilo je ukupno 4.527 zaposlenih na temelju sati rada. U odnosu na prethodnu godinu zaposlenost je manja za 4,4%.

Ukupna poslovna sredstva (aktiva) javnih komunalnih preduzeća na dan 31.12.2021. godine iznose 1.577.527.102, što je za 2,6% manje u odnosu na 2020. godinu.

Tabela 49. Indeksi 2021/2020. osnovnih pokazatelja poslovanja po KJKP i JKP u KS

R. br.	KJKP i JKP	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit u poslovanju	Neto dobit	Gubitak	Poslovna sredstva	Kapital	Pros. broj zap. na t. sati rada	Prosječna mj. neto plaća.
1.	Vodovod i kanalizacija	104,9	102,3			93,2	98,9	98,1	93,4	102,2
2.	Sarajevogas	101,1	100,9	114,6	114,6		100,8	101,8	98,4	103,2
3.	Toplane	101,9	103,3	87,8	77,4		98,8		96,9	101,2
4.	Rad	105,4	105,2	671,4	485,2		99,8	99,9	96,4	99,5
5.	Park	103,7	96,6				100,9	101,3	89,7	102,9
6.	Pokop	108,5	110,5	88,4	90,8		97,5	113,3	119,9	85,2
7.	Tržnice i pijace	107,2	98,4				100,7	100,6	104,7	107,8
8.	Vodostan	97,4	104,8	38,9	38,9		127,4	103,3	102,5	99,7
9.	Komunalac	95,5	95,3	134,2	134,3		97,2	100,7	99,0	97,0
10.	Trnovo	111,9	95,5	951,4	951,4		123,9	124,5	105,0	106,1
11.	Gras	103,8	80,6			50,4	89,6		97,0	98,8
	Ukupno	103,0	99,1	95,5	88,3	65,7	97,4	98,8	99,1	99,8

Dinamičke promjene osnovnih pokazatelja poslovanje svih preduzeća date su preko indeksa 2021/2020. godine.

U periodu 2020.-2021. godine ukupni prihodi su uglavnom veći kod KJKP-a i JKP-a, osim u Vodostanu i Komunalcu gdje su ukupni prihodi smanjeni za 2,6% u Vodostanu i 4,5% u Komunalcu u odnosu na prethodnu godinu.

Smanjenje rashoda u 2021. godini bilježi sedam preduzeća: Park, Tržnice i pijace, Komunalac, Trnovo i Gras. Dok je rast rashoda ostvaren kod preduzeća Vodovod i kanalizacija, Sarajevogas, Toplane, Rad, Pokop, i Vodostan.

Dobit u poslovanju (dobit prije oporezivanja) ostvarila su sva preduzeća osim KJKP Park, Tržnice i pijace i GRAS.

Prosječna mjesečna plaća u 2021. godini u KJKP-a i JKP-a je smanjena u odnosu na 2020. godinu, a kod Vodovoda i kanalizacije, Sarajevogasa, Toplana, Parka, Tržnica i pijaca i Trnova je blago povećana.

Kanton Sarajevo sufinansira komunalna preduzeća, u 2021. godini izdvojeno je iz Budžeta KS 84.629.292 KM za sva preduzeća, što je u odnosu na izdvajanja u 2020. više za 28,6%.

Tabela 50. Odnos sredstava Budžeta KS i ukupnih prihoda JKP-a

R. br.	JKP	Učešće Budžeta KS u ukupnim prihodima JKP-a (%)				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Vodovod i kanalizacija	18,5	4,6	5,3	5	4,5
2.	Sarajevogas	2	2,3	2,3	11,7	1,8
3.	Toplane	7,3	3,5	3,1	2,9	2,5
4.	Rad	19,2	18,3	16,2	18,6	17,5
5.	Park	65	64,5	51,1	68,4	85,9
6.	Pokop	46,8	36,2	39,2	5,4	20,9
7.	Tržnice i pijace	5	0	0	0	9,7
8.	Vodostan	16,3	22,7	21,3	21,6	10,7
9.	Komunalac	7,1	11,9	10,9	11,4	6,3
10.	Trnovo	20,3	66,1	46,4	49,1	11
11.	Gras	61,6	60,5	68,2	115,8	197
Ukupno		18,3	15,3	16,3	20,9	26,1

Sredstva budžeta u prihodima preduzeća, dominantna su kod GRAS-a, Parka i Pokopa.

5. Društveni razvoj

5.1 Obrazovanje

Predškolsko obrazovanje

U Kantonu Sarajevo u 2021. godini, bilo je 72 predškolskih ustanova, dok je predškolskim obrazovanjem obuhvaćeno 6.183 djece Kantona Sarajevo.

U odnosu na 2020. godinu u Kantonu Sarajevo 2021. može se uočiti povećanje broja predškolskih ustanova za 5,9% kao i povećanje broja djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem za 13,4%.

Tabela 51. Uporedni pokazatelji predškolskog obrazovanja

Područje	Ustanove					Indeks 2021/2020	Broj djece					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021		2017	2018	2019	2020	2021	
KS	52	53	61	68	72	105,9	4.221	4.204	5.001	5.454	6.183	113,4
FBiH	197	195	190	214	229	107	15.093	15.722	13.268	15.675	18.236	116,3
KS u FBiH (%)	26,4	27,2	32,1	31,8	31,4	98,9	28	26,7	37,7	34,8	33,9	97,4

Osnovno obrazovanje

Na početku 2021/2022. školske godine, na području Kantona Sarajevo djeluje 92 škola redovnog devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja sa 1.724 odjeljenja, koje pohađa 37.7746 učenika i u kojima nastavu obavlja 2.874 nastavnika.

Tabela 52. Uporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (škole i odjeljenja)

Područje	škole					Indeks 2021/2020	odjeljenja					Indeks 2021/2020
	školska						školska					
	<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022		<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022	
KS	97	97	100	100	100	100	1.692	1.676	1.733	1.781	1.768	99,3
redovno	89	89	92	92	92	100	1.635	1.615	1.670	1.719	1.724	100,3
specijalno	4	4	4	4	4	100	57	61	63	62	44	71
dopunsko	4	4	4	4	4	100						
FBiH	1.155	1.126	1.107	1.097	1.090	99,4	9.540	9.562	9.442	9.464	9.435	99,7
redovno	1.066	1.058	1.042	1.031	1.021	99	9.415	9.428	9.310	9.340	9.319	99,8
specijalno	23	23	21	21	22	104,8	125	134	132	124	116	93,5
dopunsko	43	45	44	45	47	104,4						
KS u FBiH (%)	8,4	8,6	9	9,1	9,2	100,6	17,7	17,5	18,4	18,8	18,7	99,6
redovno	8,3	8,4	8,8	8,9	9	101	17,4	17,1	17,9	18,4	18,5	100,5
specijalno	17,4	17,4	19	19	18,2	95,5	45,6	45,5	47,7	50	37,9	75,9
dopunsko	9,3	8,9	9,1	8,9	8,5	95,7						

Tabela 53. Uporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (učenici)

Područje	učenici					Indeks 2021/2020
	školska					
	<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022	
KS	37.372	38.486	39.147	39.385	39.177	99,5
redovno	37.077	36.535	37.423	37.790	37.746	99,9
specijalno	295	295	253	253	268	105,9
dopunsko	1.377	1.656	1.471	1.342	1.163	86,7
FBiH	185.605	190.250	185.934	181.533	179.426	98,8
redovno	185.032	182.986	179.050	174.938	172.704	98,7
specijalno	573	563	492	451	509	112,9
dopunsko	6.855	6.701	6.392	6.144	6.213	101,1
KS u FBiH (%)	20,1	20,2	21,05	21,7	21,8	100,6
redovno	20	20	20,9	21,6	21,9	101,2
specijalno	51,5	52,4	51,42	56,1	52,7	93,9
dopunsko	20,1	24,7	23,01	21,8	18,7	85,7

Tabela 54. Uporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (nastavnici)

Područje	nastavnici					Indeks 2021/2020
	školska					
	<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022	
KS	2.267	2.894	2.945	3.115	3.096	99,4
redovno	2.075	2.661	2.738	2.897	2.874	99,2
specijalno	78	116	82	92	91	98,9
dopunsko	114	117	125	126	131	104
FBiH	15.272	15.960	15.908	16.394	16.406	100,1
redovno	15.128	15.296	15.283	15.688	15.740	100,3
specijalno	144	184	146	170	156	91,8
dopunsko	464	480	479	536	510	95,1
KS u FBiH (%)	14,8	18,1	18,5	19	18,9	99,3
redovno	13,7	17,4	17,9	18,5	18,3	98,9
specijalno	54,2	63	56,2	54,1	58,3	107,8
dopunsko	24,6	24,4	26,1	23,5	25,7	109,3

U osnovnom obrazovanju Kantona Sarajevo u školskoj 2021/2022. godini u odnosu na 2020/2021., smanjen je broj odjeljenja za 0,7%, kao i broj učenika za 0,5% i broj nastavnika bilježi smanjenje za 0,6%, dok je broj škola ostao nepromijenjen.

Na početku školske 2021/2022. godine, u školama osnovnog obrazovanja na području Kantona Sarajevo ima ukupno 4.389 računara, od kojih 2.188 računara za učenike. Osnovne škole raspolažu sa 4.256 računara sa pristupom internetu, od kojih 2.166 za učenike.

Tabela 55. Opremljenost računarima u osnovnom obrazovanju

Godina	Područje	Broj		Broj računara		Broj računara za učenike	
		škola	učenika	ukupno	sa pristupom internetu	ukupno	sa pristupom internetu
2017	KS	93	37.372	3.332	2.698	2.195	1.751
	FBiH	1.112	186.178	11.734	8.378	8.280	5.572
2018	KS	97	38.486	3.350	2.985	1.874	1.645
	FBiH	1.126	190.250	12.201	9.157	8.203	5.711
2019	KS	100	39.147	3.629	3.468	1.932	1.859
	FBiH	1.107	185.934	12.429	9.857	8.129	6.034
2020	KS	100	39.385	3.947	3.843	2.077	2.012
	FBiH	1.097	181.533	13.097	10.702	8.491	6.509
2021	KS	96	38.014	4.389	4.256	2.188	2.166
	FBiH	1.043	173.213	13.614	11.518	8.693	6.995

U školama osnovnog obrazovanja u 2021. prosječan broj računara po školi je 45,7. Prosječan broj učenika po računaru je 17,4, dok broj učenika sa pristupom internetu iznosi 17,6.

Tabela 56. Osnovno obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)

Godina	Broj računara(ukupno)/ škole		Broj učenika/računaru (za učenike)		Broj učenika/pristup internetu (za učenike)	
	KS	FBiH	KS	FBiH	KS	FBiH
2017	35,8	10,6	17,0	22,5	21,3	33,4
2018	34,2	10,8	20,5	23,2	23,4	33,3
2019	36,3	11,2	20,3	22,9	21,1	30,8
2020	39,5	11,9	19,0	21,4	19,6	27,9
2021	45,7	13,1	17,4	19,9	17,6	24,8

Srednje obrazovanje

Srednje obrazovanje se odvija kroz redovno srednje obrazovanje, specijalno srednje obrazovanje i vjerske škole. Na početku 2021/2022. školske godine, u Kantonu Sarajevo radi 41 škola srednjeg obrazovanja, 37 za redovno, 3 za specijalno srednje obrazovanje i 1 vjerska škola.

Škole pohađa 14.679 učenika, 14.086 redovno, 128 specijalno srednje obrazovanje i 465 učenik vjerske škole. Nastavu obavlja 1.610 nastavnika, 1.526 u školama redovnog srednjeg obrazovanja, 53 u školama specijalnog srednjeg obrazovanja i 31 nastavnika u vjerskim školama.

U toku školske 2021/2022. godine broj škola srednjeg obrazovanja u Kantonu Sarajevo u odnosu na 2020/2021. godinu se povećao za jednu školu, dok se broj odjeljenja smanjio za 1,2%, dok se broj nastavnika povećao za 0,3%. Broj učenika bilježi smanjenje za 1% u odnosu na školsku godinu prije.

Tabela 57. Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (škole i odjeljenja)

Područje	škole						odjeljenja					
	školska					Indeks 2021/2020	školska					Indeks 2021/2020
	<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022		<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022	
KS	39	39	40	40	41	102,5	703	673	678	688	680	98,8
redovno	34	35	36	36	37	102,8	662	632	638	649	640	98,6
specijalno	4	3	3	3	3	100	25	25	24	23	24	104,3
Vjerske škole	1	1	1	1	1	100	16	16	16	16	16	100
FBiH	213	214	216	215	214	99,5	3.788	3.684	3.678	3.679	3.695	100,4
redovno	196	198	199	198	198	100	3.654	3.552	3.545	3.546	3.549	100,1
specijalno	11	10	11	11	10	90,9	54	51	50	48	61	127,1
Vjerske škole	6	6	6	6	6	100	80	81	83	85	85	100
KS u FBiH (%)	18,3	18,2	18,5	18,6	19,2	103	18,6	18,3	18,4	18,7	18,4	98,4

Tabela 58. Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (učenici)

Područje	učenici					
	školska					Indeks 2021/2020
	<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022	
KS	15.926	15.307	14.737	14.825	14.679	99
redovno	15.294	14.677	14.127	14.213	14.086	99,1
specijalno	133	143	121	127	128	100,8
Vjerske škole	499	487	489	485	465	95,9
FBiH	81.454	76.463	73.029	71.458	70.024	98
redovno	78.970	74.039	70.656	69.069	67.721	98
specijalno	255	244	234	247	195	78,9
Vjerske škole	2.229	2.180	2.139	2.142	2.108	98,4
KS u FBiH (%)	19,6	20	20,2	20,7	21	101

Tabela 59. Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (nastavnici)

Područje	nastavnici					
	školska					Indeks 2021/2020
	<u>2017</u> 2018	<u>2018</u> 2019	<u>2019</u> 2020	<u>2020</u> 2021	<u>2021</u> 2022	
KS	1.545	1.543	1.587	1.605	1.610	100,3
redovno	1.467	1.463	1.503	1.524	1.526	100,1
specijalno	49	50	53	50	53	106
Vjerske škole	29	30	31	31	31	100
FBiH	8.564	8.401	8.516	8.543	8.644	101,2
redovno	8.298	8.132	8.235	8.269	8.372	101,2
specijalno	82	78	82	79	74	93,7
Vjerske škole	184	191	199	195	198	101,5
KS u FBiH (%)	18	18,4	18,6	18,8	18,6	99,1

Na početku školske 2021/2022. godine u školama srednjeg obrazovanja (redovno, specijalno i vjersko) na području Kantona Sarajevo ima ukupno 2.958 računara, od kojih 1.871 računara za učenike. Srednje škole raspolažu sa 2.844 računara sa pristupom internetu, od kojih 1.779 za učenike.

Tabela 60. Opremljenost računarima u srednjem obrazovanju

Godina	Područje	Broj		Broj računara		Broj računara za učenike	
		škola	učenika	ukupno	sa pristupom internetu	ukupno	sa pristupom internetu
2017	KS	39	16.558	2.507	2.215	1.729	1.557
	FBiH	230	83.938	9.064	7.364	6.645	5.294
2018	KS	39	15.307	2.363	2.108	1.640	1.449
	FBiH	214	76.463	9.161	7.602	6.724	5.453
2019	KS	40	14.737	2.282	2.069	1.519	1.333
	FBiH	216	73.029	8.805	7.382	6.301	5.068
2020	KS	40	14.825	2.670	2.511	1.752	1.638
	FBiH	215	71.458	9.191	8.036	6.528	5.552
2021	KS	41	14.679	2.958	2.844	1.871	1.779
	FBiH	214	70.024	9.798	8.627	6.686	5.712

Tabela 61. Srednje obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)

Godina	Broj računara (ukupno)/ škole		Broj učenika/računaru (za učenike)		Broj učenika/pristup internetu (za učenike)	
	KS	FBiH	KS	FBiH	KS	FBiH
2017	64,3	39,4	9,6	12,6	10,6	15,9
2018	60,6	42,8	9,3	11,4	10,6	14
2019	57,1	40,8	9,7	11,6	11,1	14,4
2020	66,8	42,7	8,5	10,9	9,1	12,9
2021	72,1	45,8	7,8	10,5	8,3	12,3

U školama srednjeg obrazovanja prosječan broj računara po školi je 72,1. Prosječan broj učenika po računaru je 7,8, dok broj učenika/pristup internetu iznosi 8,3.

Visoko obrazovanje

U Sarajevu u 2021/2022. školskoj godini djeluje 31 visokoškolske ustanove, od toga je na Univerzitetu u Sarajevu 23 visokoškolskih ustanova, 5 su privatne visokoškolske ustanove i 3 vjerske visokoškolske ustanove.

U Sarajevu je u 2021/2022. upisano 27.068 studenata, od toga je na Univerzitetu u Sarajevu 23.402 studenata ili 86,5% (od čega je 18.950 redovnih ili 81,1%), dok je na privatnim visokoškolskim ustanovama upisano 3.666 studenta ili 13,5% (od čega je 3.464 redovnih ili 94,4%). Na vjerskim visokoškolskim ustanovama je upisano 751 učenika ili 3,2%.

Tabela 62. Broj visokoškolskih ustanova, studenata i nastavnika

Područje	Školska godina	Broj ustanova	Upisani studenti	Nastavnici
KS	2017/18	37	28.755	2.120
	2018/19	32	28.253	2.132
	2019/20	32	25.997	2.050
	2020/21	31	26.008	
	2021/2022	31	27.068	2.445
	Indeks 2021/2020		100	104,1
FBiH	2017/18	121	64.902	7.200
	2018/19	94	61.526	7.061
	2019/20	92	55.914	6.798
	2020/21	92	55.835	6.903
	2021/22	92	55.577	6.858
	Indeks 2021/2020		100	99,5

5.2 Socijalna zaštita

Socijalna zaštita je djelatnost usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Materijalna pomoć se izdvaja na osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom (u daljem tekstu Zakon).

U toku 2021. godine registrirano je ukupno 24.419 korisnika prava za koje se izdvajaju finansijska sredstva po osnovu zakona, što predstavlja 5,8% stanovnika Kantona Sarajevo. U odnosu na 2020. godinu, smanjen je broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona za 3,7%.

Tabela 63. Pregled korisnika socijalne zaštite, civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom, mjesečni prosjek

Kategorije	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/2020
Korisnici	35.763	34.464	30.550	25.351	24.419	96,3
Naknada u KM, mjesečno	4.917.546	5.007.062	4.939.330	5.106.998	5.078.773	99,4
Prosječno mjesečno po korisniku u KM	137,5	145,3	161,7	201,4	208	103,3

Najveći broj korisnika socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom je u općini Novi Grad, odnosno ukupno 6.849 korisnika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona što je u odnosu na 2020. godinu manje za 1,5%. Najveći broj korisnika po broju stanovnika je u općini Trnovo (14,0%), a najmanji u općinama Centar (4,9%) i Novo Sarajevo (5,0%).

Tabela 64. Broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona, mjesečni prosjek

Općina	Broj korisnika					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stari Grad	3.143	3.082	2.813	2.386	2.308	96,7
Centar	3.660	3.433	3.079	2.756	2.584	93,8
Novo Sarajevo	4.290	4.154	3.785	3.264	3.143	96,3
Novi Grad	9.593	9.222	8.486	6.954	6.849	98,5
Ilidža	6.128	6.013	5.303	4.262	4.136	97
Hadžići	2.958	2.906	2.374	1.880	1.732	92,1
Vogošća	2.693	2.501	2.046	1.663	1.602	96,3
Ilijaš	2.883	2.755	2.283	1.830	1.681	91,9
Trnovo	296	283	271	251	235	93,6
Ukupno općine	35.644	34.349	30.440	25.246	24.270	96,1
Ostalo (ljekarske komisije)	119	115	110	105	149	141,9
Ukupno Kanton	35.763	34.464	30.550	25.351	24.419	96,3

Tabela 65. Godišnja finansijska sredstva oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona

Općina	Godišnja sredstva					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stari Grad	5.066.544	5.136.492	4.912.020	5.042.028	4.904.124	97,3
Centar	6.892.200	6.821.220	6.782.772	7.198.812	6.773.988	94,1
Novo Sarajevo	8.290.944	8.197.584	8.061.756	8.147.496	8.164.884	100,2
Novi Grad	15.653.844	16.272.336	16.231.152	16.555.536	16.687.944	100,8
Ilidža	8.639.160	9.122.652	9.188.976	9.323.220	9.313.344	99,9
Hadžići	3.327.168	3.559.344	3.299.808	3.450.552	3.643.932	105,6
Vogošća	3.961.620	3.943.536	3.814.188	4.001.148	4.108.416	102,7
Ilijaš	3.225.648	3.374.664	3.371.976	3.772.260	3.484.920	92,4
Trnovo	344.304	360.660	375.096	459.324	417.684	90,9
Ukupno općine	55.401.432	56.788.488	56.037.744	57.950.376	57.499.236	99,2
Ostalo (ljekarske komisije)	3.609.120	3.296.256	3.234.216	3.333.600	3.446.040	103,4
Ukupno Kanton	59.010.552	60.084.744	59.271.960	61.283.976	60.945.276	99,4

Tabela 66. Korisnici oblika materijalne pomoći zaštite prema broju stanovnika

Općina	Broj korisnika/broj stanovnika (%)					Index 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stari Grad	8,7	8,6	7,9	6,7	6,7	100,3
Centar	6,8	6,4	5,8	5,1	4,9	96,1
Novo Sarajevo	6,6	6,5	5,9	5,1	5	97,7
Novi Grad	8	7,6	7	5,7	5,6	98,1
Ilidža	8,8	8,6	7,5	6,1	5,8	95,4
Hadžići	12,1	10,3	8,3	7,7	6	77,3
Vogošća	9,7	10,2	8,3	5,9	6,5	110,5
Ilijaš	14,1	13,4	11,1	8,9	8,1	91,1
Trnovo	22,5	21,8	20,6	19,4	14	72,4
Ukupno općine	8,5	8,2	7,2	6	5,8	96,4
Ukupno Kanton	8,5	8,2	7,3	6	5,8	96,7

U svim izdvajanjima za korisnike socijalne zaštite najveći iznos je doznačen korisnicima u općini Novi Grad (27,4%), zatim općinama Ilidža (15,3%) i Novo Sarajevo (13,4%).

Mjesečni prosjek realiziranih sredstava po korisniku u 2021. godini je 208,0 KM, a više od prosjeka je realizirano prema korisnicima zaštite civilnih žrtava rata (265,4 KM) i korisnicima zaštite porodice sa djecom (220,6 KM), zatim prema korisnicima socijalne zaštite (162,6) što je manje od prosjeka. Godišnji prosjek realiziranih sredstava po korisniku u KS je 2.416,8 KM.

Korisnici i sredstva socijalne zaštite

Prema evidenciji Javne Ustanove Kantonalni centar za socijalni rad, u KS je u 2020. godini bilo 32.051 korisnika socijalne zaštite po kategorijama evidentiranim u nadležnim općinskim službama socijalne zaštite, što je više za 7,0% u odnosu na 2020. godinu.

Najveći broj korisnika je iz kategorije lica i porodice u stanju socijalne potrebe kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik zaštite. Ovih korisnika je 14.644 što čini oko 45,7% od ukupnog broja korisnika, a u odnosu na 2020. godinu broj ovih korisnika je povećan za 18,0%. Evidentirano je

9.752 lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom i psihičkom razvoju što čini 30,4% od ukupnog broja korisnika, kao i 2.617 korisnika iz kategorije lica i porodice koja bi svoju socijalnu sigurnost trebali ostvariti od primanja u skladu sa članom 8. Kantonalnog zakona, a ta primanja nisu dovoljna za podmirenje njihovih osnovnih životnih potreba, što iznosi 8,2% od ukupnog broja korisnika sa područja KS i broj ovih korisnika bilježi smanjenje u 2021. godini za 8,1%.

U 2021. godini kategorija korisnika lica sa društveno negativnim ponašanjem u odnosu na 2020. godinu bilježi povećanje za 0,3%. Kategorija lica izložena zlostavljanju i nasilju u porodici bilježe smanjenje za 0,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 67.Pregled kategorija korisnika socijalne zaštite KS

Kategorije - Korisnici socijalne zaštite	Kanton Sarajevo					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Djeca bez roditeljskog staranja	293	270	276	286	304	106,3
Lica sa invaliditetom i lica ometena u fiz. i psih. razvoju	6.758	13.913	10.939	9.802	9.752	99,5
Djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama	941	748	814	815	844	103,6
Odgojno zanemarena djeca	331	312	308	322	326	101,2
Odgojno zapuštena djeca	226	144	152	167	134	80,2
Materijalno neobezbijedena i za rad nesposobna lica	784	498	513	509	496	97,4
Stara lica bez porodičnog staranja	2.254	465	606	669	808	120,8
Lica sa društveno negativnim ponašanjem	377	832	676	899	902	100,3
Lica i porodice u stanju soc. potrebe kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik zaštite	10.404	5.139	4.531	12.415	14.644	118
Lica i porodice koja bi svoju socijalnu sigurnost trebali ostvariti od primanja u skladu sa članom 8. Kantonalnog zakona, a ta primanja nisu dovoljna za podmirenje njihovih osnovnih životnih potreba	1.429	2.939	4.616	2.849	2.617	91,9
Lica izložena zlostavljanju i nasilju u porodici	1.576	1.373	1.305	1.234	1.224	99,2
Ukupno	25.373	26.633	24.736	29.967	32.051	107

Visina prosječno mjesečnih realizovanih sredstava za korisnike socijalne zaštite u 2021. godini je 1.475.115 KM i u odnosu mjesečni prosjek u 2020., manja je za 4,8% u odnosu, ili ukupno u 2021. na godišnjem nivou je isplaćeno 17.701.380KM.

Najveći iznos sredstava je realiziran u okviru smještaja u ustanove socijalne zaštite (641.103 KM) što čini 43,5% ukupno realiziranih sredstava u okviru socijalne zaštite i ukupan broj izdvojenih sredstava za ovu kategoriju u odnosu na 2020. godinu je povećan za 0,9%.

Stavka sa značajnim učešćem je dodatak za njegu i pomoć od druge osobe i novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe za stara i nemoćna lica i čini 11,7% odnosno 173.073 KM od ukupno realiziranih sredstava.

Tabela 68. Korisnici socijalne zaštite, materijalni oblici

Materijalni oblici socijalne zaštite	Korisnici					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stalna novčana pomoć	502	489	506	505	506	100,2
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	2.029	1.885	1.798	1.685	1.549	91,9
Jednokratna novčana pomoć	85	80	74	88	110	125
Izuzetna novčana pomoć	29	34	34	34	44	129,4
Osposobljavanje za život i rad	514	492	454	463	480	103,7
Smještaj u drugu porodicu	57	61	51	62	72	116,1
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	994	946	879	876	885	101
Zdravstvena zaštita	1.898	1.951	1.970	1.962	2.107	107,4
Subvencioniranje troškova grijanja	507	869	566	896	494	55,1
Subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa	7	8	7	8	8	100
Narodne kuhinje	3.782	3.358	3148	2.847	2729	95,9
Ostali korisnici	115	111	106	102	147	144,1
Ukupno	10.519	10.284	9.593	9.528	9.131	95,8

Izvor: Izvještaj o stanju u oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u 2021. godini

Tabela 69. Sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek

Materijalni oblici socijalne zaštite	Sredstva (KM)					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stalna novčana pomoć	93.530	90.581	97.355	104.603	109.278	104,5
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	185.171	173.075	172.805	176.999	173.073	97,8
Jednokratna novčana pomoć	9.289	8.851	9.241	11.351	15.470	136,3
Izuzetna novčana pomoć	6.647	7.802	8.223	9.096	12.763	140,3
Osposobljavanje za život i rad	61.846	59.340	57.797	64.317	71.209	110,7
Smještaj u drugu porodicu	24.412	25.011	21.397	28.493	32.898	115,5
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	679.562	664.119	654.268	635.486	641.103	100,9
Zdravstvena zaštita	37.896	39.033	40.213	39.232	41.293	105,3
Subvencioniranje troškova grijanja	42.502	95.238	123.556	226.633	125.620	55,4
Subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa	8.959	8.206	8.337	10.118	10.016	99
Narodne kuhinje	115.240	105.789	94.211	108.296	102.783	94,9
Ostali korisnici	126.249	126.624	136.069	134.876	139.609	103,5
Ukupno	1.391.303	1.403.669	1.423.472	1.549.500	1.475.115	95,2

Tabela 70. Korisnici i sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek

Materijalni oblici socijalne zaštite	Prosjek po korisniku (KM)					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stalna novčana pomoć	186	185	192	207	216	104,3
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	91	92	96	105	112	106,4
Jednokratna novčana pomoć	109	111	125	129	141	109
Izuzetna novčana pomoć	229	229	242	268	290	108,2
Osposobljavanje za život i rad	120	121	127	139	148	106,7
Smještaj u drugu porodicu	428	410	420	460	457	99,3
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	684	702	744	725	724	99,9
Zdravstvena zaštita	20	20	20	20	20	98
Subvencioniranje troškova grijanja	84	110	218	253	254	100,5
Subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa	1.280	1.026	1.191	1.265	1.252	99
Narodne kuhinje	31	32	30	38	38	99,1
Ostali korisnici	1.098	1.141	1284	1.322	950	71,8
Ukupno	132	136	148	163	162	99,1

Kada se posmatra prosjek po korisniku, u 2021. godini, realizirana sredstva po korisniku iznose za subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa (1.252 KM) što je u odnosu na prethodnu godinu smanjeno za 0,1%, smještaj u ustanove socijalne zaštite (724 KM) i smještaj u drugu porodicu (457 KM).

Korisnici i sredstva u kategoriji civilne žrtve rata

Na području Kantona Sarajevo u 2021. godini evidentirano je prosječno mjesečno 4.152 korisnika u kategoriji civilnih žrtava rata koji su ostvarili prava na materijalne pomoći. U odnosu na 2020. godinu broj ovih korisnika je smanjen za 4%. Najviše korisnika svoja prava ostvaruju u okviru porodične (1.410) i lične invalidnine (1.463).

Na ime materijalnih prava korisnicima je isplaćeno 1.101.992KM. Prosječno realizirana sredstva po korisniku su 265,4KM.

Korisnici i sredstva u kategoriji zaštite porodica sa djecom

U Kantonu Sarajevo u 2021. godini evidentirano je 11.136 korisnika u kategoriji zaštite porodica sa djecom koji ostvaruju prava na materijalnu pomoć, te je na ime materijalnih prava korisnicima je isplaćeno 2.456.886 KM, što po korisniku iznosi 220,6 KM.

U odnosu na 2020. godinu broj ovih korisnika je smanjen za 3,11%, a iznos sredstava po korisniku je povećan za 4,3%.

5.2.1 Boračka zaštita

Boračka zaštita

Na temelju primjene Federalnih propisa i propisa Kantona Sarajevo ukupno je bilo 17.634 korisnika boračko invalidske zaštite, lične i porodične invalidnine. U odnosu na 202. godinu, broj korisnika je smanjen za 3,9%.

Tabela 71. Pregled korisnika lične i porodične invalidnine, u KS

Godina	Lična invalidnina	Porodična invalidnina	Ukupno
2017	8.869	10.066	18.935
2018	8.944	10.024	18.968
2019	8.793	9.767	18.560
2020	8.720	9.638	18.358
2021	8.367	9.267	17.634
Index 2021/2020	96,0	96,2	96,1

U strukturi korisnika, 9.267 (52,5%) su korisnici porodične invalidnine, 8.367 (47,5 %) korisnika lične invalidnine. Prema evidenciji Kantonalne službe za zapošljavanje krajem 2021. godine na području Kantona Sarajevo evidentirano je 8.111 demobilisana vojna obveznika. U odnosu na 2020. godinu, smanjen je broj ukupno registrovanih nezaposlenih, demobilisanih vojnih obveznika za 5,3%.

Tabela 72. Registrovana nezaposlenost-demobilisani vojni obveznici, u KS

Godina	Demobilisani	Članovi porodice poginulih	RVI	Ostali invalidi	Ukupno
2017	6.534	851	671	1.242	9.298
2018	6.041	806	647	1.189	8.683
2019	5.629	1030	595	1.176	8.430
2020	5.733	992	615	1.228	8.568
2021	5.388	949	586	1.188	8.111
Indeks 2021/2020	94,0	95,7	95,3	96,7	94,7

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, decembar 2021.

Među demobilisanim vojnim obveznicima najviše je demobilisanih boraca (66,4%), zatim ostali invalidi (14,6%), članovi porodice poginulih (11,7%) i RVI (7,2%).

5.2.2 Socijalno uključivanje

Nezaposleni

Stopa nezaposlenosti u odnosu na radnu snagu je visoka i ona u 2021. godini iznosi 27,5%. Stvarna nezaposlenost se sigurno razlikuje od registrovane. Među nezaposlenim se vodi armija zaposlenih na neformalnom (sivom) tržištu, koji imaju neke prihode, ali bez penzionog i zdravstvenog osiguranja.

Tabela 73. Zaposleni i nezaposleni u KS, od 2014-2020., kraj godine

Godina	Zaposleni	Nezaposleni	Zaposleni/ nezaposleni	Stopa nezaposlenosti
2017	131.172	66.325	2	33,6
2018	139.760	62.561	2,2	29,7
2019	152.394	58.746	2,6	27,8
2020	150.451	63.496	2,4	29,7
2021	152.576	57.965	2,6	27,5
Indeks 2021/2020	101,4	91,3	111,1	92,8

Izvor: Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u FBiH, Statistički Bilten, Federalni Zavod za statistiku

Odnos broja zaposlenih prema nezaposlenima u 2021. je 2,6 i povećao se u odnosu na 2020. godinu. Broj nezaposlenih osoba u 2021. godini se smanjio u odnosu na 2020. godinu za 8,7%, dok se broj zaposlenih osoba povećao za 1,4%.

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu je u 2021. godini koristilo 2.357 nezaposlenih lica, odnosno 4,1% od ukupno nezaposlenih lica u KS. Pravo na zdravstveno osiguranje koristilo je 45.801 lica (8,1% manje u odnosu na prethodnu godinu).

Tabela 74. Korisnici novčane naknade i zdravstvenog osiguranja u KS

Godine	Korisnici novčane naknade		Korisnici zdravstvenog osiguranja		Ukupno korisnici	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2017	2.882	1.400	50.929	30.071	53.811	31.471
2018	2.391	1.187	48.183	28.909	50.574	30.096
2019	2.583	1.290	45.206	27.541	47.789	28.831
2020	3.619	1.864	49.863	30.140	53.482	32.004
2021	2.357	1.116	45.801	27.671	48.158	28.787
Indeks 2020/2019	65,1	59,9	91,9	91,8	90,0	89,9

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, decembar 2021.

U 2020. godini evidentno je smanjenje broja korisnika zdravstvenog osiguranja, kao i broj korisnika novčane naknade po osnovu nezaposlenosti u KS u odnosu na 2020. godinu.

Mladi

U 2021. godini je bilo 12.312 nezaposlenih mladih (životna dob od 15-30 godina starosti) sa učešćem od 21,2% u ukupnom broju nezaposlenih osoba.

Tabela 75. Nezaposlena lica od 15-30 godina starosti u KS, kraj godine

Godina	Nezaposleni		
	Ukupno 15-30 godina starosti	Ukupno nezaposleni	Učešće mladih u nezaposlenim (%)
2017	16.661	66.325	25,1
2018	14.804	62.561	23,7
2019	13.098	58.746	22,3
2020	14.749	63.496	23,2
2021	12.312	57.965	21,2
Indeks 2021/2020	83,5	91,3	91,4

Izvor: Bilten Statistički pregled decembar/prosinac 2021. godine; Javna Ustanova „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“, Sarajevo januar/siječanj 2022. godine

Ukupan broj nezaposlenih mladih u 2021. godini se smanjio za 16,5% kao i broj ukupno nezaposlenih za 8,7%.

U ukupno nezaposlenim sa VSS, mladi imaju učešće koje se kreće od 36,2% u 2020. godini, dok je u 2021. broj nezaposlenih mladih sa VSS smanjen za 571.

Tabela 76. Broj nezaposlenih lica od 15-30 godina starosti po kvalifikaciji, u KS, kraj godine

Nezaposleni		VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	Ukupno
2017	od 15-30 godina	3.492	8	7.891	0	30	3.693	27	1.520	16.661
	Ukupno	8.764	667	20.833	321	316	17.246	348	17.830	66.325
2018	od 15-30 godina	3.145	10	7.064	1	27	3.099	25	1.427	14.798
	Ukupno	8.318	626	19.844	290	304	16.004	332	16.843	62.561
2019	od 15-30 godina	2.859	3	6.120	0	28	2.709	19	1.360	13.098
	Ukupno	7.887	579	18.564	271	261	15.009	276	15.899	58.746
2020	od 15-30 godina	3.450	3	6.742	0	20	3.092	23	1.419	14.749
	Ukupno	9.521	603	20.241	250	249	16.304	281	16.047	63.496
2021	od 15-30 godina	2.879	4	5.548	0	11	2.628	21	1.220	12.311
	Ukupno	8.480	560	18.447	214	204	15.060	260	14.740	57.965

Izvor: Statistički pregled decembar/prosinac 2021. godine; Javna Ustanova „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“

Rodna ravnopravnost

U ukupnom broju zaposlenih lica u Kantonu Sarajevo, žene predstavljaju udio od 46%. Broj zaposlenih žena se povećao za 2,1%. S druge strane, smanjio se broj nezaposlenih žena za 8,9% u 2021. godini u odnosu na 2020. u Kantonu Sarajevo.

Tabela 77. Zaposleni i nezaposleni u KS po polu, godišnji prosjek

Godine	Broj zaposlenih			Broj nezaposlenih			Stopa nezaposlenih u %		
	Ukupno	Žene	% žena	Ukupno	Žene	% žena	Ukupno	Muškaraca	Žena
2017	144.223	64.694	44,9	66.325	40.863	61,6	31,5	24,3	38,7
2018	147.848	66.978	45,3	62.561	38.973	62,3	29,7	26	36,7
2019	152.394	69.644	45,7	58.746	36.879	62,8	27,8	39,2	33,0
2020	150.451	68.767	45,7	63.496	39.241	61,8	29,7	38,2	32,1
2021	152.576	70.226	46,0	57.965	35.743	61,7	28,8	39,1	33,4
Indeks 21/20	101,4	102,1	100,7	91,3	91,1	99,8	97,0	102,4	103,8

Izvor: Zaposlenost, nezaposlenost i plaće 2021. godina; Federalni zavod za statistiku

Posmatrano prema spolu, u KS više je nezaposlenih muškaraca nego žena. Stopa nezaposlenosti muške radne snage iznosi 39,1% i veća je od stope nezaposlenosti žena koja iznosi 33,4%.

5.3 Zdravstvo

Vitalne karakteristike stanovništva Kantona Sarajevo

U 2021. godini stopa nataliteta je bila 9,5 promila i manja je za 0,4% u odnosu na prethodnu godinu, dok je stopa mortaliteta iznosila 14,8 promila i veća je za 18,4%, što rezultira prirodnim priraštajem od negativnih 5,3 promila, koji je preko 2 puta veći u odnosu na prethodnu godinu.²²

Tabela 78. Prirodno kretanje stanovništva u KS period 2014-2021. (‰)

Godina	Natalitet	Mortalitet	Dojenačka smrtnost	Prirodni priraštaj
2017	11,6	10,4	6,94	1,2
2018	10,9	10,3	6,64	0,6
2019	10,3	10,5	9,9	-0,3
2020	9,9	12,5	5,5	-2,5
2021	9,5	14,8	4,2	-5,3
Indeks 2021/2020	96,0	118,4	76,4	212,0

Vrijednost stope dojenačke smrtnosti je 4,2 promila u 2021. godini što je kategorija vrlo niskog dojenačkog mortaliteta.

Morbiditet (opći)

Ukupan broj oboljenja u Kantonu Sarajevo u 2020. godini je iznosio 518.062 što ukazuje na povećanje broja oboljelih za 22.191 u odnosu na 2019. godinu.

Vodeća oboljenja stanovništva u okviru općeg morbiditeta u Kantonu Sarajevo u 2021. godini su: akutne infekcije gornjih respiratornih puteva sa ukupno 129.645 oboljelih, hipertenzivna oboljenja sa ukupno 47.969 oboljelih, akutni bronhitis i bronhioolitis sa ukupno 20.347 oboljelih, COVID 19 sa ukupno 65.064 oboljelih, otitis media i drugi poremećaji srednjeg uha i mastoida sa ukupno 27.511 oboljele osobe, cistitis sa 19.141 oboljelih, oboljelih, oboljenja oka i adneksa sa 16.884 oboljelih osoba, inzulno-neovisni dijabetes mellitus sa 15.333 oboljelih, druge dorzopatije sa 14.121 oboljelih, drugi endokrini i metabolički poremećaji sa 13.478 oboljelih, i ostala oboljenja i stanja evidentirana su kod ukupno 314.173 oboljelih.

Zdravstvena zaštita

Na području Kantona Sarajevo zdravstvena djelatnost je organizovana i provodi se na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite.

²² Podaci o vitalnoj statistici računati su na temelju broja stanovnika iz Popisa 2013. godine, pa se mogu razlikovati od podataka u drugim publikacijama.

Primarna zdravstvena zaštita u Kantonu Sarajevo

Djelatnost primarne zdravstvene zaštite u Kantonu Sarajevo je organizovana kroz rad JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo sa 9 organizacionih jedinica na području devet općina Kantona Sarajevo, zatim kroz rad JU "Apoteke Sarajevo", kroz rad 9 zavoda za zdravstvenu zaštitu: Zavod za hitnu medicinsku pomoć, Zavod za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva, Zavod za zaštitu zdravlja studenata, Zavod za medicinu rada, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika FDS, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika MUP-a, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju, Zavod za sportsku medicinu i HE službe Zavoda za javno zdravstvo KS, dok se u privatnom sektoru pruža kroz rad određenih privatnih ambulanti (opće medicine, kućnog liječenja). JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo i zavodi za zdravstvenu zaštitu pružaju zdravstvene usluge primarnog nivoa, ali i dio usluga vanbolničke specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite.

Opšta/porodična/obiteljska medicina je osnovna disciplina u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i kamen temeljac mnogih zdravstvenih sistema u Evropi. Porodičnu medicinu u 2021. godini je pružalo ukupno 217 radnih timova, te na jedan radni tim u prosjeku dolazi 1.934 stanovnika KS, što je smanjenje u odnosu na situaciju u 2020. godini (192 tima porodične medicine, na jedan tim u prosjeku dolazilo 2.194 stanovnika KS).

Tabela 79. Pregled timova porodične medicine po općinama

Općine	Stanovništvo						Broj timova porodične medicine					
	2017	2018	2019	2020	2021	Index 2021/2020	2017	2018	2019	2020	2021	Index 2021/2020
Stari Grad	36.090	35.771	35.385	34.758	34.357	98,8	19	22	19	19	18	94,7
Centar	54.091	53.652	53.368	54.350	52.702	97	34	35	31	29	48	165,5
Novo Sarajevo	64.548	64.169	64.077	63.133	63.064	99,9	32	33	31	31	37	119,4
Novi Grad	120.314	121.297	122.049	120.943	122.479	101,3	50	53	51	51	52	102
Grad Sarajevo	275.043	274.889	274.879	273.184	272.602	99,8	135	143	132	130	155	119,2
Ilidža	69.533	70.108	70.536	69.258	71.098	102,7	29	34	26	28	23	82,1
Vogošća	27.836	28.138	28.524	28.987	29.093	100,4	12	10	10	11	14	127,3
Hadžići	24.414	24.493	24.638	26.444	24.573	92,9	10	11	11	12	12	100
Ilijaš	20.398	20.489	20.603	21.657	20.723	95,7	9	10	7	7	10	142,9
Trnovo	1.318	1.297	1.316	1.642	1.673	101,9	3	3	4	4	3	75
Kanton Sarajevo	418.542	419.414	420.496	421.172	419.762	99,7	198	211	190	192	217	113

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS, obrada ZPR KS

Tabela 80. Pregled stanovnika kroz timove porodične medicine po općinama

Općine	Stanovnik/tim					Index 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021	
Stari Grad	1.899	1.626	1.862	1.829	1.909	104,3
Centar	1.591	1.533	1.722	1.874	1.098	58,6
Novo Sarajevo	2.017	1.945	2.067	2.037	1.704	83,7
Novi Grad	2.406	2.289	2.393	2.371	2.355	99,3
Grad Sarajevo	2.037	1.922	2.082	2.101	1.759	83,7
Ilidža	2.398	2.062	2.713	2.474	3.091	125
Vogošća	2.320	2.814	2.852	2.635	2.078	78,9
Hadžići	2.441	2.227	2.240	2.204	2.048	92,9
Ilijaš	2.266	2.049	2.943	3.094	2.072	67
Trnovo	439	432	329	411	558	135,9
Kanton Sarajevo	2.114	1.988	2.213	2.194	1.934	88,2

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS, obrada ZPR KS

Podaci ukazuju na neadekvatnu raspoređenost timova i neravnomjernost pokrivenosti stanovništva timovima porodične medicine u Kantonu Sarajevo. Općina Novi Grad kao najbrojnija općina susreće se sa problemima nedostatka porodičnih timova kao i općina Ilidža.

Sekundarna zdravstvena zaštita u Kantonu Sarajevo

Djelatnost specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite još uvijek je organizovana kao bolnička specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita u javnom sektoru i kao vanbolnička specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita u javnom i privatnom sektoru.

Tabela 81. Posteljni kapaciteti u bolničkim zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevo

Indikatori resursa bolničke zdravstvene zaštite	Broj postelja					Indeks 2021/2020	Broj postelja/100.000 stanovnika					Indeks 2021/2020
	2017	2018	2019	2020	2021		2017	2018	2019	2020	2021	
Opća bolnica "Prim. dr. Abdulah Nakaš"	310	310	333	303	358	118,2	74,1	73,9	79,2	71,9	85,3	118,5
KCUS	1.711	1.697	1.472	1.497	1.516	101,3	408,8	404,6	350,1	355,4	361,2	101,6
Psihijatrijska bolnica	70	70	70	70	70	100	16,7	16,7	16,6	16,6	16,7	100,3
Zavod za alkoholizam i druge toksikomanije	15	15	15	15	15	100	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	100,3
Ukupno	2.106	2.092	1.890	1.885	1.959	103,9	503,2	498,8	449,5	447,6	466,7	104,3

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS

Ukupni posteljni kapaciteti zdravstvenih ustanova koje su pružale bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Kantona Sarajevo i stanovništvu Federacije BiH koje je gravitiralo Univerzitetском kliničkom centru Sarajevo u 2021. godini iznosio je 1.959 postelja, dok je broj bolničkih postelja na 100.000 stanovnika u 2021. godini za Kanton Sarajevo iznosio je 466,7

Ljudski resursi u zdravstvu

U Kantonu Sarajevo u 2021. godini u javnom sektoru zdravstvene djelatnosti bilo je ukupno 7.830 zaposlenih što je povećanje za 0,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u odnosu na prethodnu godinu manji je za 3,0%, dok je broj stomatologa povećan za 24,2%. Broj pacijenata koji se dodjeljuju jednom doktoru porodične medicine je povećan za 2,8% u odnosu na 2020. godinu. U 2021. godini evidentirano je 693 (19,7%) stanovnika manje na jednog stomatologa nego što je to bio slučaj u 2020. godini.

Tabela 82. Ljekari i stomatolozi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u KS

Godina	Broj ljekara u primarnoj ZZ	Broj stomatologa	Broj stanovnika na 1 ljekara	Broj stanovnika na 1 stomatologa
2017	552	175	758	2.392
2018	573	162	732	2.589
2019	554	120	759	3.504
2020	625	120	674	3.510
2021	606	149	693	2.817
Index 2021/2020	97,0	124,2	102,8	80,3

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS

Privatni sektor u zdravstvenoj zaštiti²³

Na području Kantona Sarajevo registrovane su sljedeće zdravstvene ustanove u privatnom sektoru: 83 specijalističke ordinacije i 42 zdravstvene ustanove tipa poliklinike, centra, zavoda i lječilišta, 3 specijalne bolnice i ambulante opće medicine i kućnog liječenja. U privatnom stomatološkom sektoru registrovano je ukupno 209 privatnih stomatoloških zdravstvenih ustanova, od čega je 165 ordinacija, 3 privatne zdravstvene ustanove - PZU, 17 specijalističkih ordinacija i 24 zubotehnička laboratorija i 132 apoteke (privatne apoteke i privatne zdravstvene ustanove-apoteke sa ograncima).

Osigurana lica

Prema evidenciji Zavoda zdravstvenog osiguranja KS na dan 31.12.2021. godine na obavezno zdravstveno osiguranje bilo je prijavljeno 424.646 osiguranih lica, što je za 0,2% više osiguranika u odnosu na stanje iskazano na isti dan prethodne godine.

U strukturi osiguranih lica 313.494 su osiguranici (nosioci osiguranja) ili 73,8%, a članova porodica osiguranika je 111.152 ili 26,2%.

Tabela 83. Osigurana lica u Kantonu Sarajevo

Naziv	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	Učešće %	Indeks 2021/2020
Broj nosilaca osiguranja	308.544	310.106	312.122	311.639	313.494	73,8	100,6
Broj osiguranih članova porodice	119.926	117.945	115.147	112.140	111.152	26,2	99,1
Ukupno	428.470	428.051	427.269	423.779	424.646	100	100,2

Izvor: Izvještaj o radu i finansijskom poslovanju Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za 2021. godinu.

Tabela 84. Pregled broja osiguranika po osnovama osiguranja

Osnov osiguranja	Osiguranici 31.12.					Indeks 2021/2020	Učešće, 31.12 (%)				
	2017	2018	2019	2020	2021		2017	2018	2019	2020	2021
Radni odnos	138.748	142.976	146.626	214.433	219.392	102,3	45	50,8	47,0	50,6	51,7
Penzioneri	108.331	106.756	106.393	124.581	127.469	102,3	35,1	29,3	34,1	29,4	30,0
Nezaposlena lica	51.165	48.490	45.509	71.608	66.512	92,9	16,6	16,6	14,6	16,9	15,7
Osiguranje ličnim sredstvima	1.266	1.242	1.181	1.433	1.267	88,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3
Ostali	9.034	10.642	12.413	11.724	10.006	85,3	0,1	0,1	4,0	2,8	2,4
Ukupno	308.544	310.106	312.122	423.779	424.646	100,2	97,2	97,1	100,0	100,0	100,0

Izvor: Izvještaj o radu i finansijskom poslovanju Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za 2021. godinu.

Od ukupnog broja osiguranika - nosioca osiguranja su: 219.392 osiguranika u radnom odnosu, što je za 2,3% više u odnosu na isti period prethodne godine i čini 51,7% osiguranika, a 127.469 osiguranika su penzioneri što je za 2,3% osiguranika više u odnosu na isti period prethodne godine i čini 30,0% od ukupnog broja osiguranika.

²³ Podaci za 2021. godinu nisu dostupni

5.4 Kultura

Kultura je društvena snaga koja generira opći društveni dinamizam i kreativnost i zbog toga igra važnu ulogu u definiranju vrijednosti jednog društva. Kultura je kvalitet života i sredstvo ukupnog trajnog i održivog razvoja. Danas se cijela država i Kanton Sarajevo suočavaju sa kompleksnim ekonomskim i socijalno-političkim problemima tako da veoma malo energije i sredstava ostaje na raspolaganju kulturi.

Zahvaljujući podršci Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo u izvještajnom periodu su nesmetano nastavile rad javne ustanove kulture, ne samo one kojima je osnivač Kanton Sarajevo, već i javne ustanove od državnog značaja /Zemaljski muzej BiH, Historij ski muzej BiH, Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti BiH, Kinoteka BiH, Biblioteka za slijepa i slabovidna lica BiH, Umjetnička galerija BiH/ kojima je to jedini siguran izvor finansiranja. Inače, u posmatranom periodu, Ministarstvo je poduzelo neophodne aktivnosti kako bi se u narednom periodu riješilo stabilnije funkcioniranje i finansiranje ustanova od državnog značaja.

Ministarstvo je značajnije podržalo rad nacionalnih kulturno-prosvjetnih društava: BZK Preporod, HKD Napredak, SPKD Prosvjeta, te umjetničkih udruženja poput: Udruženja filmskih radnika u BiH, Udruženja likovnih umjetnika u BiH, Udruženja likovnih umjetnika primijenjene umjetnosti u BiH, Društvo pisaca BiH, PEN centra i dr.

Ministarstvo je u izvještajnom periodu, i pored svih teškoća, nastalih usljed pandemije, raspisalo javni poziv za sufinansiranje projekata iz oblasti kulture na koji je apliciralo više stotina subjekta (fondacije, organizacije, udruženja, javne ustanove, privredna društva, pojedinci — umjetnici), a posebno filmskih producenata u cilju obezbjeđenja finansijske podrške za projekte u ovoj oblasti.

Za raspodjelu sredstava iz tekućih grantova kulture Ministarstvo je raspisalo Javni poziv za predlaganje projekata kulture i sporta radi sufinansiranja iz sredstava Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za 2021. godinu na koji se javilo oko 383 subjekta kulture sa više od 488 projekata iz oblasti kulture. Raspodjela sredstava za ove namjene vršena je po osnovu Uredbe o kriterijima za finansiranje programa i projekata neprofitnih organizacija i udruženja koja se finansiraju/sufinansiraju iz Budžeta Kantona Sarajevo i Pravilnika o procedurama i kriterijima za izbor korisnika sredstava tekućih grantova Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za oblast kulture i umjetnosti, a u skladu sa finansijskim mogućnostima 14 iskazanim u Programu utroška sredstava tekućih i kapitalnih transfera utvrđenim Budžetom Kantona Sarajevo.

Ministarstvo je za projekte u oblasti kulture utrošilo 3.480.096,13 KM. Treba napomenuti da je jedan dio programa umjetničkih festivala realiziran putem online platformi. Kao što je poznato, kultura je i u najtežim vremenima uspjela naći put do publike, pa smo bili svjedoci da smo u on-line formi, na brojnim platformama, mogli pratiti umjetničke sadržaje, kako javnih ustanova kulture, tako i drugih subjekata. Kao jedini kanton u FBiH, preko Ministarstva kulture i sporta, kontinuirano izdvaja sredstva za istaknute samostalne umjetnike kojima su, na osnovu Zakona o istaknutim samostalnim umjetnicima, uplaćivani doprinosi za zdravstveno i penziono osiguranje. Pored ove podrške, Ministarstvo je pružalo i finansijsku podršku za realizaciju brojnih umjetničkih projekata: izdavanje knjiga, organiziranje izložbi, nastup na izložbama u inostranstvu i sl. Pored toga, Ministarstvo je podržalo napore javnih ustanova kulture da se i dalje pruži mogućnost mladim umjetnicima da rade na značajnim umjetničkim programima, tako da je njihov angažman od izuzetne važnosti za razvoj kulture u cjelini. Ovo je ostavareno putem angažmana mladih umjetnika u projektima javnih ustanova kulture kao i realizaciji projekata kulture u nevladinim organizacijama.

Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo je nastojalo da integrira kulturu u razvojne politike Kantona Sarajevo na svim nivoima u cilju stvaranja uslova koji vode ka održivom razvoju, te u tom

okviru, da uvažava sve aspekte koji se tiču zaštite i promocije različitosti kulturnih izraza. U tom smislu pružilo je punu podršku izradi analize postojećeg stanja i izradi Strategije Kantona Sarajevo 2021-2027. godine. Kao pozitivnu praksu Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo je pokrenulo inicijativu da se počne sa izradom on-line ticketinga za sve ustanove kulture. Kao važna praksa i tržište kulture se uklapa u savremene razvojne tokove Bosne i Hercegovine. Svjetski pokazatelji ukazuju na to da razvoj kulturnog sektora utiče na razvoj društva u cjelini jer se njegovim razvojem otvaraju nova radna mjesta za mlade kreativne ljude i uz budžetsko stimuliranje udružili bi se svi segmenti društva, i vladin i nevladin sektor, i državni i privatni sektor. Prema određenim analizama razvoja kreativne industrije u Kantonu Sarajevo, utvrđeno je da 6% ukupno zaposlenih čine uposlenici iz sektora kreativne industrije (film, dizajn, moda, arhitektura i sl.). Imajući u vidu činjenicu da kulturno-historijski turizam i manifestacioni turizam imaju izuzetno značajnu ulogu u razvoju Kantona Sarajevo.

Ministarstvo kulture i sporta je u svim svojim kapacitetima pružalo punu podršku kreativnim industrijama čime su se otvorili putevi za razvojni koncept kulturnog turizma kao razvojne komponente, ne samo Kantona Sarajevo već i Bosne i Hercegovine u cjelini. Treba istaći i uspjeh Sarajevo film festivala kojim se Sarajevo pozicioniralo u sam vrh evropskih i svjetskih filmskih festivala, što znači da je ovaj segment kreativne industrije prepoznat i u međunarodnim okvirima.

5.5 Sport

Rad Ministarstva kulture i sporta u 2021. godine može se definisati kao jačanje uspostavljenih temeljnih odredbi sistema sportske djelatnosti, sa posebnim akcentom na vrhunski sport i sportski podmladak, a što doprinosi ukupnom razvoju i značaju Kantona Sarajevo, ne samo u okviru Bosne i Hercegovine.

Dana 02.03.2021. godine je objavljen Javni poziv za predlaganje projekata kulture i sporta radi sufinansiranja iz sredstava Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za 2021.godinu. Na Javni poziv za sufinansiranje projekata iz sporta su prijavljena 304 projekta, za sufinansiranje sportskih priredbi je prijavljeno 75 projekata, za sufinansiranje projekate nadarene djece i omladine 15 projekata i sufinansiranje projekata za druga pravna lica 29 projekata. Obrađene su sve 423 pristigle aplikacije, u smislu potpunosti i tačnosti dokumentacije. Potpunu dokumentaciju je imalo 248 aplikanata za projekte iz sporta, 67 aplikanata za sportske priredbe, 14 aplikanata za projekte nadarene djece i omladine, te 18 aplikanata za projekte drugih pravnih lica. 333 aplikanta, koji su imali potpunu dokumentaciju, su finansijski podržani za predložene projekte i priredbe.

Osnovni cilj je bio omogućiti finansijsku podršku za redovni rad i programe u sportu što većeg broja organizacija u sportu, koje to svojim aktivnostima zaslužuju, kako bi se ne samo održao nego i obogatio nivo sportskog života, kako vrhunskog tako i razvojnog.

Sportski odgoj i obrazovanje — Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci programima koji značajno utiču na sticanje utilitarnih znanja u području sporta kao npr. škole skijanja, škola plivanja, škola plivanja za hendikepiranu djecu, male olimpijske igre, studentska sportska takmičenja i dr. Naše strateško opredjeljenje je kvalitetna podrška sveupunom radu sa mladim u sportskim organizacijama (omogućavanje trenažnog procesa, učešća na takmičenjima i sl.).

Sport za sve — Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci projektima sporta za sve koji definišu značaj sporta za ličnim pravom čovjeka za razvojem, stvaralaštvom, samopotvrđivanjem i drugim civilizacijskim vrijednostima kojima se bogati i osvaja kvalitet života.

Razvojni sport — Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci razvojnog sporta, bez koga nema uslova za stvaranje i vrhunskih sportista. Podrška je najznačajnija u obezbjeđenju uslova za treniranje i

takmičenje. Ministarstvo je izradilo Pravilnik o kriterijumima za sufinansiranje troškova treninga za seniorske ekipe premijerligaških klubova Kantona Sarajevo u ekipnim sportovima („Sl. Novine Kantona Sarajevo" br. 27/20) i potpisalo protokole sa svim dvoranama u kojima treniraju klubovi obuhvaćeni ovim pravilnikom.

Vrhunski sport — Poseban interes Ministarstva je rad na maksimalnoj podršci segmentu vrhunskog sporta, jer u našem Kantonu i jeste najveći broj sportista koji su uspjeli da ostvare vrhunski sportski rezultat. Aktivnosti u tome smislu se definišane kao pomoć za pripreme i nastup reprezentativaca na Olimpijskim i Paraolimpijskim igrama, Svjetskim prvenstvima, Evropskim prvenstvima i sl..

Sportske priredbe — Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci održavanju velikih i tradicionalnih sportskih priredbi po kojima Sarajevo jeste poznato. U Kantonu Sarajevo se u odnosu na cijelu Bosnu i Hercegovinu održavao najveći broj zvaničnih sportskih manifestacija, preko 100 na godišnjem nivou, s time da je u ovoj godinu obzirom na specifičnu situaciju izazvanu pandemijom virusa Covid-19 taj broj smanjen.

Ministarstvo je izradilo Pravilnik o kategorizaciji sportista prema ostvarenim rezultatima („Sl. Novine Kantona Sarajevo" br. 8/21) i u skladu sa odredbama pravilnika izdalo 213 potvrda "Perspektivnog sportiste Kantona Sarajevo" i 6 potvrda "Perspektivnog sportiste Internacionalne C. klase"

5.6 Civilna zaštita

U cilju unaprjeđenja stanja u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Kantona Sarajevo, Kantonalna Uprava za civilnu zaštitu se kao osnovni nosilac stručnih poslova u oblasti zaštite i spašavanja u Kantonu uspješno realizovala poslove i zadatke iz Programa rada Uprave za 2021. godinu, kao i druge poslove i zadatke koji nisu bili predviđeni navedenim Programom u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim propisima i učinjeni su značajni pomoci na organizovanju i uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja na području Kantona. Posebno su značajne mjere i aktivnosti koje je Uprava poduzimala na provođenju preventivnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća (velikih kišnih i snježnih padavina, niskih temperatura, poplava, klizišta, požara i dr.).

U toku 2021. godine Profesionalna vatrogasna brigada (PVB) Sarajevo je imala ukupno 1.906 intervencije, od čega najveći broj požara 1.480, jedna eksplozija, 425 ostalih intervencija (raznih tehničkih intervencija, obezbjeđenja društvenih, političkih, kulturnih i sportskih manifestacija, koje su se održavale na području Kantona).²⁴

Tabela 85. Podaci o intervencijama

Intervencije	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/2020
Požari	1.334	1.003	1.453	1.494	1.480	99,1
Eksplozije	1	0	1	1	1	100
Ostalih ukupno	451	619	695	490	425	86,7
Ukupno svih intervencija	1.786	1.622	2.149	1.985	1.906	96
Vrijednost napadnute imovine	61.685.150	75.962.100	67.784.590	46.492.870	59.410.600	127,8
Pričinjena materijalna šteta	2.467.800	1.739.360	6.630.590	4.103.630	4.056.000	98,8
Vrijednost spašene imovine	59.217.350	74.222.740	61.154.000	42.389.240	55.354.600	130,6
Procenat spašene imovine	95,99	97,71	90	91	93	102,2

²⁴ Izvještaj o radu Kantonalne uprave civilne zaštite KS

Vrijednost napadnute imovine u 2021. godini bilježi povećanje za 27,8% u odnosu na prethodnu godinu. Posebno treba istaći, da procent spašene imovine u izvještajnom periodu iznosi 93,0%, te da je iznad procenta spašene imovine u vatrogasnim jedinicama razvijenih zemalja, što svakako predstavlja pokazatelj izrazito visoke efikasnosti PVB Sarajevo.

5.7 Sigurnost građana

Broj krivičnih djela na području KS u periodu od 2014. do 2021. godine opao je za 25,2%. Najviše počinjenih krivičnih djela u posmatranom periodu je registrovano protiv imovine (2.757 događaja). Najbrojniji događaji su sa obilježjem krivičnog djela iz ove oblasti su: teška krađa (1.310), krađa (761), razbojništvo (263), oštećenje tuđe stvari (202), utaja (53), teška krađa u pokušaju (37), prijevara (65), itd. Objekti napada pri vršenju teških krađa najčešće su bili stambeni objekti – 488 puta (12 manje), motorna vozila (otuđenja motornih vozila i “provale” u ista) - 334 (106 više), prodavnice i drugi poslovni prostori - 274 (140 manje), ulica - 99 (17 manje), itd., pri čemu su otuđivani, novac, nakit, tehnička roba, prehrambeni proizvodi, cigarete, motorna vozila, građevinski materijal, ogrijevno drvo, alati, itd. Krivična djela protiv slobode i prava građanina i čovjeka, u ovoj oblasti evidentirana su 270 događaja sa obilježjem krivičnog djela i to: ugrožavanje sigurnosti (262), protupravno lišenje slobode (5) i narušavanje nepovredivosti doma (3) događaja. Službeni izvještaji su podneseni protiv 266 lica od kojih je 159 povratnika (ili 56,8%), a 42 su lišena slobode.

U oblasti protiv braka, porodice i mladeži evidentiran je 271 događaj sa obilježjem krivičnog djela i to: nasilje u porodici – 252 događaja, zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika (7), trgovina ljudima (5), izbjegavanje izdržavnja(4) i oduzimanje djeteta ili maloljetnika(3). Službeni izvještaji podneseni su protiv 273 lica od kojih je 155 povratnika ili 56,8%, a 166 je lišeno slobode.

Iz oblasti protiv zdravlja ljudi registrovano je 356 događaja sa obilježjem krivičnog djela i to:

- neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga – 48,
- posjedovanje i omogućavanje uţivanja opojnih droga – 301,
- nepostupanje po zdravstvenim propisima za vrijeme pandemije – sedam događaja.

Policijski službenici Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo su Kantonalnom tuţilaštvu Sarajevo podnijeli službene izvještaje protiv 51. lica zbog postojanja osnova sumnje da su u 2021. godini neovlašćeno proizvodili, zatim kupovali opojnu drogu ("Marihuanu", "Amfetamin", „Heroin“, itd.) od za sada nepoznatih lica, na raznim lokalitetima, istu prepakivali, a zatim vršili prodaju raznim konzumentima na području Kantona.

U toku 2021. godine evidentirana su 62 događaja sa obilježjem krivičnog djela, u kojima je učestvovalo 60 maloljetnih lica. U odnosu na 2020. godinu povećan je broj maloljetnih lica za 12 ili 25%, dok je broj događaja sa obilježjem krivičnog djela smanjen za četiri ili 6,1%.

Tabela 86. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području Kantona Sarajevo

Krivična djela	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/2020
Ukupno saobraćajnih nezgoda	10.438	9.258	9.231	8.188	7.061	86,2
Saobraćajne nezgode sa nastradalim licima	786	805	821	743	762	102,6
Saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom	9.652	8.453	8.410	7.445	6.299	84,6
Poginulo lica	14	17	12	13	20	153,8
Povrijeđeno lica	1.035	1.012	1.032	917	951	103,7

Izvor: Izvještaj MUP-a 2021. godina

U toku 2021. godine, u odnosu na 2020. godinu, na području Kantona Sarajevo registrovano je smanjenje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda i nezgoda sa materijalnom štetom, dok je povećan broj nezgoda sa nastradalim licima, kao i broj nastradalih lica. Registrovana je 7.061 saobraćajna nezgoda (1.127 ili 13,8 % manje), od čega je 6.299 sa materijalnom štetom (1.146 ili 15,4 % manje) i 762 sa nastradalim licima (19 ili 2,5 % više). U navedenim nezgodama 20 lica je poginulo (sedam ili 53,8 % više), a 951 lice je povrijeđeno (34 ili 3,7 % više), od čega 155 teže i 796 lakše.

6. Javna infrastruktura

Saobraćajna infrastruktura

Djelatnost saobraćaja se najčešće prati, kao i djelatnost građevinarstva, za područje Federacije BiH, iako je glavno saobraćajno čvorište u Gradu Sarajevo. Analizirat će se transparentni podaci za sve oblike saobraćaja-komunikacija.

Željeznički saobraćaj²⁵

Željeznice FBiH su 2019. godini, u odnosu godinu ranije, ostvarile bolje rezultate u sektoru prijevoza putnika i u sektoru prijevoza robe.

Kod prijevoza robe registrovan je rast u obimu prevezene robe od 0,3%. Unutrašnjim prijevozom prevezeno je 5.568 hiljada tona robe, što je za 2,9% manje u odnosu na 2018. godinu. Obim robe prevezene izvan granica BiH povećan je za 5,8% u odnosu na 2018. godinu, tako da je ukupna količina prevezene robe međunarodnim prijevozom u 2019. godini iznosila 3.382 hiljada tona. Strukturalno, od ukupnog prijevoza robe željeznicom na unutrašnji prijevoz odnosi se 62%, a na međunarodni 37,6%.

U sektoru prijevoza putnika željeznicom u 2019. godini zabilježen je rast u odnosu na 2018. Prevezeno je ukupno 497 hiljada putnika, što je za 20,3% više u odnosu na prethodnu godinu.

Cestovni saobraćaj

Prema statističkim podacima u toku 2021. godine, na području Kantona Sarajevo prevezeno je ukupno 223 hiljade tona robe, što je u odnosu na količinu prevezene robe iz 2020. godine više za 57,0%.

Gradsko - prigradskim prevozom, na području sarajevskog kantona u 2021. godini, prevezeno je oko 72,2 miliona putnika, što je za 11,0% više u odnosu na broj prevezenih putnika iz 2020. godine. Strukturalno, najveći broj putnika koristio je tramvaj kao sredstvo javnog prevoza (42,7%), dok se broj prevezenih putnika tramvajem u 2021. godini povećao za 6,3% u odnosu na 2020. godinu.

Na drugom mjestu najčešće korištenih sredstava javnog prevoza jesu autobusi sa (41,0%) učešća u ukupnom broju prevezenih putnika, te je povećan u odnosu na prethodnu godinu za 14,2%. Trolejbusima je prevezeno (16,3%) od ukupnog broja putnika, i taj broj je povećan u odnosu na 2020. godinu za 17,6%.

²⁵ Podaci se odnose na 2019. godinu

Tabela 87. Prijevoz putnika i roba

Vrsta prijevoza/godina	2017	2018	2019	2020	2021
Cestovni prijevoz robe					
Prijeđeni kilometri vozila (000 km)	16.295	14.430	11.974	8.238	13.287
Prevezeno tona robe (000)	165	127	97	142	223
Tonski kilometri (000)	154.477	125.222	110.337	81.347	105.368
Cestovni prijevoz putnika					
Prijeđeni kilometri vozila (000)	12.930	13.017	13.124	6.237	5.854
Prevezeni putnici (000)	2.575	2.628	2.645	1.560	715
Putnički kilometri (000)	275.745	272.935	265.619	113.213	65.544
Gradsko-prigradski prijevoz					
Prijeđeni kilometri ukupno (000)	11.953	12.199	12.392	9.331	11.431
Tramvaji	2.060	2.287	2.220	1.703	1.650
Autobusi	8.381	8.631	8.792	6.434	8.548
Trolejbusi	1.512	1.281	1.380	1.194	1.233
Prevezeni putnici (000)	94.230	93.396	90.356	64.907	72.171
Tramvaji	41.861	41.795	41.795	28.945	30.758
Autobusi	36.280	37.176	36.674	25.912	29.591
Trolejbusi	16.089	14.425	14.262	10.050	11.822

Ukupan broj registrovanih vozila u 2021. godini u svih devet općina Kantona Sarajevo, 147.016. Od ukupnog broja registrovanih vozila 137.082 je produžena registracija, a 9.934 prva registracija. Odjavljenih vozila u 2021. godini je bilo 30.864, i u odnosu na 2020. broj je povećan za 2,2%.

Avio saobraćaj²⁶

U avio saobraćaju Federacije BiH, u 2019. godini, došlo je do smanjenja međunarodnog prometa aviona za 1,8% u odnosu na 2018. godinu. Ukupno je prevezeno 1.727.014 putnika, što je za 4,3% više u odnosu na godinu ranije. Međutim, kod međunarodnog prijevoza tereta, nastavljen je negativan trend iz prošle godine, te je zabilježen pad obima prevezenog tereta za 4,7%, odnosno ukupno je prevezeno 1.892 tona tereta.

Aerodrom Sarajevo je 2019. godinu zaključio sa brojkom od preko milion prevezenih putnika (1.143.680), što je za 9,2% više u odnosu na 2018. godinu. Broj realizovanih zračnih operacija je 13.671, dok je fizički obim karga 2.523.565 kg. Milioniti putnik/ca ove godine zabilježen je krajem mjeseca oktobra, čak mjesec i po ranije u odnosu na 2018. godinu, kada je na Međunarodnom aerodromu Sarajevo prvi put registrovan milioniti putnik.

Najznačajniji rast prometa na Međunarodnom aerodromu Sarajevo zabilježen je 2017. i 2013. godine, obje godine rast prometa je bio više od 14% u odnosu na prethodne godine. Jedina godina u kojoj je zabilježen pad prometa je 2012. kada je oko 3% manje putnika u odnosu na prethodnu godinu prošlo kroz Međunarodni aerodrom Sarajevo. Poređenja radi, broj putnika u 2019. godini u odnosu na 2013. je veći za čak 72%, a u odnosu na 2014. godinu je veći za 61%.

Međunarodni aerodrom Sarajevo ima u planu da aktivno radi na privlačenju novih aviokompanija i uspostavljanju novih linija, a preduslovi za daljnji rast se ispunjavaju kroz ubrzano proširenje zgrade terminala koji će imati kapacitet opsluživanja dva miliona putnika godišnje. Sa više od milion i 140 hiljada putnika na godinu, sa više od 13.600 zračnih operacija i prijevozom više od dva i po miliona kilograma cargo robe Međunarodni aerodrom Sarajevo najuspješniji je aerodrom u BiH.

²⁶ Podaci se odnose na 2019. godinu

6.1 Vodosnabdijevanje²⁷

Javno vodosnabdijevanje na području Kantona Sarajevo organizovano je preko četiri (4) sistema vodosnabdijevanja kojim upravljaju javna komunalna preduzeća u vlasništvu Kantona i općina.

Tabela 88. Pregled javnih vodovodnih sistema u Kantonu Sarajevo

Vodovodni sistemi	Broj korisnika
Sarajevski vodovod	395.000
Gradski vodovod Misoča Ilijaš	16.000
Vodovod Hadžići	26.000
Vodovod Trnovo	1.600
Ukupno	438.600

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama izdruštvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo u 2020. godini

Prema zvaničnim statističkim pokazateljima u odnosu na broj stanovnika, u Kantonu Sarajevo je priključeno oko 98% stanovnika na vodovodne sisteme. Dio stanovnika snabdijeva se iz vodovoda lokalnog značaja, a određeni broj individualno, putem manjih vrela i bunara. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo prati kvalitet vode za piće iz pedeset devet (59) većih vodovodnih sistema, shodno zakonu o komunalnim djelatnostima na području devet općina KS, dok bi ostale individualne vodovode trebali pratiti građani korisnici - prema Zakonu o vodama²⁸, kojim se uređuje način upravljanja vodama unutar teritorije Federacije BiH.

Vodovodni sistemi

Snabdijevanje pitkom vodom na području općina Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Vogošća i općine Trnovo (olimpijskih planina Bjelašnice i Igmana) obezbjeđuje se, najvećim dijelom (87%) eksploatacijom podzemnih voda iz aluvijalnih naslaga u Sarajevskom polju. Vrijednosti sadašnje specifične potrošnje vode domaćinstava iznose oko 120 l/st.dan, a privrede oko 64 l/st.dan. Širenjem grada Sarajeva uvećavao se broj stanovnika a time i potreba za velikom količinom pitke vode.

Vodovodni sistem općine Ilijaš zasniva se na korištenju voda rijeke Misoče kao jedinog izvorišta koje je uključeno u sistem. Procjenjuje se da javno vodosnabdijevanje pokriva oko 79,61% potrošača.

JKP "Komunalac" d.o.o. Hadžići upravlja sa devetnaest (19) vodovodnih sistema, na koje je priključeno 26.000 korisnika tj. Oko 70% stanovnika. Vodovodni sistemi rađeni su prije dvadeset do pedeset godina, čija je prosječna starost cca. 35 godina, a ostalih cca. 30% stanovnika snabdijeva se sa nekog individualnog vodovoda.

Vodosnabdijevanje u 2020. godini vršilo se u kontinuitetu na šesnaest vodovodnih sistema. Kontinuirani priliv vode se prekidao na izvorištima Matići (Matić), Bjelotine (Ušivak) i Danac (Miševići) u augustu, septembru i oktobru 2020. godine.

Prema podacima iz JKP Trnovo za 2020. godinu, snabdijevanje stanovnika vodom riješeno je preko gradskog sarajevskog vodovoda u urbanom dijelu Trnova, Igmana i Bjelašnice, dok su ostala sela i zaseoci vodosnabdijevanje riješili kaptiranjem izvora i izgradnjom lokalnih seoskih vodovoda iz sopstvenih resursa ili iz pomoći donatora i općine. Upravljanje i održavanje vodovoda vrši KJKP „Vodovod i kanalizacija“ iz Sarajeva za vodovodni sistem Hrasnica – Bjelašnica, a dvadeset šest (26)

²⁷ Podaci se odnose na 2020. godinu

²⁸ „Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06

lokalnih seoskih vodovoda održava JKP "Trnovo". Eksternu provjeru zdravstvene ispravnosti uzoraka vode vrši ZZJKS, a ukupan broj provedenih analiza u 2020. godini je iznosio 125 (podaci JKP Trnovo).

Sistem za odvodnju oborinskih i otpadnih voda

Oko 78% stanovništva, na urbanom području Kantona Sarajevo, služi se kanalizacionim sistemom za prikupljanje otpadnih voda, a eliminacija otpadnih voda putem septičkih jama vrši se kod 22% stanovnika.

Područje izgrađene kanalizacije nalazi se duž rijeke Miljacke, rijeke Željeznice i njihovih drugih pritoka. Centralni dio, odnosno Grad Sarajevo (Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad) drenira ka rijeci Miljacki, dok se područje Ilidže drenira prema rijeci Željeznici a područje Vogošće prema potoku Vogošća. Naseljeni dijelovi unutar Kantona Sarajeva, Ilijaš i Trnovo nisu u navedenom sistemu i pod ingerencijom KJKP "VIK", dok je naselje Hadžići priključeno na sistem, ali nije u nadležnosti KJKP "VIK".

Prema podacima JKP "Vodostan" Ilijaš, postoji izgrađena kanalizaciona mreža za odvođenje otpadnih voda za oko 80% stanovnika, dok ostali dio stanovništva vrši zbrinjavanje na neadekvatan način.

JKP "Komunalac" d.o.o. Hadžići upravlja sa tri kanalizaciona sistema (Hadžići, Pazarić i Tarčin) i kolektorom Hadžići - Mostarsko raskršće - Blažuj, na koja je priključeno 9.338 korisnika, tj. cca 40% stanovnika.

Urbani dio Trnova koristi kanalizacioni sistem RS. Područje Igmana i Bjelašnice se snabdijeva vodom iz sistema KJKP „Vodovod i kanalizacija” iz Sarajeva i koristi njihov kanalizacioni sistem. Osim urbanog dijela Trnova, Igmana i Bjelašnice naseljena mjesta nemaju izgrađene kanalizacione sisteme. U toku je izgradnja kanalizacionih sistema na području općine kroz izgradnju kolektora u mjesnim zajednicama.

Veći dio naselja i sela koji nisu obuhvaćeni izgrađenim kanalizacionim sistemima, odvodnju otpadnih voda vrši preko septičkih jama. Koncentrisanom gradnjom a izgradnjom neadekvatnih septičkih jama, javljaju se problemi neuslovnog stanovanja, izlivanja sadržaja i nekontrolisanog oticanja. Neka područja imaju urađene lokalne seoske kanalizacije, koje se provode do najbližeg vodotoka.

Odvodnja oborinskih voda značajno zaostaje za odvodnjom otpadnih voda i po dužinama mreže i po površinama pokrivenosti. Neriješena odvodnja oborinskih voda u nekim područjima utiče na stabilnost terena. U mnogim naseljima saobraćajnice nisu uređene, pa nije adekvatno riješena odvodnja atmosferskih voda i dolazi do uključivanja u fekalnu kanalizaciju.

6.3 Energetska infrastruktura²⁹

KS nema vlastitih izvora, ni primarnih, ni sekundarnih fosilnih oblika energije, pa se snabdijevanje energijom ostvaruje preko sistema za kontinuiranu dobavu i distribuciju (elektroenergetski i gasni sistem), kao i punktova za skladištenje i prodaju tečnih i krutih goriva. Složenost snabdijevanja države energijom, posebno velikih urbanih cjelina, kao i sve veće poskupljenje energije u svijetu i kod nas, imali su uticaja na razvoj sistema transporta, distribucije i korištenja energije u KS. Bitni elementi za sagledavanje dostignutog razvoja energetike u KS su, izgrađenost postojeće energetske infrastrukture, stepen iskorištenosti energetske kapaciteta, potrošnja, načini korištenja, od kojih ovisi poboljšanje

²⁹ Podaci se odnose na 2020. godinu

ekonomskih i ekoloških uslova (prvenstveno očuvanje čistoće zraka kao ograničavajućeg faktora razvoja).

Osnova za izradu Bilansa energetske potrebe Kantona Sarajevo za 2020.godinu su podaci (izvještaji i planovi) energetske subjekata koji su distributeri pojedinih vrsta energije i energenata na području Kantona Sarajevo: JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, Podružnica Elektrodistribucija Sarajevo, KJKP Sarajevogas d.o.o. Sarajevo, KJKP Toplane-Sarajevo d.o.o. Sarajevo, BAGS-Energotehnika d.d. Vogošća i drugi proizvođači/distributeri toplotne energije, KJP Sarajevo-šume d.o.o. Sarajevo i drugi distributeri čvrstih goriva, distributeri naftnih derivata (Holdina d.o.o. Sarajevo, Energopetrol d.d. Sarajevo, Petrol BH Oil Company d.o.o. Sarajevo, G-Petrol d.o.o. Sarajevo, Hifa Petrol d.o.o. Sarajevo i dr.), te statistički podaci Federalnog zavoda za statistiku, podaci Ministarstva privrede Kantona Sarajevo, kao i potrebne/odnosne analize i procjene Ministarstva privrede Kantona Sarajevo.

Tabela 89.Pregled potrošnje energije/energenata u KS

Energija/energent		Električna energija (MWh)		Zemni gas (mil. Sm ³)		Čvrsta goriva (t)	Naftni derivati (lit.)	Ukupno
		Bruto	Neto	Bruto	Neto	Čvrsta goriva	Naftni derivati	
Vrsta								
Naturalnih jedinica	2017	1.413.771	1.304.866	135,666	135,244	97.283	173.358.997	
	2018	1.410.289	1.316.990	129,491	128.620	154.147	166.437.165	
	2019	1.436.160	1.328.718	128,544	125.955	158.233	169.615.000	
	2020	1.393.107	1.285.728	134,745	134,477	163.459	171.317.852	
GWh	2017	1.413,80	1.304,90	1.256,30	1.252,40	325,8	1.624,40	4.620,20
	2018	1.410,29	1.316,99	1.225,63	1.217,39	511,6	1.588,66	4.736,22
	2019	1.436,16	1.328,71	1.215,73	*	524,8	1.618,72	4.795,49
	2020	1.393,11	1.285,73	1.275,36	1272,83	529,29	1.637,58	4.835,34
TJ	2017	5.089,60	4.697,50	4.522,60	4.508,50	1.172,80	5.847,70	16.632,70
	2018	5.077,04	4.741,16	4.412,27	4.328,60	1.841,90	5.719,18	17.050,39
	2019	5.163,34	4.789,58	4.544,60	4.521,17	1.879,38	6.817,72	18.405,04
	2020	5.015,20	4.628,63	4.591,30	4.582,19	1.905,44	5.895,29	17.407,22

* U Bilansu energetske potrebe Kantona Sarajevo nisu objavljeni podaci za 2021. godinu.

U Kantonu Sarajevo u 2020. godini je isporučena energija u iznosu od 4.795,49 GWh, od čega je: električna energija u iznosu od 1.436,16 GWh ili 29,94%, prirodni gas 1.215,73 GWh ili 25,35%, čvrsta goriva 524,88 GWh ili 10,94% i naftni derivati 1.618,72 GWh ili 33,75%.

Ukupna potrošnja energije u Kantonu Sarajevo u 2020.godini, u odnosu na 2019. godinu, je bila manja za 277,17 GWh ili 5,42%.

Elektroenergetski sistem

KS električnom energijom snabdijeva JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, podružnica Elektrodistribucija Sarajevo. Pored Kantona Sarajevo, Podružnica Elektrodistribucija Sarajevo električnu energiju isporučuje u Bosansko-podrinjski kanton.

Napajanje KS električnom energijom obezbjeđuje se iz elektroenergetskog sistema Bosne i Hercegovine, preko glavnog energetskeg čvorišta TS 400/110 kV SARAJEVO 10-Reljevo, snage 2x300 MVA, te preko slijedećih TS 110/x kV: Stari Grad – Sarajevo 11, Centar – Sarajevo 5 i Sarajevo 13, Novo Sarajevo – Sarajevo 2 i Sarajevo 7, Novi Grad – Sarajevo 14 i Sarajevo 15, Ilidža – Sarajevo 1, Sarajevo 8, Sarajevo 18 i EVP Blažuj, Vogošća – Sarajevo 4, Hadžići – Hadžići i Ilijaš - Ilijaš, i slijedećih TS 35/x kV:

Vijećnica, Rajlovac, V.M.Crni, Gladno Polje, Ilijaš, Nišići, Energoinvest – A.Most, Hrasnički Stan, Igman, Klinčara i Energoinvest - Stup.

U primarnoj elektrodistributivnoj mreži (35kV) instalirani su visokonaponski vodovi ukupne dužine 109,3 km, od čega 54,9 km podzemnih i 54,4 km zračnih vodova. Sekundarnu distributivnu mrežu čine transformatorske stanice, visokonaponski vodovi i pripadajuća oprema na naponskom nivou 20,10(6) 0,4 kV. Ukupno je instalirana 1.451 transformatorska stanica sa 20(10)/0,4 kV, ukupne instalirane snage 753 MW.

Instalirano je ukupno 1.377,3 km sredjenaponskih vodova, od čega 889,1 km podzemnih i 488,2 km zračnih vodova. Ukupna dužina instaliranih niskonaponskih vodova je 3.956,1 km, od čega 717,1 km podzemnih i 3.239 km zračnih vodova.

Neto potrošnja električne energije u Kantonu Sarajevo u 2020.godini, u odnosu na 2019.godinu, je bila manja za 44.712 MWh ili 3,36%.

Gubici električne energije u 2020. godini bili 7,71%, i oni su povećani u odnosu na 2019.godinu, kada su iznosili 7,24%. Najmanji gubici u posmatranom periodu su bili u 2018. godini i iznosili su 93,298 GWh ili 6,62%, dok su prosječni gubici u iznosu od 7,95%. Gubici električne energije su uglavnom gubici u sistemu distribucije električne energije, a povećani su, jer se radi starijem elektrodistributivnom sistemu (većinom: nadzemna mreža, starije trafostanice i sl.).

Tabela 90.Pregled potrošnje električne energije po godinama u KS za period

Godina	Potrošnja električne energije			
	Bruto (MWh)	Neto (MWh)	Gubici (MWh)	Gubici (%)
2017	1.413.771	1.304.866	117.693	7,7
2018	1.410.289	1.316.990	93.298	6,62
2019	1.436.160	1.328.718	107.442	7,48
2020	1.393.107	1.285.728	107.379	7,71
Indeks 2020/2019	97,0	96,8	99,9	103,1

Gasni sistem

Bosna i Hercegovina nema vlastitog plina, opskrba se odvija iz jednog izvora i transport iz jednog pravca, ne postoje skladišta, niti druge mogućnosti izravnivanja potrošnje, što znatno umanjuje sigurnost snabdijevanja ovim energentom. Transport zemnog gasa se odvija transportnim sistemom iz Ruske Federacije, preko Ukrajine, Mađarske i Srbije do Zvornika, gdje je primopredajna mjerna stanica za Bosnu i Hercegovinu. Potom se plin transportuje do Sarajeva i Zenice.

Napajanje gasom KS se vrši putem tri mjerno regulacione stanice GMRS I-Butila kapaciteta 2x62.500 m³/h, GMRS II-Velešići kapaciteta 2x62.500 m³/h i MRS III-Misoča kapaciteta 2x10.000 m³/h.

Distribuciju prirodnog gasa, odnosno isporuku prirodnog gasa krajnjim korisnicima u Kantonu Sarajevo, vrši distributer KJKP Sarajevogas d.o.o. Sarajevo. Pored Kantona Sarajevo, KJKP Sarajevogas d.o.o. Sarajevo vrši isporuku prirodnog gasa firmi A.D. Sarajevogas, Istočno Sarajevo, koja vrši isporuke krajnjim korisnicima u Istočnom Sarajevu.

Neto potrošnja prirodnog gasa u Kantonu Sarajevo u 2020. godini, u odnosu na 2019.godinu, je bila veća za 1,79 mil. Sm³ ili 1,35%.

Gubici prirodnog gasa u 2020. godini bili 0,20%, i oni su smanjeni u odnosu na 2019. godinu, kada su iznosili 0,52%. Najmanji gubici u posmatranom periodu su bili u 2020. godini i iznosili 0,268 mil. Sm³ ili 0,20%, dok su prosječni gubici u iznosu od 0,53%. Niski gubici ukazuju na kvalitetu procesa distribucije prirodnog gasa, uključujući i stepen sigurnosti u sistemu distribucije prirodnog gasa u Kantonu Sarajevo.

Tabela 91. Pregled potrošnje prirodnog gasa po godinama u KS

Godina	Potrošnja prirodnog gasa			
	Bruto (mil. Sm ³)	Neto (mil. Sm ³)	Gubici (mil. Sm ³)	Gubici (%)
2017	135,666	135,244	0,57	0,46
2018	129,491	128,62	0,87	0,67
2019	128,544	125,955	0,27	0,52
2020	134,745	134,477	0,27	0,20
Indeks 2020/2019	104,8	106,8	100,0	38,5

Centralni toplifikacioni sistemi

Toplifikacionim sistemima (TS) upravljaju pravna lica: KJKP Toplane d.o.o. Sarajevo (140 individualna kotlovnica, od čega su: 48 srednje i veće kotlovnice i 92 krovne kotlovnice, instalisana snaga 522,5 MW); BAGS-Energotehnika d.d. Vogošća (kotlovnica, koja ima 5 kotlovskih jedinica: tri na ugalj i dvije na mazut, instalisana snaga 94 MW); UNIS-Energetika d.o.o. Sarajevo (kotlovnica, instalisana snaga 33,4 MW); i EUROTERM d.o.o. Kiseljak (kotlovnica na prirodni gas, instalisana snaga 3,5 MW).

Čvrsta goriva

Prema izvještajima o isporukama čvrstih goriva u Kantonu Sarajevo dobijenih od snabdjevača/distributera čvrstih goriva: KJP Sarajevo-šume d.o.o Sarajevo, Oganj-Transport d.o.o. Sarajevo, STR Ogrijev Transport Vogošća, Sarfa d.o.o. Sarajevo, Bas-Dam d.o.o. Sarajevo i Klejton d.o.o. Hadžići, procjeni isporuka čvrstih goriva za distributere: Drvosječa d.o.o. Sarajevo i Giba-Trade d.o.o. Sarajevo, kao i drugih procjena, te temeljom potrebne odnosne bilansne analize.

U 2020. godini ukupno je potrošeno 163.459 t čvrstog goriva što je za 3,3% više nego predhodne godine. U ukupnoj količini čvrstih goriva isporučenih u Kantonu Sarajevo u 2020. godini. najveći udio ima ogrijevno drvo 104.018 t, zatim ugalj lignit 36.659 t, ugalj mrki 16.623 t, te ostala čvrsta goriva sa učešćem od 3,77%.

Naftni derivati

Ukupna potrošnja naftnih derivata u Kantonu Sarajevo u 2020. godini, u odnosu na 2019. godinu, je bila manja za 26.775.801 litara ili 13,52%.

7. Zaštita okoliša

Institucionalni i zakonodavni okvir

U oblasti zaštite okoliša u 2021. godini vršena je primjena i priprema kantonalnih propisa, vezanih za pojedine komponente okoliša, od zraka, vode, prirode, buke, upravljanja otpadom, uključujući pripremu strateških planskih dokumenata i realizaciju okolišnih projekata.

Doneseni su sljedeći programirani i neprogramirani propisi iz nadležnosti Vlade Kantona Sarajevo:

- Odluka o izmjenama i dopunama Kantonalnog ekološkog akcionog plana (KEAP)

U maju 2021. godine Vlada Kantona Sarajevo je usvojila „Odluku o izmjenama i dopunama Kantonalnog ekološkog akcionog plana (KEAP)“. Izmjene se odnose na usvajanje revidiranog Zelenog akcionog plana Kantona Sarajevo za provođenje KEAP-a do 2025. godine, odnosno definiranje prioriteta koje Kanton

želi realizirati u narednom periodu. Isti mjesec je Odluka usvojena i od strane Skupštine Kantona Sarajevo, te je ista objavljena u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“, br. 20/21.

- Odluka o usvajanju Zelenog akcionog plana (GCAP/ZAP)

U junu 2021. godine Vlada Kantona Sarajevo je usvojila „Zeleni akcioni plan (GCAP/ZAP)“ za period 2021.-2031. godina („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 25/21). Zeleni akcioni plan je obezbjeđen uz podršku Evropske banke za obnovu i razvoj EBRD-a i Vlade Japana, a u postupku pripreme učestvovali su predstavnici zainteresovanih organa i institucija.

- Odluka o usvajanju Plana interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo

U decembru 2021. godine Vlada Kantona Sarajevo je donijela inovirani Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 52/21).

Također, iz nadležnosti Vlade Kantona Sarajevo donesen je i Program utroška finansijskih sredstava za regulaciju riječnih korita, vodosnabdijevanje i odvodnju otpadnih voda, na području Kantona Sarajevo za 2021. godinu, usvojene su Prostorne osnove sa osnovnom koncepcijom razvoja za: Urbanistički plan urbanog područja Sarajevo, Urbanistički plan za urbano područje Trnovo, Urbanistički plan za urbano područje Hadžići i Urbanistički plan za urbano područje Ilijaš čime su stvoreni uslovi za dalju proceduru izrade nacrtu navedenih planskih dokumenta.

Zrak

U 2021. godini, posredstvom Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo koji upravlja stanicama za automatski monitoring kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo, izvršena je kalibracija opreme za mjerenje kvaliteta zraka u eksternoj akreditovanoj laboratoriji u Zagrebu, potpisan je ugovor o nabavci neophodnih rezervnih dijelova za automatske stanice, vođene su aktivnosti na izradi nove web stranice za praćenje rezultata monitoringa kvaliteta zraka, izvršena je nabavka još jedne automatske stanice koja je instalirana u Vogošći i za koju je u toku pribavljanje neophodne dokumentacije radi puštanja u funkciju. Dana 15.11.2021. godine počela su kontrolna mjerenja na području općine Hadžići, koja nije pokrivena kontinuiranim monitoringom kvaliteta zraka.

U Budžetu Kantona Sarajevo za 2021. godinu osigurana su sredstva za subvencioniranje gasnih priključaka na postojeću infrastrukturu JP „Sarajevogasa“ sa ciljem stimulisanja upotrebe prirodnog gasa kao ekološki podobnog energenta. Objavljeni su javni pozivi za subvencioniranje troškova izgradnje novih priključaka na gasnu instalaciju, te su objavljene konačne rang liste kandidata za subvencioniranje troškova izgradnje novih priključaka stambenih objekata na distributivnu mrežu.

U cilju implementacije „Studije izvodljivosti o proširenju i poboljšanju sistema daljinskog grijanja u Kantonu Sarajeva“ i realizacije projekta „Subvencioniranje troškova ugradnje individualnih mjerila toplotne energije u objektima na sistemu daljinskog grijanja KJKP „Toplane Sarajevo“, tokom 2021. godine objavljen je Javni poziv za izbor korisnika subvencioniranja troškova ugradnje individualnih mjerila toplotne energije u objektima na sistemu daljinskog grijanja KJKP „Toplane Sarajevo“.

U izvještajnoj godini u okviru „Strategije ograničenja korištenja uglja i ostalih čvrstih goriva u Kantonu Sarajevo u periodu 2021.-2031.“ - pilot projekta „Subvencioniranja zamjene peći na ugalj i ostala čvrsta goriva sa certificiranim pećima i toplotnim pumpama u domaćinstvima u Kantonu Sarajevo“ pripremljen je i objavljen javni poziv za vlasnike individualnih stambenih objekata sa područja Kantona Sarajevo za subvencioniranje zamjene peći/kotlova na ugalj i ostala čvrsta goriva sa certificiranim pećima/kotlovima i toplotnim, te je izvršen odabir aplikacija koji zadovoljavaju uslove javnog poziva.

Nakon provedenog niza aktivnosti, tokom 2021. godine je realizovan navedeni pilot projekat. Nacrt Strategije je završen krajem decembra 2021. godine.

Krajem februara 2021. godine formiran je Centar za upravljanje kvalitetom zraka, kao osnovna organizaciona jedinica (sektor) u Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo sa ciljem uspostave kvalitetne organizacione strukture sa stručnim kadrom, dobivanja relevantnih i pravilno vrednovanih podataka o kvalitetu zraka koji bi se saopštavali javnosti i koji bi se koristili za predlaganje sanacionih i razvojnih mjera. Centar za upravljanje kvalitetom zraka je preuzeo i u okviru kapaciteta vršio kontrolu emisije iz postrojenja za sagorijevanje, kroz saradnju sa Zavodom za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, koji vodi Registar i obrađuje podatke. Sa Centrom za ekologiju i prirodne resurse Akademik Sulejman Redžić (Prirodno-matematički fakultet u Sarajevu) obnovljen je Sporazum o sufinansiranju Laboratorije za palinologiju čime je omogućen kontinuirani monitoring polena, te sedmično izvještavanje građana o izmjenjenim vrijednostima.

Voda

7.3.1 Snabdijevanje vodom i zaštita izvorišta

Centralni vodovodni sistem kojim upravlja KJKP „Vodovod i kanalizacija“

KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o Sarajevo pruža usluge javnog snabdijevanja pitkom vodom za oko 400.000 stanovnika, te poslovnim i javnim klijentima. Vodovodni sistem se većim dijelom prostire na području općina Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Vogošća, te manjim dijelom na području općina Hadžići i Trnovo (zona vodosnabdijevanja objekata na olimpijskim planinama Bjelašnica i Igman). Glavni resurs vode za centralni vodovodni sistem snabdijevanja je izvorište Sarajevsko polje (podzemna akumulacija vode sa bunarima u Konacima, Bačevu, Sokolovići koloniji i Stupu) sa kojeg se zahvata cca 70- 74% ukupnih količina vode.

Vodosnabdijevanje uključuje i otvorene izvore vode. Sistem uzima vodu iz tri otvorena bazena: jedan lociran u Vogošći, drugi u Mošćanici, a treći u rijeci Bosni. Voda zahvaćena iz ovih rijeka mora se tretirati prije pumpanja u sistem za vodosnabdijevanje. U 2021. godini odgovarajućim tretmanom otvorenih tokova vode zahvatilo se cca. 15% od ukupno zahvaćene vode.

U 2021. godini sa planinskih izvorišta se zahvatalo 8,87% od ukupno zahvaćenih količina vode. Vodovodni sistem se sastoji od bunarskih postrojenja (45 bunara), osam gravitacionih vrela i tri postrojenja za prečišćavanje vode otvorenih tokova. Trenutno je na prostoru Bačeva 37 bunara, Sokolović kolonije pet i Stupa tri bunara. Istovremeno se vrši i kupovina vode sa Peračkog i Jahorinskog vrela, te Tilave. Na taj način se u prosjeku uzima 3% vode koja se isporučuje u gravitacijski sistem.

Nijedno izvorište u okviru centralnog vodovodnog sistema nema usvojenu Odluku o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/12).

U 2021. godini, odvijali su se radovi u okviru projekta „Sanacija vodovodnog sistema“, finansiranog od strane EBRD-a. Dužina rekonstruisane mreže sredstvima kredita EBRD iznosi 9662,80 m vodovodne mreže. Osim toga, urađeno je niz rekonstrukcija koje su općine finansirale.

U cilju poboljšanja vodosnabdijevanja potrošača iz javnog centralnog sistema u 2021. godini pripremljena su projektna rješenja, revizije projekata, obrada tender dokumentacije u sklopu investicionih radova, poslovi nadzora na izvođenju cjevovoda i dr.

U 2021. godini radilo se na implementaciji „Projekta detekcije curenja i smanjenja neprihodovane vode (NRW Projekt)“. Od strane KJKP „Vodovod i kanalizacija“ u 2021. godini ukupno je popravljeno 2546 kvarova na vodovodnoj mreži.

Lokalni sistem kojim upravlja JKP „Komunalac“

Sva izvorišta u javnom vodovodnom sistemu, koji su u nadležnosti JKP „Komunalac“ d.o.o. Hadžići imaju Odluke o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/12). Značajni problemi u oblasti vodosnabdijevanja u izvještajnom periodu su bili isključenje izvorišta Danac iz sistema zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, te smanjenje izdašnosti izvorišta vode za piće zbog dužeg sušnog perioda koje se posebno negativno odrazilo na izvorišta vodovodnog sistema Bjelotine i Matići. U 2019. godini uspostavljen je HACCP sistem sa certifikatom za skupljanje, prečišćavanje i snabdijevanje vodom za piće u skladu sa zakonskim obavezama o kontroli vode, a sa aspekta zdravstvene ispravnosti vode za piće kroz sistem samokontrole (HACCP).

Istovremeno je dobiven i certifikat međunarodnog standarda EN ISO 9001:2015 za „Komunalne usluge snabdijevanja vodom za piće, održavanje vodovodnih instalacija, odvođenje i tretman otpadnih voda, održavanje vodovodnih instalacija, odvođenje i tretman otpadnih voda, održavanje kanalizacione mreže, održavanje lokalnih puteva, održavanje parkova i ostalih zelenih površina i održavanje groblja“.

Lokalni sistem kojim upravlja JKP „Trnovo“

Na području općine Trnovo donesene su Odluke o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama za izvorišta sa kojih se vrši snabdijevanje naselja na području općine u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/12). U sistemu vodosnabdijevanja općine pitkom vodom uključeno je 28 izvorišta i sa njih se zahvata ukupno 19,8 l/s. Voda koja se zahvata sa ovih izvorišta zadovoljava potrebne parametre za vodu za piće, te se ista tretira natrij hipohloritom. JKP „Trnovo“ d.o.o. Trnovo raspolaže dovoljnim količinama vode.

Lokalni sistem kojim upravlja JKP „Vodostan“

Sva izvorišta u vodovodnom sistemu kojim upravlja JKP „Vodostan“ d.o.o. Ilijaš imaju usvojene Odluke o zonama zaštite na centralnom i lokalnim vodovodima utvrđenim Zakonom o vodama Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 18/10) i Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/12).

Veliki problem je zaštita rijeke Misoče, jer se izvorište rijeke nalazi na tromedi općina Breza, Vareš i Ilijaš, a vodozahvat za snabdijevanje građana Ilijaša vodom za piće na području općine Ilijaš. Velika zona zaštite od 113 km² i činjenica da se treba štititi područje na teritoriji drugih općina i kantona otežava provođenje propisanih mjera.

S ciljem smanjenja gubitaka i kontrole nad sistemom vodosnabdijevanja, postizanja veće klase tačnosti mjerenja i preciznije analize JKP „Vodostan“ je od 2016. godine krenulo sa nabavkom MDM softvera, definisane su DMA zone i instalirani mjerači protoka na mjernim zona. Sve navedeno je kao rezultat dalo smanjenje gubitaka u mreži i kontinuirano vodosnabdijevanje (bez redukcija) zadnjih godina.

Preduzeće JKP „Vodostan“ d.o.o. Ilijaš od 2018. godine provodi sistem samokontrole HACCP koji je obavezan u svim preduzećima koja se bave isporukom vode za piće, ako je isporučena količina vode veća od 10 m³/dan.

7.3.2 Odvodnja otpadnih i oborinskih voda i uređenje vodotoka

Nivo pokrivenosti područja Kantona Sarajevo javnim sistemom vodosnabdijevanja je znatno veći od nivoa pokrivenosti javnim sistemom prikupljanja i odvodnje otpadnih voda. Prema procjenama, postojeći sistem prikupljanja i odvodnje otpadnih voda pokriva oko 80% stanovništva.

Samo u centralnim područjima općina djelimično je riješena odvodnja otpadnih voda separatnom kanalizacijom, a u padinskim dijelovima sa individualnom stambenom izgradnjom oborinske vode

zajedno sa fekalnim uključene su u fekalnu javnu kanalizaciju koja nizvodno preopterećuje glavne kolektore i izaziva probleme u funkcionisanju sistema.

Veliki problem u svim općinama Kantona Sarajevo je pojava izgradnje „bespravne kanalizacione mreže“ koja ugrožava ukupan sistem odvodnje otpadnih voda kao i sanitarnu bezbjednost vodosnabdijevanja. Preduslov za daljni razvoj centralni sistema za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda je svakako i adekvatan rad centralnog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, te izgradnja lokalnih uređaja za tretman otpadnih voda za područja koja ne gravitiraju prema centralnom Postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda u Butilama (PPOV). Sanacijom i modernizacijom Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Butilama omogućeno je prečišćavanje otpadnih voda Kantona Sarajevo i kontrolisano ispuštanje prečišćenih voda u recipijent rijeku Bosnu. Okolinska dozvola je izdata dana 28.01.2020. godine od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma i ista važi 5 godina, a dana 25.12.2020. godine KJKP „Vodovod i kanalizacija“ je dobio upotrebnu dozvolu od strane Federalnog ministarstva prostornog uređenja.

U izvještajnoj godini količina prečišćenog efluenta ispuštenog u rijeku Bosnu iznosila je 31.918.134 što je 2.659.844,5 mjesečno.

Za razliku od 2020. godine, produkcija biogasa u 2021. godini je bila smanjena zbog kvara motora CHP jedinice, tako da se višak biogasa spaljuje bakljom, te linija gasa radi u smanjenom režimu.

Također, na postrojenju se dnevno proizvede 10-15 t dehidriranog mulja čije deponovanje predstavlja veliki problem. Proizvedeni mulj se trenutno skladišti u privremene lagune/deponije unutar lokacije Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, a kapacitet jedne lagune je 12.000 m³. S ciljem iznalaženja mogućnosti dodatnog tretmana dehidriranog mulja urađene su određene studije i rješenje ovog pitanja je još uvijek aktuelno.

7.3.3 Poplave

Najugroženija plavna područja spadaju područja oko rijeka Bosne, Željeznice, Zujevine, Miljacke i Tilave u Sarajevskom polju, rijeka Misoče i Ljubine u Ilijašu, te rijeka Ljubine i Jošanice u Vogošći, i Rakitnice u Trnovu. Veliki dio Kantona Sarajevo je zaštićen od poplava, jer je izvedena regulacija vodotoka i zaštita od stogodišnjih voda, ali se moraju uložiti napor da se zaštiti preostalo područje.

Na prijedlog Ministarstva privrede i Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, Vladi Kantona Sarajevo dat je na usvajanje „Program utroška finansijskih sredstava za regulaciju riječnih korita, vodosnabdijevanje i odvodnju otpadnih voda, na području Kantona Sarajevo za 2021. godinu“. Vlada Kantona Sarajevo je donijela Zaključak kojim je usvojila navedeni Program, a istim se predviđa integralno upravljanje vodnim resursima sa ciljem dugoročnog i kvalitetnog izvršavanja vodosnabdijevanja stanovništva i privrede higijenski ispravnom vodom, kvalitetno izvođenje odvodnje i tretmana otpadnih voda, zaštita vode, smanjenje štetnog djelovanja voda i negativnih efekata poplava.

Za projekte koje realizuje Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo u 2021. godini planirana su sredstva u iznosu 6.005.518,00 KM. Projekti utvrđeni Programom sa finansijskom konstrukcijom sufinansiranja između općina i Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo su realizovani na području općina Ilijaš, Hadžići, Novi Grad, Trnovo, Vogošća, Stari Grad, a djelomično su realizovani na općinama Ilidža i Novo Sarajevo, dok Općina Centar Sarajevo nije realizirala navedene projekte.

7.4. Odpad

Aktivnosti pretvaranja deponije „Smiljevići“ u RCUO u 2021. godini su nastavljene putem Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS. U izvještajnom periodu, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša je zajedno sa Tužilaštvom BiH potpisalo Sporazum o provođenju zajedničke javne nabavke radova za sanaciju devastirane lokacije na deponiji „Smiljevići“. Realizacija ovog projekta prenesena je u 2022. godinu. Zajedno sa KJKP „Rad“ d.o.o. Sarajevo, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša je zaključilo sporazume vezane za aktivnosti na izgradnji dvije jame grobnice, nabavku i ugradnju biofiltera na postojeće jame grobnice, aktivnosti na izgradnji sistema za odvodnju otpadnih voda sa kafilerije, izgradnji plohe za odlaganje komunalnog otpada na površini od 5.000 m², održavanju hidrološke stanice „Smiljevići“ i meterološke stanice „Buća Potok“, geodetskom snimanju zemljišta, provođenju monitoringa u skladu sa definisanim parametrima iz Okolinske dozvole za deponiju Smiljevići, nabavku hemikalija za priručnu laboratoriju, te aktivnosti na sanaciji klizišta kod platoa za inertni otpad.

U 2020. godine Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo je pripremio Prostornu osnovu Prostornog plana područja posebnih obilježja „Regionalni centar za upravljanje otpadom (RCUO)-Smiljevići“ i istu dostavio Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo na dalje postupanje. Ministarstvo se u 2021. godini nije očitovalo o Prostornoj osnovi, odnosno nije dobiveno očitovanje/stav za ovu fazu Plana, niti je ista prosljeđena u dalje proceduru.

Za predmetni Plan provodi se i procedura izrade strategijske procjene uticaja na okoliš, koja ima za cilj identifikaciju i procjenu uticaja Plana na okolni prostor. U izvještajnoj godini pripremljen je Prijedlog Izvještaja o strategijskoj procjeni uticaja na okoliš za predmetni plan, te je isti dostavljen Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša na mišljenje i dalje postupanje.

U 2021. godini su nastavljene aktivnosti na izgradnji reciklažnog dvorišta u općini Ilijaš.

U oblasti upravljanja otpadom u proceduri je bilo sedam zahtjeva: pet zahtjeva za produženje dozvole za upravljanje otpadom, jedan zahtjev za izdavanje nove dozvole i jedan zahtjev za oslobađanje od obaveze posjedovanja dozvole. Doneseno je šest rješenja: jedno rješenje o izdavanju dozvole za upravljanje otpadom, četiri rješenja o produženju dozvole za upravljanje otpadom i jedno rješenje o odbijanju zahtjeva za produženje dozvole, a jedan zahtjev je prenesen u 2022. godinu. U proceduri je bilo 54 zahtjeva za odobravanje planova upravljanja medicinskim otpadom, odobreno je 48 planova, a za šest planova je zatražena dopunska dokumentacija.

U 2021. godini je doneseno još osam podzakonskih propisa za posebne kategorije otpada, od čega dvije uredbe i šest pravilnika. Pušten je u rad Informacioni sistem upravljanja otpadom Federacije BiH, koji vodi Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH. Informacioni sistem upravljanja otpadom definisan je članom 37a. Zakona o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, br. 33/03, 72/09 i 92/17). Uredbom o informacionom sistemu upravljanja otpadom („Službene novine Federacije BiH“, br. 97/18) su utvrđeni nosioci aktivnosti i obveznici izvještavanja.

7.5 Prirodno naslijeđe

Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, Kantonalnim Zavodom za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo i Prirodno-matematičkim fakultetom u Sarajevu su u 2021. godini nastavili sa aktivnostima na realizaciji projekta izrade „Elaborata/Stručnog obrazloženja za proglašenje zaštite prioritetnih pojedinačnih spomenika prirodne baštine iz oblasti hidro-geološkog i geomorfološkog spomeničkog naslijeđa

Kantona Sarajevo“. Izrađivač je pripremio Nacrt Stručno obrazloženja koji će biti detaljno sagledan od strane Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša i Zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo u svrhu pripreme prijedloga dokumenta kao i nacrt/prijedloga Zakona o proglašenju prioriternih pojedinačnih spomenika prirodne baštine iz oblasti hidrogeološkog i geomorfološkog spomeničkog naslijeđa Kantona Sarajevo. U julu 2021. godine potpisan je Sporazum o međusobnim pravima i obavezama za sufinansiranje realizacije Projekta rehabilitacije ulice Stojčevac sa izgradnjom javne rasvjete, na području Spomenika prirode „Vrelo Bosne“, između Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Općine Ilidža, Direkcije za puteve Kantona Sarajevo i Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja. Time su otpočele aktivnosti na uređenju i održivom korištenju lokaliteta Stojčevac koji se nalazi u okviru Spomenika prirode „Vrelo Bosne“. Odabran je izvođač, te je krajem godine otpočela realizacija planiranih aktivnosti, uz prethodnu dozvolu Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša za zahvate u zaštićenom prirodnom području, a koja se izdaje u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti prirode FBiH.

U izvještajnom periodu su nastavljene aktivnosti na izradi Prostornog plana područja posebnog obilježja Zaštićeni pejzaž „Trebević“, a otpočele su aktivnosti na raspisivanju tendera za izradu novog Plana upravljanja Spomenikom prirode „Skakavac“, koji je istekao krajem 2021. godine. U decembru 2021. godine Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS je sa Kantonalnom javnom ustanovom za zaštićena prirodna područja potpisalo Sporazum o realizaciji aktivnosti iz važećih planova upravljanja zaštićenim prirodnim područjima Kantona Sarajevo: Plan upravljanja Zaštićenim pejzažem „Trebević“ za period 2017.-2027. godine, Plan upravljanja Spomenikom prirode „Vrelo Bosne“ za period 2020.-2030. godine i Plan upravljanja Zaštićenim pejzažem „Bentbaša“ za period 2020.-2030. godine.

Nastavljena je priprema planova upravljanja posjetiocima u Zaštićenom pejzažu „Bijambare“, Spomeniku prirode „Vrelo Bosne“ i Zaštićenom pejzažu „Trebević“. Planirano je da pomenuti dokumenti budu sastavni dio važećih planova upravljanja za navedena zaštićena prirodna područja. Ova aktivnost implementira se u saradnji sa UNDP-ijem kroz Projekat „Podrška UNEP/GEF portfoliju“ i aktivnost „Postizanje očuvanja biološke raznolikosti kroz uspostavljanje i efikasno upravljanje zaštićenim područjima i izgradnju kapaciteta za zaštitu prirode u Bosni i Hercegovini“. Izrađivači su pripremili finalni nacrt planova upravljanja posjetiocima, te su očekivanja da će početkom 2022. godine isti biti stavljeni na javni uvid. Kroz gore navedeni Projekat implementira se i izrada „Stručnog obrazloženja za proglašenje zaštite Čemerske planine sa kanjom rijeke Misoče“. U narednoj godini očekuje se finalizacija nacrt Stručnog obrazloženja i priprema prednacrta Zakona o proglašenju zaštite Čemerske planine sa kanjonom rijeke Misoče.

U izvještajnom periodu zaprimljeno je ukupno pet zahtjeva za izdavanje dozvole za zahvat u zaštićenom prirodnom području, a shodno odredbama člana 159. federalnog Zakona o zaštiti prirode. Za četiri zahtjeva je doneseno rješenje kojim se isti odbijaju, dok je za jedan zahtjev data dozvola za zahvat. Iz 2020. godine su prenesena ukupno četiri zahtjeva za izdavanje dozvole za zahvat u zaštićenim prirodnim područjima, od čega je za dva doneseno rješenje kojim se zahtjevi odbijaju, za jedan rješenje kojim se daje predmetna dozvola, dok je za jedan donesen zaključak kojim se obustavlja potupak izdavanja dozvole zbog odustanka stranke od zahtjeva.

7.6 Energijska efikasnost

Projekat „Energijska efikasnost u javnim objektima Kantona Sarajevo“ se realizuje u saradnji sa EBRD-om i trebao bi se finansirati iz kredita u iznosu od 10 miliona Eura. Tokom 2021. godine izrađeni su detaljni energetske auditi i projektna dokumentacija za 40 javnih objekata u okviru Projekta, te je provedena procedura nabavke, potpisan i realizovan Ugovor za vršenje konsultantske usluge

osiguranja kvaliteta detaljnih energetske audita i reviziju projektne dokumentacije za 40 javnih objekata. Provedena je javna nabavka konsultantske usluge „Podrška implementaciji projekta Energijska efikasnost u javnim objektima Kantona Sarajevo“ i ista se odnosila na pružanje usluga podrške implementaciji Projekta, kao i vršenja stručnog nadzora nad izvođenjem radova na odabranim javnim objektima. Pored brojnih aktivnosti, izrađeni su i okolišni dokumenti Projekta i to: Akcioni plan zaštite okoliša i socijalnih pitanja (Environmental and Social Action Plan - ESAP); Plan upravljanja zaštitom okoliša i socijalnim pitanjima (Environmental & Social Management Plan - ESMP); Plan angažmana sudionika projekta (Stakeholder Engagement Plan - SEP); Netehnički sažetak (Non-Technical Summary - NTS), koji su odobreni od strane Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD). U izvještajnom periodu otpočela je i realizacija aktivnosti definisanih u navedenim dokumentima, poput pripreme okvirnog Plana zaštite i sigurnosti, okvirnog Plana upravljanja radnim odnosima i sl. Također, provedena je javna nabavka i odabir izvođača radova na energijskoj efikasnosti 15 javnih objekata– LOT 1 u okviru predmetnog Projekta, a prema procedurama i pravilima EBRD-a.

U okviru realizacije Projekta „Zeleni ekonomski razvoj“ u izvještajnom periodu nastavljeno je provođenje mjera energetske efikasnosti na sedam od ukupno osam javnih objekata iz 2020. godine, kao i aktivnosti na priključenju na sistem daljinskog grijanja preostala dva javna objekta koji su u 2019. godini obuhvaćeni amandmanima osnovnog Sporazuma sa UNDP-ijem. Rok za okončanje aktivnosti na povećanje energetske efikasnosti preostalih javnih objekata produžen je do kraja 2021. godine.

S druge strane, u okviru istog Projekta planirana je izrada „Studije stanja energetske efikasnosti objekata u Kantonu Sarajevo koja koriste lica u stanju socijalne potrebe“. Vlada Kantona Sarajevo je Odlukom donesenom dana 29.07.2021. godine usvojila navedenu Studiju, čiji sastavni dio čini i Akcioni plan za tri godine. Studija je dostavljena svim općinama, kao i Ministarstvu za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, a u cilju realizacije Akcionog plana urađenog u okviru navedene Studije.

7.7 Okolinske dozvole i strategijske procjene uticaja na okoliš

U periodu 01.01.-31.12.2021. godine rješavano je 45 zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole. Izdato je 12 rješenja o okolinskoj dozvoli, dva rješenja o izmjeni rješenja, tri rješenja o odbijanju zahtjeva, tri zaključka o obustavi postupka na zahtjev stranke, jedanaest zaključaka o odbacivanju zahtjeva. Donesen je i jedan zaključak o odbacivanju žalbe zbog neblagovremenosti. U 2022. godinu se prenosi osam zahtjeva, od čega je u jednom predmetu prekinut postupak. Nije bilo izjavljenih žalbi drugostepenom organu– Federalnom ministarstvu okoliša i turizma. Osim rješavanja po zahtjevima za izdavanje okolinskih dozvola, odgovoreno je i na 11 zahtjeva za mišljenje o potrebi ishođenja okolinske dozvole.

U 2021. godini zaprimljena su dva zahtjeva za utvrđivanje potrebe provođenja strategijske procjene uticaja na okoliš. Shodno kriterijumima utvrđenim članom 5. Uredbe o strategijskoj procjeni uticaja planova i programa na okoliš (Sl. novine KS, broj 32/11) ni za jedan plan nije utvrđena obaveza vršenja strateške procjene uticaja na okoliš. U toku su četiri postupka vršenja strategijske procjene uticaja na okoliš za planove prostornog uređenja: IDRP „Sportsko rekreaciono područje Bjelašnica“, UP „Igman Veliko polje“, PPPPO RCUO „Smiljevići“ i RP „Gornje Telalovo polje I“. Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo je tokom 2021. godine dostavljen Nacrt Izvještaja o strategijskoj procjeni uticaja PPO RCUO „Smiljevići“ na mišljenje. Izvještaji o strategijskoj procjeni uticaja IDRP „Sportsko-rekraciono područje Bjelašnica“ i UP „Igman – Veliko polje“ su dobili negativno mišljenje, te je zatražena dorada dokumenata.

8. Analiza budžeta i javne administracije

8.1 Analiza javnih prihoda i rashoda

Budžet Kantona Sarajevo obavezujući je okvir djelovanja javnog sektora i u finansijskom smislu predstavlja plan prihoda i rashoda. Izrada i izvršavanje budžeta zasniva se na načelima jedinstva, tačnosti, uravnoteženosti i zakonitosti budžeta, načelu univerzalnosti, efikasnosti ekonomičnosti i transparentnosti. Izrada godišnjeg budžeta zasniva se na budžetskom kalendaru te Dokumentu okvirnog budžeta koji obuhvata najmanje jednu fiskalnu godinu i dvije naredne godine. Strukturu budžetskih sredstava čine porezni i neporezni prihodi, kao dominantni izvori budžetskih sredstava, zatim grantovi, donacije, kapitalni primici i račun finansiranja.

U periodu 01.01. do 31.12.2021. godine ostvareni su prihodi i primici u iznosu 972.493.730 KM, a izvršeni rashodi i izdaci u iznosu 958.399.515 KM. Na osnovu ostvarenih prihoda i primitaka i izvršenih rashoda i izdataka ostvaren je suficit u tekućoj godini u iznosu od 14.094.216 KM.

Tabela 92. Ukupno ostvareni prihodi

Prihodi	2017		2018		2019		2020		2021		Indeks 2021/2020
	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%	
Prihodi od poreza	626.590.036	84,1	699.306.048	86,8	757.387.053	71,7	713.202.180	62,8	801.349.191	82,4	112,4
Neporezni prihodi	81.557.006	10,9	80.478.994	10	189.596.010	18	173.496.885	15,3	107.089.795	11,0	61,7
Tekući transferi i donacije	15.601.850	2,1	14.857.749	1,8	32.534.161	3,1	99.360.540	8,8	22.425.268	2,3	22,6
Kapitalni transferi	2.370.180	0,3	4.518.463	0,6	12.535.261	1,2	17.613.148	1,6	4.934.076	0,5	28,0
Prihodi od internih transakcija	755.797	0,1	684.971	0,1	1.620.609	0,2	2.055.576	0,2	1.026.981	0,1	50,0
Kapitalni primici	300.487	0	710.653	0,1	368.260	0	5.345.559	0,5	25.245	0,0	0,5
Račun finansiranja	17.799.830	2,4	4.994.935	0,6	4.150.789	0,4	4.120.959	0,4	35.643.175	3,7	864,9
Višak primitaka od direktnog zaduživanja					57.561.441	5,5	120.140.978	10,6	0	0,0	0,0
Ukupno	744.975.186	100	805.551.813	100	1.055.753.584	100	1.135.335.825	100	972.493.731	100	85,7

U 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godini najveći udio ostvarenih prihoda se ostvarivao preko poreznih prihoda, od 84,1,8% u 2017. godini do 82,4% u 2021. godini, a ostvareni prihodi od poreza su veći za 12,4% u odnosu na ostvarenje 2020. godine.

U periodu od 01.01.do 31.12.2021. godine rashodi i izdaci, koji su izvršeni iz ostvarenih prihoda i primitaka, iznose 958.399.514 KM, odnosno 83,68% od rashoda planiranih Budžetom Kantona Sarajevo za 2021. godinu.

Izvršenje rashoda i izdataka u periodu 01.01. do 31.12.2021. godine je za 8,26%, veće od izvršenja rashoda u istom periodu 2020. godine.

U strukturi rashoda, najveće učešće u ukupnim rashodima se odnosi na plaće i naknade troškova zaposlenih. Tekući transferi bilježe povećanje u procentualnom učešću u ukupnim godišnjim rashodima, sa 20,9% u 2020. godini na 29,4% u 2021. godini. Izdaci za otplatu dugova su se značajno smanjili sa 29,8 miliona KM u 2020. godini na 15,8 miliona KM u 2021. godini.

Tabela 93. Ostvareni budžetski rashodi

Rashodi	2017		2018		2019		2020		2021		Indeks 2021/2020
	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%	
Plaće i naknade troškova zaposlenih	258.546.837	34,9	274.411.655	35,9	423.803.047	40,7	425.992.968	37,6	430.362.454	44,9	101,0
Doprinosi poslodavaca i ostali doprinosi	26.183.270	3,5	27.742.310	3,6	42.809.288	4,1	42.659.019	3,8	42.709.075	4,5	100,1
Izdaci za materijal i usluge	54.309.996	7,3	59.205.732	7,7	100.775.806	9,7	101.228.423	8,9	80.477.535	8,4	79,5
Tekući transferi	247.471.974	33,4	256.189.582	33,5	213.840.225	20,5	236.680.962	20,9	281.663.334	29,4	119,0
Izdaci za obaveze po kreditima	4.477.629	0,6	3.587.173	0,5	4.355.111	0,4	5.256.313	0,5	2.827.392	0,3	53,8
Kapitalni transferi	77.050.958	10,4	63.419.046	8,3	113.671.690	10,9	146.485.799	12,9	46.431.738	4,8	31,7
Izdaci za nabavku stalni sredstava	33.250.927	4,5	40.943.989	5,4	112.347.626	10,8	131.276.095	11,6	58.108.499	6,1	44,3
Sredstva za pozajmljivanje	1.282.000	0,2	3.100.000	0,4	1.420.000	0,1	12.170.000	1,1	0	0,0	0,0
Otplate dugova	37.697.251	5,1	36.407.188	4,8	29.241.670	2,8	29.813.746	2,6	15.819.487	1,7	53,1
Tekuća rezerva											
Višak rashoda nad prihodima											
Ukupno	740.270.842	100	765.006.675	100	1.042.264.463	100	1.131.563.325	100	958.399.514	100	84,7

Tekući transferi koji se finansiraju iz budžeta Kantona najčešće se odnose na tekuće transfere neprofitnim organizacijama, tekuće transfere pojedincima, učešća i subvencije javnim preduzećima, učešća i transferi drugim nivoima vlasti, te drugi tekući rashodi.

8.2 Program javnih investicija³⁰

U Zakonu o budžetima Federacije BiH posebna pažnja posvećena je Programu javnih investicija, koji predstavlja instrument za upravljanje i izvještavanje o razvojnim programima i projektima-javnim investicijama. Javne investicije predstavljaju dio sredstava budžeta planiranih za ulaganja u značajno povećanje sredstava nefinansijske imovine kroz sticanje infrastrukture, građevinskih objekata, zemljišta i opreme.

Program javnih investicija KS (PJIKS) priprema se svake godine po roling sistemu, koji usvaja Vlada KS. Osnovni cilj izrade PJIKS je usklađivanje razvojnih projekata sa realnim izvorima finansiranja. Program sadrži tekuće i kandidovane projekte, a čijom realizacijom treba da se doprinese kvaliteti života građana i sigurnosti.

Investicije-projekti se odnose na sva područja djelatnosti (sektore) od obrazovanja, infra i suprastrukture do socijalne sigurnosti i zaštite okoliša.

Ukupan broj projekata javnih investicija (tekućih i kandidovanih) u 2021. godini je 205 i veći je za 3,5% u odnosu na ukupan broj projekata u 2020. godini.

Ukupna planirana vrijednost projekata javnih investicija (tekućih i kandidovanih) u 2021. iznosi preko 1.361 miliona KM što je smanjenje za 0,5% u odnosu na 2020. godinu.

Tabela 94. Pregled promjena osnovnih podataka iz PJIKS

Status projekata		Tekući ukupno	Ukupno učešće KS	Drugi izvori finansiranja	Učešće KS (%)	Učešće drugih izvora finansiranja (%)	Kandidovani ukupno	Tekući i kandidovani projekti
2017	Broj projekata	32	28	21	87,5	65,6	99	131
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	315,2	129,1	186,1	41	59	689,7	1.005
	Budžet (mil. KM)	31,8	23,5	8,3	73,8	26,2		31,8

³⁰ Program javnih investicija KS, Informacija dostupna na stranici Zavoda za planiranje razvoja KS

Status projekata	Tekući ukupno	Ukupno učešće KS	Drugi izvori finansiranja	Učešće KS (%)	Učešće drugih izvora finansiranja (%)	Kandidovani ukupno	Tekući i kandidovani projekti	
2018	Broj projekata	43	41	2	95,3	4,7	106	149
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	446,2	215,7	230,4	48,4	51,6	640,7	1.086,90
	Budžet (mil. KM)	35,4	20,5	14,8	58	42		35,4
2019	Broj projekata	63	47	16	74,6	25,4	99	162
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	749,4	354,8	394,7	47,3	52,7	348,3	1.097,70
	Budžet (mil. KM)	82,7	70,8	11,9	85,6	14,4		82,7
2020	Broj projekata	60	51	9	85,0	15,0	138	198
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	651,9	399,8	252,2	61,3	38,7	715,7	1.367,69
	Budžet (mil. KM)	39,4	34,2	5,2	86,8	13,2		39,4
2021	Broj projekata	64	57	7	89,1	10,9	141	205
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	646,4	308,5	337,9	47,7	52,3	714,8	1.361,22
	Budžet (mil. KM)	48	42,6	5,4	88,7	11,3		48

Tabela 95. Pregled promjena osnovnih podataka iz PJKS, indeks 2021/2020.

Status projekata	Broj projekata	Planirana vrijednost projekta	Budžet
Tekući ukupno	106,7	99,2	121,8
Ukupno učešće KS	111,8	77,2	124,6
Drugi izvori finansiranja	77,8	134,0	103,8
Učešće KS (%)	104,8	77,8	102,2
Učešće drugih izvora finansiranja (%)	72,7	135,1	85,6
Kandidovani ukupno	102,2	99,9	
Tekući i kandidovani projekti	103,5	99,5	121,8

U ukupnoj planiranoj vrijednosti tekućih projekata u 2021. godini (646,4 miliona KM) sredstva Budžeta KS učestvuju sa 47,7% i iznose 308,5 miliona KM. Sredstva Budžeta KS u odnosu na 2020. godinu manja su za oko 22,2%.

U 2021. godini drugi izvori finansiranja iznose 337,9 miliona KM ili 52,3% i veći su za 35,1% nego 2020. godine.

U ukupnoj planiranoj vrijednosti kandidovani projekti iznose 714,8 miliona KM u 2021. godini. Za realizaciju projekata u 2021. godini ukupno planirana sredstva svih projekata iznose oko 48 miliona KM.

II Implementacija Strategije

Uvod

Pregled provedbe Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. godinu (u daljem tekstu Pregled) priprema se u svrhu informisanja svih relevantnih aktera o realiziranim strateškim mjerama i aktivnostima u prethodnoj godini te se odnosi samo na elemente vezane za provedbu mjera u 2021. godini. Pregled je pripreman kao zaseban dokument, ali čini dio cjelovitog Izvještaja o razvoju Kantona Sarajevo za 2021. godinu.

Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo je na osnovu prikupljenih informacija, odnosno na osnovu izvještaja o radu ministarstava, izvještaja o implementaciji projekta za 2021. planiranih Akcionim planom 2021-2023. godina (u daljem tekstu AP 2021-2023.), koje su dostavila ministarstva preko članova Kantonalnog odbora za razvoj za implementaciju Strategije (u daljem tekstu KOR), izradio Izvještaj o implementaciji Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. godine za 2021. godinu.

Nakon Uvodnog dijela Pregleda predstavljena je struktura strategije, dat kratak sažetak AP-a 2021-2023., ukupan pregled provedbe Strategije za 2021. godinu. U posebnom dijelu dat je pregled provedbe Strategije po ciljevima i prioritetima za 2021. godinu kroz analizu i praćenje Strategijom utvrđenih indikatora, kao i pregled finansijskih ulaganja za 2021. godinu.

9. Struktura strategije

Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. se sastoji od dva ključna dijela: strateškog i programskog okvira.

Strateški okvir

U ovom dijelu, odnosno dijelu strateške platforme, dat je izvod iz detaljne situacione analize, zatim SWOT analiza, ključni strateški izazovi i fokusi za dalji razvoj Kantona Sarajevo. Strateški okvir također sadrži i utvrđivanje vizije razvoja, kao i strateške ciljeve sa pripadajućim indikatorima/pokazateljima utjecaja, na osnovu kojih će se ocijeniti stepen promjene u KS-u u narednom Strategijom definiranom planskom periodu.

Strategija usmjerava sveukupan razvoj Kantona uzimajući u obzir ekonomsku, društvenu, okolišnu i prostornu dimenziju i na temelju toga utvrđuje viziju razvoja Kantona Sarajevo:

„Kanton Sarajevo je evropska, dinamična i kreativna regija, prosperitetna za građane svih generacija, ugodnog življenja i unosnog poslovanja“.

Na temelju strateških fokusa i vizije KS, definisana su četiri strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorka težišta, ali istovremeno su integralni i povezujući.

Strateški ciljevi koji vode ka ostvarenju vizije razvoja Kantona Sarajevo su:

1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora

Programski okvir

Definisani strateški ciljevi se realizuju putem 20 prioriteta, koji su u programskom okviru Strategije razvijeni u mjere, projekte i aktivnosti sa planiranim potrebnim finansijskim sredstvima (indikativni finansijski i terminski okvir), čijom implementacijom će se postići definisani ciljevi razvoja tokom implementacije Strategije. Također, u ovom dijelu definisan je i institucionalni i organizacioni okvir za provedbu Strategije, kao i plan praćenja, izvještavanja, evaluacije i revizije Strategije, te provjera međusobne usklađenosti sa dokumentima viših nivoa vlasti i prilozi koji predstavljaju detaljan pregled Strategije, odnosno detaljan pregled definisanih mjera.

Programski okvir je osnova za praćenje implementacije Strategije razvoja KS 2021-2027.. koji razrađuje realizaciju 20 prioriteta kroz 67 mjera i 165 projekata i predviđa potrebna sredstva. Treba istaći da projekat uključuje niz različitih aktivnosti, koje su praktično podprojekti.

Tabela 96. Programski okvir:

Strateški cilj	Broj			Potrebna sredstva u KM
	Prioriteta	Mjera	Projekta	
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	7	22	46	285.056.000
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	4	18	40	429.955.268
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	4	14	44	1.224.109.834
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	5	13	35	92.660.000
Ukupno iz strateškog dokumenta	20	67	165	2.031.781.102

Ukupna planirana vrijednost Strategije razvoja KS-a 2021–2027. je 2.031.781.102 KM. Od toga za realizaciju projekata:

- Strateškog cilja 1. potrebno je 14,0% (285.056.000 KM),
- Strateškog cilja 2. potrebno je 21,2% (429.955.268 KM),
- Strateškog cilja 3. potrebno je 60,2% (1.224.109.834 KM),
- Strateškog cilja 4. potrebno je 4,6% (92.660.000 KM).

Prema strukturi izvora finansiranja, a u skladu s procjenom mogućnosti finansiranja Ministarstva finansija, planirano je da sredstva budžeta učestvuju sa 53,59%, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, sredstva viših nivoa vlasti, općina i sl. 41,49%, te kreditna sredstva sa 4,92%.

Tabela 97. Pregled planiranih sredstava za realizaciju strateških ciljeva i prioriteta Strategije razvoja KS 2021-2027.

Redni broj i oznaka	Ukupno KM	Budžet institucije (KM)	Ostali izvori (KM)
Strateški cilj 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	285.056.000	187.282.000	97.774.000
1.1. Kreiranje okruženja poticajnog za poslovanje	124.700.000	103.400.000	21.300.000
1.2. Jačanje konkurentnosti i izvozne orijentacije poslovnih subjekata s posebnim fokusom na prerađivačku industriju	5.000.000	5.000.000	0
1.3. Povećanje digitaliziranosti ekonomije	8.200.000	8.200.000	0
1.4. Unapređenje sistema zapošljavanja i povećanje efikasnosti tržišta rada	49.732.000	9.682.000	40.050.000
1.5. Osiguranje dugoročne održivosti i funkcionalnosti javnih preduzeća	70.000.000	40.200.000	29.800.000
1.6. Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma	7.424.000	6.800.000	624.000
1.7. Jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije	20.000.000	14.000.000	6.000.000
Strateški cilj 2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	429.955.268	213.966.723	215.988.545
2.1. Podići kvalitet obrazovanja (s posebnim naglaskom na STEM i digitalne vještine) i uskladiti ga sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom	85.840.000	59.440.000	26.400.000
2.2. Poboljšanje kvaliteta i dostupnost socijalnih usluga za sve ciljane grupe stanovništva, kao i smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti, s posebnim akcentom na vanredne okolnosti	92.810.000	56.850.000	35.960.000
2.3. Unapređenje funkcionalnosti i odgovornosti zdravstvenog sistema	52.300.000	27.500.000	24.800.000
2.4. Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i sporta	199.005.268	70.176.723	128.828.545
3. Odgovorno upravljanje okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	1.224.109.834	638.059.785	586.050.049
3.1. Poboljšanje kvaliteta zraka i zaštite od buke	86.316.256	31.373.877	54.942.379
3.2. Održivo korištenje prirodnih dobara uz zaštitu biološke i geološke raznolikosti	7.467.320	3.299.502	4.167.818
3.3. Uspostavljanje integralnog održivog sistema upravljanja otpadom	142.065.662	43.946.406	98.119.256
3.4. Unapređenje razvoja saobraćaja i javne komunalne infrastrukture	988.260.596	559.440.000	428.820.596
4. Unapređenje efikasnosti i odgovornosti javnog sektora	92.660.000	49.565.000	43.095.000
4.1. Smanjenje korupcije i kriminaliteta, povećanje sigurnosti građana, te osnaživanje funkcioniranja pravne države	79.060.000	44.800.000	34.260.000
4.2. Povećanje učinkovitosti i odgovornosti u oblasti javnih finansija	3.500.000	1.525.000	1.975.000
4.3. Reforma javne uprave	5.560.000	2.200.000	3.360.000
4.4. Unapređenje sistema upravljanja razvojem	1.240.000	880.000	360.000
4.5. Pozicioniranje KS-a u široj regiji i Evropi	3.300.000	160.000	3.140.000
Ukupno iz strateškog dokumenta	2.031.781.102	1.088.873.508	942.907.594

10. Kratki sažetak Akcionog plana Strategije razvoja Kantona za 2021-2023. godinu

Akcioni plan (AP) Strategije razvoja za 2021-2023. predstavlja operacionalizaciju strategije, odnosno sadrži sve mjere i aktivnosti/projekte u okviru strateških i prioritarnih ciljeva planirane da budu implementirane tokom 2021-2023., kao i finansijski okvir potreban za njihovu realizaciju, te određuje dinamiku i nositelje odgovornosti za realizaciju mjera. Ovakav plan omogućava pravovremeno sagledavanje očekivanih troškova potrebnih za realizaciju Strategije, te njihovo korigovanje i prilagođavanje raspoloživim finansijskim izvorima.

AP 2021-2023. planirana je implementacija projekata za koje su potrebna sredstva u iznosu od 1.483.292.131KM što čini 73,0% ukupnog indikativnog finansijskog okvira Strategije (2.031.721.102KM).

Akcioni plan korespondira sa Programom javnih investicija KS 2021-2023. i Budžetom Kantona Sarajevo za 2021. godinu, odnosno sve aktivnosti/projekti su dijelom planova rada nadležnih ministarstava Vlade Kantona Sarajevo.

Izradu Akcionog plana pripremio je Zavod za planiranje razvoja KS zajedno sa Kantonalnim odborom za razvoj za proces implementacije (KOR) Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027.

Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. i AP 2021-2023. su usklađeni sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH (Službene novine FBiH, broj 32/17), Uredbom o izradi strateških dokumenata u FBiH i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH (Službene novine FBiH, broj 74/19).

Tabela 98. Finansijska sredstva (u KM) potrebna za realizaciju strateških ciljeva tokom 2021-2023.

Strateški cilj	2021	2022	2023	Ukupno 2021-2023	Ukupno 2021-2027	AP 21-23/ ukupno 21-27 (%)
1	93.560.869	75.106.603	66.258.694	234.926.166	285.056.000	82,4
2	78.453.504	158.463.289	139.077.644	375.994.436	429.955.268	87,4
3	166.239.556	345.807.196	271.087.998	783.134.751	1.224.109.834	64,0
4	4.822.201	47.712.676	36.701.900	89.236.777	92.660.000	96,3
UKUPNO	343.076.130	627.089.764	513.126.236	1.483.292.131	2.031.781.102	73,0

Planiranim sredstvima u iznosu od 1.483.292.131 KM, za period 2021-2023. godina, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 3 (52,8%), zatim Strateškog cilja 2 (25,3%), te Strateškog cilja 1 (15,8%). Na projekte Strateškog cilja 4 predviđeno je 6,0% ukupnih sredstava za period Akcionog plana.

Predviđenim sredstvima, prema AP 2021-2023., realizovaće se ili će početi sa realizacijom 58 projekata od ukupno 165 projekata planiranih Strategijom. Od toga u 2021. je planirano, da se realizuje ili počne sa realizacijom, 39 projekata.

Tabela 99. Planirana implementacija Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. prema broju projekata

Strateški cilj	Broj			
	Prioriteta	Mjera	Projekata u 2021	Projekata u 2021-2023
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	5	12	7	16
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	4	14	8	9
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	4	13	15	19
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	4	6	9	14
Ukupno	17	45	39	58

U narednoj tabeli data je struktura finansiranja po strateškim i prioritetnim ciljevima i po godinama.

Tabela 100. Planirana struktura finansiranja Strateških i Prioritetnih ciljeva za period 2021-2023.

	2021		2022		2023		Ukupno 21-23	
	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%
Strateški cilj 1	93.560.869	100,0	75.106.603	100,0	66.258.694	100,0	234.926.166	100,0
Budžet KS	53.757.175	57,5	49.595.769	66,0	28.844.000	43,5	132.196.944	56,3
Općine	8.392.152	9,0	13.672.000	18,2	21.027.000	31,7	43.091.152	18,3
Drugi izvori i fondovi	31.411.543	33,6	11.838.834	15,8	16.387.694	24,7	59.638.071	25,4
Strateški cilj 2	78.453.504	100,0	158.463.289	100,0	139.077.644	100,0	375.994.436	100,0
Budžet KS	59.862.027	76,3	123.903.641	78,2	115.952.644	83,4	299.718.312	79,7
Općine	3.508.482	4,5	10.951.722	6,9	16.865.000	12,1	31.325.203	8,3
Drugi izvori i fondovi	15.082.995	19,2	23.607.926	14,9	6.260.000	4,5	44.950.921	12,0
Strateški cilj 3	166.239.556	100,0	345.807.196	100,0	271.087.998	100,0	783.134.751	100,0
Budžet KS	43.139.860	26,0	46.375.618	13,4	62.663.047	23,1	152.178.525	19,4
Općine	17.047.346	10,3	25.000.280	7,2	105.997.000	39,1	148.044.626	18,9
Drugi izvori i fondovi	106.052.351	63,8	274.431.298	79,4	102.427.951	37,8	482.911.600	61,7
Strateški cilj 4	4.822.201	100,0	47.712.676	100,0	36.701.900	100,0	89.236.777	100,0
Budžet KS	1.108.000	23,0	10.640.800	22,3	9.990.900	27,2	21.739.700	24,4
Općine	1.553.000	32,2	5.436.000	11,4	3.324.000	9,1	10.313.000	11,6
Drugi izvori i fondovi	2.161.201	44,8	31.635.876	66,3	23.387.000	63,7	57.184.077	64,1
Ukupno AP 21-23	343.076.130	100,0	627.089.764	100,0	513.126.236	100,0	1.483.292.131	100,0
Budžet KS	157.867.062	46,0	230.515.828	36,8	217.450.591	42,4	605.833.481	40,8
Općine	30.500.979	8,9	55.060.002	8,8	147.213.000	28,7	232.773.981	15,7
Drugi izvori i fondovi	154.708.090	45,1	341.513.934	54,5	148.462.645	28,9	644.684.669	43,5

Posmatrajući prema strukturi finansiranja u periodu 2021-2023. od ukupno planiranih 1.483.292.131 KM, iz Budžeta KS se planira finansirati 605.833.481KM, odnosno 40,8%, sredstava Općina u iznosu od 232.773.981 KM ili 15,7%, te 644.684.669 KM iz Drugih izvora finansiranja (budžeti viših nivoa vlasti, fondovi, grantovi, donacije....) što je 43,5% od ukupno planiranih sredstava.

AP 2021-2023. za 2021. godinu planirano je oko 343,1 milion KM. Od toga iz Budžeta KS oko 157,9 miliona KM (46,0%), sredstava općina oko 30,5 miliona KM (8,9%), te iz drugih izvora finansiranja skoro 154,7 miliona KM (45,1%).

Planirana sredstva u iznosu od 343.076.130 KM, najviše se odnose na projekte Strateškog cilja 3 (48,5%), zatim Strateškog cilja 1 (27,3%), te Strateškog cilja 2 (22,9%). Na projekte Strateškog cilja 4 predviđeno je 1,4% ukupnih sredstava za 2021. godinu.

U okviru **Strateškog cilja 1** najviše sredstava je planirano za realizaciju sistemskog pristupa razvoju preduzetničke infrastrukture, zatim unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata. Također, značajna sredstva su planirana za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica na privredu Kantona Sarajevo izazvanih pandemijom COVID-19. U okviru strateškog cilja 1 također je planirano jačanje funkcije posredovanja i unaprijeđenja reputacijskog kapitala Službe za zapošljavanje KS. Za aktiviranje dugoročno nezaposlenih osoba i povećanje efektivne ponude radne snage planirano je preko 6 miliona KM. Za povećanje učinkovitosti aktivnih mjera zapošljavanja i povećanje efikasnost javnih preduzeća također su izdvojena značajna sredstva za realizaciju. Zahvaljujući razvoju turističke infrastrukture gdje su uložena značajna sredstva turizam u KS polahko vraća svoj sjaj. Unapređenje poljoprivredno-prehrambenog sektora i ruralnog razvoja i razvoj ruralne infrastrukture i dostupnosti javnih usluga u ruralnim područjima, te unapređenje stanja u sektoru šumarstva su oblasti gdje su planirana značajna sredstva za napredak ovih oblasti.

U okviru **Strateškog cilja 2** najviše sredstava je planirano za realizaciju mjera koje se odnose na unapređenje kvalitete usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja uz veći obuhvat djece predškolskim obrazovanjem, unapređenje kvaliteta cijelog sistema obrazovanja kroz unapređenje kadrovskih i infrastrukturnih kapaciteta obrazovnih institucija, osavremenjivanje nastavnih planova i programa, uspostavu podrške talentovanim učenicima uz saradnju sa svim vanjskim lokalnim akterima, te međunarodnim akterima, te unapređenje podrške istraživačko-razvojnim aktivnostima/projektima su neke od mjera strateškog cilja 2 za koja su planirana, odnosno realizovana sredstva. Što se tiče reforme sistema socijalne politike i unapređenja stručnog rada u oblasti socijalne zaštite i definiranja novih modela ciljanja korisnika i uvezivanja mjera socijalne zaštite i angažiranje korisnika planirana su značajna sredstva za napredak socijalne zaštite u KS.

U oblasti zdravstva najviše planiranih sredstava je izdvojeno za unapređenje dostupnosti efikasnih i efektivnih kvalitetnih zdravstvenih usluga, unapređenje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređenje sistema prevencije bolesti i zaštite zdravlja stanovništva.

Uspostavljanje sistema podrške razvoju kulture i kreativnih industrija, unapređenje zaštite kulturno-historijskog naslijeđa i uspostavljanje održivog sistema razvoja sporta su također mjere za koja su planirana značajna sredstva.

Najviše planiranih sredstva **Strateškog cilja 3** se odnosi na realizaciju mjera za povećanje energijske efikasnosti i podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije, također za postizanje i održavanje dobrog kvaliteta površinskih i podzemnih voda i zaštite od poplava. Za uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom (RCUO) su planirana značajna sredstva za realizaciju ove mjere.

Dio planiranih sredstava se također odnosi i na izgradnju i rekonstrukciju javne saobraćajne infrastrukture, unapređenje i poboljšanje kvaliteta usluge vodosnabdijevanja i unapređenje sistema prikupljanja i tretman otpadnih voda. Također, značajan dio sredstava je planiran za mjere unapređenja energetske infrastrukture (elektroenergetika, gasifikacija i toplifikacija) i unapređenje ostale javne komunalne infrastrukture.

Od ukupno planiranih sredstava za 2021. godinu najviše je planirano za realizaciju mjera **Strateškog cilja 4** koji se odnose na unapređenje sistema zaštite i spašavanja (civilna zaštita, vatrogasci, Gorska služba spašavanja...) i unapređenje sistema prevencije i borbe protiv korupcije. Također, značajan dio sredstava je planiran za unapređenje sigurnosti građana (MUP, migrantska kriza, saobraćajna sigurnost, maloljetnička delikvencija...).

11. Ukupan pregled provedbe strategije za 2021. godinu

Okvirna potrebna sredstva za realizaciju Strategije u 2021. procijenjena su na 343.076.130 KM. Vrijednost realizovanih projekata/aktivnosti iznosi 199.489.910 KM, odnosno 58.1%.

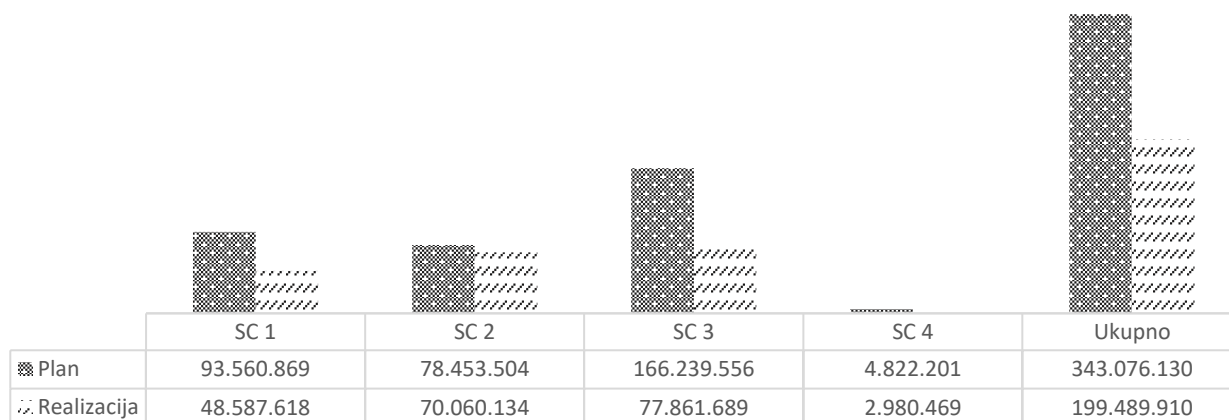
Od ukupno realizovanih sredstava u iznosu od 199.489.910 KM, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 3 (39,0%), zatim Strateškog cilja 2 (35,1%), Strateškog cilja 1 (24,4%), te na projekte Strateškog cilja 4 (1,5%).

Tabela 101. Plan i realizacija u 2021. prema strateškim ciljevima

Strateški cilj/Prioritet	Broj projekata		Realizovani/ Planirani projekti u %	Sredstva u KM		Realizovana/ Planirana sredstva u %
	Plan	Realizacija		Plan	Realizacija	
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	7	4	57,1	93.560.869	48.587.618	51,9
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	8	4	50,0	78.453.504	70.060.134	89,3
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	15	14	93,3	166.239.556	77.861.689	46,8
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	9	8	88,9	4.822.201	2.980.469	61,8
Ukupno	39	30	76,9	343.076.130	199.489.910	58,1

U Strategiji razvoja KS 2021-2027 identificirani su strateški projekti kao intervencija najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva. To su projekti koji imaju višestruki efekat na razvoj, ali njihova implementacija također je i osnov za pokretanje drugih projekata. S tim u vezi Strategijom je definisano 165 strateških projekata od čega je 30 realizovano u potpunosti ili je započeta realizacija u 2021. godini. Pored toga u 2021. godini implementirano je ili je započeta implementacija još 166 projekata/aktivnosti koji značajno utiču i doprinose ostvarenju mjera, prioriteta i strateških ciljeva definisani Strategijom.

Plan i realizacija po strateškim ciljevima 2021. u KM

Graf 16.

Sredstvima u 2021. godini, u odnosu na planirano, realizovalo se:

- 51,9% sredstava planiranih za Strateški cilj 1,
- 89,3% sredstava planiranih za Strateški cilj 2,
- 46,8% sredstava planiranih za Strateški cilj 3,
- 61,8% sredstava planiranih za Strateški cilj 4.

U okviru **Strateškog cilja 1** najviše sredstava utrošeno na realizaciju mjera koje se odnose na sistemski pristup razvoja preduzetničke infrastrukture, unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata i ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica na privredu Kantona Sarajevo izazvanih pandemijom COVID-19 gdje je utrošeno preko 27 miliona KM. Za realizaciju aktiviranja dugoročno nezaposlenih osoba i povećanje efektivne ponude radne snage izdvojeno je preko 2,5 miliona KM. Također, značajna sredstva su uložena za povećanje efikasnosti javnih preduzeća i razvoja turističke infrastrukture. U okviru ovog cilja treba spomenuti također i unapređenje poljoprivredno-prehrambenog sektora i ruralnog razvoja i razvoj ruralne infrastrukture i dostupnosti javnih usluga u ruralnim područjima (utrošeno preko 9 miliona KM).

U okviru **Strateškog cilja 2** najviše sredstava je utrošeno za realizaciju mjera unapređenje kvalitete usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja uz veći obuhvat djece predškolskim obrazovanjem, unapređenje podrške istraživačko-razvojnim aktivnostima/projektima gdje je utrošeno oko 3,5 miliona KM. Također, značajna sredstva su izdvojena za realizaciju reforme sistema socijalne politike i unapređenje stručnog rada u oblasti socijalne zaštite i definiranja novih modela ciljanja korisnika i uvezivanja mjera socijalne zaštite i angažiranje korisnika.

U okviru ovog cilja treba spomenuti i unapređenje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređenje sistema prevencije bolesti i zaštite zdravlja stanovništva (utrošeno oko 6 miliona KM). Za uspostavljanje sistema podrške razvoju kulture i kreativnih industrija, unapređenje zaštite kulturno-historijskog naslijeđa i uspostavljanje održivog sistema razvoja sporta također su izdvojena značajna sredstva za realizaciju, preko 13 miliona KM.

Najviše planiranih sredstva **Strateškog cilja 3** se odnosi na realizaciju mjera koje se odnose na povećanje energijske efikasnosti i podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije, održivu integralnu zaštitu i očuvanje šumskih ekosistema i tla. Izdvojena sredstva za realizaciju izgradnju i rekonstrukciju javne saobraćajne infrastrukture su iznosila preko 45 miliona KM. Također značajna sredstva su uložena za unapređenje i poboljšanje kvaliteta usluge vodosnabdijevanja, unapređenje sistema prikupljanja i tretman otpadnih voda, unapređenje energetske infrastrukture (elektroenergetika, gasifikacija i toplifikacija) i unapređenje ostale javne komunalne infrastrukture.

Od ukupno utrošenih sredstava u **Strateškom cilju 4** najviše je utrošeno za unapređenje sistema prevencije i borbe protiv korupcije, oko 2 miliona KM.

Za 2021. godinu implementacije Strategije utrošeno je oko 199,5 milion KM, odnosno **9,8%** od ukupno planiranih sredstava za cijeli period implementacije Strategije 2021-2027.

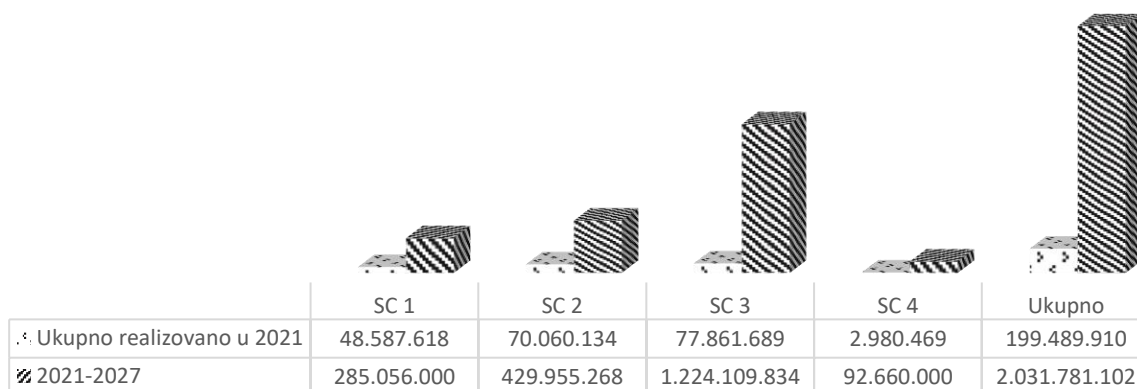
Posmatrajući strukturu po strateškim ciljevima, od 285,1 miliona KM sredstava planiranih za Strateški cilj 1, u nevedenom periodu je realizovano oko 48,6 miliona KM, odnosno 17,0%. Za Strateški cilj 2. do sada je utrošeno oko 70,1 miliona KM, što je 16,3% od ukupno planiranih sredstava (430 miliona KM). Za projekte/aktivnosti Strateškog cilja 3. utrošeno je oko 77,9 miliona KM, odnosno 6,4% od ukupno

planiranih sredstava (1.224,1 milijarde KM), dok je od 92,7 miliona KM ukupno planiranih sredstava za Strateški cilj 4. do sada utrošeno oko 3 miliona KM, odnosno 3,2%.

Tabela 102. Ukupna realizacija po strateškim ciljevima u 2021. godini

Strateški cilj/Prioritet	Sredstva u KM		% dosadašnje implementacije
	Ukupno realizovano u 2021	2021-2027	
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	48.587.618	285.056.000	17,0
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	70.060.134	429.955.268	16,3
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	77.861.689	1.224.109.834	6,4
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	2.980.469	92.660.000	3,2
UKUPNO	199.489.910	2.031.781.102	9,8

Realizacija u 2021. po Strateškim ciljevima u odnosu na ukupnu Strategiju (u KM)

Graf 17.

12. Pregled provedbe po ciljevima i prioritetima za 2021. godinu

Stvarni rezultati razvoja, koji proizlaze iz implementacije strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Taj proces omogućava mjerenje nivoa ostvarenja ciljeva, i njihovo poređenje za ciljnim vrijednostima ukazuje u kom pravcu se realizira Strategija. To daje i mogućnost za poduzimanje pravovremenih mjera u cilju uspješnije implementacije Strategije.

Izveštaj o implementaciji Strategije pruža uvid u realizaciju pet definiranih razvojnih strateških ciljeva, uz praćenje efekata implementacije Strategije na ukupan razvoj kantona pomoću seta indikatora koji su sastavni dio Strategije i koji na vidljiv i mjerljiv način oslikavaju stepen realizacije zadatih strateških ciljeva. U Strategiji je utvrđen set indikatora za strateške i prioritene ciljeve.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 1. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za sedam prioriteta.

Tabela 103.Indikatori Strateškog cilja 1. i prioriternih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
		Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	indikator 2020	indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
1. strateški cilj	Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	indikator 2020	indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj zaposlenih	125.394	150.451	152.576	200.000
		Prosječna plaća	1.153	1.179	1.251	1.350
		Indeks razvijenosti	2,03	2,04	2,02	2,7
1.1. Prioritet	Kreiranje okruženja poticajnog za poslovanje	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Doing Business rangiranje prema lakoći poslovanja	90	90		60
		Broj registriranih poslovnih subjekata	38.668	39.577	33.828	45.000
		Broj registriranih poslovnih subjekata na 1.000 stanovnika	92,0	93,8	81,0	107
		Ukupan iznos ostvarenih investicija u KM	1.023.661	1.029.644		2.000.000
1.2. Prioritet	Jačanje konkurentnosti i izvozne orijentacije poslovnih subjekata s posebnim fokusom na prerađivačku industriju	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Indeks fizičkog obima prerađivačke industrije	104,1	84,8	102	107,0
		Učešće izvoza prerađivačke industrije u ukupnoj industriji (%)	74,3	78,8	67,0	80,0
		Iznos ostvarenih investicija u prerađivačkoj industriji u KM-u	143.942	101.645		200.000
		Pokrivenost uvoza izvozom (%)	29,3	32,2	32	35,0
1.3. Prioritet	Povećati digitaliziranost ekonomije	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Širokopojasni internet-promet, mil. GB	323	348	371	1.000
		Prilagodljivost pravnog okvira digitalnim poslovnim modelima (WEF) (BiH)	2,4			6,0
		% Preduzeća s uspostavljenim IKT-funkcijama koje obavljaju eksterni dobavljači (EUROSTAT BIH)	63			76

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
		% Preduzeća s uspostavljenim IKT-funkcijama koje obavljaju vlastiti zaposlenici (EUROSTAT BIH)	15			30
1.4. Prioritet	Unaprijediti sistem zapošljavanja i povećati efikasnost tržišta rada	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj zaposlenih (31. 12)	152.394	150.451	152.576	200.000
		Broj nezaposlenih (31. 12)	58.746	63.496	57.965	54.000
		Učešće dugoročno nezaposlenih osoba u ukupno nezaposlenim (%)	67,5	72,3	77,2	60,0
		Učešće zaposlenih sa VSS-om u ukupnom broju zaposlenih (%)	33,8	29,9	31,7	37,0
1.5. Prioritet	Osigurati dugoročnu održivost i funkcionalnost javnih preduzeća	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Ukupni prihodi KJKP i JKP u mil. KM	314,8	315,0	324,1	400
		Prosječan broj zaposlenih KJKP i JKP	4.713	4.737	4.527	4.000
		Prosječna plaća KJKP i JKP u KM	1.024	1.063	1.065	1.200
		Ukupni prihodi KJP u mil. KM	31,7			70,0
		Prosječan broj zaposlenih KJP	784			900
		Prosječna plaća KJP u KM	891			1.100
1.6. Prioritet	Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj dolazaka turista u KS	667.756	136.304	339.370	1.068.409
		Broj noćenja turista u KS-u	1.309.113	274.973	800.846	2.884.706
		Prosječno zadržavanje turista u KS-u (dana)	1,96	2,0	2,4	2,7
		Broj pravnih lica u sektoru pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane	683	750	823	720,0
1.7. Prioritet	Jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Izvoz sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (KM)	16.083.000	1.308.666	1.659.651	20.000.000
		Obim investicija u poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo (KM)	2.928.000	1.133.000		5.000.000
		Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata po m ³	127	115	151	150

Napomena * Podatke o ostvarenim investicijama za 2021. godinu Federalni zavod za statistiku objavljuje krajem 2022. godine.

Broj zaposlenih u KS u posmatranom periodu bilježi povećanje i u 2021. godini broj zaposlenih je iznosio 152.576 što je za 1,4% veći broj u odnosu na prethodnu godinu, dok u odnosu na 2019. godinu bilježi značajniji rast i to za 21,7%.

Prosječna plaća u 2021. godini bilježi povećanje za 6,1% u odnosu na 2020. godinu, odnosno 8,5% u odnosu na 2019. godinu.

Kanton Sarajevo u 2021. prema novoj metodologiji proračuna indeksa razvijenosti u Federaciji utvrđenoj prema „Uredbi o izradi indeksa razvijenosti u FBiH“ bilježi dva puta veći indeks razvijenosti od prosjeka FBiH (2,02). Indeks razvijenosti sublimira nivo razvijenosti mjereno prihodom od poreza na dohodak, stepenom zaposlenosti stanovništva, kretanje stanovništva, učešće starog stanovništva te stepen obrazovanja radne snage. Kanton Sarajevo je rangiran na prvom mjestu.

Broj registrovanih poslovnih subjekata u 2021. godini bilježi smanjenje poslovnih subjekata u odnosu na prethodne godine (2019. i 2020. godinu).

Indeks fizičkog obima prerađivačke industrije koji se nalazi u sklopu drugog prioritnog cilja bilježi povećanje u 2021. godini u odnosu na 2020. i to za 20,0%, dok u odnosu na 2019. godinu bilježi pad za 2,1%.

Indikator koji prikazuje iznos ostvarenih investicija u prerađivačkoj industriji u 2020. godini je smanjen je za 29,4% u odnosu na 2019. godinu.

Pokrivenost uvoza izvozom u 2021. godini iznosila je 32,0% , što je za 10,6% veće u odnosu na 2019. godinu kad je iznosila 29,3%.

U četvrtom prioritetu koji se odnosi na unaprijeđenje sistema zapošljavanja i povećanje efikasnosti tržišta rada dati su indikatori koji se odnose na broj zaposlenih i nezaposlenih. Broj zaposlenih u 2021. godini bilježi malo povećanje broja zaposlenih u odnosu na 2019. godinu i to za 0,1%, dok u odnosu na 2020. godinu je zabilježen rast od 1,4%. Procjena broja zaposlenih do 2027. godine je 200.000.

Prema pokazateljima broj nezaposlenih u odnosu na prethodni period smanjen je i to u odnosu na 2020. godinu za 8,7%.

Učešće dugoročno nezaposlenih osoba u ukupno nezaposlenim iz godine u godinu bilježi povećanje, a u 2021. godini iznosi 77,2%.

Ukupni prihodi u komunalnoj privredi su povećani za 2,9% u 2021. godini u odnosu na 2019. godinu, dok prosječan broj zaposlenih KJKP i JKP bilježi smanjenje u 2021 godini.

Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma se odnosi na šesti priritetni cilj i u ovom cilju su prikazani podaci o dolascima, noćenju, zadržavanju turista i sl.

Broj turista u 2019. godini je zabilježio najveći broj u posmatranom periodu (667.756), odnosno periodu prije pandemije. Nakon brojnih lock-downova, broj turista se smanjio, u 2020. godini čak za oko 80% u odnosu na period prije COVID-a 19. U 2021. godini broj posjeta bilježi nagli rast i u odnosu na period 2020. godine zabilježeno je čak oko dva puta više posjeta.

Broj pravnih lica u sektoru pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane od 2019. godine se povećao sa 683 pravnih lica na 823 u 2021. godini, odnosno za 9,7%.

Kod sedmog prioriteta koji se odnosi na jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije, izvoz sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u odnosu na 2019. godinu bilježi značajno smanjenje odnosno pad izvoza i to za oko 90%. Također, i obim investicija u poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo je smanjen u 2021. godini u odnosu na godinu ranije za oko 40%.

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u 2021. godini bilježi povećanje u odnosu na 2019. godinu za 31,3%.

Opća ocjena je da je kod strateškog cilja 1 u postizanju sedam prioriternih ciljeva u 2021. godini zabilježeno smanjenje većine pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Poseban značaj i razvoj u odnosu na prethodne godine je u povećanju broja zaposlenih, plaća, pokrivenosti uvoza izvozom i smanjenju broja nezaposlenih.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 2. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za četiri prioriteta.

Tabela 104.Indikatori Strateškog cilja 2. i prioriternih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
		Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	indikator 2020	indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
2. strateški cilj	Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	Stopa smrtnosti dojenčadi (u ‰)	9,9	5,5	4,2	6,0
		Stopa završavanja škole (osnovna, srednja, fakultet) (%)	90,2	88,9	87,1	100
		Stepen socijalne isključenosti stanovništva (%)	44,7	45,4	44,4	40
2.1. Prioritet	Podići kvalitet obrazovanja (s posebnim naglaskom na STEM i digitalne vještine) i uskladiti ga sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj djece u predškolskim ustanovama	5.001	5.454	6.183	6.000
		Izdvajanje iz Budžeta za obrazovanje (prema COFOG klasifikaciji, 097) (u%)	0,19	0,28	0,16	1,5
		Broj učenika osnovnog obrazovanja	37.423	39.385	37.746	39.000
		Broj učenika srednjeg obrazovanja	14.825	14.825	14.679	16.000
		Broj studenata (Univerzitet KS i privatne visokoškolske ustanove)	25.997	26.008	27.068	35.500
2.2. Prioritet	Poboljšati kvalitet i dostupnost socijalnih usluga za sve ciljne grupe stanovništva,	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Prosječno mjesečno izdvojena sredstva iz Budžeta po korisniku zaštite po zakonu (u KM)	161,7	201,4	164,2	180

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
	kao i smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost, s posebnim akcentom na vanredne okolnosti	Učešća u Budžetu izdvojenih sredstva za zaštitu po osnovu zakona (u %)	7,4	9,1	5,3	Ispod 7
		Stopa dugoročne nezaposlenosti (u %)	75,2	76,9	77,2	58
		Udio nezaposlenih demobilisanih branilaca, članova por. pog. branilaca, ratnih vojnih invalida i ostalih invalida u ukupnom broju nezaposlenih (u %)	12,3	13,4	11,3	7,3
2.3. Prioritet	Unaprijediti funkcionalnost i odgovornost zdravstvenog sistema	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Novi modeli ugovaranja u zdravstvenim ustanovama	Paušalni način, izuzev porodične medicine koja se plaća po kapitaciji – utvrđivanje godišnjeg budžeta koji se realizira u mjesečnim tranšama			Uspostaviti modele plaćanja koji će podstaknuti zdravstvene ustanove na efikasniji rad, odnosno modele zasnovane na rezultatima rada ustanove
		% stanovništva obuhvaćen obaveznim zdravstvenim osiguranjem	99,9	97,3	97,7	100
		Izdvajanja za zdravstvenu zaštitu po jednom stanovniku (KM)	983	998	1.064	1.200
		Uspostavljen funkcionalan multisektorski pristup u prevenciji bolesti i promociji zdravlja u KS-u	0			Uspostavljen program
		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
2.4. Prioritet	Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i sporta	Broj posjetilaca izložbama u KS-u u ukupnom broju posjetilaca u FBiH (%)	43,0	21,7		60
		Broj posjetilaca festivala u KS-u u ukupnom broju posjetilaca FBiH (%)	44	27,7		60
		Broj posjetilaca u centrima za kulturu	156.616	9.780		200.000
		Ukupan broj učesnika u sportu	30.200	30.200	30.000	35.000
		Izdvajanje iz budžeta za sport (%)	0,79	0,62	0,68	1,0
		Podrška neprofitnim organizacijama iz kulture i sporta, učešće u budžetu (%)	1,21	0,23	0,73	1,5

Stopa smrtnosti dojenčadi odnosno broj umrle djece u prvoj godini života je 4‰ i u odnosu na 2019. godinu smanjen je za 57,6%. Sa ovom stopom dojenačke smrtnosti KS nalazi se u kategoriji visokog dojenačkog mortaliteta.

Stopa završavanja škole od 2019. do 2021. godine bilježi blagi pad iz godine u godinu, kao i stepen socijalne isključenosti stanovništva gdje je zabilježeno smanjenje za 0,7% u odnosu na 2019. godinu.

U sklopu drugog prioriteta koji stavlja naglasak na podizanje kvaliteta obrazovanja i usklađivanje sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom, prema pokazateljima koji su prikazani, broj djece u predškolskim ustanovama bilježi značajno povećanje i u 2021. godini taj broj iznosi 6.183 što bilježi rast za 23,6% u odnosu na 2019. godinu.

Izdvajanje iz Budžeta za obrazovanje u 2019. godini je iznosilo 0,19, dok u 2021. godini je zabilježeno smanjenje 0,16%.

Broj učenika osnovnog obrazovanja bilježi blago povećanje, dok broj učenika srednjeg obrazovanja se smanjio u 2021. godini. Broj studenata u 2021. godini se povećao za 1.071, odnosno za 4,1% u odnosu na 2019. godinu.

Prosječno mjesečno izdvojena sredstva iz Budžeta po korisniku zaštite po zakonu (korisnici socijalne zaštite, civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom) u 2021. povećala su se za 1,5%, dok je pokazatelj učešća u budžetu izdvojenih sredstva za zaštitu po osnovu zakona smanjena za 28,4%, u odnosu na 2019. godinu.

Stopa dugoročne nezaposlenosti (udio dugoročno nezaposlenih u ukupno nezaposlenim) u 2019. je bila 75,2% i povećala se na 77,2% u 2021., također i udio nezaposlenih demobilisanih branitelja, članova porodica poginulih, branitelja, ratnih vojnih invalida i ostalih invalida u ukupno nezaposlenim je smanjen sa 12,3% u 2019. godini na 11,3% u 2021. godini.

Stopa stanovništva obuhvaćen obaveznim zdravstvenim osiguranjem se smanjila sa 99,9% u 2019. godini na 97,7% u 2021. godini, dok su se izdvajanja za zdravstvenu zaštitu po jednom stanovniku povećala za 8,2% u 2021. godini.

U KS smanjuje se broj brojeva učesnika u sportu, kao i izdvajanja iz budžeta za sport smanjuje se sa 0,79% u 2019. godini na 0,68% u 2021. godini. Podrška neprofitnim organizacijama iz kulture i sporta, učešće u izvršenju Budžetu za 2021. godinu je 0,73% i u odnosu na 2019. godinu se smanjilo za tri puta.

Opća ocjena je da kod strateškog cilja 2 u postizanju četiri prioriteta u 2021. godini zabilježeno smanjenje određenih pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Bitno za naglasiti je da raste broj učenika upisanih u predškolsko i osnovne škole, kao i studenata i stopa smrtnosti dojenčadi se značajno smanjila.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 3. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za četiri prioriteta.

Tabela 105. Indikatori Strateškog cilja 3. i prioriternih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
		Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	indikator 2020	indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
3. strateški cilj	Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	Gubici vode ViK-a (tehnički i administrativni) (%)	71,3	71,4	70,5	60
		Količina ukupno odloženog otpada (t/god.)	161.086	186.150	180.802	220.000
		Broj dnevnih prekoračenja graničnih vrijednosti PM ₁₀ – Otoka	x	93	86	50
		Prosječna godišnja koncentracija PM _{2,5} (µg/m ³) – Ilidža	26	46	29	25
3.1. Prioritet	Poboljšati kvalitet zraka i zaštitu od buke	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Prosječna godišnja koncentracija SO ₂ (µg/m ³) – Ilijaš	31	34	31	<20
		Broj dnevnih prekoračenja graničnih vrijednosti PM ₁₀ – Otoka	x	93	86	50
		Prosječna godišnja koncentracija PM _{2,5} (µg/m ³) – Ilidža	26	46	29	25
		Broj stanica za praćenje kvaliteta zraka	5	5	5	8
		Izrađena karta buke za KS	0	0	0	1
3.2. Prioritet	Održivo koristiti prirodna dobra štiteći biološku i geološku raznolikost	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Udio zaštićenih područja u odnosu na površinu KS-a (%)	2,46	2,46	2,46	Do 5
		Broj izrađenih planova upravljanja zaštićenim prirodnim područjima i pojedinačnim prirodnim vrijednostima	4	4	4	6
		Biohemijska potrošnja kisika u rijekama (mg/l)	2,47	2,47	2,47	2
3.3. Prioritet	Uspostaviti integralni održivi sistem upravljanja otpadom	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Količina ukupno odloženog otpada (t/god.)	161.086	186.150	180.802	150.000
		Količina ukupno prikupljenog kućnog otpada (t/god.)	161.794	160.014	163.424	150.000
		Količina odvojeno prikupljenog otpada KJKP RAD (t/god.)	1.816	1.903	1.912	2.000

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
		Broj izgrađenih reciklažnih dvorišta	1	1	1	10
3.4. Prioritet	Unapređenje razvoja saobraćaja i javne komunalne infrastrukture	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Opremljenost i prilagođenost saobraćajne infrastrukture osobama s invaliditetom	483 lokacije, 1.140 metara			580 lokacija, 1.500 metara
		Povećanje odnosa potražnje/korištenja prijevoza	≤45% JGP			≥55% JGP
		Ukupna dužina vodovodne mreže (km)	1.161	1.164	1.170	1.200
		Ukupna dužina kanalizacione mreže (km)	1.428	1.429	1.454	1.600
		Broj kupaca s potrošnjom prirodnog gasa	57.106	57.489	57.818	60.000

Pokazatelji uticaja definisani za strateški cilj 3. ne pokazuju značajne promjene u odnosu na početnu vrijednost iz 2019. godine.

Prosječne godišnje koncentracije zagađujućih materija SO₂ i PM_{2,5} pokazuju značajno smanjenje u odnosu na 2020. godinu, međutim vrijednosti i dalje prekoračuju Pravilnikom o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj 1/12,44/19) propisane granične vrijednosti.

U okviru trećeg prioriteta primijećena je promjena u krajnjem pokazatelju rezultata koji se odnosi na količinu ukupno odloženog otpada na deponiju „Smiljevići“, koja je povećana za oko 12% u odnosu na 2019. godinu. Obzirom na to da se količina odvojeno prikupljenog otpada od 2019. godine povećala tek za oko 5%, rezultat o količini ukupno odloženog otpada ne iznenađuje.

Strateški cilj 3 u posmatranom periodu od 2019. do 2021. godine prema indikatorima ne bilježi značajne pozitivne pomake. Zaštita okoliša, prostora, prirodnih i infrastrukturnih resursa u poslijeratnom periodu nije bila prioritetno pitanje za tranzicijsku zemlju kakva je Bosna i Hercegovina, dok u posljednjih par godina svijest o zaštiti i poboljšanju okoliša iz godine u godinu se mijenja na bolje.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 4. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za pet prioriteta.

Tabela 106.Indikatori Strateškog cilja 4. i prioritetnih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
		Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	indikator 2020	indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
4. strateški cilj	Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	Budžet KS/pc (KM)	2.163	2.360	2.724	2.500
		Kapitalna ulaganja iz Budžeta KS/pc (KM)	178	98,5	110	200
		Rang – grad prema kvalitetu života	156	156	149	140
4.1. Prioritet	Smanjiti korupciju i kriminalitet, povećati sigurnost građana, te osnažiti funkcioniranje pravne države	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Učešće krivičnih djela prema nepoznatom izvršiocu u ukupnom broju počinjenih (%)	50,6	55,6	49,20	30
		Broj prijavljenih slučajeva korupcije	334	425	639	20
		Broj saobraćajnih nezgoda	9.231	8.188	7.061	7.000
		Broj intervencija – Kantonalna uprava civilne zaštite	2.149	1.873	1.906	1.400
		Spašena imovina u %	90	91,0	93,0	98
4.2. Prioritet	Povećati učinkovitost i odgovornost u oblasti javnih finansija	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Učešće poreznih prihoda u ukupnim prihodima budžeta u %	81,8	80,7	85,5	87,4
		Porezni prihodi/pc (KM)	383	396	464	400
		Realizirane javne investicije, mil. KM	161	187,3	230,9	200
4.3. Prioritet	Reformirati javnu upravu	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj lokalnih zajednica koje su uključene u PJI KS-a	7	6	5	10
		Vrijednost projekta u PJI KS-a sufinansiranih s općinama (% u ukupnom broju)	6,7	8,1	7,2	20
		Broj zakonskih rješenja u oblasti koja su poboljšana	Nema	x	x	Ima
	Broj objedinjenih digitaliziranih usluga JLS-a i Kantonalne uprave	1	1	1	Min. 10	

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI				
		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
4.4. Prioritet	Unaprijediti sistem upravljanja razvojem	Broj projektnih aplikacija prema EU i drugim međunarodnim fondovima	5	2		50
		Broj realiziranih projekata iz EU i drugih međunarodnih fondova	1		1	25
		Iznos povučenih sredstava, mil. KM	x	x	x	10.000.000
		Formirano tijelo/služba za EU-integracije i međunarodne fondove	Nema	nema	nema	Ima
4.5. Prioritet	Pozicioniranje KS-a u široj regiji i Evropi	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Indikator 2020	Indikator 2021	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Pokrivenost uvoza izvozom	29,3	32,2	32,4	35
		Rast investicija – godišnje (%)	19,3	-0,6	0,6	25
		Broj proizvoda sa zaštitnim znakom brenda KS-a	0	0	0	10
Prosječno zadržavanje turista/dan	2	2	2,4	2,2		

Pokazatelji uticaja definisani za strateški cilj 4. pokazuju određene promjene u odnosu na početnu vrijednost iz 2019. godine. Izdvajanje iz budžeta Kantona Sarajevo po glavi stanovnika u 2021. godini je povećano za 25,9%, dok su kapitalna ulaganja iz budžeta po glavi stanovnika smanjena i to za 38,2%. Grad Sarajevo prema kvalitetu života rangiran je na 149 mjesto u 2021. godini, dok je u 2019. godini bio na 156 mjestu.

U prvom prioritetu strateškog cilja 4 cilj je smanjiti korupciju i kriminalitet, povećati sigurnost građana, te osnažiti funkcioniranje pravne države. U 2021. godini učešće krivičnih djela prema nepoznatom izvršiocu u ukupnom broju počinjenih smanjen je za 2,8%, dok je broj prijavljenih slučajeva korupcije povećan za 91,3% u odnosu na 2019. godinu. Broj saobraćajnih nezgoda bilježi smanjenje u odnosu na prethodni period za 23,5%. Broj intervencija Kantonalne uprave civilne zaštite smanjen je sa 2.149 u 2019. godini na 1.906 u 2021. godini, odnosno za 11,3%.

Kod prioriteta koji se odnosi na povećanje učinkovitosti i odgovornost u oblasti javnih finansija svi pokazatelji bilježe povećanje. Porezni prihod po glavi stanovnika povećao se za 21,1%, a realizirane javne investicije za čak 43,4% u odnosu na 2019. godinu.

Broj lokalnih zajednica koje su uključene u PJI KS-a smanjen je sa 7 u 2019. godini na 5 u 2021. godini. Pokrivenost uvoza izvozom bilježi povećanje u 2021. godini za 10,6%.

Godišnji rast investicija u 2021. godini se povećao, ali u 2019. godini to je bio značajniji rast i to za 19,3% u odnosu na 2021. godinu kad je zabilježen rast od 0,6%.

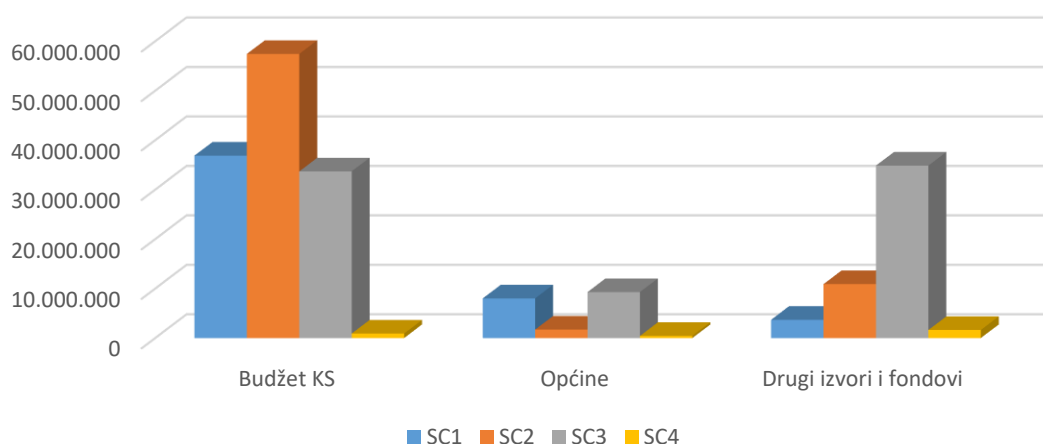
Strateški cilj 4 u posmatranom periodu prema indikatorima bilježi uglavnom pozitivne pomake.

13. Pregled financijskih ulaganja za 2021. godinu

Od ukupno 343,0 miliona KM planiranih sredstava (Akcioni plan 2021-2023.), u 2021. je realizovano oko 199,5 miliona KM, odnosno 58,1%.

Posmatrajući prema strukturi finansiranja u 2021. od ukupno realiziranih sredstava 199.489.910 KM, iz Budžeta KS je 128.939.814 KM, odnosno 64,6%, iz sredstava Općina u iznosu od 19,454,964 KM ili 9,8%, te 19,454,964 KM iz Drugih izvora finansiranja (budžeti viših nivoa vlasti, fondovi, grantovi, donacije....) što je 25,6% od ukupno realizovanih sredstava.

Realizovano po izvorima finansiranja u 2021.

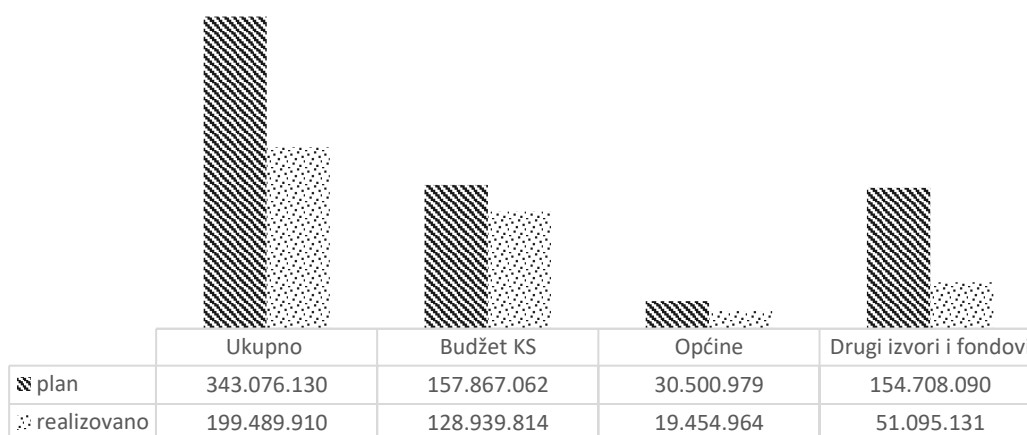

Graf 18.

Tabela 107. Struktura plana i implementacije Strategije prema strateškim ciljevima i izvorima finansiranja u 2021.

	2021				realizovano u odnosu na planirano %
	plan	%	realizovano	%	
Strateški cilj 1	93.560.869	100,0	48.587.618	100,0	51,9
Budžet KS	53.757.175	57,5	36.883.851	75,9	68,6
Općine	8.392.152	9,0	8.013.025	16,5	95,5
Drugi izvori i fondovi	31.411.543	33,6	3.690.742	7,6	11,7
Strateški cilj 2	78.453.504	100,0	70.060.134	100,0	89,3
Budžet KS	59.862.027	76,3	57.446.421	82,0	96,0
Općine	3.508.482	4,5	1.709.165	2,4	48,7
Drugi izvori i fondovi	15.082.995	19,2	10.904.549	15,6	72,3
Strateški cilj 3	166.239.556	100,0	77.861.689	100,0	46,8
Budžet KS	43.139.860	26,0	33.698.767	43,3	78,1
Općine	17.047.346	10,3	9.297.331	11,9	54,5
Drugi izvori i fondovi	106.052.351	63,8	34.865.591	44,8	32,9
Strateški cilj 4	4.822.201	100,0	2.980.469	100,0	61,8
Budžet KS	1.108.000	23,0	910.775	30,6	82,2
Općine	1.553.000	32,2	435.444	14,6	28,0
Drugi izvori i fondovi	2.161.201	44,8	1.634.250	54,8	75,6
Ukupno	343.076.130	100,0	199.489.910	100,0	58,1
Budžet KS	157.867.062	46,0	128.939.814	64,6	81,7
Općine	30.500.979	8,9	19.454.964	9,8	63,8
Drugi izvori i fondovi	154.708.090	45,1	51.095.131	25,6	33,0

Plan i realizacija za 2021. po strukturi finansiranja (u KM)

Graf 19.

U narednom dijelu data je analiza finansijskih ulaganja u 2021. godini po strateškim ciljevima i strukturi finansiranja.

Strateški cilj 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost. Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2021. godini utrošeno je oko 48,6 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 75,9%, Općine sa 8,0 miliona KM odnosno 16,4% učešća, a sredstva Drugih izvora i fondova 7,6%. Ostvarenje plana za 2021. godinu (AP 2021-2023.) je 51,9%.

Strateški cilj 2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport). Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2021. godini utrošeno je oko 70,1 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 82%, Općine sa 2,4% učešća, a sredstva Drugih izvora i fondova 15,6%. U 2021. godini realizovano je oko 89,3% u odnosu na planirana sredstva iz AP 2021-2023.

Strateški cilj 3. – Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima. Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2021. godini utrošeno je preko 77 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 43,3%, sredstva Općine 11,9%, te sredstva Drugih izvora i fondova 44,8%. Oko 46,8% je realizovano i implementirano sredstava u odnosu na planirano AP 2021-2023.

Strateški cilj 4. – Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora. Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2021. godini utrošeno je oko 2,9 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 30,6%, sredstva Općine 14,6%, te sredstva Drugih izvora i fondova 54,8%. U 2021. godini realizovano je tek 61,8% planiranih sredstava iz AP 2021-2023.

ANEKS

Pregled planiranih i realizovanih aktivnosti po strateškim i prioritetnim ciljevima, mjerama, projektima, kao i nosiocima implementacije, strukturi i izvoru finansiranja i vrijednosti planiranih i realizovanih sredstava u 2021. godini

Tabela 108. Planirana i realizovana sredstva za 2021. godinu

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027.									343.076.130	199.489.910	
SC: 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost									93.560.869	48.587.618	
Prioritet 1.1. Kreiranje okruženja poticajnog za poslovanje									34.238.102	27.240.136	
Mjera 1.1.1. Unapređenje efikasnosti administrativnih procedura									55.000	0	
1.1.1.1. Administrativno rasterećenje poslovnih subjekata		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Ministarstvo pravde i uprave, lokalne zajednice				
Povećanje kapaciteta prijemnog odjeljenja Šalter sale Općine Novo Sarajevo								Općina Novo Sarajevo	55.000		
Mjera 1.1.2. Smanjenje parafiskalnog opterećenja za poslovne subjekte									0	0	
1.1.2.1. Smanjenje parafiskalnih nameta		S					Ministarstvo privrede, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture,				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
							prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša i ostala ministarstva, Ministarstvo pravde i uprave i institucije Kantona				
Mjera 1.1.3. Sistemski pristup razvoju preduzetničke infrastrukture									5.103.102	2.871.201	
1.1.3.1. Program razvoja preduzetničke infrastrukture		S									
Unapređenje lokalnog poslovnog okruženje (Jačanje institucionalno-upravljačkih kapaciteta općine Ilijaš)								Općina Ilijaš	10.000	10.000	
Uspostava industrijske zone Luke Ilijaš II faza							Ministarstvo privrede KS-a, lokalne zajednice	Općina Ilijaš	100.000	100.000	
								Kredit - MP	993.102	993.102	
								Federalno ministarstvo razvoja	500.000	500.000	
						<i>Ukupno</i>		<i>1.593.102</i>	<i>1.593.102</i>		
Rekonstrukcija zajedničke poslovne infrastrukture u "brownfiled" zonama (Željezara i PDI Bosna)								Općina Ilijaš	100.000	100.000	
								Budžet KS - MP	100.000	100.000	
								Federalno ministarstvo razvoja	100.000	100.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>300.000</i>	<i>300.000</i>	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Privredna zona "Hadžići"								Budžet KS - MP	800.000	299.675	
Inovacijsko-tehnološki park "Šip"								Budžet KS - MP	1.000.000	0	
Industrijska zona "Vogošća"								Budžet KS - MP	500.000	19.700	
Poslovne zone u općini Novi grad: "Bačići" i "Donje Telalovo polje"								Budžet KS - MP	900.000	648.724	
Mjera 1.1.4. Unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata									8.080.000	7.355.875	
1.1.4.1. Program finansijske podrške za malo i srednje preduzetništvo		S					Ministarstvo privrede KS-a,	Budžet KS - MP	8.060.000	7.339.173	
Sufinansiranje kamatne stope za postojeća preduzeća (Općina Novo Sarajevo)							lokalne zajednice	Općina Novo Sarajevo	20.000	16.702	
Mjera 1.1.5. Ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica na privredu Kantona Sarajevo izazvanih pandemijom COVID-19									21.000.000	17.013.060	
1.1.5.1. Program kratkoročnih i srednjoročnih mjera od značaja za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 na privredu u Kantonu Sarajevo		S					Vlada Kantona Sarajevo i kantonalno Ministarstvo privrede; druga resorna ministarstva	Budžet KS - MP	21.000.000	17.013.060	
Mjera 1.1.6. Jačanje javno-privatnog partnerstva kao									0	0	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
modaliteta aktiviranja resursa privatnog sektora za unapređenje javne infrastrukture i podizanje kvaliteta javnih usluga											
1.1.6.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za realizaciju JPP projekata		S					Ministarstvo privrede KS-a, lokalne zajednice	Budžet KS - MP			
1.1.6.2. Specijalizirani trening programi vezano za identificiranje, pripremu i realizaciju JPP projekata		S				Budžet KS - MP					
1.1.6.3. Izrada i promocija JPP kataloga, operativnih planova realizacije ključnih JPP projekata		S				Budžet KS - MP					
1.1.6.4. Realizacija JPP pilot projekata		S				Budžet KS - MP					
Prioritet 1.2. Jačanje konkurentnosti i izvozne orijentacije poslovnih subjekata s posebnim fokusom na prerađivačku industriju									0	0	
Mjera 1.2.1. Unaprijediti tehnološku infrastrukturu i inovativnost poslovnih subjekata									0	0	
1.2.1.1. Jačanje inovativnosti poslovnih subjekata		S					Ministarstvo privrede KS-a				
Mjera 1.2.2. Proaktivan pristup privlačenju novih investicija u domenu srednje i visoke									0	0	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
tehnologije i usluga baziranih na znanju											
1.2.2.1. Brendiranje Kantona Sarajevo kao atraktivne investicijske destinacije		S					Ministarstvo privrede KS-a				
Prioritet 1.3. Povećati digitaliziranost ekonomije									0	0	
Mjera 1.3.1. Podsticati digitalnu transformaciju poslovnih subjekata									0	0	
1.3.1.1. Digitalizacija poslovnih subjekata		S					Ministarstvo privrede KS-a, lokalne zajednice				
Mjera 1.3.2. Jačati podršku razvoju IT sektora									0	0	
1.3.2.1. Program podrške IT preduzetništvu		S					Ministarstvo privrede KS-a				
Mjera 1.3.3. Sistemska podrška razvoju kreativnih industrija									0	0	
1.3.3.1. Osnivanje hub-a za razvoj kreativnih industrija		S					Ministarstvo privrede KS-a				
Prioritet 1.4. Unaprijediti sistem zapošljavanja i povećati efikasnost tržišta rada									30.453.141	2.948.515	
Mjera 1.4.1. Jačati funkciju posredovanja i unaprijediti reputacijski kapital Službe za zapošljavanje KS									17.988.965	20.000	
1.4.1.1. Kreiranje evidencionih obrazaca u kojim bi se vodila		S					Služba za zapošljavanje KS-a,				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
evidencija nezaposlenih osoba koje dolaze iz istog domaćinstva							Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, Vijeće za reformu tržišta rada, lokalne zajednice				
1.4.1.2. Kreirati poseban evidencioni obrazac za nezaposlene invalidne osobe (razvrstane po vrsti invalidnosti i preostaloj radnoj sposobnosti)		S									
1.4.1.3. Unapređenje sistema ocjene kretanja tražnje za radnom snagom		S									
1.4.1.4. Jačanje saradnje sa poslodavcima		S									
1.4.1.5. Jačanje saradnje sa privatnim agencijama za posredovanje u zapošljavanju, centrima za obrazovanje i obuku odraslih, nevladinim organizacijama, itd.		S									
1.4.1.6. Razvoj internih kapaciteta službe (kadrovski kapaciteti, sistem upravljanja, informatička podrška) i pozicioniranje Službe kao relevantne institucije na tržištu rada		S									
Unaprijediti sistem zapošljavanja i povećati efikasnost tržišta rada (JUSZZ)								JUSZZ	17.953.965		
Obuka, dokvalifikacija, prekvalifikacija i specijalizacija boračke populacije i drugih								Općina Novo Sarajevo	15.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
nezaposlenih lica (Općina Novo Sarajevo)											
Inkubator poslovnih ideja za start up biznis (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	20.000	20.000	
Mjera 1.4.2. Aktivirati dugoročno nezaposlene osobe i povećati efektivnu ponudu radne snage									6.000.138	2.638.815	
1.4.2.1. Aktivacijski programi (paketi podrške) usmjereni na dugoročno nezaposlene obeshrabrene i osobe sa otežanim pristupom tržištu rada (žene, mladi, osobe bez kvalifikacija i/ili radnog iskustva, 55+ osobe, pripadnika demobilizirane boračke populacije, nezaposlene iz domaćinstava u kojima je više od dvije osobe nezaposlene i sl.)		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, Ministarstvo za boračka pitanja, lokalne zajednice	JUSZZ	5.453.138	2.097.640	
1.4.2.2. Podrška socijalnom preduzetništvu putem donošenja pravne regulative (Zakon o socijalnom poduzetništvu)		S									
1.4.2.3. Uspostavljanje Centra za socijalno poduzetništvo		S									
1.4.2.4. Registar socijalnih preduzeća		S									
1.4.2.5. Podrška zapošljavanju u domenu socijalnih usluga		S									
1.4.2.6. Utvrditi mjere ekonomskog osnaživanja		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
pripadnika braniteljske populacije kroz specifične modele samozapošljavanja, socijalnog poduzetništva, boračke zadruge i sl.											
Podsticaj zapošljavanja branilaca i članova porodica – Novo zapošljavanje i održavanje postojeće zaposlenosti								Budžet KS - MBP	462.000	461.199	Kao planirani iznos za 2021. godinu je korišten konačni iznos budžeta sa svim izvršenim preraspodjelama. Za 2022. godinu je korišten važeći zakonski budžet iako su na istom vršene (značajnije) izmjene. Za 2023. i 2024. je korištena procjena iz važećeg budžeta za 2022. godinu, a za 2025. korišten isti iznos kao i za 2024. godinu, obzirom da se tek radi na budžetu za 2023.

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
											koji će sadržavati projekciju za 2025. godinu.
Podsticaj doškolovanju i edukaciji – plaćanje troškova vanrednog školovanja i sufinansiranje II i III ciklusa studija								Budžet KS - MBP	80.000	79.976	
Razvoj socijalnog poduzetništva (osposobljavanje osoba sa invaliditetom za zapošljavanje) (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	5.000	0	
Mjera 1.4.3. Povećati učinkovitost aktivnih mjera zapošljavanja									6.464.038	289.700	
1.4.3.1. Unapređenje procesa pripreme i implementacije programa podrške novom zapošljavanju		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, lokalne zajednice				
1.4.3.2. Redizajn portfolia mjera podrške novom zapošljavanju		S									
1.4.3.3. Implementacija reformskog paketa programa podrške novom zapošljavanju		S									
1.4.3.4. Pilotiranje programa baziranih na učincima		S									
Pilotiranje vaučer šeme								JUSZZ	6.156.338		
1.4.3.5. Uspostavljanje tzv. kišobrana poticajnih mjera za područje KS u saradnji sa lokalnim zajednicama		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Sufinansiranje samozapošljavanja (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	73.000	70.600	
Sufinansiranje zapošljavanja - Posao za sve (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	234.700	219.100	
Prioritet 1.5. Osigurati dugoročnu održivost i funkcionalnost javnih preduzeća									5.355.000	4.552.000	
Mjera 1.5.1. Povećati efikasnost i podići kvalitet usluga komunalnog sektora									0	0	
1.5.1.1. Organizacijsko-finansijsko restrukturiranje javnih komunalnih preduzeća		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Ministarstvo privrede; Ministarstvo saobraćaja, kantonalna javna komunalna preduzeća, lokalne zajednice				
1.5.1.2. Definiranje standarda kvaliteta javnih komunalnih usluga		S									
1.5.1.3. Redizajn politike subvencioniranja korisnika komunalnih usluga		S									
1.5.1.4. Izmjenu sistema obračuna i naplate usluga (prema principu opravdanih troškova) iz domena zajedničke komunalne potrošnje		S									
1.5.1.5. Implementiran jedinstven informacioni sistem za sva komunalna preduzeća		S									
1.5.1.6. Uspostava nove organizacione strukture na nivou komunalnog sektora - Holding		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
komunalne privrede u Kantonu Sarajevo											
Mjera 1.5.2. Povećati efikasnost javnih preduzeća									5.355.000	4.552.000	
1.5.2.1. Rekonstrukcija, opremanje i modernizacija svih prostora Centra Skenderija		S					Ministarstvo privrede KS-a, KJP Centar Skenderija, KJP ZOI '84, lokalne zajednice	Budžet KS - MP			
1.5.2.2. Poboljšanje turističko resursne osnove Olimpijskih planina Igmana i Bjelašnice		S				Budžet KS - MP		3.855.000	3052000		
1.5.2.3. Proširenje kapaciteta usluga i kontinuirana podrška Olimpijskom bazenu Otoka		S				Grad Sarajevo		1.500.000	1.500.000		
Prioritet 1.6. Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma									8.501.762	3.792.069	
Mjera 1.6.1. Uspostavljanje efikasnog destinacijskog menadžmenta									0	0	
1.6.1.1. Kreiranje strategije razvoja održivog turizma KS		S					Ministarstvo privrede KS-a, Turistička zajednica KS-a, Javna ustanova za zaštićena i prirodna područja KS-a, lokalne zajednice (općine), javna preduzeća, javne ustanove, biznisi u	Budžet KS - MP			
1.6.1.2. Proglašavanje novih i unapređenje razvoja postojećih zaštićenih područja		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
							sektoru turizma, obrazovne institucije, neprofitne organizacije, mediji				
Mjera 1.6.2. Unapređenje ambijenta za razvoj preduzetništva i razvoj ljudskih kapaciteta u turizmu									0	0	
1.6.2.1. Unapređenje kapaciteta JU Srednja ugostiteljsko-turistička škola		S					Vlada KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Turistička zajednica KS-a, lokalne zajednice (općine), biznisi u sektoru turizma, obrazovne institucije	Budžet KS - MP			
Mjera 1.6.3. Razvoj turističke infrastrukture									8.501.762	3.792.069	
1.6.3.1. Turistička signalizacija u KS		S						Budžet KS - MP			
Završetak radova i stavljanje u funkciju objekta "Vidikovac" na Trebeviću							Vlada KS-a, Turistička zajednica KS-a, lokalne zajednice (općine), biznisi u sektoru turizma	Grad Sarajevo	195.000	19.710	
								Kredit	255.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>450.000</i>	<i>19.710</i>	
Izgradnja Poslovno Sportskog centra u Općini Trnovo (- Izgradnja sportske dvorane relax zone i administrativnog objekta; - Izgradnja tribine i pumpne stanice								Općina Trnovo	4.150.000	3.000.000	
								Budžet KS	3.775.592	647.227	
								<i>Ukupno</i>	<i>7.925.592</i>	<i>3.647.227</i>	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
sa rezervoarom za vodu; -Izgradnja infrastrukture u poslovno - sportskom centru											
Nabavka, Izrada i postavljanje turističke signalizacije, putokaza, 3D prikaza, oglasnih tabli i drugog mobilijara u cilju razvoja turističke infrastrukture i promocije turizma u Općini Trnovo - Nabavka putokaza; - Izrada prostornih 3D prikaza; - Nabavka mobilijara za prazničko ukrašavanje; - Izgradnja olimpijskih krugova na Gornjoj Grkarici								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	126.170	125.132	
Prioritet 1.7. Jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije									15.012.865	10.054.899	
Mjera 1.7.1. Unapređenje poljoprivredno-prehrambenog sektora i ruralnog razvoja									6.460.000	6.453.474	
1.7.1.1. Kreiranje strategije ruralnog razvoja KS		S					Ministarstvo privrede KS-a, Vlada KS-a, lokalne zajednice (općine), biznisi u sektoru poljoprivrede, obrazovne institucije, mediji				
Podrška poljoprivrednoj proizvodnji na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš	50.000	50.000	
								Budžet KS - MP	300.000	300.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>350.000</i>	<i>350.000</i>	
Poticaj poljoprivrednim proizvođačima za učešće na sajmovima (općina Ilijaš)								Općina Ilijaš	10.000	10.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
Mjera 1.7.2. Razvoj ruralne infrastrukture i dostupnosti javnih usluga u ruralnim područjima									1.728.282	2.771.782		
1.7.2.1. Analiza i mapiranje potrebne saobraćajne i ostale komunalne infrastrukture i javnih usluga (zdravstvo, obrazovanje, kultura, sport)		S					Vlada KS-a s nadležnim ministarstvima, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice (općine), javna preduzeća i ustanove, biznisi					
Izrada projektne dokumentacije za izgradnju ruralne infrastrukture u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo		44.000		
Izgradnja i razvoj ruralnih infrastrukturnih objekata i dostupnosti javnih usluga na području Općine Trnovo (Rekonstrukcija kuće spasa, Izgradnja grijanja u kući spasa, Opremanje škole u prirodi)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	375.282	368.282		
Izrada regulacionih i Urbanističkih projekata, Planova parcelacije na području Općine Trnovo (Izrada Urbanističkog projekta Kolijevka; Izrada pješačke staze; Izrada projekta revitalizacije i uređenja naselja)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	44.000	44.000		
Izgradnja dječijih igrališta, adrenalin parkova (Općina Trnovo)								Općina Trnovo,	157.000			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
								Kanton Sarajevo			
Izgradnja i održavanje javnih česama (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	25.000	13.500	
Obnova stambenih objekata (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	215.000	215.000	
Izgradnja i održavanje javne rasvjete (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	382.000	347.000	
Hitne intervencije na infrastrukturnim objektima (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	150.000	1.360.000	
Zajednički projekti sa drugim investitorima (Općina Trnovo) - izgradnja puteva i javne rasvjete u RS								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	180.000	180.000	
Izgradnja, rekonstrukcija, opremanje i održavanje škole u prirodi sa pratećim sadržajima u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	200.000	200.000	
1.7.3. Unapređenje stanja u sektoru šumarstva									6.824.583	829.643	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
1.7.3.1. Očuvanje, unapređenje, zaštita i reprodukcija šumskih ekosistema		S					Ministarstvo privrede KS-a, Uprava za šumarstvo, KJP "Sarajevo-šume" d.o.o. Sarajevo	Budžet KS - MP	6.824.583	829.643	
SC: 2. Stvoriti uslove za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)									78.453.504	70.060.134	
Prioritet 2.1. Podići kvalitet obrazovanja (sa posebnim naglaskom na STEM i digitalne vještine) i uskladiti ga sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom									7.992.882	7.202.524	
Mjera 2.1.1. Unapređenje kvalitete usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja uz veći obuhvat djece predškolskim obrazovanjem.									3.558.382	3.408.382	
2.1.1.1. Rekonstrukcija objekata predškolskih ustanova na području kantona		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja,	Budžet KS - MOO	125.382	125.382	
2.1.1.2. Povećanje obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem u Kantonu Sarajevo		S						Budžet KS - MOO	3.230.000	3.230.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
2.1.1.3. Povećanje kvaliteta programa predškolskog odgoja i obrazovanja		S					predškolske ustanove, lokalne zajednice					
2.1.1.4. Podizanje kvalitete inicijalne edukacije nastavnika i kontinuiranog profesionalnog obrazovanja nastavnika za predškolski odgoj i obrazovanje		S										
2.1.1.5. Unapređenje sistema rane detekcije razvojnih poteškoća kod djece u najranijem uzrastu (3-5 godina)		S										
2.1.1.6. Uspostava baze podataka prema Eurostat metodologiji		S										
Rekonstrukcija objekta vrtić KOLIBRI (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	150.000	0		
								Drugi izvori				
							<i>Ukupno</i>	<i>150.000</i>	<i>0</i>			
Adaptacija i proširenje vrtića Ilijaš JU djeca Sarajeva							Općina Ilijaš	13.000	13.000			
							Budžet KS - MOO	40.000	40.000			
							<i>Ukupno</i>	<i>53.000</i>	<i>53.000</i>			
Mjera 2.1.2. Osiguranje efikasne i efektivne saradnje sektora obrazovanja i tržišta rada kroz formalnu i neformalnu edukaciju u okviru cjeloživotnog učenja								10.000	10.000			
2.1.2.1. Inovirati nastavne planove i programe prema potrebama na tržištu rada		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Institut za					

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
2.1.2.2. Unaprijediti sistem obavljanja prakse u skladu sa preporukom i Kriterijima EU		S					razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, osnovne škole, srednje škole, univerziteti, Služba za zapošljavanje KS-a, lokalne zajednice				
2.1.2.3. Unaprijediti sistem karijernog savjetovanja u formalnom i neformalnom obrazovanju		S									
Uspostavljanje dugoročne saradnje između škola i privrednih subjekata za izvođenje praktične obuke za učenike na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš	5.000	5.000	
								JUSZZ	5.000	5.000	
							<i>Ukupno</i>	<i>10.000</i>	<i>10.000</i>		
Mjera 2.1.3. Osigurati i razvoj funkcionalnog sistema obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja									0	0	
2.1.3.1. Unapređenje sistema obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, Ministarstvo rada i socijalne politike KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Službe za zapošljavanje KS-a		0	0	
Mjera 2.1.4. Unaprijediti kvalitet cijelog sistema obrazovanja kroz									1.424.500	784.142	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
unapređenje kadrovskih i infrastrukturnih kapaciteta obrazovnih institucija, osavremenjivanje nastavnih planova i programa, uspostavu podrške talentovanim učenicima uz saradnju sa svim vanjskim lokalnim akterima, te međunarodnim akterima.											
2.1.4.1. Implementacija kurikularne reforme i osavremenjivanje nastavnih planova i programa		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, predškolske ustanove i druge ustanove za edukaciju relevantne za pojedine oblasti, lokalne zajednice	Budžet KS - MOO	107.300	107.300	
2.1.4.2. Razvijanje sistema pozitivnih vrijednosti kod učenika		S									
2.1.4.3. Razvijanje cjelovitog sistema vrednovanja, ocjenjivanja i izvještavanja o ishodima učenja		S									
2.1.4.4. Unapređenje sistema inicijalnog obrazovanja i kontinuiranog profesionalnog usavršavanja nastavnika		S									
2.1.4.5. Uspostava sistema za unapređenje rada sa nadarenim učenicima		S									
Izgradnja objekta JU OŠ POFALIĆI (Općina Novo Sarajevo)									Općina Novo Sarajevo	130.000	0
								Kanton	450.000	0	
								<i>Ukupno</i>	<i>580.000</i>	<i>0</i>	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Kabinet za asistivnu tehnologiju i senzornu integraciju (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	30.000	30.000	
Adaptacija sala u objektima osnovnih škola (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	250.000	189.642	
Stipendije za učenike studente, te reforma propisa akata u oblasti stipendiranja učenika i studenata								Grad Sarajevo	457.200	457.200	
Mjera 2.1.5. Unapređenje podrške istraživačko-razvojnim aktivnostima/projektima									3.000.000	3.000.000	
2.1.5.1. Unaprijediti sistem za reguliranje i unapređenje naučnoistraživačke djelatnosti.		S					Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, lokalne zajednice				
Sufinansiranje programa i projekata nauke								Budžet KS - MVON	3.000.000	3.000.000	
Prioritet 2.2. Poboljšati kvalitet i dostupnost socijalnih usluga za sve ciljne grupe stanovništva, kao i smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost, sa posebnim akcentom na vanredne okolnosti									44.923.395	42.545.812	
Mjera 2.2.1. Reforma sistema socijalne politike									4.364.695	2.552.085	
2.2.1.1. Analiza efikasnosti, održivosti i pravičnosti sistema		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku,	Budžet KS - MRSRI			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, radi ublažavanja posljedica siromaštva i socijalne isključenosti							raseljena lica i izbjeglice KS-a, ustanove iz resora Ministarstva, NVO, lokalne zajednice				
Subvencioniranje troškova grijanja socijalnim kategorijama								Budžet KS - MRSRI	700.000	628.100	
Podrška za najugroženije kategorije stanovništva (sufinansiranje rada javnih kuhinja)								Budžet KS - MRSRI	2.100.700	1.892.381	
								Donacije	40.000	31.604	
								<i>Ukupno</i>	<i>2.140.700</i>	<i>1.923.985</i>	
Kupovina zgrade na Otesu 9 i Otesu 10								Budžet KS - MRSRI	979.000	0	
Utopljanje objekata koje koriste osobe u stanje socijalne potrebe u KS-u								Kredit	100.000	0	
Izgradnja prihvatilišta za prosjake i skitnice							Kredit	444.995	0		
2.2.2. Unapređenje stručnog rada u oblasti socijalne zaštite i definiranja novih modela ciljanja korisnika i uvezivanja mjera socijalne zaštite i angažiranje korisnika									40.143.700	39.578.727	
2.2.2.1. Uspostaviti kvalitetniji sistem planiranja i pružanja socijalnih usluga		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS-a i ustanove iz resora Ministarstva, Ministarstvo				
Podrška licima u stanju socijalne potrebe koja su zaražena virusom SARS-CoV-2, odnosno koja su prebolovala bolest COVID-19								Budžet KS - MRSRI	75.000	20.200	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Podrška udruženjima osoba sa invaliditetom (sufinansiranje redovnih udruženja i udruženja i humanitarnih organizacija u skladu sa Javnim pozivom							zdravstva KS-a, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Ministarstvo za boračka pitanja KS-a, druge relevantne institucije, NVO, lokalne zajednice	Budžet KS - MRSRI	864.300	862.800	
2.2.2.2. Unaprijediti sistem podrške djeci u stanju potrebe		S									
Zaštita porodica sa djecom (dječiji dodatak, jednokratne novčane pomoći, dodatna novčana pomoć u prehrani djeteta do 6 mj., naknada plaće ženi-majci do 1 godine koja je u radnom odnosu, dodatna pomoć na ime brige i njege djeteta ženi-majci koja ostvaruje pravo na naknadu plaće, dodatna pomoć na ime brige i njege djeteta ženi-majci koja nije u radnom odnosu i zdravstvena zaštita za djecu.								Budžet KS - MRSRI	30.411.607	30.018.101	
2.2.2.3. Unaprijediti sistem podrške starijim osobama i penzionerima		S									
Definisana razvijena i uspostavljena mreža usluga kojima se unapređuje podrška starijim osobama i penzionerima								Budžet KS - MRSRI			
Podrška starijim osobama (Sufinansiranje materijalnih								Budžet KS - MRSRI	830.000	830.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
troškova i podrška u radu KJU "Gerontološko centar")											
2.2.2.4. Program rješavanja stambenog zbrinjavanja braniteljske populacije		S									
Kupovina stanova za dodjelu u vlasništvo određenim kategorijama boračke populacije								Budžet KS - MBP	43.360	0	
								Kredit	7.000.000	6.928.193	
								<i>Ukupno</i>	<i>7.043.360</i>	<i>6.928.193</i>	
Kupovina stanova u vlasništvo Kantona Sarajevo za dodjelu na korištenje određenim kategorijama boračke populacije								Budžet KS - MBP	289.433	289.433	
2.2.2.5. Unaprijediti sistem podrške, kao i zakonskih i podzakonskih akata, uredbi i pravilnika koji tretiraju braniteljsku populaciju		S									
Podrška edukativnim aktivnostima u korist djece (lica) iz boračke populacije kroz finansiranje programskih aktivnosti Fonda IKRE								Budžet KS - MBP	630.000	630.000	
Mjera 2.2.3. Smanjiti broj slučajeva porodičnog nasilja, vršnjačkog nasilja, te rizika od socijalne isključenosti žrtava porodičnog i vršnjačkog nasilja									5.000	5.000	
2.2.3.1. Poboljšanje kvalitete programa u oblasti primarne i sekundarne prevencije nasilja i		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
poboljšanje podrške žrtvama nasilja							izbjeglice KS-a i druga nadležna ministarstva KS-a, Koordinaciono tijelo na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici u KS-u, druge relevantne institucije, NVO, lokalne zajednice	Općina Novo Sarajevo	5.000	5.000	
Prevenција nogometnog huliganstva i nereda na sportskim manifestacijama (Općina Novo Sarajevo)											
Mjera 2.2.4. Transformacija i racionalizacija ustanova sistema socijalne zaštite i razvoj socijalnih usluga kroz vaninstitucionalnu podršku i uključenje svih relevantnih aktera u zajednici									0	0	
2.2.4.1. Povećanje vaninstitucionalne podrške korisnicima socijalne zaštite kroz razvoj socijalnih usluga		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS-a i ustanove iz resora Ministarstva, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Ministarstvo zdravlja KS-a, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
							mlade KS-a i druge relevantne institucije, NVO				
Mjera 2.2.5. Unapređenje zaštite djece, s akcentom na djecu žrtve trgovine ljudima i djecu kontaktu sa Zakonom									0	0	
2.2.5.1. Povećanje institucionalnih i vaninstitucionalnih kapaciteta za zaštitu djece s akcentom na djecu žrtve trgovine ljudima i djecu u kontaktu sa zakonom i prevencija društveno neprihvatljivih oblika ponašanja		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS-a, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Ministarstvo zdravlja KS-a, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, Ministarstvo pravde KS-a, MUP, JU "Kantonalni centar za socijalni rad" i druge ustanove socijalne zaštite, NVO				
Mjera 2.2.6. Unapređenje podrške raseljenim licima prema utvrđenim zakonskim pravima, te trajno stambeno zbrinjavanje,									410.000	410.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
kao i unapređenje poslova vezanih za Sporazum o readmisiji i poslove vezane za dijasporu											
2.2.6.1. Izgradnja/obnova/rekonstrukcija stambenih jedinica raseljenih lica u KS		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice i općine u KS-u, viši nivoi vlasti, JU Kantonalni centar za socijalni rad i JU Dom „Bjelave“				
2.2.6.2. Kontinuirano stvarati uslove za obezbjeđivanje dostojanstvenog povratka raseljenih lica iz KS na prijeratna mjesta prebivališta		S									
Maksimalno smanjiti broj raseljenih lica u KS.								Budžet KS - MRSRI	400.000	400.000	
2.2.6.3. Povećati učinkovitost i efikasnost sistema readmisije i izgradnja sistema veza sa dijasporom		S									
Obezbjeđena opremljena stambena jedinica za prihvatanje readmisiranih osoba I uspostavljen funkcionalan sistem readmisije u KS.								Budžet KS - MRSRI	10.000	10.000	
Prioritet 2.3. Unaprijediti funkcionalnost i odgovornost zdravstvenog sistema									10.260.000	6.638.613	
Mjera 2.3.1. Unaprijediti dostupnost efikasnih i efektivnih kvalitetnih zdravstvenih usluga									3.672.000	649.146	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
2.3.1.1. Unapređenje zdravstvene infrastrukture		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, zdravstvene ustanove KS-a, lokalne zajednice					
2.3.1.2. Definisanje Registra zdravstvene opreme		S						Budžet KS - MZ		0		
Izgradnja, rekonstrukcija i sanacija JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo								Kredit	600.000	182.286		
Nabavka opreme za JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo								Kredit	1.150.000	67.860		
Nabavka opreme za KCUS								Budžet KS - MZ	150.000	150.000		
Rekonstrukcija i sanacija centralnog objekta JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć KS								Kredit	1.000.000	0		
Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje JZU Kantona Sarajevo								Kredit	772.000	249.000		
Mjera 2.3.2. Unapređenje finansijske održivosti zdravstvenog sistema									1.918.000	1.487.606		
2.3.2.1. Unapređenje razvoja zdravstvenoga informacionog sistema u KS		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Zavod zdravstvenog osiguranja KS-a	Ostali izvori - Vanbudžetski fondovi ZZO	1.918.000	1.487.606		
Mjera 2.3.3. Unapređenje sistema prevencije bolesti i zaštite zdravlja stanovništva									4.670.000	4.501.861		
2.3.3.1. Preventivni programi u cilju unapređenja i zaštite zdravlja stanovništva		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Zavod za javno zdravstvo KS-a, Ministarstvo za					
Zdravstveno osiguranje trudnica i porodilja								Budžet KS - MZ	20.000	4.260		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Troškovi primjene Odluke o proširenom obimu prava za ratne vojnike invalide sa područja Kantona Sarajevo							odgoj i obrazovanje KS,-a, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, centri za mentalno zdravlje kao dio primarne zdravstvene zaštite, JU Dom zdravlja KS-a, nevladine organizacije, lokalne zajednice	Budžet KS - MZ	3.850.000	3.735.198	
Prevenција, očuvanje i unapređenje zdravlja stanovništva Kantona Sarajevo								Budžet KS - MZ	795.000	757.403	
Promocija zdravih stilova života (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	5.000	5.000	
Mjera 2.3.4. Jačanje zdravstvenog sistema u odgovoru na krizne javnozdravstvene situacije									0	0	
2.3.4.1. Plan pripravnosti za slučaj pandemija – Generički okvir (timovi, edukacija, standardne operativne procedure, redovne godišnje simulacijske vježbe, infrastrukturno pripremljene tačke ulaska prema MZR, sistem monitoringa)		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Krizni štab KS-a, Zavod za javno zdravstvo KS-a, Kantonalna uprava Civilne zaštite	Ostali izvori	0	0	
Prioritet 2.4. Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i sporta									15.277.227	13.673.186	
Mjera 2.4.1. Uspostavljanje sistema podrške razvoju kulture i kreativnih industrija									4.835.000	4.173.783	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
2.4.1.1. Kreiranje strategije razvoja kulture KS		S					Ministarstvo kulture i sporta KS-a, Vlada KS-a, lokalne zajednice, institucije kulture i umjetnosti, biznisi u sektoru kreativnih industrija, neprofitne organizacije u oblasti kulture, obrazovne ustanove, mediji	Budžet KS - MKS			
2.4.1.2. Podrška radu i razvoju Centra kreativnih industrija KS		S									
Promocija kulturnog življenja i dostupnosti kulturnih usluga								Budžet KS - MKS	3.500.000	3.500.000	
Izgradnja i održavanje objekata za razvoj kulture na području Općine Trnovo (Izgradnja objekta za zdravo starenje)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	600.000	55.000	
Pozorište i film za sve generacije (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	22.000	15.000	
Novosarajevske sportske igre - Sport - dostupan svima (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	15.000	15.000	
Zimski grad - Ledena čarolija (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	80.000	9.500	
Škola rukometa (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	5.000	5.000	
Škola streljaštva (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	5.000	5.000	
Razvoj filmskih festivala, kina i muzeja								Budžet KS - MKS	180.000	180.000	
Nastavak podrške za 7 institucija kulture od značaja za državu BiH								Budžet KS - MKS	10.000	0	
Podrška i razvoj JU Gradski muzeji								Budžet KS - MKS	400.000	371.283	
Podrška kulturnim manifestacijama i institucijama kulture na Općini Ilijaš								Općina Ilijaš	3.000	3.000	
								Budžet KS - MKS	15.000	15.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
								<i>Ukupno</i>	18.000	18.000	
Mjera 2.4.2. Unapređenje zaštite kulturno-historijskog naslijeđa									3.271.227	2.602.262	
2.4.2.1. Unaprijediti očuvanje tekovina odbrambeno-oslobodilačkog rata 92-95		S					Ministarstvo kulture i sporta KS-a, Ministarstvo za boračka pitanja KS-a, Vlada KS-a, lokalne zajednice, institucije kulture i umjetnosti, biznisi u sektoru kreativnih industrija, neprofitne organizacije u oblasti kulture, obrazovne ustanove, mediji				
Podrška za obilježavanje značajnih događaja, datuma i ličnosti iz perioda NOR-a 41-45 i OOR- 92-95, te podrška izdavaštvu koje se odnosi na OOR 92-95								Budžet KS - MBP	130.000	124.081	
Izgradnja spomen obilježja i memorijalnih centara shodno Odluci o usvajanju Projekta „Opsada i odbrana Sarajeva 1992.–1995. godine”, te ostalih prigodnih spomen obilježja koja se odnose na period NOR-a i OOR-a.								Budžet KS - MBP	225.945	225.500	
2.4.2.2. Unapređenje i zaštita kulturno-historijskog naslijeđa		S									
Završetak obnove "Bistričke stanice" (Rekonstrukcija i rehabilitacija Željezničke stanice Bistrik, nacionalnog spomenika BiH)								Grad Sarajevo	250.000	250.000	
								Kredit (Razvojne banke)	1.853.000	1.853.000	
								Vlada Federacije BiH	100.000	100.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>2.203.000</i>	<i>2.203.000</i>	
Izgradnja spomenika kralju Tvrtku I								Grad Sarajevo	50.000		
								Općina Centar	0		
							<i>Ukupno</i>	<i>50.000</i>	<i>0</i>		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Kolorizacija i iluminacija fasada objekata od značaja za Grad Sarajevo								Grad Sarajevo	280.000	47.400	
2.4.2.3. Promocija i povećanje dostupnosti i kvaliteta kulturnih usluga i podrška festivalskim manifestacijama		S									
Izgradnja spomenika, spomen ploča i drugih vidova u znak sjećanja na istaknute sarajevske kulturne radnike								Grad Sarajevo	50.000	0	
2.4.2.4. Uspostavljanje muzeja nacionalnih manjina u KS-u		S						Budžet KS - MKS			
Izgradnja centralnog spomen obilježja šehidima i poginulim braniocima (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	200.000		
Izgradnja i održavanje objekata za kulturno historijski razvoj na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	2.282	2.282	Priključak el. en. Doma kulture u Delijašu
Otvaranje muzeja "Vijećnica"								Grad Sarajevo	20.000	0	
Revitalizacija Stari Grad Dubrovnik (Općina Ilijaš)								Općina Ilijaš	10.000		
								Federalna ministarstva	100.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>110.000</i>	<i>0</i>	
Mjera 2.4.3. Uspostavljanje održivog sistema razvoja sporta									7.171.000	6.897.141	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
2.4.3.1. Kreiranje strategije razvoja školskog, rekreativnog i vrhunskog sporta KS		S					Ministarstvo kulture i sporta KS-a, Vlada KS-a, lokalne zajednice (općine), sportski klubovi i udruženja, obrazovne ustanove, mediji				
Finansiranje klubova od interesa za Grad Sarajevo								Grad Sarajevo	100.000	100.000	
Nagrade za vrhunske sportiste i rezultate								Grad Sarajevo	30.000	29.000	
Međunarodna takmičenja u Sarajevu								Grad Sarajevo	100.000	60.500	
Unapređenje održivog sistema razvoja sporta								Budžet KS - MKS	5.000.000	5.000.000	
Izgradnja dječijeg igrališta u ulici Varaždinska (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	190.000	0	
Izgradnja sportsko - rekreativne zone Velešići na prostoru bivšeg strelišta (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	186.000	142.641	
Izrada projektne dokumentacije za izgradnju sportsko rekreativnih objekata u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	5.000	5.000	Izrada projekta strelišta na Gornjoj Grkarici
Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje sportsko rekreativnih objekata na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	60.000	60.000	Rekonstrukcija sportske plohe Dujmovići
Izgradnja sporsko-rekreativnog centra Banovac - Gradski stadion								Općina Ilijaš	200.000	200.000	
							Budžet KS - MKS	1.300.000	1.300.000		
							<i>Ukupno</i>	<i>1.500.000</i>	<i>1.500.000</i>		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
SC: 3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima									166.239.556	77.861.689	
Prioritet 3.1. Poboljšati kvalitet zraka i zaštitu od buke									22.554.237	2.911.353	
Mjera 3.1.1. Smanjenje emisije polutanata u zrak									0	0	
3.1.1.1. Implementacija Strategije ograničenja korištenja uglja i čvrstih goriva		S			Sve općine Kantona		Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJKP „Park“, Grad Sarajevo, općine, Ministarstvo saobraćaja KS-a, inspeksijske službe	Budžet KS - MKIPGO	0		Izrada Strategije je otpočela 2020. god. U 2022. god. je urađen nacrt dokumenta. Usvajanje od strane Skupštine KS planirano do kraja 2022. god. Implementacija nije otpočela.
3.1.1.2. Uspostavljanje zelenog koridora duž rijeke Miljacke i koridora glavne saobraćajnice od Velikog parka do ulice Hamdije Čemerlića		S									
3.1.1.3. Izrada Registra emisija i uspostava javnog informacionog sistema Registra zagađivača zraka u KS		S									
3.1.1.4. Izrada studije o ponašanju strujanja zraka ispod inverzionog		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
sloja i utjecaja toplotnih otoka za sve urbane dijelove KS-a											
Mjera 3.1.2. Povećanje energetske efikasnosti i podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije									22.228.023	2.585.139	
3.1.2.1. Povećanje energetske efikasnosti u objektima individualnog i kolektivnog stanovanja		S			Kanton Sarajevo	Smanjena potrošnja čvrstog goriva, smanjeni troškovi za energente, bolji kvalitet zraka, sanirane oštećene fasade	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Sarajevska regionalna razvojna agencija SERDA, Kantonalni stambeni fond Sarajevo, općine i Grad, KJKP „Toplane“ i drugi operateri daljinskog grijanja	Budžet KS - MKIPGO	947.000	65.829	
								Grad Sarajevo	86.666	4.386	
								Općine	5.682.000	394.974	
								Vlastita sredstva etažnih vlasnika	10.417.000	724.119	
								<i>Ukupno</i>	<i>17.132.666</i>	<i>1.189.308</i>	
3.1.2.2. Studija o mogućnosti ulaska na tržište tehnologija proizvodnje energije iz obnovljivih izvora u KS		S	-	-	Općina Ilidža	Projekat hidrogeoloških istraživanja termalnih voda na području Ilidže	KJKP "Toplane-Sarajevo"	35.000	35.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
						za potrebe daljinskog grijanja KJKP "Toplane-Sarajevo" BLOK 1 - Ušteta u potrošnji energenata za proizvodnju toplotne energije, smanjenje emisije stakleničkih plinova i ostalih čestica koje utiču na loš kvalitet zraka u Sarajevu i početak primjene obnovljivih izvora energije u sistemu daljinskog grijanja KJKP "Toplane Sarajevo".					

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
3.1.2.3. Planovi energetske efikasnosti za KS za period 2019.-2021. godine i period 2022.-2024. godine		S									
3.1.2.4. Program sanacije javnih zgrada sa ciljem poboljšanja energetske efikasnosti		S									
Energetska efikasnost u javnim objektima Kantona Sarajevo								Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)- Kreditna i grant sredstva	3.208.692	1.057.243	
								Budžet KS - MKIPGO	471.665	179.731	
								<i>Ukupno</i>	<i>3.680.357</i>	<i>1.236.975</i>	
Izrada energetskih audita i projektne dokumentacije za objekte OŠ (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000	0	
Utopljanje objekata osnovnih škola (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	150.000	0	
Utopljanje objekata u vlasništvu općine (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000	0	
Model poboljšanja energetske efikasnosti u zgradarstvu na području (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	995.000	13.157	
								Drugi izvori	35.000	30.700	
								<i>Ukupno</i>	<i>1.030.000</i>	<i>43.857</i>	
Povećanje energetske efikasnosti za područne škole na Općini Ilijaš								Općina Ilijaš	30.000	30.000	
								Budžet KS - MOO	30.000	30.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
								Ministarstvo raseljenih osoba FBiH	10.000	10.000	
								Fond za zaštitu okoliša FBiH	10.000	10.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>80.000</i>	<i>80.000</i>	
								Općina Ilijaš	50.000		
								Budžet KS - MOO	40.000		
								Fond za zaštitu okoliša FBiH	10.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>100.000</i>	<i>0</i>	
Mjera 3.1.3. Održavanje kontinuiranog monitoringa kvaliteta zraka i uspostavljanje monitoringa buke									326.214	326.214	
3.1.3.1. Unapređenje sistema monitoringa kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Zavod za javno zdravstvo KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice	Budžet KS-MKIPGO	100.000	100.000	
								Kredit	226.214	226.214	
								<i>Ukupno</i>	<i>326.214</i>	<i>326.214</i>	
3.1.3.2. Uspostavljanje kontinuiranog monitoringa buke		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
Prioritet 3.2. Održivo koristiti prirodna dobra štiteći biološku i geološku raznolikost									3.779.770	2.171.816		
Mjera 3.2.1. Valorizacija i zaštita biodiverziteta, geodiverziteta i ostalih prirodnih vrijednosti uz kontinuirani monitoring									196.800	138.800		
3.2.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih područja u KS		S						Budžet KS-MKIPGO	46.800	18.800		
3.2.1.2. Popis ugroženih divljih vrsta i podvrsta biljaka, životinja i gljiva u zaštićenim prirodnim područjima Kantona Sarajevo prema Crvenoj listi Federacije BiH		S						Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo, KJU za zaštićena prirodna područja, Zavod za planiranje razvoja KS-a, općine				
3.2.1.3. Istraživanja biodiverziteta u zaštićenim prirodnim područjima, prevashodno vrsta flore, faune i fungije koji nisu obuhvaćeni Crvenom listom FBiH		S										
3.2.1.4. Istraživanja i kartiranja invazivnih vrsta u Kantonu Sarajevo uz procjenu njihovog uticaja na native vrste		S										
3.2.1.5. Izrada upravljačke i prostorno-planske dokumentacije za zaštićena prirodna područja i ostale zaštićene prirodne vrijednosti		S							Budžet KS-MKIPGO	30.000		
3.2.1.6. Realizacija aktivnosti definisanih planovima upravljanja		S							Budžet KS-MKIPGO	100.000	100.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
zaštićenim područjima u funkciji njihove zaštite, održivog korištenja i promocije								Budžet KS-Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja	20.000	20.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>120.000</i>	<i>120.000</i>	
Mjera 3.2.2. Održiva integralna zaštita i očuvanje šumskih ekosistema i tla									350.000	350.000	
3.2.2.1. Nadogradnja i unapređenje integriranog urbanog planiranja baziranog na GIS-u za Kanton Sarajevo s ciljem bolje efikasnosti sistema monitoringa i evaluacije u planiranju		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-				
3.2.2.2. Uspostavljanje mehanizama za unapređenje vrijednosti zemljišta u skladu s razvojnim mjerama prostornog uređenja		S					a, Kantonalna uprava civilne zaštite, Ministarstvo privrede – Uprava za šumarstvo,				
3.2.2.3. Deminiranje i saniranje šuma		S					Zavod za planiranje razvoja KS-a, Zavod za izgradnju KS-a, KJP „Sarajevo-šume“, Centar za uklanjanje mina BH	Općina Ilijaš	200.000	200.000	
Deminiranje na području općine Ilijaš								Donatori	100.000	100.000	
								BH Mak	50.000	50.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>350.000</i>	<i>350.000</i>	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
							MAC, KJU za zaštićena prirodna područja, lokalne zajednice				
Mjera 3.2.3. Postizanje i održavanje dobrog kvaliteta površinskih i podzemnih voda i zaštite od poplava									3.232.970	1.683.016	
3.2.3.1. Sistemska zaštita izvorišta vode za piće		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJKP ViK Sarajevo, lokalne zajednice				
3.2.3.2. Procjena rizika od klimatskih promjena radi osiguranja otpornosti na buduće promjene		S									
Uređenje korita rijeka u Općini Trnovo (Uređenje korita Rakitnice, Crne Rijeke i Željeznice)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	280.000	274.000	
Izrada projektne dokumentacije uređenja rijeka, potoka								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	11.000	9.091	
Zaštita vodotoka Kantona Sarajevo i projekti vodosnabdijevanja							Budžet KS - MP	2.941.970	1.399.925		
Prioritet 3.3. Uspostavljanje integralnog održivog sistema upravljanja otpadom									5.215.000	1.360.041	
Mjera 3.3.1. Razvoj sistema selektivnog prikupljanja otpada									1.335.000	377.808	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
na principima cirkularne ekonomije												
3.3.1.1. Izgradnja infrastrukture za odvojeno prikupljanje otpada koji se može reciklirati		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJPK „Rad“, Zavod za planiranje razvoja KS-a, općine KS-a	Budžet KS-MKIPGO	0			
								Općine	100.000			
								Ostali izvori	1.185.000	327.808		
								<i>Ukupno</i>	<i>1.285.000</i>	<i>327.808</i>		
3.3.1.2. Izrada tarifnog modela za sistem upravljanja otpadom		S										
Uspostava sistema selektivnog prikupljanja otpada na području općine Ilijaš							Općina Ilijaš		25.000	25.000		
								Budžet KS - MPUGIZO	25.000	25.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>50.000</i>	<i>50.000</i>		
Mjera 3.3.2. Uspostavljanje kapaciteta za adekvatno zbrinjavanje posebnih kategorija otpada								90.000	90.000			
3.3.2.1. Razvijanje sistema upravljanja otpadom životinjskog porijekla		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, KJPK „Rad“, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove, operateri					
3.3.2.2. Uspostavljanje kapaciteta za adekvatno zbrinjavanje otpada koji sadrži azbest		S										
3.3.2.3. Uklanjanje nelegalnih otvorenih odlagališta i sanacija kontaminiranih površina		S										
Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje nadstrešnica u naseljenim mjestima na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	90.000	90.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
							za upravljanje otpadom koji podliježu principu proširene odgovornosti proizvođača, općine KS-a					
Mjera 3.3.3. Uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom (RCUO)									3.790.000	892.233		
3.3.3.1. Program aktivnosti na sanaciji i izgradnji RCUO „Smiljevići“		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJPK „Rad“, općine KS-a, operateri za upravljanje otpadom koji podliježu principu proširene odgovornosti proizvođača	Budžet KS-MKIPGO	1.259.315	892.233		
								Kredit	2.530.685			
								<i>Ukupno</i>	<i>3.790.000</i>	<i>892.233</i>		
3.3.3.2. Razvijanje infrastrukture za mehaničko-biološki tretman otpada			S									
Prioritet 3.4. Unapređenje razvoja saobraćaja i javne komunalne infrastrukture									134.690.549	71.418.479		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Mjera 3.4.1. Izgradnja i rekonstrukcija javne saobraćajne infrastrukture									96.944.364	45.611.872	
3.4.1.1. Povećanje sigurnosti u saobraćaju i unapređenje infrastrukture za osobe s invaliditetom		S				Manje incidenata i nesreća, infrastruktura dostupna invalidima	Ministarstvo saobraćaja KS-a, Vlada KS-a, Direkcija za ceste KS-a, Općine KS-a	Budžet KS - MS	500.000	500.000	
3.4.1.2. Ulaganje u infrastrukturu i vozila javnog linijskog prijevoza putnika		S				Nova i unapređena infrastruktura i vozila javnog prevoza		Budžet KS - MS	5.049.265	9.998.805	
								Kredit	68.552.099	19.362.717	
								<i>Ukupno</i>	<i>73.601.364</i>	<i>29.361.522</i>	
3.4.1.3. Razvoj nemotorizovanih vidova prijevoza i kretanja		S				Nove biciklističke staze i pješačke zone i staze		Budžet KS - MS			
Izgradnja biciklističke staze Grad Sarajevo							Grad Sarajevo	70.000		Planiraju se sredstva kroz budžet svake godine. Osigurana i Kreditna sredstva koja nisu utrošena	
							Kreditna sredstva	30.000			
							<i>Ukupno</i>	<i>100.000</i>	<i>0</i>		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
3.4.1.4. Izgradnja primarnih gradskih saobraćajnica		S						Budžet KS - MS	10.000.000	5.000.000	
								Kredit			
								<i>Ukupno</i>	<i>10.000.000</i>	<i>5.000.000</i>	
3.4.1.5. Unapređenje i regulacija saobraćaja u mirovanju		S						Budžet KS - MS	4.000.000	3.000.000	
3.4.1.6. Razvoj urbane gradske logistike		S						Budžet, EU fond			
3.4.1.7. Uključivanja željeznice u jedinstveni sistem javnog prijevoza putnika		S						Budžet KS - MS	500.000	500.000	
Izrada projektne dokumentacije u Općini Trnovo (projekti izgradnje, rekonstrukcije, sanacije, adaptacije,)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	43.000	4.000	Izrada projekta puta Sinanovići-Sljemena-Argud; Izrada projekta puta Proskok - Krstac; Projekat puta za Kramare; Izrada projekta mosta pod Garežom
Izgradnja, rekonstrukcija i sanacija puteva u Općini Trnovo (lokalni, regionalni i magistralni)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo, Vlada FBiH	5.695.000	4.985.000	Sanacija puta Gornja Grkarica-Pendičići - Gornja Grkarica - Prečistač; Sanacija puta Gornja Grkarica-Sinanovići -

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
											dionica Meki do - Bare i Šabići - Kramari; Izgradnja kružnog toka na Gornjoj Grkarici i puta niz Igman; Sanacija puta Garež - Delijaš ; Sanacija i asfaltiranje puteva u svim MZ; Sanacija lokalnih puteva u svim MZ;
Zimsko i ljetno održavanje puteva u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	318.000	267.350	Zimsko održavanje puteva u mjesnim zajednicama Šabići, Dejčići, Trnovo, Delijaš kao i u naseljenim mjestima Kijevo
Izgradnja garaža i parking prostora na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	330.000	167.000	Izgradnja garaže na Babinom Dolu

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Izgradnja i rekonstrukcija mostova u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	87.000	87.000	Izgradnja mosta na Rakitnici; Rušenje mosta na Bijeloj
Ugradnja zvučne signalizacije za slijepa i slabovidna lica (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	30.000	0	
Rekonstrukcija i izgradnja lokalnih puteva na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš	100.000	100.000	
								Budžet KS - MP	300.000	300.000	
								Budžet KS - MS	500.000	500.000	
								Direkcija za puteve KS	300.000	300.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>1.200.000</i>	<i>1.200.000</i>	
								Općina Ilijaš	200.000	200.000	
Održavanje lokalnih puteva (ljetno i zima) Općina Ilijaš								Budžet KS - MS	340.000	340.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>540.000</i>	<i>540.000</i>	
Mjera 3.4.2. Unapređenje i poboljšanje kvaliteta usluge vodosnabdijevanja									23.412.602	16.992.041	
3.4.2.1. Strategije i planovi za vodovodnu mrežu i sisteme upravljanja odnosima s potrošačima		S					Ministarstvo privrede KS-a, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja				
3.4.2.2. Praćenje i prikupljanje podataka iz vodovodne mreže		S						Budžet KS - MKIPGO	1.301.000	1.301.000	
3.4.2.3. Smanjenje gubitaka vode iz mreže		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Rekonstrukcija i sanacija vodovodne mreže u KS i sanacija prioriternih dijelova vodovodnog sistema							i zaštite okoliša KS-a, Kantonalna uprava civilne zaštite, Zavod za izgradnju KS-a, KJKP ViK Sarajevo, lokalne zajednice	Budžet KS - MKIPGO	3.709.137	2.079.162	
						Kredit EBRD		17.222.465	12.535.267		
						<i>Ukupno</i>		<i>20.931.602</i>	<i>14.614.429</i>		
Izgradnja, rekonstrukcija, i održavanje vodovodne mreže u Općini Trnovo (izgradnja vodovodne mreže, rezervoara) Igrađen rezervoar Javorov do; Izgradnja vodovoda Godinja; Sanacija Bunarica u Lukavcu							Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	697.000	593.612		
Izrada projektne dokumentacije objekata vodosnabdjevanja u Općini Trnovo Izrada projekta vodovoda Štinji do - rezervoar -Štinji do; Projekat vodovoda Tušila; Projekat vodovoda Kramari i Desetci							Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	18.000	18.000		
Izgradnja vodopojilišta u Općini Trnovo Izgradnja vodopojilišta Stubo							Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	35.000	35.000		
Izrada Elaborata u Općini Trnovo							Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	7.000	7.000		
Zaštita izvorišta							Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	7.000	7.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
Izgradnja vodovodne mreže u ulici Kupreška								Općina Novo Sarajevo	66.000	66.000		
Izgradnja lokalne vodovodne mreže na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš	50.000	50.000		
								Budžet KS - MKIPGO	50.000	50.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>100.000</i>	<i>100.000</i>		
Rekonstrukcija i izgradnja gradske vodovodne mreže na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš	120.000	120.000		
								Budžet KS - MKIPGO i MP	100.000	100.000		
								Ostalo	30.000	30.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>		
Mjera 3.4.3. Unapređenje sistema prikupljanja i tretman otpadnih voda									3.044.757	1.247.644		
3.4.3.1. Praćenje otpadnih voda i tokova rijeka i opterećenja		S										
Realizacija projekta "Čista rijeka Miljacka" (sanacija zacijevljenih potoka, pjeskarenje kamenih obala, obnova kaskada, održavanje vodotoka)							Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJKP ViK Sarajevo, lokalne zajednice	Grad Sarajevo	237.680	237.680		
								Budžet KS - MKIPGO	0			
								Kredit	0			
								<i>Ukupno</i>	<i>237.680</i>	<i>237.680</i>		
Uređenje riječnih korita (Misoča, Ljubina i Stavnja)									Općina Ilijaš	100.000	100.000	
									Budžet KS - MP	100.000	100.000	
									<i>Ukupno</i>	<i>200.000</i>	<i>200.000</i>	
Izgradnja kanalizacionog sistema Trebević									Grad Sarajevo	200.000		
									Kredit	986.077		
									<i>Ukupno</i>	<i>1.186.077</i>	<i>0</i>	
3.4.3.2. Izrada studije o finansiranju PPOV-a, kanalizacije i		S										

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
održivih OSO-a, analiza propisa i upravljanja komunalnim preduzećima											
Izgradnja i opremanje postrojenja za tretman otpadnih voda u Općini Trnovo (Izgradnja postrojenja za tretman otpadnih voda na Gornjoj Grkarici; Opremanje bioprečistača u Šabićima)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	138.000	534.964	
								Budžet KS - MKIPGO	1.000.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>1.138.000</i>	<i>534.964</i>	
Izrada projektne dokumentacije za objekte sistema prikupljanja i tretman otpadnih voda u Općini Trnovo (Izrada projekta prečistača u Bijeloj i pod Bobovicom)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	25.000	25.000	
Izgradnja separatne kanalizacije u ulici Pofalička (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	8.000	0	
Rekonstrukcija, izgradnja i održavanje lokalne kanalizacione mreže (Općina Ilijaš)								Općina Ilijaš	100.000	100.000	
								Budžet KS - MKIPGO	150.000	150.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	
Mjera 3.4.4. Unapređenje energetske infrastrukture (elektroenergetika, gasifikacija i toplifikacija)									5.260.426	2.680.000	
3.4.4.1. Rekonstrukcija, povećanje efikasnosti i proširenje sistema daljinskog grijanja (Proširenje toplifikacionog sistema		S			Sve općine KS-a		Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture,	Budžet KS - MKIPGO	900.000	900.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
KJKP "Toplane-Sarajevo" - Povećanje energijske efikasnosti, efikasnosti sistema i očuvanje kvaliteta okoline, smanjenje broja individualnih ložišta u KS, priključenje novih postrojenja)							prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Sarajevogas, Toplane, lokalne zajednice				
3.4.4.2. Rekonstrukcija i proširenje distributivne gasne mreže		S									
Proširenje gasne mreže (Gasifikacija naselja: Alića Gaj, Luka i Mrakovo)								Općina Ilijaš	50.000	50.000	
								Budžet KS - MKIPGO	50.000	50.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>100.000</i>	<i>100.000</i>	
Gasifikacija Industrijskih zona na području općine Ilijaš (IZ Luka, Željezara Ilijaš, PDI Bosna)								Općina Ilijaš	40.000	40.000	
								Budžet KS - MKIPGO	40.000	40.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>80.000</i>	<i>80.000</i>	
Zamjena mjerača protoka gasa -II faza (KSA-KJKPSG-4)								Budžet KS - MKIPGO	1.600.000	1.600.000	
Laboratorija za kalibraciju protoka gasa u realnim uslovima (KSA-KJKPSG-8)								Budžet KS - MKIPGO	2.580.426	0	
Mjera 3.4.5. Unapređenje ostale javne komunalne infrastrukture								6.028.400	4.886.922		
3.4.5.1. Projekt poboljšanja komunalne higijene javnoprometnih površina Kantona Sarajevo		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-				
Poboljšanje komunalne higijene javno-prometnih površina u ljetno-zimskom periodu								Budžet KS - MKIPGO	1.580.000	1.580.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
Unaprijeđenje prikupljanja komunalnog otpada							a, Ministarstvo privrede KS-a, javna komunalna preduzeća KS-a, lokalne zajednice	Budžet KS - MKIPGO	1.945.237	1.945.237	
Poboljšanje komunalne higijene javnih površina u Općini Ilijaš								Općina Ilijaš	20.000	20.000	
								Budžet KS - MKIPGO	50.000	50.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>70.000</i>	<i>70.000</i>	
3.4.5.2. Unapređenje rada komunalnih pogrebnih usluga		S									
Proširenje gradskog groblja Vlakovo-otkup zemljišta površine 39 914m ²								Kredit	1.000.000	0	
								KJKP "Pokop"	0	6.546	
								<i>Ukupno</i>	<i>1.000.000</i>	<i>6.546</i>	
Uređenje gradskog groblja Vlakovo							Kredit	147.162	147.162		
Povećanje kapaciteta za ukop/sahranu na groblju „Vlakovo“ – Kompleks krematorija i komemorativnog centra Sarajevo								Budžet KS - MKIPGO		0	
								KJKP "Pokop"	35.183	35.183	
								<i>Ukupno</i>	<i>35.183</i>	<i>35.183</i>	
Povećanje kapaciteta za ukop/sahranu na groblju „Vlakovo“ – Proširenje parkinga								Budžet KS - MKIPGO			
								KJKP "Pokop"	47.767	47.767	
								<i>Ukupno</i>	<i>47.767</i>	<i>47.767</i>	
Rekonstrukcija i sanacija kapela na groblju Bare							KJKP "Pokop"	106.537	53.913		
Unapređenje sistema upravljanja mezarjima i grobljima (unapređenje postojećih i nabavke zemljišta radi proširenja kapaciteta) (Općina Ilijaš)							Općina Ilijaš	50.000			
Subvencija/oslobađanje dijela zakupa korisnika usluga KJKP Tržnice-Pijace d.o.o. Sarajevo na							Budžet KS - MKIPGO	283.045	283.045		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
osnovu sporazuma (Oslobađanje zakupa za 12/21, I dijela zakupa 1/22)											
Izgradnja zelenih otoka sa posudama zvono (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	80.000	79.897	
Smart city (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	261.000	247.220	
								Drugi izvori	77.470	75.951	
								<i>Ukupno</i>	<i>338.470</i>	<i>323.171</i>	
								Općina Novo Sarajevo	30.000	0	
Hortikulturno uređenje "Park šume Hum" (Općina Novo Sarajevo)								Općina Ilijaš	100.000	100.000	
Izgradnja i rekonstrukcija javne rasvjete na području općine Ilijaš uz zamjenu konvencionalne rasvjete novom LED rasvjetom (Općina Ilijaš)								Budžet KS - MKIPGO	200.000	200.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>300.000</i>	<i>300.000</i>	
								Općina Ilijaš	15.000	15.000	
Podrška aktivnostima sa ciljem zaštite i zbrinjavanja životinja (Općina Ilijaš)											
SC: 4. Unapređenje efikasnosti i odgovornosti javnog sektora									4.822.201	2.980.469	
Prioritet 4.1. Smanjenje korupcije i kriminaliteta, povećanje sigurnosti građana, te osnaživanje funkcioniranja pravne države									4.230.201	2.388.469	
Mjera 4.1.1. Unapređenje sistema zaštite i spašavanja									1.026.000	135.444	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
(civilna zaštita, vatrogasci, Gorska služba spašavanja...)											
4.1.1.1. Jačanje kapaciteta GSS-a u KS-u		S					Kantonalna uprava civilne zaštite, Gorska služba spašavanja, Općine KS-a				
4.1.1.2. Jačanje kapaciteta civilne zaštite u KS-u		S									
Opremanje Službe zaštite od požara neophodnom opremom i obučavanje vatrogasaca (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	18.000	0	
Izgradnja Doma civilne zaštite (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	638.000	0	
Sanacija i monitoring klizišta (Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	150.000	5.850	
Ugradnja pumpnih sistema na hidrantskim mrežama u zgradama iznad 5 spratova (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	70.000	69.594	
Opremanje Dobrovoljnog vatrogasnog društva Srednje-Ilijaš								Općina Ilijaš	90.000		
Sanacija klizišta na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš	30.000	30.000	
								Budžet KS - MKIPGO	30.000	30.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>60.000</i>	<i>60.000</i>	
Mjera 4.1.2. Unapređenje sistema prevencije i borbe protiv korupcije								1.850.000	1.850.000		
4.1.2.1. Jačanje uloge i djelovanja Ureda za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom KS-a		S					Ured za borbu protiv korupcije i upravljanje				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
4.1.2.2. Jačanje antikoruptivnih kapaciteta policije, te digitalizacija u skladu s mogućnostima svih segmenata policijskog rada i djelovanja i drugih službi uključujući nabavku instalacije opreme u radnim prostorima s ciljem efikasnijeg rada i prevencije korupcije i koruptivnog ponašanja		S					kvalitetom KS-a, Uprava policije MUP-a KS-a	Kredit	1.160.000	1.160.000	
4.1.2.3. Jačanje kvalitativnih i kvantitativnih kapaciteta Uprave policije MUP-a KS-a		S						Budžet KS - MUP	500.000	500.000	
								EU fondovi	100.000	100.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>600.000</i>	<i>600.000</i>	
4.1.2.4. Uspostavljanje saradnje Uprave policije sa svim institucijama KS-a, kao i s nadležnim organima koji su u posjedu podataka bitnih za istragu		S						Budžet KS - MUP	60.000	60.000	
								EU fondovi	30.000	30.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>90.000</i>	<i>90.000</i>	
Mjera 4.1.3. Unapređenje sigurnosti građana (MUP, migrantska kriza, saobraćajna sigurnost, maloljetnička delikvencija...)									1.354.201	403.025	
4.1.3.1. Modernizacija sistema nadzora i upravljanja saobraćajem u Kantonu Sarajevu		S					Ministarstvo unutrašnjih poslova KS-a, Uprava policije MUP-a KS-a, Ministarstvo saobraćaja KS-a, Kantonalni centar	Budžet KS - MUP	100.000	100.000	
								EU fondovi	100.000	100.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>200.000</i>	<i>200.000</i>	
4.1.3.2. Modernizacija infrastrukture za upravno-administrativno poslovanje		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena	
									Planirano 2021	Realizovano 2021		
Rekonstrukcije i sanacije na više objekata Ministarstva							za socijalni rad, Kantonalno tužilaštvo, Općinski sud, Zavod za informatiku i statistiku, lokalne zajednice	Budžet KS - MUP	100.000	2.775		
Dogradnja i adaptacija IV PU								Budžet KS - MUP				
								Kredit	600.000	73.049		
								<i>Ukupno</i>	<i>600.000</i>	<i>73.049</i>		
Izgradnja zgrade PS Srednje i nabavka opreme								Budžet KS - MUP	50.000			
4.1.3.3. Nabavka helikoptera i formiranje helikopterske jedinice		S						Budžet KS - MUP				
								Kredit				
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		
4.1.3.4. Podizanje nivoa sigurnosti saobraćaja		S						Budžet KS - MUP				
								Kredit				
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		
4.1.3.5. Izmjena i dopuna postojećih zakonskih propisa u oblasti sigurnosti saobraćaja		S										
4.1.3.6. Uspostava jedinstvene baze podataka za prikupljanje i obradu podataka o saobraćajnim nezgodama		S						Budžet KS - MUP	28.000	28.000		
4.1.3.7. Sistemska prevencija maloljetničke delikvencije kroz implementaciju Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH		S					Budžet KS - MUP	20.000	20.000			
							Ostale donacije	10.000	10.000			
							<i>Ukupno</i>	<i>30.000</i>	<i>30.000</i>			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
4.1.3.8. Nabavka opreme za potrebe Uprave policije		S						Budžet KS - MUP			
								Kredit			
								Ostale donacije	69.201	69.201	
								<i>Ukupno</i>	<i>69.201</i>	<i>69.201</i>	
4.1.3.9. Ulaganje u kvalitetnije obrazovanje i obuke na Policijskoj akademiji		S						Budžet KS - MUP			
Instaliranje video nadzora javnih površina, postavljanje kamera i nadzornog centra (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	227.000	0	
								Budžet KS - MUP	50.000	0	
								<i>Ukupno</i>	<i>277.000</i>	<i>0</i>	
Prioritet 4.2. Povećanje učinkovitosti i odgovornosti u oblasti javnih finansija									200.000	200.000	
Mjera 4.2.1. Konsolidacija i povećanje dugoročne održivosti javnih finansija (budžeta i javnih fondova)									0	0	
4.2.1.1. Implementacija reforme u oblasti javnih finansija u KS-u		S									
Obuke budžetskih korisnika za primjenu novog Zakona o budžetima u FBiH u dijelu programskog budžeta							Ministarstvo finansija KS-a	Međunarodne organizacije			
4.2.1.2. Uspostava sistema (aplikativnog softvera) za praćenje		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
duga i potraživanja Kantona Sarajevo i u Kantonu Sarajevo											
Aplikativni softver registra finansijskih obaveza Kantona Sarajevo								Budžet KS - MF			
Mjera 4.2.2. Povećanje efikasnosti upravljanja prostorom (instrumenti zemljišne politike) i kantonalnom imovinom (zemljišna renta, JPP u svrhu povećanja investicija)									200.000	200.000	
4.2.2.1. Unapređenje međusektorskog pristupa razvoju prostornih baza podataka u GIS-u uz normiranje obaveze njihovog korištenja u procesu digitalne transformacije javnih usluga od strane svih resora kantonalnih ministarstava i KJKP u Kantonu Sarajevo		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a (Sektor za GIS), Zavod za izgradnju KS-a, Općine KS-a				
4.2.2.2. Uspostavljen višedimenzionalni katastar infrastrukture uključuje snimak podzemne i nadzemne infrastrukture centimetarske preciznosti (360 stepeni), interpretaciju i deklaraciju vlasništva nad pojedinim segmentima infrastrukture,		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
uspostavu procesa za ažuriranje podataka i dr.											
Izlaganja na javni uvid podataka premjera i katastraza K.O. Na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš	10.000	10.000	
4.2.2.3. Prostorni plan nove generacije Kantona Sarajevo 2024–2034.		S									
Regulacioni planovi na području općine Ilijaš i ostala projektna dokumentacija								Općina Ilijaš	190.000	190.000	
Prioritet 4.3. Reforma javne uprave									272.000	272.000	
Mjera 4.3.1. Osnajivanje uloge i nadležnosti jedinica lokalne samouprave u KS-u									0	0	
4.3.1.1. Donošenje normativnih rješenja za JLS u Kantonu Sarajevo radi jačanja partnerskog odnosa sa JLS-om s mehanizmima za poticanja kulture inovacija zaposlenika kantonalne/gradske/općinske uprave i građana kroz veću uključenost u procese umrežavanja i stvaranja novih digitalnih javnih usluga		S					Ministarstvo pravde i uprave KS-a, Vlada KS-a, općine				
Mjera 4.3.2. Razvoj digitalne uprave i e-usluga									272.000	272.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
4.3.2.1. Uspostava digitalne informacijske platforme Kantona Sarajevo kao centralnog e-portala i lokacije za pružanje odabranih e-usluga		S					Zavod za informatiku i statistiku, Ministarstvo pravde i uprave KS-a, Ministarstvo unutrašnjih poslova KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, kao i Kantonalni zavod za zaštićena prirodna područja, KJKP, Ured za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom KS-a, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Federalno ministarstvo pravde, Agencija za identifikacione	Budžet KS - ZIS	170.000	170.000	
								UNDP	32.000	32.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>202.000</i>	<i>202.000</i>	
4.3.2.2. Korištenje prostora Kantona Sarajevo		S						Budžet KS - ZIS			
								UNDP			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>		
4.3.2.3. Komunalna mreža Kantona Sarajevo		S						Budžet KS - ZIS			
								UNDP			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>		
Implementacija zajedničkih servisa za E-usluge za oblast premjera i katastra (Općina Ilijaš)								Federacija BiH	10.000	10.000	
								Općina Ilijaš	10.000	10.000	
								Federacija BiH	50.000	50.000	
Implementacija projekta "Adresni registar" (Općina Ilijaš)								<i>Ukupno</i>	<i>60.000</i>	<i>60.000</i>	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
							dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH i ostala ministarstva i institucije čiji je osnivač Kanton, lokalne zajednice				
Mjera 4.3.3. Unapređenje pravnog i strateškog okvira i jačanje kapaciteta institucija i javnosti u oblasti zaštite okoliša i osnaživanje kapaciteta ostalih kantonalnih institucija									0	0	
4.3.3.1. Program povezivanja i modernizacije urbanih centara u Kantonu Sarajevo radi boljeg kvaliteta življenja i zaštite okoliša kroz javne investicije s povećanjem energetske efikasnosti objekata, javno-privatnim partnerstvima za obnovljive izvore energije i dekarbonizaciju, pametnim rješenjima za digitalne sisteme upravljanja		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Vlada KS-a, KJKP Sarajevogas d.o.o., Zavod za planiranje razvoja KS-a				
4.3.3.2. Harmonizacija tehničke regulative i legislative u zemljama jugoistočne Evrope (II faza) (KSA-KJKPSG-7)		S						Budžet KS - MKIPGO			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
4.3.3.3. Popunjavanje Uprave policije MUP-a KS-a nedostajućim policijskim službenicima i stvaranje neophodnih zakonskih i podzakonskih uvjeta za zapošljavanje i unapređenje		S									
4.3.3.4. Pravilnik urbanog planiranja		S									
Opremanje novih prostorija Kantonalnog suda preuzetih od Kazneno popravnog zavoda Sarajevo (kancelarijski namještaj, police za arhivu, IT oprema, licence i planirani režijski troškovi)								Budžet KS (Kantonalni sud)			
Opremanje novih prostorija Općinskog suda preuzetih od Kazneno popravnog zavoda Sarajevo (kancelarijski namještaj, police za arhivu, IT oprema, licence i planirani režijski troškovi)								Budžet KS (Kantonalni sud)			
Prioritet 4.4. Unapređenje sistema upravljanja razvojem									120.000	120.000	
Mjera 4.4.1. Jačanje kapaciteta u sistemu planiranja i upravljanja razvojem (Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem, Uredba o PJI, Zakon o Budžetu – budžetsko programiranje)									0	0	
4.4.1.1. Osnaživanje Zavoda za planiranje razvoja KS-a u polju		S					Zavod za planiranje razvoja KS-a,				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
razvojne politike i kapaciteta za ispunjenje obaveza iz oblasti evropskih integracija							ministarstva i institucije KS-a, općine				
4.4.1.2. Osnaživanje međusektorske saradnje u KS-u u povlačenju evropskih fondova		S									
Mjera 4.4.2. Unapređenje i jačanje saradnje javnog i civilnog sektora (civilna društva, NVO, dijaspora)									0	0	
4.4.2.1. Uspostavljanje formalnog mehanizma predstavljanja, komuniciranja i uvezivanja nevladinog sektora na području KS-a s kantonalnom upravom i Vladom KS-a		S					Zavod za planiranje razvoja KS-a, ministarstva i institucije KS-a, NVO, lokalne zajednice				
Mjera 4.4.3. Osiguranje preduvjeta za efikasniju realizaciju povlačenja EU-sredstava (uspostava jedinice za koordinaciju razvojnih sredstava i EU-fondova)									120.000	120.000	
4.4.3.1. Olimpijski prsten Sarajeva		S					Vlada KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice				
Sufinansiranje odobrenih EU i drugih međunarodnih projekata u Općini Ilijaš								Općina Ilijaš	120.000	120.000	
Prioritet 4.5. Pozicioniranje KS-a u široj regiji i Evropi									0	0	
Mjera 4.5.1. Kreiranje i upravljanje brendom									0	0	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	SREDSTVA U KM PLANIRANO		Napomena
									Planirano 2021	Realizovano 2021	
4.5.1.1. Pametni Grad Sarajevo		S					Vlada KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Turistička zajednica KS-a, Zavod za informatiku i statistiku KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice				
Mjera 4.5.2. Pokretanje i razvoj zelene ekonomije									0	0	
4.5.2.1. Zelena ekonomija		S					Vlada KS-a, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, javna komunalna preduzeća				
4.5.2.2. Sarajevski Ekokolodvor		S									

Pregled tabela

Tabela 1.	Osnovni pokazatelji Kantona Sarajevo i FBiH 2021.	14
Tabela 2.	Kategorizacija kantona i JLS.....	16
Tabela 3.	Nivo razvijenosti Federacije BiH po kantonima u FBiH 2021 (FBiH=1,00).....	16
Tabela 4.	Nivo razvijenosti Federacije BiH po JLS u FBiH 2021.	17
Tabela 5.	Broj stanovnika.....	18
Tabela 6.	Površina i gustina naseljenosti po općinama	19
Tabela 7.	Starosna struktura stanovništva u Kantonu Sarajevo	21
Tabela 8.	Koeficijenti starosnih struktura u Kantonu Sarajevo	22
Tabela 9.	Stopa nataliteta	23
Tabela 10.	Vitalni indeks	23
Tabela 11.	Bruto domaći proizvod za Kanton Sarajevo, ukupno i per capita.....	24
Tabela 12.	BDP i bruto dodana vrijednost po proizvodnom principu za KS prema KD BiH 2010.	25
Tabela 13.	BDP i BDP/pc u općinama KS u periodu 2017 - 2019.	26
Tabela 14.	Radna snaga u Kantonu Sarajevo	27
Tabela 15.	Radna snaga po općinama Kantona Sarajevo.....	27
Tabela 16.	Broj zaposlenih	27
Tabela 17.	Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva	28
Tabela 18.	Broj zaposlenih po djelatnostima (KD 2010)	29
Tabela 19.	Broj nezaposlenih	30
Tabela 20.	Stopa nezaposlenosti	31
Tabela 21.	Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi u Kantonu Sarajevo.....	32
Tabela 22.	Nezaposlenost prema dužini čekanja na posao 31.03.	32
Tabela 23.	Plaće	33
Tabela 24.	Vanjskotrgovinska razmjena, u 000 KM	33
Tabela 25.	Izvoz po područjima KD - proizvodni princip.....	34
Tabela 26.	Uvoz po područjima KD - proizvodni princip.....	34
Tabela 27.	Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi Kantona Sarajevo u 000 KM	35
Tabela 28.	Struktura ostvarenih investicija po tehničkoj strukturi (%)	36
Tabela 29.	Ostvarene investicije u 000KM Kantona Sarajevo po djelatnostima.....	36
Tabela 30.	Struktura ostvarenih investicija.....	37
Tabela 31.	Registrovani poslovni subjekti.....	37
Tabela 32.	Registrovani poslovni subjekti na 1.000 stanovnika.....	37
Tabela 33.	Broj poslovnih subjekata u KS od 2017. do 2020. godine	38
Tabela 34.	Broj zaposlenih po djelatnostima u KS od 2017. do 2020. godine	39
Tabela 35.	Broj poslovnih subjekata od 2017. do 2020. godine	39
Tabela 36.	Broj zaposlenih po sektorima od 2017. do 2020. godine	40
Tabela 37.	Osnovni finansijski pokazatelji poslovanja poslovnih subjekata i sredstva i izvori sredstava KS i privrede	41
Tabela 38.	Pokazatelji poslovanja u KS od 2017. do 2020.	41
Tabela 39.	Pokazatelji poslovanja privrede KS.....	42
Tabela 40.	Prihodi poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM	42
Tabela 41.	Rashodi poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM	43
Tabela 42.	Ukupna neto dobit poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM	43
Tabela 43.	Gubitak poslovnih subjekata po djelatnostima (KD 2010), u milionima KM	44
Tabela 44.	Indeksi glavnih industrijskih grupacija u KS i FBiH, 2021/2020.	44
Tabela 45.	Indeksi industrijske proizvodnje prema područjima i odjeljcima KD-a u KS i FBiH, 2021/2020.	45
Tabela 46.	Indeksi prerađivačke industrije u Kantonu Sarajevo	45
Tabela 47.	Osnovni podaci o turizmu u KS.....	49
Tabela 48.	Osnovni pokazatelji poslovanja JKP-a u Kantonu Sarajevo	51
Tabela 49.	Indeksi 2021/2020. osnovnih pokazatelja poslovanja po KJKP i JKP u KS	51
Tabela 50.	Odnos sredstava Budžeta KS i ukupnih prihoda JKP-a	52
Tabela 51.	Usporedni pokazatelji predškolskog obrazovanja	53
Tabela 52.	Usporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (škole i odjeljenja)	53
Tabela 53.	Usporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (učenici)	54
Tabela 54.	Usporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (nastavnici).....	54

Tabela 55.	Opremljenost računarima u osnovnom obrazovanju.....	55
Tabela 56.	Osnovno obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)	55
Tabela 57.	Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (škole i odjeljenja).....	56
Tabela 58.	Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (učenici)	56
Tabela 59.	Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (nastavnici)	56
Tabela 60.	Opremljenost računarima u srednjem obrazovanju	57
Tabela 61.	Srednje obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)	57
Tabela 62.	Broj visokoškolskih ustanova, studenata i nastavnika.....	57
Tabela 63.	Pregled korisnika socijalne zaštite, civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom, mjesečni prosjek.....	58
Tabela 64.	Broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona, mjesečni prosjek.....	58
Tabela 65.	Godišnja finansijska sredstva oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona	59
Tabela 66.	Korisnici oblika materijalne pomoći zaštite prema broju stanovnika	59
Tabela 67.	Pregled kategorija korisnika socijalne zaštite KS.....	60
Tabela 68.	Korisnici socijalne zaštite, materijalni oblici	61
Tabela 69.	Sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek.....	61
Tabela 70.	Korisnici i sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek.....	62
Tabela 71.	Pregled korisnika lične i porodične invalidnine, u KS	63
Tabela 72.	Registrovana nezaposlenost-demobilisani vojni obveznici, u KS	63
Tabela 73.	Zaposleni i nezaposleni u KS, od 2014-2020., kraj godine.....	64
Tabela 74.	Korisnici novčane naknade i zdravstvenog osiguranja u KS	64
Tabela 75.	Nezaposlena lica od 15-30 godina starosti u KS, kraj godine	64
Tabela 76.	Broj nezaposlenih lica od 15-30 godina starosti po kvalifikaciji, u KS, kraj godine	65
Tabela 77.	Zaposleni i nezaposleni u KS po polu, godišnji prosjek.....	65
Tabela 78.	Prirodno kretanje stanovništva u KS period 2014-2021. (‰)	66
Tabela 79.	Pregled timova porodične medicine po općinama.....	67
Tabela 80.	Pregled stanovnika kroz timove porodične medicine po općinama	67
Tabela 81.	Posteljni kapaciteti u bolničkim zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevu	68
Tabela 82.	Ljekari i stomatolozi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u KS	68
Tabela 83.	Osigurana lica u Kantonu Sarajevu.....	69
Tabela 84.	Pregled broja osiguranika po osnovama osiguranja.....	69
Tabela 85.	Podaci o intervencijama	72
Tabela 86.	Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području Kantona Sarajevu	73
Tabela 87.	Prijevoz putnika i roba.....	75
Tabela 88.	Pregled javnih vodovodnih sistema u Kantonu Sarajevu	76
Tabela 89.	Pregled potrošnje energije/energenata u KS	78
Tabela 90.	Pregled potrošnje električne energije po godinama u KS za period	79
Tabela 91.	Pregled potrošnje prirodnog gasa po godinama u KS	80
Tabela 92.	Ukupno ostvareni prihodi.....	88
Tabela 93.	Ostvareni budžetski rashodi	89
Tabela 94.	Pregled promjena osnovnih podataka iz PJKS.....	89
Tabela 95.	Pregled promjena osnovnih podataka iz PJKS, indeks 2021/2020.	90
Tabela 96.	Programski okvir:.....	92
Tabela 97.	Pregled planiranih sredstava za realizaciju strateških ciljeva i prioriteta Strategije razvoja KS 2021-2027.	93
Tabela 98.	Finansijska sredstva (u KM) potrebna za realizaciju strateških ciljeva tokom 2021-2023.	94
Tabela 99.	Planirana implementacija Strategije razvoja Kantona Sarajevu 2021-2027. prema broju projekata	94
Tabela 100.	Planirana struktura finansiranja Strateških i Prioritetnih ciljeva za period 2021-2023.	95
Tabela 101.	Plan i realizacija u 2021. prema strateškim ciljevima	97
Tabela 102.	Ukupna realizacija po strateškim ciljevima u 2021. godini.....	99
Tabela 103.	Indikatori Strateškog cilja 1. i prioritetnih ciljeva	100
Tabela 104.	Indikatori Strateškog cilja 2. i prioritetnih ciljeva	103
Tabela 105.	Indikatori Strateškog cilja 3. i prioritetnih ciljeva	106
Tabela 106.	Indikatori Strateškog cilja 4. i prioritetnih ciljeva	108
Tabela 107.	Struktura plana i implementacije Strategije prema strateškim ciljevima i izvorima finansiranja u 2021.	110
Tabela 108.	Planirana i realizovana sredstva za 2021. godinu.....	113

Pregled grafova

Graf 1. Indeks razvijenosti kantona u FBiH u 2020.	17
Graf 2. Indeks razvijenosti općina u FBiH u 2020.	17
Graf 3. Stanovništvo Kantona Sarajevo po općinama 2020. (%)	18
Graf 4. Starosna struktura stanovništva 2020. (%)	21
Graf 5. BDP/pc KS i FBiH (u KM)	24
Graf 6. Relativni nivo razvijenosti općina Kantonu Sarajevo prema BDP/pc (KS = 100,0)	26
Graf 7. Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2020. (%)	28
Graf 8. Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po djelatnostima KD 2010, 2020. (%)	29
Graf 9. Lokacijski kvocijent djelatnosti u KS prema zaposlenosti	30
Graf 10. Nezaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2020. (%)	31
Graf 11. Nezaposlenost prema kvalifikacionoj strukturi u Kantonu Sarajevo 2020. (%)	32
Graf 12. Obim vanjsko-trgovinske razmjene Kantona Sarajevo, 2020.	34
Graf 13. Indeksi ostvarenih investicija u Kantonu Sarajevo 2019/2018. po tehničkoj strukturi	35
Graf 14. Struktura poslovnih subjekata po sektorima, u %	40
Graf 15. Struktura zaposlenih po sektorima, u %	40
Graf 16. Plan i realizacija po strateškim ciljevima 2020. u KM	97
Graf 17. Realizacija od 2016-2020. po Strateškim ciljevima u odnosu na ukupnu Strategiju (u KM)	99
Graf 18. Realizovano po izvorima finansiranja u 2020.	110
Graf 19. Plan i realizacija za 2020. po strukturi finansiranja (u KM)	111

Web stranice korištene u izradi Izvještaja

<http://www.fzzpr.gov.ba/>
<http://fzs.ba/>
<http://zis.ks.gov.ba/>
<http://www.bhas.ba/>
<http://www.fzz.ba/>
<http://www.szks.ba/>
<http://www.kzosa.ba/>
<http://www.zizks.ba/>
<http://www.pksa.com.ba/>
<http://zpr.ks.gov.ba/>
<http://mf.ks.gov.ba/>
<http://mki.ks.gov.ba/>
<http://mpu.ks.gov.ba/>
<http://ms.ks.gov.ba/>
<http://mon.ks.gov.ba/>
<http://mz.ks.gov.ba/>
<http://mks.ks.gov.ba/>
<http://mup.ks.gov.ba/>
<http://mrsri.ks.gov.ba/>
<https://mbp.ks.gov.ba/>
<http://kucz.ks.gov.ba/>
<http://mp.ks.gov.ba/>
<https://mpz.ks.gov.ba/>
<http://www.viksa.ba/>
<http://www.doingbusiness.org/>
<https://mobilityexchange.mercer.com/>
http://mp.ks.gov.ba/sites/mp.ks.gov.ba/files/bilans_energet.potreba2017.pdf
<http://www.fia.ba/>
<http://www.zzjzks.ba/>
<http://www.zzjzfbih.ba/>
<http://vlada.ks.gov.ba/tim-vlade-i-ured-za-borbu-protiv-korupcije-i-upravljanje-kvalitetom>
<http://skupstina.ks.gov.ba/>